

A

1215

—

VIII.

—

304.ig.jegyzék

"Régi nyomtatványok, Martin:"

3.cim: B 15113 + Hl.472a. + 553/a/2 signat.

Régi nyomtatványok, Martin
(304.ig.)

B 15.113

qui quicquid in hac re
exercet

↓

Quamquam in hac re

11

1111

Regi nyomtatványok, Martin
(304.151)

Ego Josephus Jánosium
huius libri verus possessor.

Anno 1772 die
10 Martii Anno
anno

S 1

Regi nyentatwehyok, Martin
(304.15.1)

Josephus

Nosslupis, Lector Librum quippof
Fidelissimum. Q
Entibi subscriptum Nomen u
trumq. memm.

Lites.

Liber Francisci Krosma,
3ⁱⁱ Anni Grammaticae
Die 7° Januarii Anno
1780°.

ELEMENTA
GRAMMATICA
LATINÆ,

Pro recta Scholasticæ Ju
ventutis Institutione, ex præcip
GRAMMATICORUM
PRÆCEPTIS.

GEORGIO MOLNAR
CONTRACTA,
NUNC

Noviter methodo meliori emissa: Re
gularum de Nomina Genere & Verb
rum Præteritis & Supinis, Quantitate Syll
barum Metris comprehen & Noti
utilissimis, necessariis & mandissi
mis, perspicue illustratis

Excstant apud Compatores
CASSOVIA

ANNO MDCLII

AD STUDIOSOS GRAMMATICES.

Huc, Huc GRAMMATICES amica Puber!
Non tales tuus Autor hoc Libellus
Tradat res, avidus colonus affert:
Qualésve à Calabris reportat agris,
Aut quales Polyphemus ad sodales,
Vel quæ dona suos ad hospites dat;
Quin æquum pretiosius, vel quidquam
Cepit, quàm Amphitrione, durus ille
Eurystheus scapulis Olympum Atlantis,
Cum missus petit ex sororis Afræ
Hortis Hesperidumve mala poma.
MOLNAR tale tibi tulit Libellus
Minus non lepidus, tamen futurus
Gratus: nam quid hoc ferè volumen
Scripsit cum Diomede Priscianus;
Aut quod Grammaticus notat Philippus:
Terto continet hic brevis Libellus.
Ergo GRAMMATICAM brevem Magistri
MOLNAR, tu Studiosa sanè Puber,
Hanc discas, iterumque sæpè volvas:
Si vis GRAMMATICUS bonus vocari:
Huc, huc, GRAMMATICES amica Puber.

FLE.

ELEMENTA GRAMMATICÆ LATINÆ.

Quid est GRAMMATICA?
Est Ars benè loquendi & scribendi.

Quot sunt Partes Grammaticæ?
Quatuor: { ORTHOGRAPHIA,
PROSODIA,
ETYMOLOGIA, &
SYNTAXIS.

DE ORTHOGRAPHIA.

Quid est ORTHOGRAPHIA?
Est, quæ Literarum rationem, & Scripturam docet.

Quid est Litera?
Est minima pars Vocis scriptæ.

Quot sunt Literæ?
Viginti quinque: a, b, c, d, e, f, g, h, i, k,
l, m, n, o, p, q, r, s, t, u, x, y, z, j, v.

Sic dictæ: quia legendo iterantur, vel quasi lineantur.

Quomodo dividuntur Literæ?
Primo: In Vocales, & Consonantes.

Quot sunt Vocales?
Sex: a, e, i, o, u, & y. Sic dictæ: quia per
sonant, & Vocem edunt.

Ex Vocalibus fiunt Diphtongi?

Quid est Diphtongus?
Est duarum Vocalium sonus in una Syllaba.

A 2

Quot

Regi nyoma tvehyok, Martin
(304-157)

Quot sunt Diphthongi?

Quinque: *Æ, œ*, quæ scribuntur, sed non leguntur, ut: *Ænigma*, *Cælum*: *Au, eu, ei*, quæ scribuntur, & leguntur, ut: *Aurum*, *Eurus*, *ceus*, *seu*, *pareis*, *omneis*.

Quot sunt Consonantes?

Decem & novem: *b, c, d, f, g, h, k, l, m, n, p, q, r, s, t, x, z, j, v*. Sic dictæ: quia sonant cum Vocalibus, & per se Syllabam non faciunt.

Quid notas de Consonantibus?

I. Consona *t*, ante Vocale *i*, alia sequente Vocali, pronunciatur *ci*, ut *Gratia*, *letitia*, *oratio*.

Excipiuntur:

1. A Græcis derivata Vocabula, ut: *Politia*.
2. In quibus *h* interponitur, ut: *Mathias*, *Teshyos*.
3. In quibus præcedit Consona *s*, vel *x*, ut *Quæstio*, *justior*, *mixtior*.
4. In Infinitivis more Poëtarum positis, ut: *Mittier*, *utier*, pro *mitti*, *uti*.
5. In iis, quæ inter se distinguere debent, ut: *Vitium*, *Szölö-töveké*; *vitium*, (*ci*,) *Vétek*. *Litium*, *Pereké*, *Litium*, (*ci*,) *Nyűst-fonal*.

II. *P*, & *h*, conjunctæ, pronunciantur sicut *f*, ut: *Philosophia*, quasi *Fænix*, *Filosofia*.

K in Latinis Vocibus non scribitur, sed loquitur, ut: *Concio*, *quis*.

Quomodo dividuntur Consonantes?

In *Simplices*, & *Duplices*.

Quot sunt Simplices?

Septemdecim: *b, c, d, f, g, h, k, l, m, n, p, q, r, s, t, x, z, j, v*. Quia unius tantum Literæ vim habent.

Quo-

Quomodo dividuntur Simplices?

In *Semivocales*, & *Mutas*.

Quot sunt Semivocales?

Sex: *f, l, m, n, r, s*, Quia ad Vocale propius accedunt: & in quibus sonus Vocalis antecedit.

Quomodo dividuntur Semivocales?

In *Firmas*, & *Liquidas*.

Quot sunt Firmae?

Quatuor: *f, m, n, & s*. Sic dictæ: quod vim suam retinent; neque syllabam communem reddunt.

Quot sunt Liquidae?

Dux: *l, & r*. Quia Vocales, quibus junguntur, interdum communes reddunt, ut: *Peplum*, *tenebra*.

Quot sunt Duplices?

Dux: *x & z*. Sic dictæ: quod duarum Consonantium vim ostinent, ut: *Axis*, quasi *acsis*, vel *agsis*: *Gaza*, quasi *gissa*, vel *gadsa*. Sic: *Dux*, *Rex*, *Patrizo*.

Quot sunt Mute?

Undecim: *b, c, d, g, k, p, q, t, j, v*. Quia à Vocalibus longius recedunt; & in quibus sonus Vocalis sequitur.

Secundò: Quomodo dividuntur Literæ?

In *Majusculas*, & *Minusculas*.

Majuscula pinguntur sic: *A, B, C, D, E, F, G, H, I, K, L, M, N, O, P, Q, R, S, T, U, X, Y, Z*.

Minuscula sic: *a, b, c, d, e, f, g, h, i, k, m, n, o, p, q, r, s, t, u, x, y, z, j, v*.

Nota 1. Longum *s* scribitur in principio & medio; rotundum *s* in fine, ut: *Susurrus*.

2. *Majuscula* Literæ scribuntur:

Primò: In Initio Propriorum Nominum, ut: *Petrus*, *Paulus*, *Lucretia*, *Roma*, *Hungaria*.

A 3

Secun-

Regi nyomtatványok, Martin (304.5.1)

Secundò: In Principio Sententiarum & Versuum, ut: Nemo sapiens, nisi sapiens.

Felix, quem faciunt aliena pericula cautum.

Tertio: In Monumentis, & superscriptione insigni, ut: DEO Optimo, Maximo, Sacram. Leopoldus Dei Gratia Romanorum Imperator.

Quartò: In Vocibus majorem Significationem habentibus, ut: Dux, Rex, Imperator, Caesar. Tuum tibi remitto Salve.

Quid sit ex Literis?

SYLLABA: quam PROSODIA tractat.

DE PROSODIA.

Quid est PROSODIA?

Est, quæ docet Accentus, & Syllabarum Quantitates; de quibus post SYNTAXIN dicetur.

Quid est Syllaba?

Est sonus integer; unâ, aut pluribus Literis constans, ut: A-mi-cus, fons, mons.

Quot duplex est Syllaba?

Duplex: Simplex, & Composita?

Simplex, quæ ex una Vocali, aut Diphtongo constat, ut: Ae, i, a: A-me, e minus, i-mus & nigra.

Composita est, quæ ex Vocali una, aut Diphtongo, & Consonante una, vel pluribus constat, ut: *ob*, aut, fors, fraus.

Da Regulas de Literarum Collectione Syllabica:

I. Quæ Literæ in Principio Vocis conjungi possunt, etiam in medio conjunguntur, ut Cte-siphon, do-ctus: Gna-tus, magnus: Mne-stheus, o-mnis: Psal-lo, scripsi: Pti-sana, nupta: Sca-mnum, cresco: Spa-ro, ve sper: Stem-ma, ve-frum.

Exc.

Excipe Composita: quia quælibet Dictione ad suam partem pertinet, ut: Ob-ruo, ab-luo, ne-scio.

II. Duæ Vocales, Diphtongum non facientes, in duas Syllabas abeunt, ut: De-us, me-us.

III. Duæ Vocales, quæ Diphtongum non debent facere, signò Diæreseos notantur, ut: Aër, Poëta, Aëdon.

IV. Una Consona inter duas Vocales posita, cum sequenti colligitur, ut: Di-co, Do mi nus, cha-rus.

Excipe: Composita: Si-cut, præ-ter-ea, et iam, ex-oro, præ-ter-itum.

V. Duarum Consonarum, inter duas Vocales positarum, prior cum priori, posterior cum posteriori colligitur, ut: Pal-las, for-tis, an-nus.

VI. *Derivata* scribuntur prout *Primitiva*, ut: Gratia, à gratus, grati: Sentio, à sentis: Patientia, à patiens-ti: Martius, à mars-ti: Fallacia, à fallax-ci.

Quid sit ex Syllabis?

Vox: quæ est nota, quâ aliquid notatur ut: Mensa doctus.

De Voce tractat ipsa ETYMOLOGIA.

DE ETYMOLOGIA.

Quid est ETYMOLOGIA?

Est, quæ singulas Dictiones, in Partibus Orationis, earumque Accidentibus explicat, ut: His Palus, palis; & hac Palus, paludis.

Quot sunt Partes Orationis?

Octo: NOMEN, PRONOMEN, VERBUM, PARTICIPIUM, ADVERBIUM, CONJUNCTIO, PRÆPOSITIO, & INTERJECTIO.

Quotuplices sunt Partes Orationes?

Duplices: Declinabiles, & Indeclinabiles?

Quot sunt Declinabiles?

Quatuor: Nomen, Pronomen, Verbum & Participium. Sic dictæ: quia per Casus, & Tempora variari possunt.

Quot sunt Indeclinabiles?

Quatuor: Adverbium, Coniunctio, Prepositio, & Intersectio. Sic dictæ: quia per Casus, aut Tempora variari non possunt.

DE NOMINE.

Quid est NOMEN?

Est pars Orationis variabilis per Casus, quæ rem significat, non Actionem vel Passionem.

Quæ Dictio significat Rem?

Cui legitime addi potest Hungarica Dictio *Az*: ut Homo, *Az* Ember.

Quotuplex est Nomen primâ divisione?

Duplex: Substantivum & Adiectivum.

Quid est Nomen Substantivum?

Quod sine alia Voce distinctè intelligi potest: ut: Homo, equus, sylva.

Quid est Nomen Adiectivum?

Quod sine Substantivo addito distinctè intelligi non potest, ut: Magnus, bonus. Dicimus enim: Bonus vir, bona mulier, bonum animal.

Quotuplex est Nomen secundâ divisione?

Etiâ duplex: Proprium, & Appellativum.

Quid est Nomen Proprium?

Quod uni certæ rei convenit, ut: Johannes, Danubius, Hungaria, Borcas.

Quo-

Quotuplex est Nomen Proprium?

Quadruplex: Prænomen, Nomen, Cognomen & Agnomen.

1. Prænomen est, quod more antiquo Nomini Proprio antepositur, ut: Marcus, Publius.

2. Nomen est, quod in Baptismo cuique additur, ut: Tullius, Cornelius.

3. Cognomen est, quod toti Familiæ, vel Genti est commune, ut: Cicero, Scipio, Fabius, Hungarus.

4. Agnomen est, quod alicui ob virtutem, aut vitium additur, ut: Pater Eloquentia, Africanus. Tiberius, Biberius, Tarquinius superbus.

Quid est Nomen Appellativum?

Quod multis communiter convenit, ut: Homo, Urbs, Arbor.

Quomodo examinantur Vocabula?

Per Accidentia Partium Orationis.

Quot sunt Accidentia Nominis?

Octo: Species, Motio, Comparatio, Genus, Numerus, Figura, Casus, & Declinatio.

DE SPECIE.

Quid est Species?

Est Accidens Nominis, ostendens Voces alias esse suæ originis; alias verò ab alia Voce descendere.

Quotuplicia sunt Nomina à Specie?

Duplicia: Primitiva, & Derivativa.

Quæ sunt Primitiva?

Quæ ab alia Voce originem non habent, ut: Lapis, Terra.

Quæ sunt Derivativa?

Quæ ab alia Voce originem habent, ut: Lapidus, terrenus.

A 5

Quot

Regi nyontatwngok, Martin
(304.15.1)

Quot sunt Species Derivatorum?

Sunt Tres.

I. *Denominativum*, quod ab altero aliquo Vocabulo denominationem habet, ut: *Ferrens* à *ferro*, *Cornutus* à *cornu*.

Huc referuntur:

1. *Patronymicum*, quod à Nominibus Patrum, Matrum, aut Majorum derivatum, Filium, Filiam, Nepotem, Neptem, vel Gentem significat, ut: *Priamides*, Priami Filius: *Ilias*, *Cryseis*, filia vel neptis Iliæ, Chryse: *Romulus* à Romulo.

Observatio.

Prior: Terminationes *des*, & *ion*, sunt Generis Masculini, ut: *Æacides*, *Japetion*: *Is*, *as*, *ne*, *Fœminini*, ut: *Bryseis*, *Thestias*, *Nerine*.

Posterior: Terminationes *des*, *ne*, sunt Primæ Declinationis: *as*, *is*, *ion*, Tertiæ.

2. *Possessivum*, quod Possessionem, aut Proprietatem aliquam significat, ut: *Paternus*, *Regius*.

3. *Gentile*: quod à Gente aliqua denominatur, ut: *Hungaricus*, *Gallicus*, *Samarita*.

4. *Patrium*: quod à Patria denominationem trahit, ut: *Budensis*, *Romanus*, *Alexandrinus*.

II. *Diminutivum*, quod sui Primitivi diminutionem significat, ut: *Regulus*, *fratrculus*, *urceolus*.

III. *Ex aliis Partibus formatum*; nempe Verbo, Participio, Adverbio, Præpositione, ut: *Amator*, *negligentia*, *crassius*, *internus*.

DE MOTIONE.

Quid est Motio?

Est Generis in Genus, sub una, vel pluribus Terminationibus mutatio.

Qua

Qualia Nomina moventur?

Adjectiva potissimum.

Quot modis moventur Nomina Adjectiva?

Tribus modis.

1. *Per unam tantum Terminationem*: cum sub una Terminatione tria Genera habent, ut: *Hic*, *hac*, *hoc Felix*, *sapiens*, *solers*, *locuples*, *par*, *vetus*, *nihili*, *ejusmodi*, *fas*.

2. *Per duas Terminationes*: cum sub Terminationibus duabus, tria Genera habent, ut: *Hic & hac Fortis*, & *hoc forte*. Sic moventur omnia Comparativa in *or*, & *us*, ut: *Hic & hac Doctior*, & *hoc doctius*: *Jucundior*, *jucundius*.

3. *Per tres terminationes*: cum sub quavis Terminatione diversum Genus habent, ut: *Hic Niger*, *hac nigra*, *hoc nigrum*. Sic: *Facundus*, *satur*.

Observatio.

1. Quædam Adjectiva etiam bifariam moventur, ut: *Effrenus*, *a*, *um*; *hic & hac effrenis* & *hoc effrene*. Sic: *Acclivus*, *imbecillus*, *exanimus*, *inermus*, *enervus*, *hilarus*. Item quæ his Versibus comprehenduntur. *Sylvester*, *volucer*, *celer*, & *campester*, & *acer*:

Atque *alacer*, *celeberque*, deinde *saluber*: *equester*: Adde *paluster*, itemque *pedester*, itemque *sequester*: Hæc faciunt *er*, *is*, *e*, vel *is*, *e*, tantummodo formant.

2. Etiam quædam Substantiva moventur; sed duobus duntaxat Generibus, ut: *hic Columbus*, *hac columba*: *hic Rex*, *hac Regina*: *hic Leo*, *hac lea*, vel *leona*.

DE COMPARATIONE.

Quid est Comparatio?

Est Nominis Adjectivi variatio per Gradus.

Gra

Regi nyontatwinyok, Martin
(304.57)

Gradus Comparationis quot sunt?

Tres: { POSITIVUS, } Charus,
 { COMPARATIVUS, } ut. Charior.
 { SUPERLATIVUS, } Charissimus.

Quid est Positivus?

Est prima Vox Adjectivi, rem ipsam simpliciter significans, ut: Charus.

Quot sunt Terminationes Positivi?

Septem	er,	ut:	Niger, pulcher, saluber.
	es,		Locuples, dives.
	is,		Fortis, tristis.
	us,		Charus, doctus, vanus.
	ns.		Sapiens, insipiens.
	rs,		Solers, iners.
	x,		Felix, mordax, velox.

Unde formatur Positivus?

Non formatur, quia est Principium aliorum Graduum.

Quid est Comparativus?

Qui supra Positivi significationem *magis*, vel *minus*, significat, ut: Charior, id est, *magis*, vel *minus* charus.

Quot sunt Terminationes Comparativi?

Duz: { or, Generis Communis, id est, Masculini & Feminini.
 { us, Neutrius.

Unde formatur Comparativus?

1. Si Positivus fuerit Secundæ Declinationis, formatur à Genitivo Singulari ejusdem Declinationis, addendo *or* & *us*, ut: Charus, chari, charior & charius chariorem, &c.

Hinc

Hinc excipe illa Vocabula, quæ componuntur ex Verbis *Dico*, *volo*, *facio*, *loquor*, quorum Comparativus exit in *entior*, Superlativus in *entissimus*: ut: Maledicus, maledicentior, maledicentissimus. Sic: Benevolus, magnificus, grandiloquus

2. Si Positivus fuerit Tertiæ Declinationis, formatur à Dativo Singulari ejusdem Declinationis, addendo *or*, & *us*, ut: Sapiens, sapienti, sapientior & sapientius, sapientiore.

Quid est Superlativus?

Qui supra Positivi significationem *valde*, *maximè*, vel *minimè* significat, ut: Charissimus, id est, *valde*, *maximè*, vel *minimè* charus.

Quot sunt Terminationes Superlativi?

Tres: { rimus, à Positivo in *er* desinente, ut: Niger.
 { simus, à Positivo in *es, is, us, ns, rs, x*, desinente.
 { limus, à Positivo: Facilis, agilis, gracilis, humilis.
 { similis; cum Compositis Difficilis, dissimilis.

Unde formatur Superlativus?

1. Cum Superlativus desinit in *rimus*, formatur à Nominativo Singulari, addendo *rimus*, ut: Niger, nigerrimus: Pauper, pauperrimus.

2. Cum in *simus* desinit, formatur ab ipso Casu, qui exit in *i*, addendo *s* & *simus*. ut: Charus, chari, charissimus: Fortis, forti, fortissimus.

3. Cum desinit in *limus*, formatur à Dativo Singulari Tertiæ Declinationis, addendo Syllabam *mus*, ut: Facilis, facili, facillimus.

Quotuplex est Comparatio?

Quadruplex: Regularis, Irregularis, Abundans, & Defectiva.

Quid

Gradus Comparationis quot sunt?

Tres: { POSITIVUS, } Charus,
 { COMPARATIVUS, } ut. Charior.
 { SUPERLATIVUS, } Charissimus.

Quid est Positivus?

Est prima Vox Adjectivi, rem ipsam simpliciter significans, ut: Charus.

Quot sunt Terminationes Positivi?

Septem: { er, } Niger, pulcher, saluber.
 { es, } Locuples, dives.
 { is, } ut: Fortis, tristis.
 { us, } Charus, doctus, vanus.
 { ns. } Sapiens, insipiens.
 { rs, } Solers, iners.
 { x. } Felix, mordax, velox.

Unde formatur Positivus?

Non formatur, quia est Principium aliorum Graduum.

Quid est Comparativus?

Qui supra Positivi significationem magis, vel minus, significat, ut: Charior, id est, magis, vel minus charus.

Quot sunt Terminationes Comparativi?

Duz: { or, Generis Communis, id est, Masculini & Feminini.
 { us, Neutrius.

Unde formatur Comparativus?

1. Si Positivus fuerit Secundæ Declinationis, formatur à Genitivo Singulari ejusdem Declinationis, addendo *or* & *us*, ut: Charus, chari, charior & charius chariorem, &c.

Hinc

Hinc excipe illa Vocabula, quæ componuntur ex Verbis Dico, volo, facio, loquor, quorum Comparativus exit in *entior*, Superlativus in *entissimus*: ut: Maledicus, maledicentior, maledicentissimus. Sic: Benevolus, magnificus, grandiloquus.

2. Si Positivus fuerit Tertiæ Declinationis, formatur à Dativo Singulari ejusdem Declinationis, addendo *or*, & *us*, ut: Sapiens, sapienti, sapientior & sapientius, sapientiore.

Quid est Superlativus?

Qui supra Positivi significationem valde, maxime, vel minime significat, ut: Charissimus, id est, valde, maxime, vel minime charus.

Quot sunt Terminationes Superlativi?

Tres: { rimus, à Positivo in *er* desinente, ut: Niger.
 { simus, à Positivo in *es, is, us, ns, rs, x*, desinente.
 { limus, à Positivo in *Facilis, agilis, gracilis, humilis*.
 { similis; cum Compositis Difficilis, dissimilis.

Unde formatur Superlativus?

1. Cum Superlativus desinit in *rimus*, formatur à Nominativo Singulari, addendo *rimus*, ut: Niger, nigerrimus; Pauper, pauperrimus.

2. Cum in *simus* desinit, formatur ab ipso Casu, qui exit in *i*, addendo *s* & *simus*, ut: Charus, chari, charissimus; Fortis, forti, fortissimus.

3. Cum desinit in *limus*, formatur à Dativo Singulari Tertiæ Declinationis, addendo Syllabam *mus*, ut: Facilis, facili, facillimus.

Quotuplex est Comparatio?

Quadruplex: Regularis, Irregularis, Abundans, & Defectiva.

Quid

Regi nyontatwinyok, Martin
(304.15.11)

Quid est Regularis Comparatio?

In qua Comparativus & Superlativus à Positivo ipso formantur, ut: *Charus. charior, charissimus.*

Exemplum Regularis Comparationis:

Mascul:			Fœmin:			Neutr:		
Pos:	Comp:	Superl:	Pos:	Comp:	Superl:	Pos:	Comp:	Superl:
or,	ior,	rimus:	a,	ior,	rima:	um,	ius,	rimum.
os,	ior,	simus:	es,	ior,	tima:	os,	ius,	simum.
is,	ior,	simus:	is,	ior,	tima:	is,	ius,	simum.
us,	ior,	simus:	a,	ior,	tima:	us,	ius,	simum.
is,	ior,	simus:	is,	ior,	tima:	is,	ius,	simum.
is,	ior,	simus:	is,	ior,	tima:	is,	ius,	simum.
is,	ior,	simus:	is,	ior,	tima:	is,	ius,	simum.
is,	ior,	simus:	is,	ior,	tima:	is,	ius,	simum.

Quid est Irregularis Comparatio?

In qua Comparativus & Superlativus non ab ipso Positivo formantur, ut:

Masc:	Bonus, melior, optimus:	Malus, peior, pessimus:
Fœm:	Bona, melior, optima:	Malum, peior, pessima:
Neutr:	Bonum, melius, optimum:	Malum, peius, pessimum:
Masc:	Magnus, major, maximus:	Parvus, minor, minimus:
Fœm:	Magna, major, maxima:	Parva, minor, minima:
Neutr:	Magnus, majus, maximum:	Parvus, minus, minimum:
Masc:	Multus, plurimus:	Fœm, paucior, paucissima:
Fœm:	Multa, plurima:	Neutr, paucior, paucissimum:
Neutr:	Multum, plus, plurimum:	Fœm, paucior, paucissimum:

Quid est Abundans Comparatio?

Quæ vel Positivò, vel Comparativò, vel Superlativò abundat, ut:

Posit: *Saluber* vel *salubris*, *salubrior*, *saluberrimus*.

Comp: *Dives*, *divitior* vel *ditior*, *ditissimus*.

Superl: *Maturus*, *maturior*, *maturissimus* & *maturissimus* olim. Sic: *Sinister*, *dexter*, *dexterior*, *dexterrimus* & *dextimus*.

Quid

Quid est Comparatio Defectiva?

Est, in qua vel Positivus, vel Comparativus, vel Superlativus deest.

1. Positivus, ut: *Ocyor*, & *ocys*, *ocysissimus* Sic *Dexterior*, *interior*, *exterior*.

2. Comparativus, ut: *Inclutus*, a, um: *Inclutissimus*, a, um. Sic: *Falsus*, *novus*, *diversus*, *fides*, *christianus*, *pius*, *invictus*, *reverendus*, *observandus*, *colendus*, &c.

3. Superlativus, ut: *Juvenis*, *junior*. Sic: *Senex*, *adolescens*, *declivus*, *ingens*.

Huc pertinent ea, quorum Comparativus per Particulas *magis* vel *minus*; Superlativus verò per *valde*, *maximè* vel *minimè* describitur, ut:

Positivò: *Idoneus*, a, um.

Comparativò: *Magis*, vel *minus*, *Idonem*, a, um.

Superlativò: *Maximè*, *valde* vel *minimè* *idoneus*, a, um.

Sic, quæ habent Vocalem ante Terminationem, ut: *Ferrens*, *varius*.

Quid est Adjectivum incomparabile?

Quod per Gradus Comparationis variari non potest.

Quotuplicia sunt Adjectiva incomparabilia?

Sunt multiplicia.

1. Interrogativa, ut: *Uter*, *quotus*, *quantus*, *qualis*, *quotuplex*, *cujusmodi*.

2. Redditiva, ut: *Talis*, *tantus*, *tot*, *totidem*, *eiusmodi*.

3. Negativa, ut: *Nullus*, *neuter*.

4. Partitiva, ut: *Alter*, *alius*, *uter*, *nonnullus*.

5. Omnia Numeralia, Cardinalia. Ordinalia, Distributiva.

Distributiva, ut *Unum, decem: Primum, decimum. Singula dena*. Item: *inplex, plus, imus, omnis, anus, inus, arius, ivus, & bundus* desinentia,, ut: *Duplex, duplus, bimus, biennis, quartanus, serotinus: primarius, denarius, fugitivus, vagabundus,*

6. Patria, Possessiva, & Gentilia, ut: *Romanus, Tullianus, Gallicus.*

7. Quædam Composita, ut: *Omnipotens, frugifer, mediocris, &c.*

DE GERE.

Quid est Genus?

Est, quo Voces per Articulos: *Hic, hac, hoc*, distinguuntur, ut: *Hic Vir, hac Mulier, hoc animal.*

Genera Nominum quot sunt?

Quinque:

<i>Masculinum</i>	} est	} cui in Nominativo Singulari anteponitur Articulus, --	<i>Hic.</i>
<i>Femininum</i>			<i>Hac.</i>
<i>Neutrum</i>			<i>Hoc.</i>

Commune est, cui in Nominativo præponi possunt duo *Hic & hac.*

Omne est, cui anteponuntur tres Articuli: *Hic, hac, hoc.*

Quot modis cognoscuntur Genera Nominum?

Tribus: *Significatione, seu Regulis Generalibus: Terminatione, seu Regulis Specialibus & Authoritate, seu usurpatione bonorum Authorum.*

Quare vocantur Regule Generales?

Quia nulla Dictio certis Terminationibus alligatur; sed quælibet ex sua Significatione cognoscitur, cuius sit Generis, ut: *Petrus, Poeta.*

Quare

Quare vocantur Speciales?

Quia quælibet dictio ex sua Terminatione cognoscitur, cuius sit Generis, ut: *Puer, Dominus.*

DE REGULIS GENERALIBUS.

Qua est Prima Regula Generalis?

I. Quæ maribus solum tribuntur, Mascula sunt.

Omnia Nomina, quæ solis Viris adduntur, sunt Generis Masculini, ut: *Paulus, Julius.*

Hæc referuntur sequentia:

1. Deorum fictorum Propria, ut: *Mars, Saturnus.*
2. Angelorum Nomina, ut: *Gabriel, Michael.*
3. Dæmonum Propria, ut: *Pluto, Belzebub, Lucifer, Dromo, Leviathan.*
4. Nomina Gentilia, ut: *Hungarus, Thrax, Turca.*
5. Officia Virilia, ut: *Pater, frater, Consul, Judex.*
6. Brutorum Propria, ut: *Eous, Pyrois, Hylax.*
7. Quæ conveniunt Brutorum Maribus, ut: *Aries, taurus, caper, hircus, vervex, majalis.*
8. Nomina Montium, ut: *Taurus, Caucasus, Atlas, Helicon.*

Excipe Fœminina: Aetna, Ida, Rhodope.

9. Fontium Nomina, ut: *Pegasus, Castalius.*

Excipe fœmininum: Hippocrene.

- II. Mascula censentur specie depicta Virili.

Omnia Nomina, quæ olim ad formam Virorum pingebantur, sunt Generis Masculini;

Quæ sunt hæc:

Venti. ceu: *Boreas, Zephyrus*, sic *Auster, & Eurus*,
Flumina. ceu: *Ganges, Tiberis, Danubius, Albis.*
Menses: *Aprilis, Majus, Juniusque December.*

Excipientur hinc:

1. Nomina Ventorum Pluralia, ut: *Etesia, Orinthia.*

B

2. No-

Regi montatvchjok, Martin
(304.15.1)

2. Nomina Fluviorum, ut: *Albula, Allia, Styx, Lethæ*; quæ Fœminina sunt.

III. Et quibus appositum tantum tribuisse Virile Credibile est veteres: *Latro, ceu Præsul, & hospes*.

Etiam illa Nomina sunt Generis Masculini, quibus antiqui tantum Masculini Gen: Adjectivum tribuerunt, ut: *Latro, præsul, hospes, advena, incola, verua, auriga, fur*.

IV. Fœmineum dices, quod Fœmina sola reposcit.

Omnia Nom: quæ solis Fœminis tribuuntur: sunt Generis Fœminini, ut: *Lucretia, Catharina, Erotium, Glycerium*.

Huc referuntur sequentia:

1. Dearum fictarum Propria, ut:

Vesta, Ceres, Juno, Pallas, Bellona, Minerva.

2. Nympharum, Syrenum, Harpyjarum, & Furiarum Nomina, ut: *Deiopeia, Climene, Parthenope, Ligæa, Leucosia: Cellerio, Aello, Ocyrete: Alecto, Tisiphone, Megara*.

3. Parcarum, ut: *Clotho, Lachesis, Atropos*.

4. Musarum, & Gratiarum, ut: *Clio, Calliope: Aglaja, Thalia, Euphrosine*.

5. Officiorum Muliebrium, ut: *Mater, Nutrix, nurus, socrus, &c.*

V. Jungito Fœmineis muliebri prædita formâ.

Omnia Nomina, quæ olim ad Fœminiarum formam pingebantur, sunt Generis Fœminini, ut: *Iris, Æstas, Philosophia, Grammatica, Justitia, Temperantia, Fortitudo*.

VI. Quæq; Adjectivum tantum Muliebri requirunt.

Etiam illa Nomina sunt Generis Fœminini, quibus antiqui solum modo Fœminini Generis Adjectivum addiderunt, ut: *Bestia, avis, ales, bellua, vulpes, &c.*

VII. Quæ Neutrò appositò gaudent, Neutra sunt.

Illâ Nomina sunt Generis Neutrius, quibus veteres solum Neutrius Generis Adjectivum tribuerunt, ut: *Mancipium, animal, jumentum*.

VIII. Mo-

VIII. Mobilium primi finis Genus esto Virile;

Fœmineum alterius; Postremum sit tibi Neutrum.

Adjectivorum trium Terminationum, prima Terminatio est Generis Masculini; secunda Fœminini; tertia Neutrius, ut: *Jucundus, a, um: Acer, is, e: Ducenti, a, a*.

IX. Comune, Articulos quod binos claudit, habeto.

Omnia Nomina, quæ Substantiva, quæ Adjectiva, quæ sub una Terminatione duo Genera, seu duos Articulos admittunt, sunt Generis Communis, ut:

Antistes, juvenis, vates, patruelis, & infans.

Affinis, miles, cum cive, cliente, sacerdos,

Et comes, atque canis, sus, dux, auctorque, parénsq;

Heres, interpres, custos, bos, testis, & hostis,

Atq; opifex, auceps, martyr, cum vindice magno,

Obses, eques, pedes, & pras, calebs, cocles, & exul,

Municipi conjunx, adolescens, augur: adhærena,

Ambo, duo, tres, & faciliis, mortalis, inermis;

Observatio:

Sed tria Neutrius est; *ambæ* Muliebri *duæque*.

X. Est Comune trium Generi quod convenit Omni.

Omnia Nomina, quæ sub una Terminatione tria Genera admittunt, sunt Generis Omnis, ut *Felix, sapiens, audax, dios, nequam, vili, tot, frugi, quatuor, centum, mille, totidem*.

Nota: *Mille* Adjectivum indeclinabile est Generis Omnis, ut: *Mille homines, mille hominibus*. Substantivum verò Pluraliter tantum declinatum, est Generis Neutrius, ut: *Millia, millium, millibus*.

XI. Insula Fœminea, Urbs, Regio, cum Nave, Poësis.

Omnia 1. Insularum, 2. Urbium, 3. Regionum seu Regnorum, 4. Navium, 5. Fabularum vel alicujus Libri Titulorum Nomina, sunt Generis Fœminini, ut: *Cyprus, Zelandia, Delos: Roma, Babylon, Claudiopolis, Tyrus: Europa, Hungaria, Marmatta, Egyptus: Centaurus, Argos: Eunuchus, Aneis, Ilias*.

B 2

Exci.

Regi nyontatvchngok, Martin
(304.15.1)

Excipiuntur hinc quædam, juxta Regulam communem.

Respicimus fines, non significata, frequenter.

1. Nomina Urbium, in *a, e, al, ur, & um* desinentia, sunt Generis Neutrius, ut:

Zeugma, Reate, idem petit *hoc*, cum *Tibure, Cere*.

Hoc Præneste, Hispal, Jawinnu, Gargara, Susa.

2. Masculina Singularia in *o* desinentia, ut: *Hic Sulmo, Narbo*, numerò sunt Mascula primò.

3. Mascula itidem, in *i* desinentia, Pluraliter tantum declinata, ut:

I, Maribus tribuas: Parisi, Gabique, Philippi.

XII. Fœminea est *arbor*. Folii *Oleaster* amarus.

Mas est. Hoc *acer*, atq; *stler*, cum *subere, robur*.

Arborum Nomina sunt Generis Fœminini, ut: *Alax, Cerylus, ilex, fraxinus, pomus*.

Hinc excipiuntur:

1. Masculina, ut: *Oleaster, pizaster, styrax*

2. Neutra, ut: *Suber, stler, acer, robur*.

XIII. Trade Notas Neutri, ut sunt: *A, B, Gamma*, vel *Aleph*.

Nomina Literarum sunt Generis Neutrius, ut: *A, B, C, &c.*

XIV. Sit Neutrum, Vocem quando pro Nomine sumis.

Cum aliquod Verbum, vel Adverbium, pro Voce Nominis Partis accipitur, est Generis Neutrius, ut: Accipe meum monere: Scire tuum: Hoc erit ultimum Vale: Veniet aliud cras: Triplum Va.

XV. Et Verbum quodvis nuda pro Voce repostum.

Cum aliqua Dicitio sumitur non pro significatione sua; sed pro Appellatione, vel sola nuda Scriptura, est Generis Neutrius, ut: Mater & Syllabum: Job indeclinabile.

Obfer-

Observationes:

1. Mobile fit fixum, si fixum mente subaudis.

Unde Genus capit, ut: *Sonipes, Oriensq; Tonansq;*

Ipsam Adjectivum ejusdem est Generis, cujus est Substantivum illud, quod subintelligitur, ut: *Sonipes*, id est, equus: *Oriens*, id est, sol: *Tonans*, id est, Cœlum. Sic: *Molaris, metalis, quindilis, torrent, exidens, continens, præsens, vocalis, consonans*.

2. Mobile fit Neutrum, si fixum mente subaudis.

Ipsam Adjectivum Neutrius Generis erit, si nullum Substantivum subintelligitur, ut: *Consequens, decens, conveniens*.

3. Respicit interdum Nomen Generale Poëta;

Unde sibi meritò Genus inferiora capeffunt:

Sic volucem sequitur *Bubo*: sic flumen *Iader*.

Aliquando Poëta, neque Significationem, neque Terminationem respiciunt: sed cujus Generis est Vocabulum Generale: ejusdem Generis constituunt speciale Vocabulum, ut: *Bubo* est Fœminini, quia *avis* vel *volucris*, ejusdem Generis est. *Iader* Neutrius, quia *flumen* ejusdem est. Sic *Offa, OEta*, (montes) Masculini, &c.

4. Hunc *Jubarem*, hunc *frontem*, hunc *pinum*, nimumque vetusta.

Pacuvii proavis, atavisque utenda relinque.

Nomina: *Jubar, frons, pinus*, à *Pacuvio* Poëta in Masculino Genere malè usurpata, cave sequaris.

DE REGULIS SPECIALIBUS.

De Regulas Speciales.

Fœmineum *A* Primæ est, veluti: *Panthera, sagitta*.

Adria Mas esto, cui junge *Cometa, planeta*.

Hic *mamonna*. Petit *Pascha* hoc, cui jungito *manna*.

Nomina in *a* desinentia Primæ Declinationis, sunt Generis Fœminini, ut: *Alauda, mensa*

Excipiuntur: 1. *Adria, cometa, planeta, mamonna*, Generis Masculini sunt. 2. *Pascha, manna*, quæ Primæ Declinationis, Fœminini; quæ Tertiæ, Neutrius.

Nomen in Aternæ est Neutrū, ceu: *Stigma, torcuma*.
A Plurale Genus Neutrum sibi poscit ubique.

Nomina Tertiæ Declinationis in *a* desinentia, Generis Neutrius sunt, ut: *Enigma, Scamma*. Secundæ etiam Declinationis, Pluraliter tantum declinata, sunt ejusdem, ut: *Armen, cestre*.

E Latiale petit Neutrum, velut: *Acre, Monile*.
Fœmineum est *Aloe, Rhodopéque*, & cætera Græca.
Æ Plurale Genus tantum Muliebris requirit.

Vocabula Latina in *e* desinentia sunt Generis Neutrius, ut: *Mare, rete, tempe*, Græca sunt Fœminini, ut: *Aloe, epitome, ode*. Pluraliter etiam declinata in *e* Diphtongum Fœminini, ut: *Litera, nuptia, mundina, divitia*.

I Neutris tradas, ut: *Gummi, moly, synapi*.
Nomen in I Maribus, si sit Plurale, reserva.

In *i* vel *y* desinentia Nomina sunt Generis Neutrius; Pluraliter verò declinata in *i* Masculini, ut: *Cani, cancelli*.

O Maribus dantur: *Sermo* cum *turbine, carbo*.
Est Io Fœmineum, fuerit si corporis expers:
Cui caro jungatur, *cœnatio, portio*, quòdque
Desinit in *do, go*. Neutris adscribito *pondo*.
Harpago, cudo, ordo Mas, udo, cardo, ligòque.

In *o* desinentia Nomina sunt Generis Masculini, ut: *Sermo, &c.*

Excipiuntur: 1. Nomina in *io* desinentia, rem incorpoream significantia, sunt Fœminina, ut: *Unio, visio, talio*. Rem verò corpoream significantia, Masculina, ut: *Unio, (gemma) pugio, titio, scipio*. 2. In *do & go* desinentia, cum voce *caro*, etiam sunt Fœminina, ut: *Dulcedo, grando, virgo, imago, sartago*. Hinc rursus excipe 1. *Pondo*, quod Neutrius est. 2. *Harpago, cudo, ordo, udo, cardo, ligo*; quæ Masculina sunt.

U, C, D, da Neutris, velut: *Id* cum *lacte, gelique*.

Nomina in *u, c, & d* desinentia sunt Neutra, ut: *Cornui, lac, aliud, istud*.

L, T,

L, T, sit Neutrum. Hic *mugil, sal, sölq;* reposcunt.
Nomina in *l, & t*, desinentia sunt Neutra, ut: *Tribunal, mel, caput*.

Excipiuntur Masculina, ut: *Mugil, sol, sal*.

Um Neutris junges: *Scammum, tectumq; peplumque*.

In *um* desinentia Nomina sunt Neutra, ut: *Scammum*.

An, In, On, Mas est: *Paan*, cum *dæmone, delphin*.

Halcyonem Hæc *sindon* sequitur, sic luavis *ædon*.

Græca per *on*, mox *um*, Neutris da cuncta Secundæ.

In *an, in, & on*, desinentia Nomina sunt Generis Masculini, ut: *Titan, Delphin, canon*.

Excipiuntur hinc: 1. Fœminina, ut: *Sindon, halcyon, ædon*.

2. Græca *on* Secundæ Declinationis, quæ apud Latinos in *um* exeunt, ut: *Inchiridion, symbolon, Evangelion*, Neutra.

En dabitur Neutris. Sed *hymen, ren*, Masculina sunt, *Attagen*, & cum *splene, lien*, cum *pectine, lichen*.

A Cano Compositum, *fidicen, tubicen, lyricenque*.

Nomina in *en* desinentia, Generis Neutrius sunt, ut: *Flumen, Numen, fulmen, nomen*.

Excipiuntur hinc Masculina: *Hymen, ren, &c.* Et à verbo Cano Composita in *cen*, ut: *Tubicen, &c.*

Postulat Ar Neutrum: *Calcar*, cum *pectere, bacchar*.

In *ar* desinentia Nomina sunt Generis Neutrius.

Er maribus dona. *Laver* Hoc, cum *tubere* poscit, *Uber, iter, spinter, laser, cicer*, atque *papaver*,

Ver, siser, atque *piper*, cum *verbere* necte *cadaver*.

Nomina in *er* desinentia Masculina sunt, ut: *Ager, imber, vesper, cancer*.

Excipiuntur: 1. Neutra, ut: *Laver, tuber, &c.* 2. Fœmininum, ut: *Mulier*.

Or Maribus servit. Muliebris demitur *arbor*.

Accedunt Neutris: *Cor, ador, cumq; equore, marmor*.

In *or* desinentia sunt Masculina, ut: *Amor, honor*.

Excipiuntur: 1. Fœmineum, ut: *Arbor*. 2. Neutra, ut: *Cor, marmor, &c.*

Regi nyontatwinyok, Neutrin
(304.5.1)

Exigit *Ur* Neutrum. Hic *furfur* cum *vulture*, *turtur*.

In *ur* desinentia Neutra sunt.

Excipiuntur Masculina, ut: *Furfur*, &c.

Fœmineum *As*, Neutrum *Vas*, *vasis*, *fāsque*, *nefāsque*.
Mascula sunt *Elephas*, *adamas*, *as*, atque *tiaras*:

Cum reliquis cunctis, hæc ita quæ Prima Pelagum.

In *as* desinentia Nomina sunt Fœminina, ut: *Charitas*,
veritas, *lanxas*.

Excipiuntur: 1. Neutra, ut: *Vas*, *vasis*, *fās*, *nefās*. 2. Ma-
sculina, ut: *Elephas*, *vas*, *vasis*, *Atlas*, *gigas*. Item ea, quæ
per primam Nominum Declinationem inflectuntur, ut: *Satanas*,
Phryas, *tiaras*.

Esto Nomen in *Es* Muliebre. Sed esto Virile:

Limes, *pes*, *fomes*, *termes*. cum *palmite trames*,

Et *gurges*, *merges*, *poples*, cum *cespite*, *vepres*,

Et *paries*, *stipesque meri-noménque-dies*:

His Græcum Primæ, vel Ternæ jungito Nomen.

Hippomanes Neutris, *panaces*, *eacoethes*, adhærent.

In *es* desinentia Nomina sunt Generis Fœminini, ut: *Quies*,
merces, *sedes*, *Nubes*, &c.

Excipiuntur hinc: 1. Masculina, ut: *Limes*, *pes*, &c. Ut
etiam Græca Primæ & Ternæ Declinationis, ut: *Abfini-
bitis*, *oromantites*, *myrtilites*, *pyrites*, *lebes*, *magnes*, *tapes*. 2.

Neutra etiam Græca, ut: *Hippomanes*, *nepenthes*, &c.

Is dato Fœmineis. Maribus da: *Piscis*, *aqualis*,

Anguis, cum *fustis*, cum *callis*, *foliis*, & *ensis*,

Mensis, cum *vecti*, *torris*, *glis*, *postis*, & *orbis*,

Et *sanguis*, *cenchrus*, *collis*, cum *vomere*, *cassis*,

Mugilis, atque *lapis*, *vermis*, cum *fascie*, *cavalis*,

Unguis, cum *cucumis*, cum *caulis*, *pulvis*, & *axis*.

Nis quoque finitum, ceu *panis*, & *asse* creata.

Nomina in *is*, vel *ys* desinentia sunt Generis Fœminini, ut:
Adis, *naois*, *lis*, *pyris*, *jaspis*, *oblamys*, *chelys*.

Excipiuntur Masculina, ut: *Piscis*, *aqualis*, &c.

Item

Item in *is* exeunda, ut: *Panis*, *crinis*, &c. Denique
Composita ex voce *As*, ut: *Semissis*, *bestis*, *octussis*, *decussis*,
centussis.

Mascula in *Os* sunt, *Dos*, *cos* Muliebris, & *arbo*.

Da *Chaos*, atq; *melos* Neutris, *os*, *argos*, *eposque*.

In *os* desinentia sunt Masculina, ut: *Flos*, *ros*, *bonos*.

Excipiuntur hinc: 1. Fœminina: *Dos*, *cos*, *arbo*. 2.

Neutra, ut: *Chaos*, *melos*, *Argos*, *epos*, &c.

Nomen in *Us* Mas est, seu Quartæ, five Secundæ.

Porticus, atq; *tribus* Muliebris, *acis*que *manis*que,

Alvus, *humus*, *vannus*, *colus*, *idus*, *carbassus* addes,

Et *domus*, & *ficus* pomum. (Mas morbus habetur.)

In Neutris numera *virus*, *pelagus*que profundum.

Nomina in *us* desinentia, secundæ vel Quartæ Declina-
tionis, sunt Generis Masculini, ut: *Annus*, *venus*, *amara-
sus*, *arsus*, *zifus*, *sensus*.

Excipiuntur hinc: 1. Fœminina, ut: *Porticus*, *alvus*,
humus, &c. 2. Neutra, ut: *Virus*, *pelagus*.

Plurima in *Os* Græca Ausonii fecere Latina:

Quæ Maribus partim, ut: *Prologus*, *paradisus* adhæ-
rent;

Partim Fœmineis, veluti: *Diphthongus*, *eremus*.

Vocabula Græca in *os* desinentia, quæ Latini in *us* mutant,
partim sunt Masculina, partim Fœminina: Masculina sunt
hæc: *Typus*, *cyathus*, *hyacinthus*, *naryssus*, *acanthus*, *ar-
thurus*, *stylus*, &c. Fœminina sunt hæc: *Papyrus*, *abyssus*,
methodus, *crystallus*, *nardus*, *dialactus*, *pharus*, *synodus*, &c.

Postulat *Us* Neutrum, quoties id Tertia hæc it.

Hic *Lepus*, & *Mus*, *pus* Græcū Compōstāq; nectēs.

Sit tibi Fœmineum *Lagopus*, herba, volueris:

Est Muliebre *palus*, *subscus*, pulcherrima virtus.

Atque *salus*, *pecudis*que *pecus*, quibus additur *incus*:

Quæq; sibi *servus*, *juventis*que, *senex*que, iugârunt.

Nomina in *us* desinentia Tertiæ Declinationis, sunt

Generis Neutrius, ut: *Corpus, vellus, tempus, orus, ius, pecus, pecoris, &c.*

Excipiuntur hinc 1. Masculina, ut: *Mus, lepus*. Et Composita ex Græco *pus*, ut: *Melampus, dipus, tripus*, (præter *Lagopus*, quæ sive herbam, sive avem significat, Fœminini Generis est.) 2. Fœminina, ut: *Tellus, palus, subsus, &c.* Item, quæ derivantur à Nominibus, *Servus, juvenis, senex*, ut: *Servitus, juvenus, senectus*.

Es tibi sit Neutrum. *Laus, fraus* Muliebria sunt.

Es aris, Generis Neutrius. *Laus, fraus* Fœminini.

S dato Fœmineis, si Consona ponitur ante.

Esto Virile *rudens, fons, pons, seps* læthifer anguis.

Mons, dens, atq; *chalybs, assis*, quibus addito partes

Et polysyllabaps; (forceps dematur adunca.)

Nomina in s desinentia, præcedente Consonâ aliâ, sunt Generis Fœminini, ut: *Ars, urbs, hyems, frons, mors, mens, puls, &c.*

Excipiuntur hinc Masculina, ut: *Rudens, fons, &c.* Item, ex nomine *As*, composita, ut: *Triens, quadrans, sextans, dodrans*. Denique dissyllaba, aut trissyllaba, in ps desinentia, ut: *Hydrops, merops, maneps, cyclops, conops*. Hinc excipe *Forceps*, Fœmininum.

Terminus *Ax* Mulier, *pax, fax*, cum *smilace, fornax*.

Græca per *Ax*, *dropax, thorax*, cum *climace* Mas est.

Nomina Latina in ax desinentia sunt Generis Fœminini, ut: *Pax, &c.*

Excipiuntur hinc voces Græcæ, ut: *Thorax, barpax, &c.*

Ex finem quod dat polysyllabon, esto Virile.

Nomina in ex terminata, duarum vel plurium Syllabarum, sunt Masculina, ut: *Codex, pollex, pullex, verrex, cimex, obex*. Huc pertinet monosyllabum *Grex*.

Fœmineum *thomax, alex*, cum *pellice, forpex*,

Et *forfex, vibex, carex*, adijunge *supellex*.

Fœminini Generis sunt: *Tbomex, alex, supellex*.

Item Monosyllaba: *Lex, lex, nex*.

Ix

Ix dato Fœmineis. Sed *eryx*, hinc excipe, Mas est, Et *spadix, bombyx, vernix*, cum *fornice, phœnix*.

Nomina in ix desinentia sunt Generis Fœminini, ut: *Cervix, radix, filix, nix, pix, &c.* Excipiuntur Masculina, ut: *Eryx, bombyx, vernix, fornix, &c.*

Nomina, quæ dant *Aux, ox, ux*, Muliebria dices:

X quoque finitum, si Consona ponitur ante.

In *Aux, ox* & quæ terminata Nomina sunt Generis Fœminini, ut: *Faux, vox, nov lux, crux*. Item quæ ante x habent aliquam Consonantem, ut: *Arx, fals, mœx, phalanx, sphynx*.

Mascula sunt: *Velox, quincunx, sextunxque, deunxq;*

Hæc Generis Masculini sunt: *Velox, sextunx, &c.*

DE AUTHORITY.

Juxta Authores hæc sequentia communia sunt:

1. Hæc modò Fœmineis; Maribus modò juncta videbis:

Grossus, adeps, atomus, limax, cum torque phaselus, Scrobs, serpens, finis, cum corbe, diēsque, rubusque.

2. Postulat Hic, aut Hoc *sol, vulgus, Nar, flaviusq;*

3. Sunt Oratori Mascla hæc, Muliebria Vati:

Bubo, specus, cortex, forceps, cum pumice, pulvis,

Atque *silex, unguis, calx, anguis, margo, palumbes.*

4. Sunt Oratori Muliebria; Mascula Vati:

Scops, animans, volucris, linter, cum stirpe, cupido,

Lynx, ales, clunis, cum talpa, dama, penusque,

Sardonychen comitatur *onyx*, *grus* jungitur illis.

DE NUMERO.

Quid est Numerus?

Est, quò rei unitas, vel multitudo significatur.

Numeri Nominum quòt sunt?

Duo: *Singularis*, quò unica tantum res exprimitur, ut: *Dominus, Ur.*

Plu.

Regi nyontatshyok, Martin
(304.15.1)

Plural quò res plures exprimuntur, ut: *Domini*, *Urak*.

DE FIGURA.

Quid est Figura.

Est, quà ostenditur, an Vox ex una, vel pluribus constet.

Figura Nominum quæduplex?

Duplex: *Simplex*, quæ unicâ voce constat, ut: *Aptus*, *pugnabilis*, *dies*.

Composita, quæ pluribus Vocibus constat, ut: *Ineptus*, *inexpugnabilis meridies*.

Quot modis componuntur Nomina:

Quatuor modis:

1. Ex duobus Integris, ut: *Suburbanus*, *jureconsultus*.
2. Ex duobus Corruptis, ut: *Biennium*, *municips*.
3. Ex Integro & Corrupto, ut: *Ineptus*, *insulsus*.
4. Ex Corrupto & Integro, ut: *Adagnanimus*, *bipes*,
Etiam ex duobus integris 4or modis componuntur.

1. Ex duobus Rectis, ut: *Respublica*.

2. Ex duobus Obliquis, ut: *Ejusmodi*.

3. Ex Recto & Obliquo, ut: *Paterfamilias*.

4. Ex Obliquo & Recto, ut: *Jurisperitus*, *ludimagister*, *fidejussio*, *manumissio*.

Da REGULAS de Compositorum Declinatione?

1. Cum Nomen componitur ex duobus Rectis, utrumque flectit & variat Terminationem per Casus, ut: *Respublica*, *reipublica*: *Rosmarinus*, *rosmarini*: *Promiscondus*, *promiscondi*.

Excipe hinc: *Alteruter*, *leopardus*, & *nomenclatura*; quorum pars solummodò posterior inflectitur.

2. Cum

2. Cum Nomen componitur ex Recto & Obliquo; vel ex Obliquo & Recto, solus Rectus Casus variat Terminationem, ut: *Paterfamilias*, *paterfamilias*: *Jurisconsultus*, *jurisconsulti*, &c.

3. Cum ex duobus Obliquis componitur, neutra pars variat Terminationem, ut: *Ejusmodi*.

4. Composita ex duobus Corruptis, ita variant Terminationem, ut Vocabula simplicia, ut: *Biennid*.

Cum quibus Partibus componitur Nomen?

Cum omnibus:

1. Cum Nomine, ut: *Rosmarinus*, *magnanimus*.
2. Cum Pronomine, ut: *Hujusmodi*.
3. Cum Verbo, ut: *Armiger*, *fatifer*, *domiporta*.
4. Cum Participio, ut: *Plebiscitum*.
5. Cum Adverbio, ut: *Malesanus*, *sempiternus*.
6. Cum Conjunctione, ut: *Uterque*, *necessitas*.
7. Cum Præpositione, ut: *Percharus*, *informis*.
8. Cum Interjectione, ut: *Vajovis*.

DE CASU.

Quid est Casus?

Est, quò voces in Declinando variant Terminationem.

Casus Nominum quot sunt?

Sex: *Nominativus*, qui est prima Vox, quâ rem quamlibet nominamus, ut: *Homo*, *Ember*.

Genitivus, seu *Patrius* est, quò ab aliquo interrogati loquimur de possessione, vel origine alicujus rei, ut: *Hominis*, *Emberé*.

Nota: Cum *Genitivus* crescit, etiam alii Casus debent crescere, ut: *Lapis*, *lapidis*, &c.

Dativus, quò alicui aliquid assignamus, ut: *Homini*, *Emberack*.

Accu-

Regi nyentatwngok, Martin
(304.15.11)

DE NOMINE.

Accusativus, quò aliquid ostendimus, ut: *Hominem*, *Embert*.

Vocativus, quò aliquē vocamus, ut: *Homo!* *Ember*.

Ablativus, cum aliquid auferri significamus, vel rei circumstantiam describimus, ut: *Homine*, *Embertol*: *Tabula*, *Tablával*.

Quot duplices sunt Casus?

Duplices: *Recti*, & *Obliqui*.

Quot sunt Recti?

Duo: *Nominativus*, & *Vocativus*. Sic dicti: quia præponuntur Verbis in Constructione.

Quot sunt Obliqui?

Reliqui: Quia postponuntur Verbis, &c.

DE DECLINATIONE.

Quid est Declinatio?

Est Casuum varia Terminatio.

A Declinatione quotuplicia sunt Nomina?

Duplicia: *Analogia*, & *Anomalia*.

Quæ sunt Analogia?

Quæ communem declinandi, seu inflectendi modum servant.

Declinationes Nominum quot sunt?

Quinque:

DE PRIMA DECLINATIONE.

Quæ est Prima Declinatio?

Cujus *Genitivus* Singularis desinit in *a* Diphtongum, ut: *Musa*, *a*: *Æneas*, *a*: *Anchises*, *a*: vel in *es*, ut: *Epitome*, *es*.

Prima Declinatio habet Literas Terminales tres, *A*, *e*, *es*. Terminationes quatuor: *A*, *e*, *Fœmininam*; *as*, *es* tantum *Masculinam*.

Quot

DE NOMINE.

Quot Genera recipit Prima Declinatio?

Quatuor:

1. *Masculinum*, ut: *Poëta*, *Boreas*.
2. *Fœmininum*, ut: *Musa*, *Penelope*.
3. *Neutrum*, ut: *Pascha*, *Manna*.
4. *Commune*, ut: *Indigena*, *Dama*.

Nominativus Singularis desinit quatuor modis:

1. In *a*, ut: *Musa*, *mensa*, *aura*.
2. In *as*, ut: *Boreas*, *Andreas*.
3. In *e*, ut: *Penelope*, *Musice*.
4. In *es*, ut: *Anchises*, *Pyrites*.

Genitivus desinit quinque modis:

1. In *a* Diphtongum, ut: *Musa*.
2. In *es*, more Græcorum, ut: *Penelopes*.
3. In *ai*, Poëtarum more, ut: *Aulai*, *aurai*.
4. In *as*, Antiquorum more, ut: *Familias*.

Hinc remansit: *Patrisfamilias*, *Matrisfamilias*.

5. In *ius*, hæc decem: *Una*, *ulla*, *nulla*, *sola*, *tota*, *alia*, *altera*, *utra*, *neutra*, *alterutra*.

Dativus desinit duobus modis:

1. In *a*, ut: *Musa*, *Anchisa*.
2. In *i*, à Vocibus *Genitivum* in *ius* formantibus.

Accusativus desinit quatuor modis:

1. In *am*, ut: *Musam*.
2. In *am*, vel *an*, ut: *Æneam*, vel *Ænean*.
3. In *en*, ut: *Pyriten*, *Anchysen*.
4. In *a*, ab iis, quæ Neutra sunt, ut: *Pascha*.

Vocativus & *Ablativus* desinit duobus modis:

1. In *a*, ut: *Musá*, *Æneá*.
2. In *e*, à Terminationibus *e*, & *es*, ut: *Epitome*, *Anchysē*.

Nomi-

Nominativus & Vocativus Plurales desinunt tantum in *a*, ut: *Musae*, *Epitoma*.

Genitivus desinit duobus modis:

1. In *arum*, ut: *Musarum*.
2. In *um*, per Synecopen, ut: *Caelicolum*.

Dativus desinit duobus modis:

1. In *is*, ut: *Musis*, *Epitomis*.
2. In *abus*, ut: *Filiabus*, *Deabus*, &c.

Hinc *Versus* ad discrimen Masculini:

Filia, *nata*, *Dea*, *liberta*, *equa*, *mala*, *dua*, *amba*:
Aide animam, atque *asnam*, *sociam*, *servam*, *dominamque*.

Forma Prima Declinationis.

Singulariter.	Pluraliter.
N. <i>a</i> , <i>as</i> , <i>e</i> , <i>es</i> .	N. <i>a</i> .
G. <i>a</i> , <i>es</i> , <i>ai</i> , <i>as</i> , <i>iur</i> .	G. <i>arum</i> , <i>arum</i> .
D. <i>a</i> , <i>e</i> .	D. <i>is</i> , <i>abus</i> .
Ac. <i>am</i> , <i>as</i> , <i>as</i> , <i>a</i> .	Ac. <i>as</i> .
V. <i>a</i> , <i>e</i> .	V. <i>a</i> .
Abl. <i>a</i> , <i>e</i> .	Abl. <i>is</i> , <i>abus</i> .

Nota: 1. Nonnulli addunt in Nominativo Singulari Terminationem *am*, ut: *Adam*, *Ada*: *Abraham*, *Abraba*.

2. Quae in *e*, exeunt, tantum Pluraliter declinantur secundum hanc Declinationem; Singulariter vero in Secunda Graecorum Declinatione.

3. Si autem huc referantur, mutatur Graeca Terminatione *e*, in *a*, Latinam, ut: *Musica*, *Grammatica*.

DE SECUNDA DECLINATIONE.

Qua est Secunda Declinatio?

Cujus *Genitivus* Singularis desinit in *i*, ut: *Dominus*, *i*, *Scamnum*, &c.

Secunda.

Secunda Declinatio habet Literas Terminales tres: *r*, *s*, *m*.

Terminationes Latinas quinque: *er*, *ir*, *ur*, *us*, *um*, ut: *Magister*, *vir*, (cum suis Compositis, ut: *Triumvir*, *Levir*, &c. *satur*, *Dominus*, *Orpheus*, *filius*, *scamnum*).

Graecas Terminationes, *os*, & *on*, ut: *Delos*, *Symbolon*.

Quot Genera recipit Secunda Declinatio?

Quatuor: 1. Masculinum, ut: *Dominus*.

2. Foemininum, ut: *Myrtus*, *synodus*.

3. Neutrum, ut: *Pelagus*.

4. Commune, ut: *Vulgus*, *grossus*.

Nominativus desinit septem modis, juxta suas Terminationes jam dictas.

Genitivus desinit quatuor modis:

1. In *i*, ut: *Domini*, *Deli*.

2. In *iur*, ut: *Nullius*, *soli*.

3. In *ei*, contracte, ut: *Thesei*.

4. In *o*, more Graecorum, ut: *Androgeo*.

Dativus desinit duobus modis:

1. In *o*, ut: *Domino*.

2. In *i*, ut: *Nulli*, *soli*.

Accusativus desinit quatuor modis:

1. In *um*, ut: *Dominum*.

2. In Neutris similis *Nominativo*, ut: *Scamnum*.

3. In *a*, more Graecorum, ut: *Orphea*, *Persea*.

4. In *on*, ut: *Rhodon*, *Delon*, *Symbolon*.

Vocativus desinit quatuor modis:

1. Similis *Nominativo*, a Terminationibus: *er*, *ir*, *ur*, *um*, *os*, *on*, ut: *Puer*, *vir*, *satur*, *scamnum*, *Delos*, *Ilion*.

2. In

Regi nyontatwinyok, Martin (304.15.1)

2. In *e*, ut: *Domine*; Per Regulam.
Cum *Nominativus* exit in *us*, *Vocativus* Singula-
ris Secundæ Declinationis definit in *e*.

Excipe *Deus*, *Vocativus* *ô Deus*!

3. In *i*, duplicia Nomina: (1.) Propria in *ius* de-
finita; Per Regulam.

Nomen *ius* Proprium formabit in *i*, tibi Quintum.
ut: *Julius*, *Virgilius*. (2.) Appellativa: *Filius*, *Genius*.

4. In *u*, more Græcorum, à Terminatione *eus*,
ut: *Perseus*, *Orpheus*.

Ablativus definit solum in *o*, ut: *Scamno*.

Nominativus Pluralis definit tribus modis:

1. In *i*, ut: *Domini*.

2. In *a*, ut: *Scamna*.

3. In *o*, ut: *Ambo*, *duo*.

Genitivus definit duobus modis:

1. In *orum*, ut: *Scamnorum*.

2. In *um* per Syncopen, ut: *Virum*, pro *Virorum*.

Dativus, & *Ablativus* definiunt duobus modis:

1. In *is*, ut: *Dominis*, *Dis*.

2. In *bus*, ut: *Ambobus*, *duobus*.

Accusativus definit tribus modis:

1. In *os*, ut: *Dominos*.

2. Neutra in *a*, ut: *Scamna*.

3. In *o*, ut: *Ambo*, *duo*.

Vocativus similis est *Nominativo*.

Forma Secundæ Declinationis.

Singularis:

N. *er*, *ir*, *ur*, *us*, *um*, *os*, *on*

G. *i*, *ius*, *ei*, *o*.

D. *o*, *i*.

Acc. *um*, *a*, *on*.

Pluralis:

N. *i*, *a*, *o*.

G. *orum*, *um*.

D. *is*, *bus*.

Acc. *os*, *a*, *o*.

V. Si-

V. Similis *Nominativo*. | V. Similis *Nominativo*.

Abl. *o*. | Abl. *is* *bus*.

Nota: Quædam Secundæ Declinationis Voca-
bula augent syllabas in Obliquis Casibus, ut: *Puer*,
Vir, &c. (fer.)

Item, Composita à *gero*, & *fero*, ut: *Armiger*, *fati-*
Quædam verò non augent, ut: *Dominus*, &c.

DE TERTIA DECLINATIONE.

Quæ est Tertia Declinatio?

Cujus *Genitivus* Singularis definit in *i*, ut: *Ser-*
mo, *sermonis*.

Tertia Declinatio habet Literas Terminales duo-
decim, ut: *a*, *e*, *i*, *o*, *c*, *d*, *l*, *n*, *r*, *s*, *t*, *x*.

Terminationes admodum varias.

Quot Genera recipit Tertia Declinatio?

Quinque: 1. Masculinum, ut: *Sermo*, *Caesar*.

2. Fœmininum, ut: *Cantio*, *Venus*.

3. Neutrum, ut: *Littus*, *Cubile*.

4. Commune, ut: *Juvenis*, *facilis*.

5. Omne, ut: *Audax*, *par*.

Genitivus Singularis definit tribus modis:

1. In *is*, ut: *Sermonis*, *panis*.

2. In *os*, *eos*, & *yos*, more Græcorum, ut: *Pallados*,
Lampados, *Panos*, *Syntaxeos*, *Pœseos*, *Thethyos*.

3. In *us*, etiam more Græcorum, ut: *Didus*,
Sapphus, *Echus*, *Meleus*, & *Melus*.

Dativus definit duobus modis:

1. In *i*, ut: *Sermoni*.

2. In *o*, ut: *Sappho*.

Accusativus definit sex modis:

1. In *em*, ut: *Sermonem*.

C 2

2. In

Regi nyontatwengok, Martin
(304.15.1)

2. In *im* tantum hæc sequentia:

Im faciunt: *Cucumis, buris, vis, tussis, amussis.*
Atque *sitis, p-lvis, ravis*, quibus adde *Charybd s*;
Et Propria ut: *Fabaris, Tiberis, Leucaspis, & Opis.*

3. In *em*, & *im* simul hæc sequentia:

Sæpius *em*: *Febris, clavis, ceu navis, aqualis.*
Sæpius *im*: *Puppis, turris, restisque, securis.*

4. In *im*, vel *in*, ut: *Poesim, vel Poësin.*

5. In *a*, more Græcorum, & Poëtarum, ut: *Pallada, Hæctora, athera, acra.*

6. Neutra Nominativô sunt similia, ut: *Animal, corpus.*

Vocativus definit duobus modis:

1. Similis Nominativô.

2. In Græcis abjicit Literam *s*, in fine, ut: *Palla, Calcha, Daphni, Pari, Theti.*

Ablativus definit tribus modis:

1. In *e*, ut: *Sermone, carne.*

2. In *i*, tantum, ut: *Animali, cubili.*

3. In *e*, & *i*, simul, ut: *Felice, vel ci.*

Quæ faciunt in *i* tantum?

1. Voces Neutrius Generis, in *e*, *al*, & *ar*, desinentes, ut: *Mare, animal, calcar.*

Excipe hinc: *Gausape, jubar, nectar, bacchar, hepar.*

2. Adjectiva in *is*, & *er*, terminata, quorum Neutra in *e* desinunt, ut: *Fortis, alacer, celebr.*

3. Nomina Mensium Tertiæ Declinationis, ut: *Aprilis, September.*

4. Quæ Accusativum in *im*, vel *in* formant, ut: *Sit s, Poesis.*

5. Quædam Substantiva, ipsis Adjectivis similia,

lia, ut: *Familiaris, sodalis, natalis, adilis, rivalis, mugilis, bipennis, popularis, strigilis.*

Quæ faciunt in *e*, & *i*, simul?

1. Adjectiva Omnis Generis, ut: *Felix.*

Hinc excipiuntur: (1) *Par, vigil, memor*, quæ tantum *i* habent. (2) *Degener, hospes, sospes, senex, uber*, quæ tantum *e* habent.

2. Adjectiva Comparativi Gradûs in *or*, & *us*, ut: *Doctior, doctius.*

3. Nomina Verbalia in *trix* desinentia, ut: *Vitrix, ultrix.*

4. Quædam Substantiva Nominativum Casum in *etis, mnis, gvis, & vis*, formantia, ut: *Vectis, amnis, ignis, angvis, avis, civis.*

4. Quæ Accusativum in *em*, & *im* formant, ut: *Navis, puppis.*

Nominativus Pluralis definit duobus modis:

1. In *es*, ut: *Sermones.*

2. In *a*, vel *ia*, ut: *Corpora, cubilia.*

Genitivus definit tribus modis:

1. In *um*, vel *um*, ut: *Fratrum, agrestum.*

2. In *on*, more Græcorum, ut: *Lampadon.*

3. In *ium*, ut: *Sodaliû, felicium.*

Quæ formant Genitivum in *ium*?

1. Nomina, quorum Ablativus definit in *i* tantum, vel in *i*, & *e* simul, ut: *Navium, tussium, felicium.*

Excipe hinc: (1) Gradus Comparisonis, (præter Plus,) ut, *Doctiorum, fortiorum.* (2) quædam Adjectiva, quæ etiam *um* faciunt, ut: *Dives, inops, memor, vigil*; Et quæ cum *sex* componuntur, ut: *Opifex, Pontifex.*

2. Quæ Nominativum Singularem duobus Consonantibus terminant, ut: *Ars, pars.*

Excipiuntur ferè, quæ exeunt in *ms, bs, ps, nx*, ut: *Hyems, Arabs, Æthiops, phalanx*; præter *urbs.*

3. Quæ in Nominativo, & Genitivo Casu pares habent syllabas, ut: *Navis, caro.*

Hinc excipiuntur: *Panis, canis, vates, juvenis, senex, pater, mater, frater, volucris.*

4. Vocabula quædam unius syllabæ, ut: *Lis, dis, vis, glis, sis, as, mas, vas, os, cor, nix, nox, faux, mur.* Item: *Samni, Lucis, Arpinas.*

5. Quæ tantum pluraliter declinantur, ut: *Tres, vires, fœres.*

Hinc excipiuntur: *Opes, Lucres, Primores, Lemures, Celites, Celires.*

Observatio: Participia in *ens*, & *ans* desinentia promiscuè formant Genitivum in *um*, & *ium*, ut: *Legentum*, & *ium*: *Ornantum*, & *ium*.

Dativus, & Ablativus desinunt duobus modis:

1. In *bus*, ut: *Sermonibus.*

2. In *is*, vel *bus*, ut: *Pœmatis*, & *bus.*

Accusativus desinit quatuor modis:

1. In *es*, ut: *Sermones.*

2. Similis Nominativo in Neutris.

3. In *as*, more Græcorum, ut: *Heroas, Rhetoras.*

4. In *eis*, ut: *Parteis, omneis.*

Hæc faciunt Accusativum in *eis*, (1) quæ Nominativum singularem duabus Consonis finiunt: ut: *Pars.* (2) Quæ in Nominativo, & Genitivo singulari pares habent syllabas, ut: *Navis, classis.* (3) Quæ Pluraliter tantum declinantur, ut: *Mares, vires.*

Forma

Forma Tertia Declinationis.

Singularis:

N. *a, e, i, o, c, d, l, n, r, s, t, x.*

G. *is, os, us.*

D. *i, o.*

Accusativus, in InNe. sim. Nom.

V. Similis Nominativo.

Abl. *ei, i.*

Pluralis:

N. *es, a, ia.*

G. *um, ūm, ium.*

D. *bus, is.*

Acc. *es, as, ia.*

V. Similis Nominativo.

Abl. *bus, is.*

DE QUARTA DECLINATIONE.

Quæ est Quarta Declinatio?

Cujus Genitivus Singularis desinit in *us*, ut: *Fructus, gelus.*

Habet Literas Terminales duas, *s*, & *u*. Terminations totidem: *us*, & *u*, ut: *Fructus, gelu.*

Quot Genera recipit Quarta Declinatio?

Tria: 1. Masculinum, ut: *Fructus.*

2. Fœmininum, ut: *Domus, quercus.*

3. Neutrum, ut: *Gelu, cornu.*

Genitivus Singularis desinit in *us*, vel *u*, ut: *Fructus, gelu.*

Dativus *ui*, vel *u'*, per Figuram Apocopen, ut: *Auditui*, vel *auditu.*

Accusativus in *um*, vel *u* ut: *Fructum, gelu.*

Vocativus similis Nominativo.

Ablativus in *u*, ut: *Fructu.*

Nominativus Plur: in *us*, vel *ua*, ut: *Fructus, gelua.*

Genitivus in *uum*, vel *ūm*, ut: *Fructuum, currum.*

Dativus in *ibus*, ut: *Fructibus, curribus.*

Hæc tamen sequentia in *ubus*:

Arcus, acus, portus, quercus, ficus, lacus, artus.

Uretinent, quibus & tribus, atq; verus, & specus adde.

C 4

Obser-

Regi nyontatuehnyok, Martin (304157)

Observatio: 1. In *u* desinentia Nomina non variant Terminationem in Singulari Numero; in Plurali verò declinantur more usurpatò, per *Regulam*.
U non mutabis, donec Plurale videbis.

2. *Domus* per Secundam & Quartam Declinationem inflectitur, juxta *Versum*.

Tolle *me, mi, mu, mis*, si declinare *Domus* vis.
(*Domi* enim Adverbium Loci est.)

3. Vocabulum *JESUS* declinatur sic:

Dat *JESum* Quartò, reliquis *U* semper habeto.

Forma Quarta Declinationis.

Singularis:

N. *us, u.*

G. *ūs, u.*

D. *ui, u.*

Ac. *um, u.*

V. Similis Nominativò.

Abl. *u.*

Pluralis:

N. *us, ua.*

G. *uum, ūm.*

D. *ibus, ubus.*

Ac. *us, ua.*

V. Similis Nominativò.

Abl. *ibus, ubus.*

DE QUINTA DECLINATIONE.

Qua est Quinta Declinatio?

Cujus Nominativus & Vocativus Singularis exit in *es*, Genitivus & Dativus in *ei*, per duas Syllabas; Accusativus in *em*; Ablativus in *e*, Nominativus, Accusativus, & Vocativus Plurales in *es*; Genitivus in *erum*; Dativus & Ablativus in *ebus*, ut:

S. N. *Species*. G. *ei*. D. *ei*. Ac. *em*. Abl. *e*.

P. N. *es*. G. *erum*. D. *ebus*. Ac. *es*. Abl. *ebus*.

Habet Literam Terminalem unam *s*.

Terminationem similiter unam *es*, ut: *Fides*.

Quot Genera recipit Quinta Declinatio?

Duo: 1. Femininum, ut: *Fides*, *colluvies*,

2. Commune, ut: *Dies*, *meridies*.

For-

Forma Quinta Declinationis?

Singularis:

N. *es.*

G. *ei.*

D. *ei.*

Ac. *em.*

V. Similis Nominativò.

Abl. *e*

Pluralis.

N. *es.*

G. *erum.*

D. *ebus.*

Ac. *es.*

V. Similis Nominativò.

Abl. *ebus.*

Observatio: Sex ista Vocabula Quintæ Declinationis omnes Casus habent in utroque Numero, ut: *Res*, *acies*, *faci s*, *dies*, *species*, *progenies*. Cætera ferè Genitivò, Dativò, & Ablativò Plurali carent.

DE ANOMALIS.

Quæ sunt Anomala?

Quæ communem declinandi modum non sequuntur; sed vel *deficiunt*, vel *abundant*, vel *variant*.

Quot modis deficiunt Nomina?

Duobus: Numero, & Casu.

Numero Plurali deficiunt sequentia:

I. Nomina Metallorum, ut: *Aurum*, *Argentum*.

II. Pleraque Leguminum, Frumentorum, & Aromaticum Nomina, ut: *Cicer*: *tritium* • *hordeum*: *crocus*, *cicer*, *zingiber*.

Nota: Quædam tamen ex iis etiam in Numero Plurali reperiuntur, ut: *Faba*, *pisa*, *lentes*, *balsama*, *cinnama*.

III. Nomina Liquidorum, & Mineralium, ut: *Mulsum*, *oleum*, *butyrum*, *pix*, *nitrum*, *minium*, &c.

Nota: Dicuntur interdum: *Vina*, *mella*, *musta*.

IV. Nomina Virtutum, & Vitiolorum, ut: *Concordia*, *justitia*, *amicitia*, *ira*, *fastus*, *luxus*.

C 5

V. Pro-

Regi nyomatwengok, Martin
(304.5.1)

V. Propria Nomina, (nisi quæ pluraliter tantum declinantur,) ut: *Julius, Sophia, Roma.*

Observatio: Aliquando Propria Nomina in Plurali Numero possunt usurpari, cum sumuntur Appellative: ut: Non possunt omnes fieri *Cicerones*, & *Alexandri*, id est: optimi Oratores; & potentissimi Reges.

VI. Nomina Ætatum, ut: *Infantia, Pueritia, &c.*

VII. Etiam ea, quæ his sequentibus Versibus comprehenduntur.

1. Masculina Singularia tantum:

Aër, ros, viscus, vesper, pontus, finus, ether:
Istis adde *sopor, limus*, cum *sanguine, castus.*

2. Fœminina Singularia tantum:

Vita, salus, soboles, proles, raors, gloria, tellus,
Lux, fuga, fama, lues, humus, & cum pube, juventus,
Pauvertas, plebs, cumque fame, contagio, labe,
Talio, cum bili, cumque indole, peste, senectus:
Hinc *sitis, & tabes*, quibus additur ipsa *supellex*,
Cum *rabie, sanies, luvus, pituita, struesque:*
Et bonapars *Quintæ, ceu: spes, requiesque, fidesque.*

3. Neutra Singularia tantum:

Ver, pelagus, senium, solium, nihilumque, pedumque,
Lethum, justitium, fel, cœnum, jungitur ævum.
Et *jubar, & barathrum*, cum *vitro, fascinum, & aibum.*
Adde *gelu*, atq; *salum, penus*, atq; *lutū*, atq; *macellum:*
Quæquæ carent Casu: *Virus, pœ, fasque, nefasque.*

Numerò Singulari deficiunt:

I. Ludorum, Festorum, & aliquando etiam Libri,
Titulorum Nomina, ut: *Olympia, Isthmia, Apollina-*
nare:

nares: Saturnalia, Bacchanalia, Comitia, Epiphania.
Scenopegia: Biblia, Chronica, Bucolica, Georgica.

II. Numeralia Pluralis Numeri, ut: *Duo, singuli, centum, mille, &c.*

III. Quæ his sequentibus Versibus comprehenduntur.

1. Masculina Pluralia tantum:

Liberi, & Anales, Natales, atque Penates,
Cancelli, cani, Fasti, superi, inferi, & artus,
Majores, gemini, Proceres, vepresque, salesque,
Manes, & Lemures, cum Cœlitibusque Minores,
Et *pugilares, fascēs, cassēsque locique,*
Posteri, itēque antes, Priores, adde forique,
Et propria, ut: *Delpi, Gabii, Feji, atque Philippi.*

Fœminina Pluralia tantum:

Antia, & ambages, fauces, argutia, & alpes,
Copia, opes, vires, diræ, prastigia, & ades,
Reliquia, exuvia, cautes, cunaque, minaue,
Divitia, sordēsque, fores, nugaue tenebra,
Quisquilia, valva, therma, phalera, insidiaue,
Littera, & illecebra, trica, scopaque, genaue,
Inferia, grates, Nona, Idus, atque Calenda,
Vergilia, decima, salebra, sic suppetiaue,
Adde *facetia, & inde minutia, & Oppida Thebe.*
Et *Cuma, & similes*, quarum pars maxima græca est.

3. Neutra Pluralia tantum:

Ilia, cum rostris, bellaria, pascua, & arma,
Extæ, parentalia, sponsalia, munia, justa,
Adversaria, tum pulearia, compita, castra.
Mœnia, cum lustris, cunabla, crepundia, Tempe:
Hinc *sata, cum transiris, hyberna, repotia, Tesqua,*
Et *præcordia, cum genitalibus, atque verendis.*

Æsti.

Æstiva, hinc *oblivia*, & *acta*, *mapalia*, *Bactra*, cum propriis aliis, velut: *Orgia*, *Gargara*, *Susa*.

Casibus deficiunt sequentia:

I. Indeclinabilia, quæ una tantum Terminatione in omnibus casibus usurpantur, ut: *Nequam*, *frugi*, *nihil*, *pondo*, *nefas*, *opm*, *tot*, *quot*. Et talia vocantur *Aptota*, seu *Acclita*.

II. Quæ unum tantum habent casum:

1. Nominativum Singularem tantum, ut: *Exspes*, *fatias*.
2. Genitivum, ut: *Dicis*.
3. Dativum, ut: *Despicatui*.
4. Accusativum Singul., ut: *Bilicem*, *trilicem*.
5. Accusativum Pluralem, ut: *Inficias*.
6. Vocativum Singularem, ut: *Maeste*; Pluralem, ut: *Maesti*.
7. Ablativum, ut: *Impete*, *interdiu*, *noctu*, *natu*, *permissu*, *jussu*, &c. Vocanturq; *Monoptota*.

III. Quæ duos tantum Casus admittunt, ut: *Fors*, forte: *spontis*, *e*: *repetundarum*, *is*: *suppetia*, *as*: *plus*, pluris: *vicem*, *ce*: *astus*, *flu*. Et hæc vocantur *Diptota*.

IV. Quæ tantum tres Casus habent, ut: *Vis*, *-im*, *i*: *lues*, *em*, *e*: *ambages*, *e*, *-ibus*: *dica*, *-am*, *-as*. Et hæc vocantur *Triptota*.

V. Quæ quatuor Casus habent, ut: *Daps*, *-is*, *-em*, *e*: *opis*, *-i*, *-em*, *-e*. Et hæc vocantur *Teraptota*.

VI. Quæ quinque Casus habent, id est, quæ carent Casu Vocativò: *Qualia* sunt:

1. Interrogativa, ut: *Quis*, *qualis*, *quotus*, &c.
2. Relativa, ut: *Talis*, *Tantus*.
3. Negativa, ut: *Nemo*, *nullus*.

4. Par-

4. Primitiva, ut: *Quidam*, *neuter*, *alius*. Et hæc vocantur *Pentaptota*.

Quot modis abundant Nomina?

Quatuor modis: 1. Terminatione solum. 2. Terminatione & Declinatione. 3. Terminatione & Genere. 4. Terminatione, Genere & Declinatione simul.

Terminatione abundant hæc:

1. In *a*, & *es*, Primæ Declinationis, ut: *Come-ta*, *-tes*. Sic: *Planeta*, *Ecclesiasta*, *Ninivita*, *Spartata*, *Israelita*.

2. In *a*, & *e*, etiam ejusdem Declinationis, ut: *Syncopa*, *syncope*. Sic: *Oda*, *Epitoma*, *Musica*, *Rhetorica*, *Grammatica*.

3. In *as*, & *udo*, Tertiæ Declinationis, ut: *Claritas*, *claritudo*. Sic: *Necessitas*, *sanctitas*, *celeritas*.

Terminatione & Declinatione abundant hæc:

1. Quædam in prima, & tertia Declinatione, ut: *Juventa*, *juventus*: *senectâ*, *-tus*, *hebdoma*, *-a*, & *hebdomas*, *-dis*.

2. Quædam in Secunda, & Tertia Declinatione, ut: *Capo*. Sic: *Lanius*, *pavus*, *scorpius*, *Elephantus*, & *Elephas*, *Delphinus*, & *Delphin*.

3. Huc referri debent, quæ solâ Declinatione abundant: (1.) In Prima, & Tertia, ut: *Psâtes*, *-a*, *is*. (2.) In Secunda, & Tertia, ut: *OEdipus*, *i*, *-odis*. (3.) In Secunda, & Quarta, ut: *Laurus*, *-i*, & *us*. Sic: *Quercus*, *cornus*, *ficus*, *pinus*, *domus*.

Terminatione & Genere abundant hæc:

Acinus & *acinum*, *baculus*, *antidotus*, *balticus*, *buxus*, *chirographus*, *crocus*, *commentarius*, *punctus*, *tignus*, *helleborus*, *nardus*, *culens*, &c.

Ter-

Terminatione, Genere, & Declinatione.

simul abundant hæc:

1. Quædam in Prima, & Secunda Declinatione, ut: *Menda, -um*: Sic: *Rapa, buccina, amygdala*.
2. Quædam in Prima, Secunda, & Tertia, ut: *Concha, conchilium, conchile*: *Vespera, vespereus, vesper*: *mulctra, mulctrum, mulctrale*.
3. Quædam in Prima, Tertia, & Quarta, ut: *Cultura, cultio, cultus*: *appetentia, appetitio, appetitus*.
4. Quædam in Prima, Tertia, & Quinta, ut: *Mollitia, mollitudo, mollities*.
5. Quædam in Secunda, Tertia, & Quinta, ut: *Alluvium, -vio, -vies*. Sic: *Colluvies, diluvies*.
6. Quædam in Tertia, & Quarta, ut: *Abusio, abusus*. Sic: *Permissio, discussio, tactio*.

Quot modis variant Nomina?

Tribus modis: 1. Genere. 2. Declinatione. 3. Genere, & Declinatione simul.

Genere variant hæc:

1. In Singulari Masculina; in Plurali Neutra, ut: *Hic Tartarus, hæc Tartara*. Sic: *Avernus, Ismarus, Dindymus, Infernus, supparus*. Sed *Locus, jocus, sibilus, tactus, effectus*, quæ Masculini, quæ Neutrius Pluralem admittunt.
2. In Singulari Fœminina: in Plurali Neutra, ut: *Hic Carbasus, hæc carbasa*. Sic: *Pergamus, intybus, supellex*.
3. In Singulari Neutra; in Plurali Masculina, ut: *Cælum, argos, frænum, porrum, rastrum, atque capistrum*.

[Hujusmodi Nomina vocantur *Heterogenea*]

Declin-

Declinatione variant hæc:

1. *Vas, vasis*, in Singulari est Tertiæ Declinationis; *Vasa, vasorum*, in Plurali Secundæ.
2. *Jugurum, jugeri*, in Singulari Secundæ: in Plurali *Jugera, jugeribus*, Tertiæ.

Genere, & Declinatione simul variant:

1. In Singulari Fœminini Generis, & Primæ Declinationis, ut: *Grammatica, -æ*; in Plurali Neutrius, & Secundæ Declinationis, ut: *Grammaticæ, -orum*. Sic *Logica, Physica, &c.*
2. In Singulari Neutrius, & Secundæ Declinationis, ut: *Epulum, -i*; in Plurali Fœminini, & Primæ Declinationis, ut: *Epula, -arum*. Sic *Delicium, exuvium, balneum*.

[Invenitur tamen apud Poëtas in Plur: *Balnea*.]

Nomina, quæ Declinationem variant, vocantur *Heteroclitæ*.

DE PRONOMINE.

Quid est PRONOMEN?

Est Pars Orationis, sub certa Persona variabilis per Casus.

Quot sunt Pronomina?

Decem & octo: *Ego, Tu, Sui. Ille, Iste, Ipse, Hic, is, Quis, Qui, Mem, Tum, Sum, Noster, Vester, Nostras, Vestras, Cujas*.

Pronomina quot accidunt?

Novem: Species, Significatio, Motio, Genus, Numerus, Figura, Persona, Casus, & Declinatio.

DE

Regi nyontatwinyok, Martin
(304.15.11)

DE SPECIE.

A Specie quoduplicia sunt Pronomina?

Duplicia: *Primitiva*, & *Derivativa*.

Quæ sunt Primitiva?

Quæ aliunde non descendunt; suntque Decem:
Ego, Tu, Sui, Ille, Ipse, Iste, Hic, Is, Quis, Qui.

Quæ sunt Derivativa?

Quæ à Primitivis descendunt; suntque Octo:

<i>Meus,</i>	} Derivantur à Genitivo	<i>Mei.</i>
<i>Tuus,</i>		<i>Tui.</i>
<i>Suus,</i>		<i>Sui.</i>
<i>Cujus,</i>	} Derivantur à Genitivo	<i>Cujus.</i>
<i>Noster, &</i>		<i>Nostrum.</i>
<i>Vester, &</i>		<i>Vestrum.</i>

DE SIGNIFICATIONE.

A Significatione quoduplicia sunt Pronomina?

Sextuplicia:

1. *Demonstrativa* sunt, quæ rem, vel Personam præsentem monstrant, ut: *Ego, Tu, Hic, Iste.*

2. *Relativa* sunt, quæ Nomen antecedens revocant in memoriam, ut: *Is, Ipse, Qui, Ille.*

Nota: *Relativa* (præter *Qui*) possunt nonnunquam esse *Demonstrativa*, & contrà, ut: *Petrus, Paulus, & Stephanus* interierunt: *hic letho, iste nece, ille veneno.* Hinc *Regula*:

Respicit *Hic* propius, sed respicit *Ille* remotum; *Iste* tenet medium.

3. *Reciproca* sunt, quæ Personam præcedentem respi-

respiciunt; Seu, quæ ad tertiam Personam proximè antecedentem referuntur; suntque duo: *Sui, & Suus*, ut: *Cicero* laudatur ob suam eloquentiam.

4. *Interrogativa* sunt: quibus Rem, vel Personam interrogamus; suntque quinque: *Quis, Cujus, cuja, cujum, cujas.*

Nota: 1. Poëtice dicitur: *Cujus, cuja, cujum.*

2. Aliàs vocantur *In finita*, cum iis non interrogamus, ut: *Nescio, quis sit.* *Quidam* dixit.

5. *Possessiva* sunt, quæ Possessionem aliquam significant, suntque quinque: *Meus, Tuus, Suus, Noster, Vester.*

6. *Gentilia* sunt, quæ Gentem, Patriam, vel Religionem, aut Sectam significant; suntque tria: *Cujas, Nostras, & Vestras*, ut: *Cujas* est Natio? *Hungarus*: Patria? *Tyrnavius*: Secta? *socinianus.*

DE MOTIONE.

Quot modis moventur Pronomina?

Duobus modis: 1. Per unam tantum Terminationem, ut: *Ego, Tu, Sui, Nostras, Vestras.*

2. Per tres Terminationes, ut: *Meus, mea, meum*: *Ille, illa, illud*: *Ipse, ipsa, ipsum.*

DE GENERE.

Genera Pronominum quot sunt?

Quatuor: *Masculinum, Femininum, Neutrum, & Omne.*

DE REGULAS.

1. Quæ Pronomina habent unam Terminationem, sunt Generis *Omnis*, ut: *Ego, Tu, Sui.*

2. Quæ habent tres Terminationes, prima

D

Ter.

Terminatio est Generis *Masculini*, secunda *Fæmini*, tertia *Neutrius*, ut: *Hic, Meus, Ille*.

DE NUMERO.

Numeri Pronominum sunt duo, ut in *Nomine*:

Singularis, ut: *Ego, hic, ille, meus*.

Pluralis, ut: *Nos, hi, illi, mei*.

DE FIGURA.

Figura similiter duplex, ut in *Nomine*:

Simplex, ut: *Ego, nos*. *Composita*, ut: *Egomet, nosmet*. [*Met* est additio syllabica, ut *Vox* majorem videatur habere significationem.]

Cum quibus Partibus componitur Pronomen?

1. Cum *Nomine*, ut: *Aliquis, hujusmodi*.
2. Cum alio *Pronomine*, ut: *Tuipse, Isthic*.
3. Cum *Verbo*, ut: *Quilibet, quisputas, quivis*.
4. Cum *Adverbio*, ut: *Ecquis, nequis, eccum*.
5. Cum *Conjunctione*, ut: *Quisnam, quisque, quisque*.
6. Cum *Adjectionibus syllabicis*, ut: *Dam, dem, piam, mei, pte, ce, cine, vis, quis*, ut: *Quidam, idem, quispiam, egomet, suapte, hicce, hoccine, quivis, quisquis*.

De Regulas de Compositorum Declinatione.

1. *Vocabula* ex duobus *Pronominibus* composita, utramque partem variant, ut: *Tuipse, tuipsum*.
2. *Pronomina* cum aliis *Vocibus* composita, tantum ipsum *Pronomen* variant, ut: *Quilibet, cujuslibet*. &c. *Aliquis, alicujus*.

Nota: Quædam tamen etiam in iis deficiunt, ut: *Isthic*; *Genitivô*, & *Dativô* *Singulari* caret.

DE PERSONA.

Persona Pronominum quot sunt?

Tres: *Prima*, quæ de se loquitur, ut: *Ego, Ego*.
Secunda,

Secunda, quæ ad alium loquitur, ut: *Tu, Te*.

Tertia, quæ de alio loquitur, ut: *Ille, O*.

Observatio: *Ego*, est *Pronomen* *Primæ Personæ*; *Tu*, cum omnibus *Vocativis Casibus*, *Secundæ*; Reliqua *Pronomina* omnia sunt *Tertiæ Personæ*.

DE CASU.

Quot sunt Casus?

Sex: *N. G. D. Ac. V. & Abl.* sicut in *Nomine*.

Quid hic observas?

1. Omnia *Pronomina* carent *Vocativô*, exceptis: *Tu, Meus, Noster, Vester, Nostras, Vestras*.
2. *Sui* neq; *Nominativum*, neq; *Vocativum* habet.
3. *Quis*, vel *Quis*, in *Dativo*, & *Ablativo* *Plurali* est usitatum.
4. *Ipsus*, tantum apud *Comicos* legitur.
5. *Ipsissimus*, majoris significationis gratiâ dicitur.

DE DECLINATIONE.

A Declinatione qualia sunt Pronomina?

Quædam sunt *Positiva Declinationis*, quædam vero *Imitativa*, quæ *Nominum inflexionem* sequuntur.

Quare dicuntur Positiva Declinationis?

Quia quælibet *Vox* est sui ipsius *Positio*; nec altera ab altera regulariter descendit.

Quot sunt Pronomina Positiva Declinationis?

Tria: *Ego, Tu, Sui*; & inflectitur sic:

Singulariter.		Pluraliter.
N. Ego.		N. Nos.
G. Mei, vel mîs.		G. Nostrum, & nostrî.
D. Mihi.		D. Nobis.
A. Me.		A. Nos.
V. caret.		V. caret.
A. à Me.		A. à Nobis.

D 2

Sing.

Singulariter.	Pluraliter.
N. Tu.	N. Vos.
G. Tui, vel tui.	G. Vestrum, v. vestri.
D. Tibi.	D. Vobis.
A. Te.	A. Vos.
V. à Te.	V. à Vos.
A. à Te.	A. à Vobis.

Sui in utroque Numero similiter habet Genitivum, Dativum, Accusativum, & Ablativum, ut: G. Sui. D. Sibi. Ac. Se. Abl. à Se.

Quot sunt Pronomina Imitativa Declinationis?

Reliqua omnia: Pronomina enim Feminini Generis inflectuntur per Primam Declinationem Nominum: Masculini, & Neutrius, per Secundam; Omnis verò per Tertiam.

Observatio: Quædam tamen Pronomina Genitivum & Dativum Singularem variant, ut in Exemplo:

FORMA: Hic, Hæc, Hoc.

Singulariter.	Pluraliter.
N. Hic, hæc, hoc.	N. Hi, hæ, hæc.
G. Hujus.	G. Horum, harum, horum.
D. Huic.	D. His.
A. Hunc, hanc, hoc.	A. Hos, has, hæc.
A. ab Hoc, ab hac, ab hoc.	A. ab His.

FORMA: Is, Ea, Id.

Singulariter.	Pluraliter.
N. Is, ea, id.	N. Ii, eæ, ea.
G. Ejus.	G. Eorum, earum, eorum.
D. Ei.	D. Eis.
A. Eum, eam, id.	A. Eos, eas, ea.
A. ab Eo, ab ea, ab eo.	A. ab Eis, v. iis.

FORMA: Ille, Illa, Illud.

Singulariter.	Pluraliter.
N. Ille, illa, illud.	N. Illi, illæ, illa.
G. Illius.	G. Illorum, illarum, illorum.
	D. Illi.

D. Illi.	D. Illis.
A. Illum, illam, illud.	A. Illos, illas, illa.
A. ab Illo, ab illa, ab illo.	A. ab Illis.

Sic inflectuntur *Iste, ista, istud: Ipse, ipsa, ipsum.*
FORMA: Quis, qua, quod.

Singulariter.

N. Quis vel Qui, Quæ v. Qua, Quod v. Quid.

G. Cujus.

D. Cui.

A. Quem, Quam, Quod v. Quid.

A. Quò v. qui, Quà v. qui, Quò v. Qui.

Pluraliter.

N. Qui,

Quæ,

Quæ,

G. Quorum,

Quarum,

Quorum.

D. Quis v. Quibus.

A. Quos,

Quas,

Quæ v. quæ.

A. Quis v. quibus.

FORMA: Meus, mea, meum.

Singulariter.

N. Meus, mea, meum.

G. Mei, meæ, mei.

D. Meo, meæ, meo.

A. Meum, meam, meum.

V. à Mi.

A. Meo, mea, meo.

Pluraliter.

N. Mei, meæ, mea.

G. Meorum, mearum, meorum.

D. Meis.

A. Meos, meas, mea.

V. à Mei.

A. Meis.

Sic inflectuntur *Tuus, Suus, Noster, Vester.*

Sed *Nostras, Vestras, Cujas* inflectuntur ad Formam Tertie Declinationis, ut: *Par*, nec variant alibi à Nominis Declinatione.

DE ARTICULO.

Quid est Articulus?

Est Demonstrativa Particula, quæ Nominibus in Declinando præponitur, ut Genus discernatur.

Quot sunt Articuli Latinorum?

Tres: Hic, Hæc, Hoc.

D ;

Quid

Quid differunt Articuli, & Pronomina?

Quando sine Nominibus Demonstrative ponuntur, sunt *Pronomina*; quando vero aliquem Casum, vel Genus ostendunt, sunt *Articuli*, ut: *Hic Puer, hac Urbs, hoc Vitium.*

DE VERBO.

Quid est VERBUM?

Est Pars Orationis variabilis, quæ *Actionem*, vel *Passionem*, aut *Neutrum* significat.

Quotuplex est Verbum?

Duplex: *Personale*, & *Impersonale*.

Quid est Verbum Personale?

Quod per tres distinctas Terminaciones, & Personas, in utroque Numero variari potest, ut: *Amo, amas, amat.*

Quotuplex est Verbum Personale?

Quadruplex:

I. *Substantivum*, quod nec *Actionem*, nec *Passionem* significat; sed *Esse*, vel *Fieri*; suntque quatuor: *Sum, Forem, Fio, & Existo.*

II. *Vocativum*, per quod aliqua *Appellatio*, vel *Denominatio* fit, ut: *Nuncupor, nominor, dicor, habeor, reputor, indigitor, &c.*

III. *Transitivum*, quod regit post se aliquem Casum, ut: *Video Petrum, Veneror Parentes.*

IV. *Absolutum*, quod sine Obliquis Casibus perfecte intelligi potest, ut: *Sedeo, vivo, morior, hallucinor.*

Quid est Verbum Impersonale?

Quod in Tertia tantum Persona Singul: Numeri usurpari potest, ut: *Pœnitet, pœnituit, pœnitebit.*

Quotu-

Quotuplex est Verbum Impersonale?

Duplex: *Activa Vocis*, quod definit in *t*, ut: *Pu- det. Activa Vocis*, quod definit in *tar*, ut: *Statur.*

Verbo quot accidunt?

Octo: Genus, Species, Modus, Tempus, Numerus, Figura, Persona, & Conjugatio.

DE GENERE.

Quid est Genus in Verbo?

Est, quod ostenditur, an aliquod Verbum significet *Actionem*, *Passionem*, vel *Existentiam*.

Genera Verborum quot sunt?

Quatuor:

I. *Activum*, cujus Indicativus exit in *o*, & flecti potest in *or* Passivum; habetque post se Casum Accusativum, ut: *Amo virtutem.*

II. *Passivum*, cujus Indicativus exit in *or*, & flecti potest in *o*, Activum; habetque post se Casum Ablativum, ut: *Amor à Parentibus.*

III. *Neutrum*, cujus Indicativus exit quidem in *o*, sed flecti non potest in *or* Passivum, ut: *Sedeo, frigeo.* Talia Verba vocantur *Neutra Activa*.

Huc pertinent: *Ajo, nolo, malo, volo, maneo, &c.*

Quæ huc referuntur?

1. *Neutrale Passivum*, cujus Indicativus exit in *o*; At significationem Generis Passivi habet, ut: *Vendo à te*, id est: *vendo à te. Vapulat à Praeceptore*, id est: *verberatur.*

2. *Neutro Passivum*, cujus Indicativus exit in *o*, sed Præteritum more Passivorum terminat, ut: *Audeo, ausus sum: Gaudeo, gavisus sum: Mæreo, mæstus sum: Fio, factus sum, &c.*

D 4.

3. Neu-

3. *Neutrum* in *m* desinens, cum suis Compositis, ut: *Sum*, *adsum*, *obsum*, *forem*.

IV. *Deponens*, cujus Indicativus exit in *or*, & flecti non potest in *o*, Activum, ut: *Osculor*, *imitor*, *sequor*, *loquor*.

Observatio:

1. Verba Deponentia quando cum Accusativo construuntur, significant *Active*; cum Ablativo *Passive*, sine casu *Neutraliter*, ut: *Precor te*. *Criminor à te*. *Hortor ab amicis*. *morior*, *mentior*.

2. Verba Deponentia, quæ *Activam*, & *Passivam* (quamvis hanc rarius) admittunt Significationem, & Constructionem, *Communia* vocantur, ut: *Consulor*, *criminor*, *depopulor*, *frustror*, &c.

3. Quædam Verba eadem significatione duas habent Terminationes, *o*, & *or*, ut: *Assentio*, *-or*: *impertio*, *populo*, *numero*, *nutrio*, *lachrymo*, *rumino*.

4. Quædam Verba eadem Voce, modo *Active*, modo *Absolute* significant, ut: *Ruo*, *verto*, *offendo*, *ecce*, *moror*, *sufficio*, *suppedito*, ut: *Ruit urbs antiqua*, *ruit in nos malum*. *Moror te paulisper*: *moror in Schola*. *Cœunt fœdera*.

DE SPECIE.

Quotuplicia sunt Verba à Specie?

Duplicia: *Primitiva*, & *Derivativa*.

Quæ sunt Primitiva?

Quæ ab alia Voce Originem non habent, ut: *Caleo*, *frigeo*.

Quæ sunt Derivativa?

Quæ ab alia Voce Originem habent, ut: *Caleo*, *frigesco*.

Quotu-

Quotuplicia sunt Derivativa?

Quatuplicia: 1. *Nominalia*, quæ à Nominibus veniunt, ut: *Saluto* à *salus*: *humo* ab *humus*.

II. *Verbalia*, quæ à Verbis veniunt.

Species Verbalium Derivatorum quot sunt?

Quatuor:

1. *Inchoativa*, quæ desinunt in *sco*, & per *incipio*, vel *sio* exponuntur, ut: *Calesco*, *labasco*, id est, *Incipio calere*, & *labare*; suntque Conjugationis Tertiæ.

Qualiter habent Præteritum?

Quæ ab ipsis Verbis veniunt, habent sui Primitivi Præteritum, ut: *Senesco*, *senui*: *Illucescit*, *illuxit*. Quæ verò à Nominibus veniunt, Præteritis carent, ut: *Grandesco*, *mitesco*, *diescit*, *noctescit*.

2. *Frequentativa*, quæ desinunt in *co*, *so*, *xo*, & frequentem, iteratamque Actionem significant, ut: *Vellico* id est, frequenter *vello*; sic: *Visito*, *pulso*, *nexo*.

[*Frequentativa* sunt Primæ Conjugationis omnia, præter hæc sex: *Arcesso*, *capeo*, *faceo*, *inceo*, *laceo*, *viso*; Quæ tertiæ Conjugationis sunt.

3. *Desiderativa*, seu *Meditativa*, quæ desinunt in *urio*, Cupiditatem, vel Affectum significant, ut: *Cœnatorio*, *esurio*, *dormitorio*, *parturio*.

[*Desiderativa* sunt omnia Quartæ Conjugationis, caréntque Præteritis, exceptò *Esurio*.

Nota: Quæ Terminationes in *urio* non formantur à Supino *um* in *urio* mutato, non sunt *Desiderativa*, ut: *Scaturio*, *ligurio*.]

4. *Diminutiva*, quæ desinunt in *illo*, & sui Primitivi Diminutionem significant, ut: *Cantillo*, *sorbillo*, id est, *parùm sorbeo*.

D 5

III. Ad-

III. *Adverbialia*, quæ ab Adverbiis descendunt, ut: *Crastino* à *cras*; *satio* à *satis*.

IV. *Prepositionalia*, quæ à Præpositione derivantur, ut: *Intro* ab *intrà*: *supero* à *suprà*: *contrarior* à *contrà*.

DE MODO.

Quid est Modus?

Est, quò variam animi voluntatem in Actionibus, & Passionibus significamus.

Quotuplex est Modus?

Duplex: *Finitus*, & *infinitus*.

Quot sunt Modi Finiti?

Tres: *Indicativus*, *Imperativus*, & *Subjunctivus*; Sic dicti: quia certum Numerum, & certam Personam determinant.

Quid est Indicativus?

Quò Actionem, & Passionem tantum indicamus, ut: *Amo*, *amavi*, *amabam*: *Persequor*, *perseguebar*.

Quid est Imperativus?

Quò aliquid imperamus, oramus, vel permittimus, ut: *Ama*, *da*, *fac*.

Quid est Subjunctivus?

Est, in quo Verbi sensus subicitur alteri Sententiae, ut: *Si fortiter pugnaveris, vinces*.

Quid notas de Subjunctivo?

1. Si Subjunctivo Particulæ Optandi, *ô utinam!* *ô si*, antependantur, vocatur *Optativus*, ut: *utinam veniat cito!*

ô mihi præteritos referat si Jupiter annos?

2. Si Particulæ, *cum*, *quod*, *nè*, *si*, *nisi*, *quamvis* addantur, dicitur *Conjunctivus*, ut: *Cum optarem, venit*.

3. *Cum*

3. *Cum* per Voces, *debeo*, *possum*, & *volo*, exponuntur, vocatur *Potentialis*, ut: *Egone ipsum amem?* id est, *debeam*, *possim*, *velim amare?*

Quot sunt Modi Infiniti?

Unicus: *Infinitivus*, seu *Infinitus*, qui certum Numerum, & certam aliquam Personam per se non determinat; sed cum quo Verbo construitur, illius Personæ erit, ut: *Volo dicere*, *vis dicere*, *vult dicere*.

Quæ huc referuntur?

1. Tria Gerundia in *di*, *do*, *dum*, desinentia, quæ formantur à Genitivo Casu Participii, Præsentis Temporis, *tis* in *di*, *do*, *dum*, mutando, ut: *Amantis*, *-di*, *-do*, *-dum*.

1. Duo Supina, in *um*, Activè, in *n* Passivè significantia, ut: *Eo visum*, pro, ut *videam*. Facile intellectu, pro, ut *intelligam*.

DE TEMPORE.

Quid est Tempus?

Est, quod ostendit aliquod Verbum, *Præsens*, *Præteritum*, vel *Futurum* esse.

Tempora Verborum quot sunt?

Tria: I. *Præsens*, quod Actionem, vel Passionem nunc esse dicit, ut: *Doceo*, *doceor*.

II. *Præteritum*, quod Actionem, vel Passionem jam fuisse significat, ut: *Docui*, *doctus fui*.

Quotuplex est Præteritum?

Triplex: 1. *Præteritum Imperfectum*, quod Actionem, vel Passionem inceptam quidem; sed nondum finitam significat, ut: *Docebam*, *docebar*.

2. *Præteritum Perfectum*, quod Actionem, vel Passionem finitam esse significat, ut: *Docui*, *doctus fui*.

3. *Præ-*

3. *Præteritum plusquamperfectum*, quod Actionem, vel Passionem jam antea dudum finitam esse significat, ut: *Docueram, doctus eram.*

III. *Futurum* est, quod Actionem, vel Passionem deinceps futuram significat, ut: *Docebo, docebar.*

Observatio:

1. Quinque Tempora, in *ram, sem, rim, ro, se*, desinentia, formantur à Prima Persona Præteriti Perfecti, Modi Indicativi; alia verò omnia à Secunda Persona Præsens Indicativi, juxta *Regulam*:

Præteritum. Primum de se dat Tempora quinque: *Ram, sem, rim, ro, se*; formabit cætera Præsens.

2. Harum Terminationum Verba aliquando per Syncopen contrahuntur, ut: *Amārim, amāssēm, &c.*

3. Verba Passiva, à suis propriis Activis formantur, ut: *Amor ab amo*; sed Deponentia à ficto Activo, ut: *Loquor à loquo: sequebar à sequebam.*

DE NUMERO.

Numerus Verbi est duplex, ut in Nomine:

Singularis, quò unius tantum Actio, vel Passio exprimitur, ut: *Verbero, Verberor.*

Pluralis, quò multorum, ut: *Verberamus, verberamur.*

DE FIGURA.

Figura similiter duplex:

Simplex: quæ unicò Verbò constat, ut: *Amo.*

Composita, quæ ex alia Voce componitur, ut: *Deamo, Adamo.*

Cum quibus Partibus componitur Verbum?

1. Cum Nomine, ut: *Belligero, adifico.*

2. Cum alio Verbo, ut: *Patesfacio, calefacio.*

3. Cum

3. Cum Adverbio, ut: *Benedico, maledico.*

4. Cum Præpositione, ut: *Induco, contradico.*

Nota: I. Multa Verba in Compositis permutant, aut: (1) Vocalem, ut: *Con ficio, colligo.*

(2) Diphtongum, ut: *Al-lido, ob-edio.*

(3) Consonantem, ut: *Suc curro, as ficio.*

(4) Genus, ut: *Grati-ficor, a-spernor.*

(5) Conjugationem, ut: *Ad do, di-luo, a-perio. in quibus.*

(6) Significationem, ut: *Adoleo, aboleo, appello.* (kérddre vélszem) *compello*, (meg-szólitom.) [Quædam simul ex his multa permutant.]

II. Quorundam Simplicia sunt inusitata; Composita tamen sunt in usu, ut: *De-fendo, de-leo, de-spicio, ex perior, ex-pleo, ex-cello, sus-fragor, sus-picor.*

III. Quædam Literam aliquam assumunt, ut: *Redigo, redamo, amburo.* Quædam abjiciunt, ut: *Asto, ascribo, asporto, traduco.*

DE PERSONA.

Quid est Persona?

Est variatio Verborum, secundum tres distinctas Terminationes, utriusque Numeri.

Personæ Verborum quot sunt?

Tres: *Prima*, cui additur Pronomen Primæ Personæ, ut: *Ego amo, nos amamus.*

Secunda, cui additur Pronomen Secundæ Personæ, ut: *Tu amas, vos amatis.*

Tertia, cui additur Pronomen Tertiæ Personæ, ut: *Ille amat, illi amant.*

Imperativus caret Primâ Personâ Numeri Singularis: quia nemo sibi met imperat, vel orat.

DE

DE CONJUGATIONE.

Quid est Conjugatio?

Est inflexio Verborum per Tempora. Modos, & Personas.

Quotplex est Conjugatio?

Duplex: Analoga, & Anomala.

Quid est Conjugatio Analoga?

Quæ sua Tempora format, vel à Præsenti, vel à Præterito Perfecto: ut: Amo, doceo, lego, audio.

Quot sunt Conjugationes Analoga?

Quatuor:

Prim,	Cujus Infinitivus exit in-	are,	ut:	Amare.
Secunda,		ere,		Docere.
Tertia,		ere,		Legere.
Quarta,		ire,		Audire.

Unde cognoscuntur Verba Passiva, & Deponentia,

Cujus sint Conjugationis?

Ex Secunda Persona Præsentis Indicativi;

Prima,	Est quæ exit in-	aris,	ut:	Amaris.
Secunda,		eris,		Doceris.
Tertia,		eris,		Legeris.
Quarta,		iris,		Audiris.

[Paradigmata harum omnium Conjugationum exposita sunt Ordine sub Regulis specialibus.]

REGULÆ GENERALES.

De Verborum Præteritis & Supinis.

Simplicium Leges fermè Compōsta sequuntur.

Hinc pauca excipiam: memori quæ mente repones.

Verba Compōsta ita habent Conjugationem, Præteritum, & Supinum, tanquam Simplicia, ut: Amo, amabam, amavi, amatum; Docere, docui, doctum.

Pauca

Pauca excipiuntur; de quibus hæc tene:

Cum geminat primam Simplex, Compōsta priorem.

Præteriti amittunt: præter præcurro, repugno.

Quæque sibi gignunt, sto, do, cum poscere, disce.

Cum Verbum Simplex duplicat primam Syllabam in Præterito Perfecto, Compōsta eam non duplicant, ut: Tutandi, contudi: tetigi, attigi.

Excipiuntur hinc: 1. Præcurro, repugno. 2. Quæ à Verbis do, sto, posce, disce, componuntur, duplicant Primam Syllabam, ut: Præcurri, addidi, constitui.

Præteritis quæcunque carent, spoliato Supinis,

Ut: Glisco, vergo, ferio, cum polleo, vado,

Ambigo, cum satago, queso, quibus hisco, fatisco,

Et furit, & mareo, cum aveo, tum ringor, & ajo.

Et vescor, liquor, medeor, reminiscor adauge.

Quæ Verba non habent Præteritum Perfectum: etiam Supinò carent.

Insuper à Verbo, seu Nomine nata: tepesco.

Mitesco veluti; quorum de Nomine lis est:

Aut certè capiunt à Verbis, unde trahuntur.

Verba Inchoativa, à Verbis venientia, carent Perfecto propriò: sed aliquando sui Primitivi Perfectum assument, ut: Senesco, duresco, frigesco, senui, durui, frixi. Venientia verò à Nominibus carent Perfecto, ut: Mitesco, grandesco.

Adde, quibus nomen vehemens meuitatio fecit:

Esurit exceptò: Veterum monumenta revolve.

Verba Desiderativa carent Præteritò, ut: Canaturio, dormiturio, &c. Præter Esurio. quod, licet Præteritum habeat, Supinò tamen caret.

REGULÆ SPECIALES.

Prima Conjugationis:

Præteritum Primæ facit avi, atumque Supinum,

Ut: neco; nam necui, nectum, sibi Pignora servant.

Verba

Verba Primæ Conjugationis habent Præteritum in *avi*, Supinum in *atum*, ut: *Neco, necavi, necatum*. Composita tamen ex *Neco*, habent Præteritum in *ui*, Supinum in *ectum*, ut: *Eneco, enecui, enectum*.

At *cubui, domui, crepui, vetui*que Supina.

Dant in *itum*, ut: *cubitum, tonui, sonui*q; sequuntur Verba *Cubo, domo, &c.* habent Præteritum in *ui* Supinum in *itum*, ut: *Cubitum, domitum, &c.*

M, cubo cum recipit, tantum tibi Tertia flectit;

Ast id Præteritis expungitur, atque Supinis.

Verbum *Cubo*, cum in Infinitivo assumit Literam *u*, ut: *Cumbo*, est Tertiæ Conjugationis; sed in Præterito & Supino eam omittit, ut: *Præcumbo, cubui, itum*.

Dimicat avi, atum: *Micui* nihil amplius optat.

Verbum *Dimico* habet Præteritum: *dimicavi*, Sup: *atum*; vel *dimicui* sine Supino, ut & simplex *Mico, micui*.

A fricui, frictum: à *secui* deducito *sectum*.

Frico facit *fricui, frictum*. *Seco, secui, sectum*, cum omnibus Compositis.

A lavi, lotum, aut lautum, nec sperne lavatum:

Ex *lavo* Compositum, ceu *diluo*, Tertia poscit.

Lavo facit Præteritum *lavi*, Supinum tribus modis: *lavatum, lautum, lotum*. Composita ex *lavo* sunt Tertiæ Conjugationis, ut: *Diluo, abluo*.

Potatum à poto, seu potum flectito. *Juvi*

A juvo tantum; vel capies à Prole Supinum.

Poto facit Præteritum: *potavi*, Supinum duobus modis: *potum, & potatum*. *Juvo, juvi*, sine Supino; sed Composita *jutum* habent, ut: *Adjuvo, adjuvi, adjutum*.

Dat *plicui, plicitum*; Compositum poscit utrumque.

Supplicat, avi, atum, genitumque ex Nomine solum.

Simplex Verbum *Plico*, facit Præteritum: *plicui*. Supin: *placitum*. Sed Composita, cum aliqua Præpositione utroque modo, ut: *Explico, explicui & avi, explicitum, & atum*. Sic: *Complico, applico, implico, &c, Supplico, & quæ*

& quæ ex Nomine componuntur, faciunt *avi, atum*, ut: *Supplicavi, atum*: *duplicavi, multiplicavi*.

Do, dedit, atque datum; verum *didit* omne *ditumque* Compositum, ut *Vendo, trado*, quod Tertia flectit. Excipias *venum, circum, pessumque, satisque*.

Simplex Verbum *Do* est Primæ Conjugationis, habet Præteritum *dedit*, Supinum *datum*. Composita sunt Tertiæ Conjugationis, & faciunt Præteritum *didit*, Supinum *ditum*, ut: *Vendo, vendidi, venditum*: *trado*. Excipe: *Venundō, circumdō, pessundo, satidō*, quæ simplicis Verbi Regulam sequuntur.

A sto flecte *fleti, statum*: *steti* at inde profecta,

Atque *stitum* cupiunt, multò sed crebrius *atum*.

Sto facit *fleti, statum*. Composita *steti, statum, & statum*: frequentius tamen in *atum*, ut: *Adsto, adsteti, adstitum, & adstatum*. Sic: *Præsto, confio*.

FORMA PRIMÆ CONJUGATIONIS:

A M O Activa:

INDICATIVI Præsens:

S. Amo,	amas,	amat.
P. Amamus,	amatis,	amant.
Præteritum Imperfectum.		
S. Amabam,	amabas,	amabat.
P. Amabamus,	amabatis,	amabant.
Præteritum Perfectum.		
S. Amavi,	amavi,	amavit.
P. Amavimus,	amavistis,	amaverunt, & c.
Præteritum Plusquamperfectum.		
S. Amaveram,	amaveras,	amaverat.
P. Amaveramus,	amaveratis,	amaverant.
Futurum.		
S. Amabo,	amabis,	amabit.
P. Amabimus,	amabitis,	amabunt.

IMPERATIVI Præsens:

S. Ama, & amato,	amet.
P. Amemus,	amate, & amatote, ament.

E

Fatu-

Futurum, sive Modus Mandationis.

S. Amato tu, v. amabis: amato ille, v. amabit.
P. Amato te, v. amabitis. amato, v. amabunt.

SUBJUNCTIVI Praesens.

S. Amem, ames, amet.
P. Amemus, ametis, ament.

Præteritum Imperfectum.

S. Amarem, amares, amaret.
P. Amaremus, amaretis, amarent.

Præteritum Perfectum.

S. Amaverim, amaveris, amaverit.
P. Amaverimus, amaveritis, amaverint.

Præteritum Plusquamperfectum.

S. Amavissem, amavisses, amavisset.
P. Amavissetis, amavissetis, amavissent.

Futurum.

S. Amavero, amaveris, amaverit.
P. Amaverimus, amaveritis, amaverint.

INFINITIVI Praesens & Imperfectum:

Præteritum Perfectum & Plusquamperfectum: Amavisse.

Futurum: Amatum ire, v. amaturum, -am, -um, esse.

Gerundia: Amandi, amando, amandum.

Supina: Amatum, amatu.

Participii Praesens & Imperfectum: Amans, amantis.

Futurum: Amaturus, -a, -um.

*AMOR Passiva:**INDICATIVI Praesens.*

S. Amor, amaris, v. amare, amatur.
P. Amamur, amamini, amantur.

Præteritum Imperfectum.

S. Amabar, amabar, v. bare, amabatur.
P. Amabamur, amabamini, amabantur.

Præteritum Perfectum.

S. Amatus sum v. fui: P. Amati sumus v. fuimus.
amatus es v. fuisti: amati estis v. fuistis.
amatus est v. fuit: amati sunt, fuerunt v. ere.

Pre.

Præteritum Plusquamperfectum.

S. Amatus eram v. fueram: P. Amati eramus v. fueramus.
amatus eras v. fueras: amati eratis v. fueratis.
amatus erat v. fuerat: amati erant v. fuerant.

Futurum.

S. Amabor, amaberis v. bere, amabitur.
P. Amabimur, amabimini, amabuntur.

IMPERATIVI Praesens.

S. Amare v. amator, ametur.
P. Amemur, amemini v. amaminor, amentur.

Futurum, sive Modus Mandationis.

S. Amator tu, amaberis v. bere, amator ille v. amabitur.
P. Amaminor v. amabimini, amator v. amabuntur.

SUBJUNCTIVI Praesens.

S. Amer, ameris v. amere, ametur.
P. Amemur, amemini, amentur.

Præteritum Imperfectum.

S. Amarer, amareris, v. rere, amaretur.
P. Amaremur, amaremini, amarentur.

Præteritum Perfectum.

S. Amatus sum v. fuero: P. Amati sumus v. fuimus.
amatus sis v. fueris. amati sitis v. fueritis.
amatus sit v. fuerit. amati sint v. fuerint.

Præteritum Plusquamperfectum.

S. Amatus essem v. fuisset: P. Amati essemus v. fuissetis.
amatus esses v. fuissetis: amati essetis v. fuissetis.
amatus esset v. fuisset: amati essent v. fuissent.

Futurum.

S. Amatus ero v. fuero: P. Amati erimus v. fuerimus.
amatus eris v. fueris: amati eritis v. fueritis.
amatus erit v. fuerit. amati erunt v. fuerint.

INFINITIVI Praesens & Imperfectum: Amari.

Præteritum Perfectum & Imperfectum: Amatum esse v. fuisse.
Futurum: Amatum iri.

Participii Præteritum:

Futurum:

Amatus, -a, -um.

Amandus, -a, -um.

E 2

REGU.

REGULÆ SPECIALES

Secundæ Conjugationis.

Altera Præteritis dat *ui*, dat *itumque* Supinis,
Ut: *moneo, taceo*. Sed gignit *torreo, tostum*.

Verba Secundæ Conjugationis faciunt Perfectum in *ui*,
Supinum in *itum*, ut: *Moneo, monui, monitum*. Excipe *Terreo* facit Supinum *tostum*.

Sorbeo cum Sociis dat *ui*, tamen absque Supino.

Sorbeo cum suis Compositis, *Exsorbeo, absorbeo*, facit in *ui*,
(& *psi* nonnunquam,) finè Supino.

▲ *doceo doctum*: à *teneo* deducito *tentum*.

Censeo fert *censum*. *Mistum* tibi *misceo* donat.

Doceo, docui, doctum: *Teneo, tenui, tentum*: *Censeo, censui, censum*: *Misceo, misui, mistum* vel *mixtum*.

Quod dat *ui* Neutrum, *timeo*que carento Supinis.

Verba Generis Neutrius, quæ Præteritum per *ui* faciunt,
carent Supinis, ut: *Timeo, egeo, mado, pateo, alio, video, &c.*

Poscit *itum* *Valeo, careo, placeo*que, *dolet*que:

Et *jaceo, noceo*, cum *pareo* junges.

Hæc Supinum in *itum* habent, ut: *Valitum, caritum*.

Dant *di, sum, video, sedeo*, cum *prandeo*. Verum

S geminat *sessum*. *Stridi* nil postulat ultra.

Video & prandeo in *di, & sum*. *Sedeo* facit *seui*, Sup: *sessum* geminò ss. *Stridio, stridi* finè Supino.

Mordeo Præteritò geminatò flecte *momordi*.

Morsum: sic *spondet, tondet*: sic *pendeo* flectes.

Hæc Verba duplicant primam Syllabam in Præterito Perfecto, ut: *Mordeo, momordi, morsum*. Sic: *Sponendi, -sum*: *Terendi, -sum*: *Pependi, -sum*.

Dat *mansi, mansum*; *minui* sed *præminet* optat.

Præminet, immineo, simul *eminet* absque Supino.

Verbum *Maneo* cum suis Compositis, quæ *a* retinent, ut
sunt: *Emaneo, permaneo, remaneo*, facit in *si, & sum*.

Quæ

Quæ verò *a* in *i* mutant, Perfectum in *ui* finè Supino, ut:
Præmineo, promineo, immineo: *emineo, ui*.

Hæreo dat *si, sum*, cum *suadet, mulcet, & ardet*:

Tergeo cum *mulget, ridet*. Sed *torqueo, tortum*.

Verba: *Hæreo, suadeo, mulceo, ardeo, tergeo*, faciunt in *si, & sum*. *Torqueo* tamen cum suis Compositis in *tum* facit Supinum, ut: *Torsi, tortum*: *contortum*.

Sjussi, jussum, geminans. *Indulgeo, si, tum*.

Urgeo si tantum, cum *fulget, turget, & alget*.

Jubeo facit Perfectum *jussi*. Sup: *jussum*, in quibus duplicat *s*,
literam. *Indulgeo, -si, tum*. Quatuor Verba tamen: *Urgeo, fulgeo, turgeo, algeo*, faciunt Perf- & in *si*, absque Supino.

Luceo fert *luxi*: sic *lugeo, frigeo* tantum.

Tria hæc Verba *Luceo, lugeo, frigeo* in *ui* habent Perfectum
ut *Luxi, frixi*, finè Supino.

Augeo Præteritò facit *auxi, auctumque* Supinò.

Augeo, auxi, auctum habet.

Evi, etum, Vieo, flet, net, cum *deleo*: Quæque

Apleo nascuntur, *repleo*, cum *suppleo, complet*.

Verba *Vieo, flet, neo, deleo*, & quæ ab inusitato Verbo *Pleo*
veniunt, ut: *Compleo, repleo, suppleo, &c.* faciunt Perfectum
in *etum*, ut: *flet, fletum*.

Civi sume *citum*. Sed Quartæ vult *cio citum*.

Verbum *Cio*, Secundæ Conjugationis facit *civi, citum*.
Quartæ est, *Cio, civi, citum*.

Nunc *oleo* dat *ui*, dat *itum*: sic *Pignora, Patris*

Quæ servant sensum. *Evi, etum*, fert cætera Proles.

Verbum *Oleo*, cum suis Compositis, quæ illius significatio-
nem (*Szagaskodom*) retinent, facit Perfectum in *ui*, Supin:
in *itum*, ut: *Aboleo &c.* Quæ verò illius significationem non
retinent, faciunt in *evi, & etum*, ut: *Exoleo, exolevi, exole-
tum*. Sic: *Obsoleo, inoleo*, (*meg rōgrōm*)

Ast *abolevit, itum* dat. Fert *adolevit, adultum*,

Duo Verba excipiuntur: *Aboleo* facit Perfectum *abolevi*, Sup:
abolutum. *Adoleo, adolevi*, sed Supinum *adultum*.

E ;

Ex

Ex *veo* fit *vi, tum, Moveo, foveo*que fatentur.

Verba in *veo* definitia faciunt in *ei*, & in *tum*, ut: *Moveo, move, motum: foveo, fovi, fottum.*

A *caveo cautum, à faveo* deducito *fautum*.

Duo Verba: *Caveo & faveo* mutant Supinum ut: *casi, fazi, cautum, fautum.*

Vi Neutrum tantum poscit, ceu *flaveo, liver,*

Et *paveo, fervet. Connivi* hoc postulat, & *xi.*

Verba Generis Neu rius, qualia sunt: *Flaveo, liveo, paveo, fervet, langueo*, faciunt Perfectum in *ei*, sed Supinis carent. *Connivo* autem duobus modis format Perfectum, ut: *Connivi & connixi*, sine Supino.

Audeo nunc *ausus. Gavisus gaudeo* poscit:

Et *solitus soleo; solui* Salustius effert.

Verba Neutralia Passiva, ut: *Audeo, gaudeo, mereo, soleo, more* Passivorum habent Perfectum, ut: *Ausus, gavisus, meritus, solitus, -sura.* Salustius etiam *solui* dixit in Perfecto.

FORMA SECUNDÆ CONJUGATIONIS.

DOCEO Activa:

INDICATIVI Prasens.

S. Doceo,	doces,	docet.
P. Docemus,	docetis,	docent.
<i>Præteritum Imperfectum.</i>		
S. Docebam,	docebas,	docebat.
P. Docebamur,	docebatis,	docebant.
<i>Præteritum Perfectum.</i>		
S. Docui,	docuisti,	docuit.
P. Docuimus,	docuistis,	docuerunt & ere.
<i>Præteritum Plusquamperfectum.</i>		
S. Docueram,	docueras,	docuerat.
P. Docueramus,	docueratis,	docuerant.
<i>Futurum.</i>		
S. Docebo,	docebis,	docebit.
P. Docebimus,	docebitis,	docebunt.

IMPE

IMPERATIVI Prasens.

S. Doce v. doceto,	doceat.
P. Docemur,	docete v. docetote, doceant.
<i>Futurum, sive Modus Mandativus</i>	
S. Doceto tu v. docebi,	doceto ille v. docebit.
P. Docetote v. docebitis,	docento v. docebunt.

SUBJUNCTIVI Prasens.

S. Doceam,	doceas,	doceat.
P. Docemur,	doceatis,	doceant.

Præteritum Imperfectum.

S. Docerem,	doceres,	doceres.
P. Doceremur,	doceretis,	docerent.

Præteritum Perfectum.

S. Docuerim,	docueris,	docuerit.
P. Docuerimus,	docueritis,	docuerint.

Præteritum Plusquamperfectum.

S. Docuissē,	docuisses,	docuisset.
P. Docuissēmus,	docuissetis,	docuissent.

Futurum.

S. Docuero,	docueris,	docuerit.
P. Docuerimus,	docueritis,	docuerint.

INFINITIVI Prasens & Imperfectum:

Præteritum Perfectum & Plusquamperf:

Futurum: Docum ire, v. docturum, -am, -um esse.

Gerundia: Docendi, docendo, docendum.

Supina: Doctum, doctū.

Participii Prasens & Imperfectum: Docens, docentis.

Futurum: Docturus, -a, -um

DOCEOR Passiva;

INDICATIVI Prasens.

S. Doceor,	doceris v. docere,	docetur.
P. Docemur,	docemini,	docentur.

Præteritum Imperfectum.

S. Docebar,	docebaris v. bare,	docebatur.
P. Docebamur,	docebamini,	docebantur.

Præteritum Perfectum.

S. Doctus sum v. fui,	P. Docti sumus v. fuimus.	doctus
-----------------------	---------------------------	--------

E 4

doctus es v. fuisti :

doctus est v. fuit :

docti estis v. fuistis.

docti sunt, fuerunt v. ere.

Præteritum Plusquamperfectum.

S. Doctus eram v. fueram :

doctus eras v. fueras :

doctus erat v. fuerat :

P. Docti eramus, v. fueramus.

docti eratis v. fueratis.

docti erant v. fuerant.

Futurum.

S. Docebor,

doceberis v. here,

docebitur.

P. Docebitur,

docebitur,

docebitur.

IMPERATIVI Præsens.

S. Docere v. docetor,

doceatur.

P. Doceamur, doceamini v. minor,

doceatur.

Futurum, sive Modus Mandationis.

S. Docetor tu, doceberis v. here: docetor ille v. docebitur.

P. Doceamur v. doceamini: docetor v. docebitur.

SUBJUNCTIVI Præsens.

S. Docear,

docearis v. are,

doceatur.

P. Doceamur,

doceamini,

doceantur.

Præteritum Imperfectum.

S. Docerer,

docereris v. rere,

doceretur.

P. Doceremur,

doceremini,

docerentur.

Præteritum Perfectum.

S. Doctus sim v. fuerim :

doctus sis v. fueris :

doctus sit v. fuerit :

P. Docti simus v. fuerimus.

docti sitis v. fueritis.

docti sint v. fuerint.

Præteritum Plusquamperfectum.

S. Doctus essem v. fuisset :

doctus esses v. fuissetis :

doctus esset v. fuisset.

P. Docti essemus v. fuissetis.

docti essetis v. fuissetis.

docti essent v. fuissent.

Futurum.

S. Doctus ero v. fuero :

doctus eris v. fueris :

doctus erit v. fuerit :

P. Docti erimus v. fuerimus.

docti eritis v. fueritis.

docti erunt v. fuerint.

*INFINITIVI Præsens & Imperfectum : Doceri.**Futurum :**Participii Præteritam :**Futurum :*

Doctum iri.

Doctus, -a, -um.

Docendus, -a, -um.

REGU.

REGULÆ SPECIALES.

Tertiæ Conjugationis.

Postulat in *spicio*, aut *licio* quod desinit, *exi*, *ectum*, ut: *Conspicio*, *allicio*. Tamen *elicit* optat *Elicui*, *elicitum*. *A feci* deducito *factum*.

Composita ab inusitatis Verbis *spicio* & *licio* faciunt Perf: in *cai*, Sup. in *ectum*, ut: *Aspicio*, *asperi*, *aspectum*. Sed *elicio* habet *elici*, *elicitum*. *Facio*, *fecit*, *factum*.

A jeci, *jectum*. Dat *fodi* ff *duplice fossum*.

Jacio facit *eci*, *jectum*. *Fodio*, *fodi*, Sup. *fossam*, *geminis* ff.

Vult *fugi* *fugitum*. *Sapi*, *sapitve* nec *ultra*

Progreditur *sa* *io*. *Cupio* *ivi* *gignit*, & *itum*.

Fugio facit *fugi*, *fugitum*. *Sapio* *sapi* vel *sapi*, sine Sup. *Cupio*, *cupi*, *cupitum*.

Dat *cupio*, *cepi*, *captum*. Sed *cupio* priscum

Fert *cepi*, *captum*. *A rapio* deducito *raptum*.

Cupio facit *cepi*, *captum*. Antiquum *Cupio*, *cepi*, *captum*, quod sequuntur Composita ex Verbo *Cupio*, ut: *Incipio*, *incepi*, *inceptum*. *Rapio*, *rapui*, *raptum* habet. Composita tamen Sup. *reptum*, ut: *Corripio*, *sorripui*, *corruptum*. Sic: *Arde* *sur* *pra* *rapio*, &c.

Dat *peperi*, *partum*, aut *paritum*; sint pignora Quartæ.

Papio facit *peperi*, *partum*, vel *paritum*. Composita mutato *a*, in *e*, sunt Quartæ Conjugationis, ut: *Aperio*, *conperio*.

Dant *cussi*, *cussum*, *cutio* finita, Parente

Utaris *quassi*, *quassum*, si legeris usquam.

Verba in *cutio* desinentia, quæ componuntur ex inusitato Verbo *Quatio*, q. *ass*, *quassum*, faciunt Perfectum in *cussum*, ut: *Concutio*, *discutio*, &c.

Rite *uo* poscit *ui*, ac *utum*: sic *diluo* testis.

A ruo dicit *ruitum*; sed *utum* dant Pignora quæque.

A struxi, *structum*, à *fluxi* deducito *fluxum*.

Verba in *uo* desinentia faciunt in *ui*, & *utum*, ut: *Diluo*, *luo*.

E 5

luo, dilui, dilutum Sic: *Arguo, aruo, induo, imbuo, &c.* *Ruo* Verbum simplex facit Supinum *ruitum*, Composita *rutum*, ut: *Eruo, erutum.* *Sruo, struxi, structum.* *Fluo, fluxi, fluxum.* *Congruo* nulla, *luo, metuoque, pluoque*, Supina, *Annuo* cum sociis, *batuo, ingruo, respuo* gignunt.

Hæc Verba habent Perf: in *ui*: sed omnia carent Supinis. *Bo*, dat *bi*, dat *itum*. *Scabo, lambo*, carento Supinis.

Verba in *bo* desinentia faciunt Perf: in *bi*, Sup: in *bitum*, ut: *Bibo, glubo* Excipe: *Scabo, & lambo* carent Supinit.

A scripsi, scriptum, a nupsi deducito *nuptum*.

Duo Verba in *bo* desinentia faciunt Perf: in *psi*, Supin: in *ptum*, ut: *Scribo, scripsi, scriptum: Nubo, nupsi, nuptum.* *Ici* fert *ictum*. *A duxi* depromito *ductum*.

A parsi, parsum: geminat quoque *parco, peperci.* *Vinco* cupit *vici, victum*. *A dixi* exige *dictum*.

Ico facit Perfectum: *ici*, Supinum *ictum*. *Duco, duxi, ductum*, *Parco* duobus modis, *parsi, peperci, parsum, paritum*. *Vinco, vici, victum*. *Dico, dixi, dictum*.

Sco, vi, tumque petit, ceu *nosco, quiesco, suesco.* Dat *gnitus*, *agnosco, cognosco* jungitur illi.

Dat *pasco, pastum*. *Conquexi* linque *Vetustis*.

Dat *disco* *didici* tantum: sic *posco* *poposci*.

Dispesco dat *ui*, pariter *compscere* solum.

Verba in *sco* desinentia faciunt Perfectum in *vi*, Supinum in *tum*, ut: *Nasco, novi, notum, &c.* *Pasco, pari, pastum.* *Conquiesco* antiquum, *conquexi*, finè Supino. *Disco, didici.* *Posco, poposci*: *Dispesco, dispescui*: *Compscero, compscui*, omnia finè Supinis.

Do, di, sum gignit, veluti *defendere, cudo*.

N tamen amittunt, *fundo* cum *scindere, findo*;

S geminat *scissum, ac fissum*. Dat *pandere, pansum*.

Verba in *do* desinentia, faciunt Perfectum in *di*, Supin: in *sum*, ut: *Defendo, cudo, di, -sum.* *Scindo, & findo* amittunt

Liteo

Literam *n* in Preterito; sed *s* Literam duplicant in Supino, ut: *Scidi, fidi, scissum, fissum.* *Pando, pandi, pansum.*

Tundo facit *tutudi, tunsam*: sed Pignora *tusum*.

Tundo, tutudi, tunsam. Composita: *Con-ob-re-tundo*, abjiciunt *n* in Supino, ut: *Contusum, &c.*

A cado fit *cecidit, casum*. Cape *cado, cecidi*.

Casum. Dat *tentum*, vel *tensum, tendo, tetendi*.

Pedo, pepedit habet. Fert *pensum, pendo, pependi*.

Tum rudo, tum fido, tum strido, carento Supinis.

Cado facit Perf: *cecidit*, Supinum *Casum*. *Cado, cecidi, casum.* *Tendo, tetendi, tensum* vel *tentum*, duobus modis *Pepedi*: *Rudo, rudi*: *Sido, fidi*: *Strido, stridi*. finè Supinis.

Dant si, sum: *Lado, claudio, cum rodere, trudo*,

Divido, cum plaudo, rado, cum ludere. Vasi

Ac vajum, a vado cupiunt sibi Pignora tantum.

Hæc verba: *Lado, claudio, rudo, trudo, divido, &c.* faciunt Perfectum in *si*, Sup: in *sum*. Sed à *Vado* Composita formant Perfectum, & Supinum, ut: *Evado, -si, -sum*. Sic: *In-per-circum-vado, si, sum*.

Cedo facit *cessi, cessum* petit inde Supinum.

Cedo facit *cessi, cessum*, cum suis Compositis.

Dant xi, etum, go, vel guo, ut: *plango, extinguo*. Supinis

N tamen abjiciunt, *siringo, cum pingere, fingo*.

Verba in *go, vel guo* desinentia faciunt Perfectum in *xi*, Sup: in *etum*, ut: *Plango, planxi, planctum.* *Extinguo, extinxi, extinctum* Tria tamen: *Stringo, pingo, fingo* abjiciunt literam *n* in Supino, ut: *Scrictum, pictum, fictum*.

Dat *tetigi, tactum*. *Frango* dat *frangere, fractum*.

Quorum Compōstum semper mutatur in *ingo*.

Tango facit Perfectum *tetigi*, Supinum *tactum*. *Frango, fregi, fractum*. Composita mutant Vocalem *a* in *i*, ut: *Attingo, perfringo, &c.*

Sume *pago, pepigi, pactum*. Cape *pangere panxi, Vel pegi, pactum*; Gaudent Compōsta Secundò:

Ver.

Verbum *Pago* antiquum, cum significat *Paciscor* facit
Perfectum *pepi*, i, Supinum *paclum*. *Pango*, cum significat
figo, facit *pefect*; *panxi*, vel *pegi*. Supinum *paclum*. Compo-
sita tamen solum *pegi* ut: *Compingo*, *compegi*, &c.

Egi fert *actum*. Sed *legi* dat *lego*, *lectum*.

Negligit exi, *ectum*, cum intelligo, diligo poscit.

Ago facit Perfectum: *egi*, Supinum *actum*. *Lego*, *legi*, *lectum*.

Tria tamen, *negligo*, *intelligo*, *diligo* in *exi*, & *ectum*, ut: *intellexi*, *intellectum*, &c.

Prodigo cum *dego*, *sugo*, privato Supinis.

Prodigo facit Perf. *prodegi*. *Dego*, *degi*. *Sugo*, *suxi*, omnia
sine Supinis.

Dat *pungo*, *pugugi*, *punctum*, dant *Pignora* ferme

Punxi. Vult *si*, *sum*, *spargo*, cum *mergere*, *tergo*.

Pungo, *pugugi*, *punctum*. Composita *Compungo*, *expungo*,
Præterit: in *xi* habent. *Spargo*, *mergo*, *tergo*, Præteritum ta-
ciunt in *si*, Supinum in *sum*, ut: *Sparsi*, *sparsum*, &c.

Dat *xi*, *xum* *figo*, *frigo*. caret *ango* Supino.

Figo, *frigo*, faciunt Perfectum *fixi*, *frixi*, Supinum *fixum*,
frixum. *Ango*, *anxi* sine Supino.

A *traxi*, *tractum*: à *vexi* deducito *vectum*.

Verba in *ho* desinentia faciunt Perfectum: in *xi*, Sup: in *ctum*,
ut: *Trabo*, *traxi*, *tractum*. *Vebo*, *vexi*, *vectum*.

Mejo facit *minxi*, *minctum*. Nec dicito *mingo*.

Mejo Perfectum: *minxi*, Supin: *minctum*. *Mingo* non est in usu.

Lo, *luit*, atque *litum*: *colo*, *cultum*: *consulo* gignit

Consultum: *occulit*, *occultum*; ast *alo* poscit & *altum*.

Verba in *lo* desinentia faciunt Perfectum in *lui*, Supinum
in *litum*, ut: *Molo*, *molui*, *molitum*. Sed *Colo*, *colui*, *cultum*:
Consulo, *consului*, *consultum*: *Osculo*, *occului*, *occultum*. *Alo*,
alui, *altum* vel *altum*.

Ante-caret *cello*, *præcello*, *excello*, Supino.

Præteritum duplex *perculsi*, *perculit* optat

Perculsum, *percello*; haud plura require Supina.

Tria Verba: *Antecello*, *præcello*, *excello*, ab inusitato
Verbo

Verbo *Cello*, faciunt Perf. in *ui*: *api* is catent. *percello* autem
duobus modis facit Perf. *perculsi*, & *perculi*, Supinum *per-
culsum*.

Dat *pello*, *pepuli*, *pulsam*. Vult *fallo*, *feselli*,

Falsum. à *velli*, vel *vulsi*, deducito *vulsum*.

Pello facit *pepuli*, *pulsam*. *Fallo*, *feselli*, *falsum*. *Vello*, *vel-
li*, & *vulsi*, *vulsum*.

Sublatum, *tollo*: nunc tantum, ac *sustulit* optat.

Sallo facit *falli*, *falsum*. Dat *psallere* *psalli*.

Malo, *volo*, *nolo*, cum *psallo* carento Supinis.

Tollo ex Compositis accipit Perfectum. *sustuli*, Supinum *sub-
latum*. *Sallo*, *falli*, *falsum*. Sed *Psallo*, *psalli*: *Malui*, *malui*:
Volo, *volui*: *Nolo*, *noh*, sine Supinis.

Mo per *ui*, dat *itum*. *Tremo* flectitur absque Supino.

Verba in *mo* desinentia faciunt Perf: in *ui*, Sup: in *itum*, ut
Vomo, *gemo*. *Tremo* tamen caret Supino.

Dant *psi*, *ptum*, *demo*, *promo*, cum *sumere*, *como*.

Emi fert *emptum*. *Premo*, *pressi*, *ss* duplici *pressum*.

Hæc Verba faciunt Perf: in *psi*, Supin: in *ptum*, ut: *Demo*,
dempti, *demptum*, &c. At *Emo* facit *emi*, *emptum*. *Premo*,
pressi, *pressum* geminò *ss*.

Dat *posui*, *positum*. *Genitum* genuisse reposcit.

Dat *cecini*, *cantum*: *Cinui* dant *Pignora* *centum*.

Verba in *no* desinentia faciunt Perf: in *ui*, Sup: in *itum*, ut:
Pono, *posui*, *positum*. *Gigno*, *genui*, *genitum*. *Cano*, *cecini*,
cantum. Composita mutant in *cino*, *cinui*, *centum*, ut: *Acci-
no*, *accinui*, *accentum*. Sic *Concino*, *occino*, *succino*.

A *sino* fit *sivi*, atque *situm*. Dat *sternere*, *stravi*,

Ac *stratum*. *Sprevi*, *spretum* dat *spernere* *Cerno*,

Crevi; sed *cretum*, cupiunt sibi *Pignora* solum.

Sino facit *sivi*, *situm*. *Serno*, *stravi*, *stratum*. *Sperno*, *spre-
vi*, *spretum*. Verbi autem *Cerno* tantum Composita habent
Perf: & Supinum, ut: *Decerno*, *decrevi*, *decretum*. Sic, *Dis-
ex-se cerno*.

Dat *tempsti*, *temptum*, *temno*; si legeris unquam.

Fert

Fert *lino*, *lini*, *livi*, *levi*que, *litum*que.

Temno, *tempsi*, *temptum*, raro invenitur in simplici; sed in Composito usurpatur, ut: *Contemno*, *contempsi*, *contemptum*, &c. *Lino* Perfectum tribus modis.

Terminus in *po*, *psi*, *ptum* dat. ceu *scalpere*, *carpo*.

A *strepui* *strepitum*; à *rupi* deducito *ruptum*.

Verba in *po* desinentia faciunt Perfectum in *psi*, Supinum in *ptum*, ut: *Scalpo*, *scalpsi*, *scalptum*; *Carpo*, *carpsi*, *carptum*. Sed *Strepo*, *strepui*, *strepitum*. *Rumpo*, *rupi*, *ruptum*.

Linguo fit *liqui*; capiunt sibi Pignora *lictum*.

Coxi *coctum* fert, hoc & Composita sequuntur.

Linguo facit Perfect: *liqui*, Supinum non habet. Sed Composita usurpant, ut: *Derelinquo*, *derelinqui*, *derelictum*, &c. *Coquo*, *coxi*, *coctum*, cum suis Compositis.

Quæ fines dant *ro*: *Tero* *trivi* poscit, & *itum*.

A *gero* fit *gessi*, *gestum*. Dat *curro* *cucurri*,

Cursum. *Quasitum*, *quæro* *quæsi* habeto.

Ferre, *tuli*, *latum*que. *Uro* dabit *ussit*, & *ustum*.

Præteritum *verri* à *verro* est, *versum*que Supinum.

Tero facit *trivi*, *tritum*. *Gero*, *gessi*, *gestum*. *Curro*, *cucurri*, *cursum*. *Quæro*, *quæsi*, *quasitum*. *Ferre*, *tuli*, *latum*. *Uro*, *ussit*, *ustum*. *Verro*, *verri*, *versum*.

A *fero* fit *sevi*, atque *satum*; vi rustica Proles

Fert & *itum*: dat *ui*, *ertum*, Aliena à rure nropago.

Verbum *Sero* facit Perf: *sevi*, Sup: *satum*. Composita verò dum significant rem rusticam, id est, plantationem, faciunt Perf: *evi*, Sup: *itum*, ut: *Insero*, *insevi*, *insitum*. *Consero*, *evi*, *itum*. Cum autem significationem plantationis deponunt, in *ui*, *ertum*, ut: *Desero*, *deservi*, *desertum*: *Affero*, (id est) *affirmo* *asserui*, *assertum*. Sic: *Ensero*, *desero*, *insero*, &c.

Se, *sivi*, *situm*que petit. Dat *visere* *visi*,

Ac *visum*. *Incesso*, *incessi*, tamen absque Supino.

Pinsus, ac *pistus*, *pinsus*que à *pinsui* exit;

Obser.

Observe *pisum*. Doctorum comprobatur usus.

Verba in *so* desinentia faciunt Perf: in *sui*, Sup: in *stum*, ut: *Accerso*, *accerui*, *acceritum*: *Lacesso*, *arcesso*, &c. Sed *Viso*, *visi*, *visum*. *Incesso*, *incessi*, sine Supino. *Pinsu*, *pinsui*, *pisum*, *pinsum*, *pinsitum*. Frequentior tamen usus Doctorum habet *pisum*.

Xi, *xum*, dant *plecto*, *flecto*; sed *nectere*, *pecto*,

Dant *xuit*, aut *xi*, *xum*. *Peto* profert *ivit*, & *itum*.

Verba in *do* desinentia faciunt Perfect: in *ui*, Sup: in *xum*, ut: *Plecto*, *pleui*, *plexum*. *Flecto*, *fleui*, *flexum*. Sed *Necto*, & *pecto* utroque modò: *necti* vel *nectui*: *pecti* vel *pectui*, Sup: *nectum*. *Peto*, *petivi*, *petitum*.

Stertu est *sterto* tantum. *Mitto* dat *mitto*, Supinum.

S duplici *missum*. A *verti* deducito *versum*.

Sterto, *stertui* sine Supino. *Meto*, *messui*, *messum* geminè

ff. *Mitto*, *missi*, *missum*, duplici ff. *Verto*, *verti*, *versum*.

Sisto, *sisti*, *statum* Activum; Neutrale sequetur

Sto Verbū. Unde *sisti*, atq; *sistum* sibi Pignora sumunt.

Verbum Activum *Sisto*, (id est *stare* facio) facit Perf: *sisti*, Sup: *statum*. Neutrum verò *Sisto*, (id est *sto*) caret propriis Perfecto, & Supino, sed utrumque sumit à Verbo *Sto*, ut: *Sisto*, *sisti*, *statum*. Composita tamen à Neutro *Sisto*, & *statum* sequuntur, ut: *Consisto*, *consisti*, *constitum*. *Exsto*, *extiti*, *exitum*, *Emisto*, *emisti*, *emitum*. Sic *Ab ob-re-de-si-circum per-sisto*, *sisti*, *sistum*.

A *vixi*, *victum*: à *volvi*, deflece *volutum*.

Volvo facit *vixi*, *victum*. *Volvo*, *volvi*, *volutum*.

Texui amat *texo*, ac *textum*: *Solvique* *solutum*.

Texo facit *texui*, *textum*. *Solvo*, *solvi*, *solutum*.

FORMA TERTIÆ CONJUGATIONIS.

LEGO Activa:

INDICATIVI Præsens.

S. Lego,
P. Legimus,

legis,
legitis,

legit.
legunt.

Præ-

<i>Præteritum Imperfectum.</i>		
S. Legebam,	legebas,	legebat.
P. Legebamus,	legebatis,	legebant.
<i>Præteritum Perfectum.</i>		
S. Legi,	legisti,	legit.
P. Legimus,	legistis,	legerunt, & c.
<i>Præteritum Plusquamperfectum.</i>		
S. Legeram,	legeras,	legerat.
P. Legeramus,	legeratis,	legerant.
<i>Futurum.</i>		
S. Legam,	leges,	leget.
P. Legemus,	legetis,	legent.
<i>IMPERATIVI Præsens.</i>		
S. Lege, & legito,		legat.
P. Legamus,	legite, & legitote.	legant.
<i>Futurum, five Modus Mandativus.</i>		
S. Legito tu & leges,		legito ille & leget.
P. Legitote & legetis,		legunto & legent.
<i>SUBJUNCTIVI Præsens.</i>		
S. Legam,	legas,	legat.
P. Legamus,	legatis,	legant.
<i>Præteritum Imperfectum.</i>		
S. Legerem,	legeres,	legeret.
P. Legeremus,	legeretis,	legerent.
<i>Præteritum Perfectum.</i>		
S. Legerim,	legeris,	legerit.
P. Legerimus,	legeritis,	legerint.
<i>Præteritum Plusquamperfectum.</i>		
S. Legissem,	legissses,	legisset.
P. Legissemus,	legissetis,	legissent.
<i>Futurum.</i>		
S. Legero,	legeris,	legerit.
P. Legerimus,	legeritis,	legerint.
<i>INFINITIVI Præsens, & Imperfectum Legere.</i>		
<i>Præteritum Perfectum, & Plusquamperf: Legisse.</i>		
<i>Futurum: Lectum ire, & lecturum, am, am esse.</i>		
<i>Gerundia: Legendi, legendo, legendum.</i>		

Sentio facit sensi, sensum. Sepio, sepsi, septum. Curio, curi, cursum. Vincio, vixi, vinclum. Farcio, fars, fartum. Fulcio, fulsi, fultum. Sarcio, sarfi, sartum. Composita à farcio procedunt sic: Refercio, referfi, referium, &c. Venio fert venum, quod ferme venit opat. Dat salvi, salcum; Proles sibi vendicat ultum. Veneo, (id est vendor,) facit Perfect: veni & veni. Sup. veni. Salio, (szdkom,) tribus modis, salvi, salii & salivi, saltum. Composita tamen Exilio, exilui, ii, xi, exultum. Sic: Desilio, insilio, profilio, &c.

FORMA QUARTE CONJUGATIONIS.

A U D I O Activa:

INDICATIVI Præsens.

S. Audio,	audis,	audit.
P. Audimus,	auditis,	audiunt.
<i>Præteritum Imperfectum.</i>		
S. Audiebam,	audiebas,	audiebat.
P. Audiebamus,	audiebatis,	audiebant.
<i>Præteritum Perfectum.</i>		
S. Audivi,	audivisti,	audivit.
P. Audivimus,	audivistis,	audiverunt, & c.
<i>Præteritum Plusquamperfectum.</i>		
S. Audiveram,	audiveras,	audiverat.
P. Audiveramus,	audiveratis,	audiverant.
<i>Futurum.</i>		
S. Audiam,	audies,	audiet.
P. Audiemus,	audietis,	audient.

IMPERATIVI Præsens.

S. Audi & audito,		audiat.
P. Audiamus,	audite & auditote,	audiant.
<i>Futurum, five Modus Mandativus.</i>		
S. Audito tu & audies,		audito ille & audiet.
P. Auditote & audietis,		audiant & audient.

SUBJUNCTIVI Præsens.

S. Audiam,	audias,	audiat.
P. Audiamus,	audiat, & audiant,	

Præteritum Imperfectum.

S. Audirem,	audires,	audiret.
P. Audiremus,	audiretis,	audirent.

Præteritum Perfectum.

S. Audiverim,	audiveris,	audiverit.
P. Audiverimus,	audiveritis,	audiverint.

Præteritum Plusquamperfectum.

S. Audivissem,	audivisses,	audivisset.
P. Audivissemus,	audivissetis,	audivissent.

Futurum.

S. Audivero,	audiveris,	audivarit.
P. Audiverimus,	audiveritis,	audiverint.

*INFINITIVI Præsens, & Imperfectum: Audire.**Præteritum Perfectum, & Plusquamperf: Audivisse.**Futurum: Auditum ire, & auditorum, -am, -um esse.**Gerundia: Audiendi, audiendo, audiendum.**Supina: Auditum, auditu.**Participii Præsens, & Imperfectum: Audiens, audientis.**Futurum: Auditorus, -a, -um.***A U D I O R** Passiva:*INDICATIVI Præsens.*

S. Audior,	auditis & audire,	auditor.
P. Audimur,	audimini,	audiuntur.

Præteritum Imperfectum.

S. Audiebar,	audiebaris, & bare,	audiebatur.
P. Audiebamus,	audiebamini,	audiebantur.

Præteritum Perfectum.

S. Auditus sum & fui:	P. Auditi sumus & fuimus.
auditus es & fuisti:	auditi estis & fuistis.
auditus est & fuit:	auditi sunt, fuerunt & ère.

Præteritum Plusquamperfectum.

S. Auditus eram & fueram:	P. Auditi eramus & fueramus.
auditus eras & fueras:	auditi eratis & fueratis.
auditus erat & fuerat,	auditi erant & fuerant.

Futurum.

S. Audiar,	audieris, & iere,	audietur.
P. Audiemur,	audiemini,	audientur.

IMPERATIVI Præsens.

S. Audire & auditor,	audiatur.
P. Audiamur, audiamini, & audiminor,	audiantur.

Futurum, sive Modus Mandationis.

S. Auditor tu, audieris & ère, auditor ille & audietur.
P. Audiminor & audiemini, audiuntor & audientur.

SUBJUNCTIVI Præsens.

S. Audiar,	audiaris,	audiatur.
P. Audiamur,	audiamini,	audiantur.

Præteritum Imperfectum.

S. Audirer,	audireris & rere,	audiretur.
P. Audiremur,	audiremuni,	audirentur.

Præteritum Perfectum.

S. Auditus sis & fuerim:	P. Auditi simus & fuerimus.
auditus sis & fueris:	auditi sitis & fueritis.
auditus sit & fuerit:	auditi sint & fuerint.

Præteritum Plusquamperfectum.

S. Auditus essem & fuissem:	P. Auditi essemus & fuissemus.
auditus esses & fuisses:	auditi essetis & fuissetis.
auditus esset & fuisset.	auditi essent & fuissent.

Futurum.

S. Auditus ero & fuero:	P. Auditi erimus & fuerimus.
auditus eris & fueris:	auditi eritis & fueritis.
auditus erit & fuerit:	auditi erunt & fuerint.

*INFINITIVI Præsens & Imperfectum: Audiri.**Præteritum Perfectum & Plusquamperfectum: Auditum esse & fuisse.**Futurum: Auditum iri.**Participii Præteritum: Auditus, -a, -m.**Futurum: Audiendus, -a, -um.***REGULÆ SPECIALES.***Verborum Deponentium.*

Ex or finitis Activam fingito vocem,
 Ut Vereor, vereor, veritum fuit inde Supinum,
 Præteritumque simul, veritus sum; cætera fingi
 Hac ratione queunt. Pauca excipienda memento.

Verba Deponentia fingunt sibi Verbum Activum, & inde formans Perfectum, ac Supinum, ut: *Veror*; Fictum Activum, *Veror*, *verui*, *veritum*, in abiectione in fine, & additio *s*, & *sum*, fit Perfectum *veritus sum*. Sic: *Later*, *lato*, *latavi*, *latatum*, *latatus sum*.

Excipe tamen hinc quædam:

A reor esto ratus. Nanciscor nactus habeto.

Orus ab *oriri* deducitur: *usus* ab *utor*.

Vult fateor, fassus. Proficiscor sume profectus.

Reor ratus sum. Nanciscor, nactus sum. Ordior, usus sum. Fateor, fassus sum. Utor, usus sum.

Mitiri mensus gignit: pactusque paciscor.

Com q; miniscor amat coñentum: adipiscor, adeptum.

Mentor mensus sum. Paciscor, pactus sum. Commiscor commentus sum. Adipiscor adeptus sum.

Ulius ab ulciscor venit. Expergiscor habebit

Experrectus. At oblitum, obliviscor adoptat.

Uloso ultus sum. Expergiscor experrectus sum. Obliviscor oblitus sum.

Dat labor lapsus. Misereri funde misertus.

Fert utus loquor, atq; sequor. Queror accipe questus.

Dat nitor nixus nisusque. Gradi accipe gressus.

Labor lapsus sum. Misereor misertus sum. Loquor, locutus sum. Sequor secutus sum. Queror questus sum. Nitor nixus, vel nisus sum. Gradior gressus sum.

Redde fruor, fruitus. Morior tibi mortuus hæret.

Nascor amat natus. Tandem fert ortus oriri.

His quatuor Verbis per iturus flecte Futurum.

Fruor fruitus sum. Morior mortuus sum. Nascor natus sum. Orior ortus sum. Quatuor hæc Verba habent Futurum Participii in iturus, ut: Fruiturus, meriturus, nasciturus, oriturus.

Dat patior passum: invisum mortalibus ægris.

Patior (quod non amatur ab ægris) passus sum facit. Composita Perpetior perpeffas sum. Infia: perpeni.

Quia

Quid est Conjugatio Anomala?

Quæ communem Conjugandi modum non servat, sed vel *Variat*, vel *Deficit*.

Variant hæc: Sum, Volo, Nolo, Molo, Fio, Fero, Eo, Queo, Veneo.

[Sex priorum FORMA habetur in RUDIMENTIS]

Deficiunt hæc certis quibusdam modis & Temporibus: Memini, Odi, Capi, Inquo, vel Inquam, Ajo, Forem, Fazo. Queo, Salve, Ave, Vale, Ausim, Infit, Desit, Age, Cedo. Faris, Ovat. De quibus Ordine.

Hæc tria: *Memini, Odi, Capi*, conjungantur in Præterito Perfecto Indicativi, & quinque Temporibus inde formandis, ut: *Memineram, meminere, meminisse, meminero, meminere*. Item in Imperativi Secunda Persona, ut: *Memento, memento: Odito, &c. cæteris carent.*

FORMA MEMINI.

INDICATIVI Præsens, & Præter: Perfectum.

S. Memini.	meministi,	meminit.
P. Meminimus,	meministis,	meminerunt v. ère.

Præteritum Imperfectum, & Plusquamperfectum.

S. Memineram,	memineras,	meminerat.
P. Memineramus,	memineratis,	meminerant.

IMPERATIVI Præsens, & Futurum.

S. Memento tu v. memineris,	meminerit.
P. Memento v. memineritis;	meminerint.

SUBJUNCTIVI Præsens, & Imperfectum.

S. Meminerim,	memineris,	meminerit.
P. Meminerimus,	memineritis,	meminerint.

Præteritum Perfectum, & Plusquamperfectum.

S. Meminisset,	meminisset,	meminisset.
P. Meminissetis,	meminissetis,	meminisset.

F 4

Futu-

Regi nyontatetnyok, Martin (304 157)

S. Mempero,	<i>Futurum.</i> memineris,	meminerit.
P. Memineris,	memineris,	meminerint.

INFINITIVI Praesentis.

Imperfectum, Perfectum, & Plusquamperfectum.

Memisse, *Ceteris caret.*
Sic: ODI, COEPI.

INQUO, & INQUAM.

Indicativi Praesentis:	Inquo & inquam,	inquis,	inquit.
Plur.	Inquimus,	inquitis,	inquunt.
Prateritum Imperf.	Inquiebam,	inquiebas,	inquiebat.
Plur.	Inquiebamus,	batis,	bant.
Prateritum Perf.	Inquisti,	inquit,	
Futurum:	Inquies,	inquiet.	P. Inquient.
Imperativus:	Inqui,	inquite.	
Subjunctivus:	Inquiat		
Participium:	Inquiens.	<i>Ceteris caret.</i>	

AJO.

Indicativi Praesentis:	Ajo, ais, ait.	Plur: Ajunt. <i>monstrum</i>
Imperfectum:	Aiebam, as, bat.	Plur: -us, -atis, -ant.
Imperativus:	Ai	
Participium:	Aiens, ajentis.	

FOREM.

Subjunctivi Imperfectum:	Forem, fores, foret, pro <i>lorem</i>
Effem, esses, esset.	Plur: Forent, pro <i>essent</i> .
Futurum Infinitivi:	Fore, pro Futurum esse.
Sic: Afforem, Deforem.	

FAXO.

Indicativi Futurum est:	Faxo, pro Faciam. <i>gelektion</i>
Subjunctivus:	Faxia, faxis, faxit. Plur: Faxitis, faxint.

QUAESO.

Quæso, quæsumus, prima habet Personas Praesentis Indicativi.

SALVE, AVE, VALE.

Imperativus:	Ave, Salve. <i>Ecce</i> : Avebis, Salvebis.
Plur:	Avete, Salveto.

Infinitivus: Avere, Salvere,

All-

AUSIM.

Subjuncti: Ausim, ausis, ausit, pro Ausus sim. &c. Plur: Ausint.

INFIT.

Infir, Tertia Persona Indicativus: pro Incipit, vel Inquit. *e (Ker)*

DEFIT.

Defit, Tertia Persona Indicativus habet Indicativus Praesentis Infinitivus: Defieri. *e*

AGE.

Age, est Imperativus: Plur: Agite. Sic: Apage. Plur: Apagite.

CEDO.

Cedo, est Imperativus, pro Da, & Dic. Plur: Cedite. *monstrum*

FARIS.

Indicativus Praesentis, Faris, & fare, futur. Imperat: Fare. *solus*
Infinitivus, Fari. Gerund: Fandi, Fando. Participium, Fans;
fandus.

OVAT.

Ovat, Tertia Persona Indicativus habet Indicativus Praesentis Infinitivus: Ovare. Participium; Ovans, ovantis, ovantes.

DE IMPERSONALIBUS.

Conjugatio Impersonalium tam Activæ, quàm Passivæ Vocis imitatur Verborum Personalium Regulas, ut: *Placet, placuit: Vacat, vacavit.* Nam in Tertia tantum Persona usurpari possunt, carént-que Supinis, & Gerundiis.

DE PARTICIPIO.

Quid est Participium?

Est Pars Orationis variabilis per Casus, significans certum aliquod Tempus, ut: *Amans, amatus, amaturus, amandus.*

Participiis quot accidunt?

Octo: Motio, Genus, Numerus, Figura, Tempus, Significatio, Casus, & Declinatio: Quæ partim à Nomine, partim à Verbo, partim ab utroque accipit.

F 3

Que

Quæ Accidentia recipit à Nomine?

Motionem, Genus, Casum, & Declinationem.

Quæ recipit à Verbo?

Tempus, & Significationem; (Genus enim in Verbo dicitur Significatio.)

Quæ recipit ab utroque?

Numerum, & Figuram.

DE MOTIONE.

Quomodo moventur Participia?

Quæ desinunt in *ns*, habent unam Terminationem in omni Genere, ut: *Hic, hæc, hoc Amans.*

Quæ desinunt in *us*, in Fœminino *a*, in Neutro *um* habent, ut: *Amatus, -a, -um.*

DE GENERE.

Genera Participiorum quot sunt?

Quatuor: { *Masculinum*, in *us*, ut: *Amatus.*
Fœmininum, in *a*, ut: *Amata.*
Neutrum, in *um*, ut: *Amatum.*
Omne, in *ns*, ut: *Amans, docens.*

Da Regulas Generum Participii.

1. Quæ Participia habent unam Terminationem, sunt Generis *Omnis*, ut: *Amans, docens.*

2. Quæ habent Tres Terminationes, Prima Terminatio est Generis *Masculini*, Secunda *Fœminini*, Tertia *Neutrius*, ut: *Amatus, amata, amatum.*

DE NUMERO.

Numeri Participiorum sunt duo, ut in Nomine.

Singularis, ut: *Amans, docens.*

Pluralis, ut: *Amantes, docentes.*

DE FIGURA.

Figura similiter duplex, ut in Nomine.

Simplex: quæ à Verbo Simplici descendit, ut: *Legens, spirans.*

Composita, quæ à Verbo Composito descendit, ut: *Relegens, respirans.*

DE TEMPORE.

Quid est Tempus in Participio?

Est quod ostendit aliquod Participium, *Præsens, Præteritum*, vel *Futurum* esse.

Tempora Participiorum quot sunt?

Tria: *Præsens* in *ns*, ut: *Amans, legens.*

Præteritum in *tus, sus, xus*, & *uas*, ut: *Amatus, visus, fixus, mortuus.*

Futurum, quod duplex est: *Activum* in *rus*, ut: *Amaturus.* *Passivum* in *us*, ut: *Amandus.*

Unde formantur Participia?

Desinentia in *ans*, & *ens*, à Præterito Imperfecto, Modi Indicativi, *bam*, vel *bar*, in *ns* mutando, ut: *Amabam, amans, loque-bar, loquens.*

[Excipe *Iens* cum suis Compositis, ut: *Rediens, abiens*]

Desinentia in *tus, sus, xus, rus*, ab ultimo Supino in *u*, addendò *s*, ut: *Amatu, amatus*; vel *rus*, ut: *Amaturus: Visu, visus: Fixus, fixu.*

Desinentia in *us*, à Participio Præsenti, ultimam literam in *us* mutandò, ut: *Aman-s, legen-s: Amandus, legendus.*

DE SIGNIFICATIONE.

Quid est Significatio in Participio?

Est, quæ ostendit, an aliquod Participium veniat ab *Activis, Passivis, Neutralibus*, vel *Deponentibus* Verbis.

Activa Significationis est, quod descendit ab *Activo* Verbo.

Passi-

Passive. quod à Verbo Passivo.
Neutrale. quod à Verbo Neutro.
Deponentialis. quod à Verbo Deponenti.

Quot Participia descendunt ab Activo Verbo?

Ve Duo: { *Præsens* in *ns*, ut: *Amans*, *docens*.
 { *Futurum* in *rus*, ut: *Amaturus*, *docturus*.

Quot Participia descendunt à Verbo Passivo?

Duo: { *Præteritum* in *tus*, *sus*, *xus*, & *nus*, ut:
 { *Amatus*, *visus*, *fixus*, *mortuus*.
 { *Futurum* in *us*, ut: *Amandus*.

Quot Participia descendunt à Verbo Neutro?

h Duo: { *Præsens* in *ns*, ut: *Sedens*, *currens*.
 { *Futurum* in *rus*, ut: *Sessurus*, *cursurus*.

Observatio:

A Neutro Passivis tria Participia descendunt.

Præsens, ut: *Gaudens*, *audens*.

Præteritum, ut: *Gavissus*, *ausus*.

Futurum, ut: *Gavissurus*, *ausurus*.

Quot Participia descendunt à Verbo Deponenti?

Quæ Accusativum vel Ablativum recipiunt, descendunt quatuor.

Præsens, ut: *Patiens*, *sequens*.

Præteritum, ut: *Passus*, *secutus*.

Futurum in *rus*, ut: *Passurus*, *secuturus*.

Futurum in *us*, ut: *Patiendus*, *sequendus*.

Excipe: *Lator*, *nitor*, *proficiscor*, quæ carent Futurum in *us*.

Quæ verò neque Accusativum, neque Ablativum recipiunt, descendunt tria:

Præsens, ut: *Lubens*, *irascens*.

Præteritum, ut: *Lapsus*, *iratus*.

Futu-

Futurum in *rus*, ut: *Lapsurus*, *irasciturus*.

Observatio: 1. Finiunt etiam à quibusdam Impersonalibus Participia, ut: *Pœnitens*, & *Pœnitendus* à Verbo *Pœnitet*: *Pertusus* à *pertadet*: *Libens*, à *libet*: *Licitus* à *licet*: *Pudens* à *pudet*.

2. Quædam descendunt à communi Formatione, ut: *moriturus*, *nasciturus*, *oriturus*, *fruiturus*.

DE CASU.

Quot sunt Casus Participiorum?

Sex: Nom. G. D. Ac. V. & Abl. sicut in Nomine.

Nota: 1. Omnia Participia sequuntur Formam Nominum Adjectivorum.

2. Participium *Iens* cum suis Compositis facit Genitivum in *euntis*, ut: *Iens*, *euntis*; *Rediens*, *redeuntis*. *Ambiens* tamen à Verbo *Ambio*, *ambiens* facit.

DE DECLINATIONE.

Declinationes Participiorum quot sunt?

Tres Prioris Nominis.

De Regulari.

Participia Fœminini Generis sunt Primæ Declinationis; Masculini, & Neutrius Secundæ; Omnis verò Tertiæ.

Quot modis fiunt Participia Nominis Partis?

Tribus: 1. Compositione, cum Participio aliqua Præpositio additur, quæ Verbo non potest addi, ut: *Indoctus*, *innocens*, *insulsus*. Nam non dicitur: ut: *Indoceo*, *innocceo*, *insulso*.

2. Constructione, cum Participia non regunt ipsam Casum, quem Verba sua regebant, ut: *Amo virtutem*: *Amans virtutum*. *Consultus Juris*.

3. Amissione Temporis, vel Significationis, ut:

Doctus.

Doctus, id est, *peritus*: *Temperans*, id est, *modestus*: *Amandus*, id est, *dignus*, qui *ametur*.

Nota: Quædam Participia, cum sic amittunt Temporis sui Significationem, per Gradus Comparationis variari possunt, ut: *Amans*, *amantior* & *amantius*, *amantissimus*, -a, -um.

DE ADVERBIO.

Quid est Adverbium?

Est Pars Orationis Invariabilis, quæ Verbis, Nominibus, vel Participiis addita, eorum Significationem aliquatenus explicat, ut: *Citò venit*. *Valde senex*. *Multùm amatus*.

Adverbio quot accidunt?

Quatuor: Species, Significatio, Comparatio, & Figura.

DE SPECIE.

A Specie quotuplicia sunt Adverbia?

Duplicia: *Primitiva*, quæ ab alia voce Originem non habent, ut: *Nunc*, *cras*, *olim*.

Derivativa: quæ ab alia voce Originem habent, ut: *Malè*, *vesperì*, *furtim*.

Unde derivantur Adverbia?

1. A Nomine, ut: *Prudenter* à *prudens*: *Furtim* à *fur*.
2. A Pronomine, ut: *Huc*, *illuc*, *eò*, *quò*.
3. A Verbo, ut: *Raptim*, *cursum*, *propere*.
4. A Participio, ut: *Amanter*, *frequentè*.
5. Ab ipsius Adverbiis, ut: *Melinsculè*, *sapiusculè*.
6. A Præpositione, ut: *Intro*, *ultra*, *clanculum*.

DE

DE SIGNIFICATIONE.

Significationes Adverbiorum quot sunt?

Sunt multæ: Quædam enim significant Locum, & quidem:

1. In Loco, ut: *Hic*, *illic*, *isthic*, *intus*, *foris*, *ibi*, *ubi*, (cum Compositis.) *suprà* *infra* *præstò*. Et horum interrogatio fit per Particulam: *Ubi?*

2. De Loco, ut: *Hinc*, *illinc*, *isthinc*, *inde*, *unde*, *aliande*, *supernè*, *infernè*. Et horum interrogatio fit per *Unde?*

3. Ad Locum, ut: *Huc*, *illuc*, *isthuc*, *eò*, *quò*, *intro*, *foràs*, *aliquò*, *nequò*, *sursùm*, *seorsùm*, *introrsùm*, *horsùm*. Et horum interrogatio fit per *Quò*, vel *quorsùm?*

4. Per Locum, ut: *Hæc*, *illæc*, *isthæc*, *quacunque*, *alià*, *rectà*. Et horum interrogatio fit per *Quà?*

Quædam verò Adverbia sunt Significationis.

Temporis, ut: *Hodie*, *heri*, *nunc*, *nuper*, *cras*, *olim*, *dudum*, &c.

Numeri, ut: *Semel*, *bis*, *ter*, *quater*, usque ad *millies*.

Negandi, ut: *Haud*, *non*, *neque*, *nequaquam*, *falsò*.

Affirmandi, ut: *Etiā*, *certè*, *profectò*, *sic*, *itā*, *etè*, *probè*, *sanè*, *ne*, *omniñò*.

Demonstrandi, ut: *En*, *ecce*.

Optandi, ut: *Utinam*, *ò*, *si*.

Precandi, ut: *Sodes*, *amabò*.

Hortandi, ut: *Eja*, *agè*, *agitè*, *agedum*.

Ordinis, ut: *Deinde*, *deinceps*, *primò*, *secundò*, *tertiò*.

Interrogandi, ut: *Cur*, *quare*, *quamobrem*, *quando*, *utrum*, *qui*, *quandiu*, *num*, *quidni*, *anne?*

Similitudinis, ut: *Quasi*, *cen*, *sicut*, *velut*, *tanquam*, *ut*, *ut*, *aque*, *non-secus*, *non-minus*.

Qua-

Qualitatis, ut: *Docte, pulchre, bene, male, sponte.*
 Quantitatis, ut: *Multum, parum, modicum, sat, satis, abunde, assatim.*
 Intendendi, ut: *Valde, prorsus, penitus, adeo, nimis, impendio, nimium, vehementer.*
 Remittendi, ut: *Sensim, paulatim, pedetentim, agre, vix, aliquantum, paulum, oscitanter.*
 Diminuendi, ut: *Clanculum, belle, perbelle, meliuscule.*
 Dubitandi: *Forsan, forsitan, fortassis, fors, (Pocice).*
 Personalia, ut: *Mecum, tecum, secum, nobiscum, vobiscum.*
 Vocandi, ut: *oh, heus, eho, adesdum.*
 Respondendi, ut: *Hem, ehem.*
 Congregandi, ut: *Simul, una, pariter, summatim, conjunctim, collectim, gregatim.*
 Separandi, ut: *Scorsim, privatim, viritim, singillatim.*
 Excludendi, ut: *Tantum, tantummodo, duntaxat, saltem, solum, praterquam.*
 Jurandi, ut: *Pol, edepol, mecastor, hercle, (Ethnica).*
 Prohibendi, ut: *Ne.*
 Eligendi, ut: *Potius, imò, satius, potissimum.*
 Concedendi, ut: *Sanè, esto, fac.*
 Eventus, ut: *Fortè, fortuito, casu, fatò.*
 Restrिंगendi, ut: *Quoad, quatenus, inquantum.*
 Rei nondum peractæ, ut: *Propè, propemodum, sermè, ferè.*
 Declarandi, ut: *Scilicet, nimirum.*
 Distribuendi, ut: *Bifariam, trifariam, dupliciter, &c.*
 Comparandi, ut: *Tam, quàm, tantò, quantò, multò.*
 Comparativa, ut: *Magis, minus, melius, &c.*
 Superlativa, ut: *Maximè, minimè, prudentissimè.*

DE

DE COMPARATIONE.

Quot sunt Gradus Comparationis Adverbiorum?

Tres { Positivus, ut: *Docte, Prudenter.*
 Comparativus, ut: *Doctius, Prudentius.*
 Superlativus, ut: *Doctissime, Prudentissime.*

Qualia Adverbia comparantur?

1. Partim talia, quæ descendunt à Nominibus Adjectivis Comparabilibus, ut: *Docte à doctus.*

FORMA talis Comparationis.

Positivus:	Comparativus:	Superlativus:
Docte,	doctius,	doctissime.
Fortiter.	fortius,	fortissime.
Cito,	citius,	citissime.
Largiter,	largius,	largissime.

2. Partim etiam talia, quæ non descendunt à Nomine.

FORMA talis Comparationis.

Positivus:	Comparativus:	Superlativus:
Sæpè,	sæpius,	sæpissime.
Diu,	diutius,	diutissime.
Penitus,	penitius,	penitissime.

Dantur etiam defectivæ Comparationis, ut: *Secus, secius: serò, serius: satis, satius: nuper, nuperrimè: magis, maximè: potius, potissimum: ocys, ocysimè.*

DE FIGURA.

Figura Adverbiorum quot sunt?

Dux: *Simplex*, ut: *Docte, facile, prudenter, hinc.*
Composita, ut: *Indocte, difficile, imprudenter, abhinc.*

Cum quibus Partibus componitur Adverbium?

1. Cum Nomine, ut: *Dextrorsum, sinistrorsum*, id est: *dextram* vel *sinistram* versus.

2. Cum Pronomine, ut: *Hodie, mecum.*

3. Cum aliis Adverbiis, ut: *Tantummodo, quousq.*

4. Cum Conjunctione, ut: *sicubi, necubi, nequando.*

G

5. Cum

5. Cum Præpositione, ut: *Perdoctè, affabrè, de repente, proinde, interdum.*

6. Cum Adjectionibus Syllabicis, ut: *Quoniam, quandoquidem.*

DE CONIUNCTIONE.

Quid est Coniunctio?

Est Pars Orationis Invariabilis, quæ præcedentibus Sententiis, aut Vocibus, sequentes Sententias, aut Voces addit, ut: *Tempora labuntur, tacitè que fenescimus annis. Aut profunt, aut nocent.*

Coniunctioni quot accidunt?

Tria: Potestas, Figura, & Ordo.

Quid est Potestas Coniunctionum?

Est earundem quædam Significatio.

Quot sunt Potestates, seu Significationes Coniunctionum?
Octo: *Copulativa, Disiunctiva, Adversativa, Causalis, Conditionalis, Rationativa, Ordinis, & Approbativa.*

Da Copulativas Coniunctiones:

Et, que, quoque, ve, ac, atque, etiam, simul, cum, tum.

Da Disiunctivas:

Vel, aut, sive, seu, nec, an, neque, num, utrum, necne.

Da Adversativas:

Ast, sed, at, verum, autem, verò, atqui, porro, tamen, quanquam, quamvis, etsi, licet, saltem, tametsi, quin, nedum, imo, caterum, verumtamen.

Da Causales:

Nam, namque, enim, etenim, quia, quoniam, quando, quandoquidem, enimverò, quippe, quòd, ut, nè, alioquin, cateroquin, siquidem.

Da Conditionales:

Quatenus, si, sin, siquidem, quodsi, ni, nisi, quoad.

Da

Da Rationativas:

Ergo, ideo, igitur, idcirco, itaque, quapropter, quamobrem, proinde, quare, quocirca, scilicet, propterea, ea propter.

Da Ordinis:

Insuper, postea, postquam deinde, deinceps, porro, rursus, adhuc, denique, præterea, tum, cum, item, postremo.

Da Approbativas:

Quidem, equidem, videlicet, nempe, nimirum, puta, utpote.

DE FIGURA.

Figura Coniunctionum quot sunt?

Dux: Simplex, ut: Nam, enim, verum.

Composita, ut: Namque, enimverò, verumtamen.

DE ORDINE.

Quid est Ordo in Coniunctione?

Est Modus, quò aliæ Coniunctiones dicuntur *Præpositivæ, aliæ Postpositivæ, aliæ Communes.*

1. *Præpositivæ* sunt, quæ in Oratione semper anteponuntur, ut: *Nam, quare, ideo, etenim, at, ast, nec, si, quin, nisi, seu.*

2. *Postpositivæ* sunt, quæ in Oratione semper postponuntur, ut: *Enim, autem, quoque, verò.* Item *Enclyticæ* Coniunctiones: *Que, ne, ve*, ut: *Amat doctos, prudentesque.*

3. *Communes* sunt, quæ in Oratione indifferenter, modò anteponuntur, modò postponuntur, ut: *Ergo, igitur, itaque, quoniam, tamen.*

Observatio.

1. Inter particulas Coniunctionis *Quòd, & Ut*, hæc observatur differentia:

Quòd dicit rem præsentem, vel præteritam: habetque significationem Vocis, *Quia*; & aliquando Indi-

G 2

cativò, frequentius tamen Subjunctivò jungitur, ut: *quòd audiam te studia amare, lætor; pro, quia audiam.*

Ut, dicit rem futuram; *Seu*: Superioris Sententiæ causam reddit: poniturque sæpius post Verba, *Jubendi, metuendi, faciendi*. Item post Voces: *Talis, tantus, tam, adeò, sic*, ut: *Jubes, ut efficiam. Vereor, ut non efficiat. Fac, ut intrò mittat. Talis, ut verbis describi satis nequeat, &c.*

2. Conjunctiones quædam aliquando fiunt Adverbia; cum Verborum modum indicant, ex: gr: Particula *Cum*, quando significat Tempus, est Adverbium; cum verò Orationem conjungit, Conjunctio.

DE PRÆPOSITIONE.

Quid est Præpositio?

Est Pars Orationis Variabilis, quæ veluti quidam Articulus antepositur aliis Partibus Orationis: & partim *Accusativum*, partim *Ablativum*, partim utrumque regit, ut: *Ad virtutes: pro virtutibus: In virtute* positum: Invehitur *in virtutem*.

Quotuplices sunt Præpositiones?

Duplices: *Separabiles, & Inseparabiles*.

Quot sunt Separabiles?

Quadraginta octo: Sic dictæ, quia separatim etiam extra Compositionem usurpari possunt, earumque significationem habent, ut: *Apud* (ná nála. *Contra* (ellene, ellenében.) &c.

Quot accidunt Præpositioni?

Unum: scilicet *Constructio*.

Quomodo construuntur Præpositiones?

Triginta duæ cum *Accusativo*; sedecim cum *Ablativo*; quatuor cum *utrisque*.

Quæ construuntur cum Accusativo?

Ad, penes, adversus, cis, circa, circiter, extra.

Erga, apud, ante, secus, trans, supra, versus, & infra, Ultra, post, præter, propter, prope, pone, secundum.

Per, circum, circa, contra, juxta, inter, ob, intra.

Junge usq; *adversum*: Casum quibus addito quartum

Observatio: *Versus*, usque sæpius postponuntur

Accusativo Casui, ut: *Meridiem versus* descendit. *Usque Romam, vel Romam usque.*

Quæ construuntur cum Ablativo?

Absq; palam, tenus, è, præ, pro, coram, sine, cum, de, ex.

Ab, procul, abs, à, clam. Casum quibus addito sextum.

Observatio: *Tenus* postponitur *Ablativo* Casui,

ut: *Solummodo titulò tenus* est Consul. Etiam *Genitivò* Plurali, ut: *Crurum tenus.*

Quæ construuntur cum utrisque?

Sub, super, in, subter: Casum quibus addito utrumq;

Quot sunt Præpositiones Inseparabiles?

Sex: *Di, dis, re, se, am, con*; Sic dictæ: quia extra Compositionem nihil significant, ut: *Dirimo, discerno, recondo, separo, amputo, confero.*

Observ: I. Quando Præpositiones amittunt suos Casus, fiunt Adverbia, & tunc notantur Accentu, ut: *longo post tempore: coràm, clam, suprà, propè, &c.*

II. Præpositiones in Compositione, plerumque Significationem suam retinent, ut: *Abeo, Advoco, transeo, prætereo, induco, &c.*

Excipiuntur: 1. *In*, cum Nominibus & Participiis Compositum mutat Significationem, ut: *Indoctus, injustus, inhumaneus, immortalis, insons, i. e. non doctus, non justus, &c.*

2. *Per, præ, de*, augent Significationem, ut: *Percharus, prædices, deamo, i. e. valde charus, &c.*

3. Sub minuit Significationem, ut: Subniger, id est, ali-
quantum niger, Subrideo, id est, modicè rideo.

III. Quædam Præpositiones in Compositione
mutantur, ut: Adpono, appono: Connosco, cognos-
co: Abfero, aufero: Obcludo, occludo.

DE INTERJECTIONE.

Quid est Interjectio?

Est Pars Orationis Invariabilis, quæ animi affe-
ctum aliqua Voce inconditâ exprimit.

Interjectioni quos accidunt?

Unum: scilicet Significatio?

Quæ sunt Significationes Interjectionum?

Sunt multæ, pro Affectuum varietate:

Admirationis, ut: Papa! hem! hei! hui! ehem! vah!

Doloris, ut: Ah! heu! eheu! proh dolor! ô! hei!

Metus, ut: Atat! oh! heu!

Gaudii, ut: Evax! jô! jô! jô! ha! *fronata*

Ejularûs, ut: Ohe! hei! vœ! *gullu conu*

Risûs, ut: Ha! ha! he!

Indignationis, ut: Proh! hem!

Deridentis, ut: Hui! vah! eja!

Fastidentis, ut: Phi! Phui!

Approbantis, ut: Eja! euge!

Silentium Imperantis, ut: St! au! csi! hô! pax?

Nota: 1. Una Interjectio aliquando pluribus Affectibus in-
servit: ideo modò hujus, modò illius est Significatio.

2. Interdum Interjectionibus admiscuntur etiam Nomina, ut:
Jupiter! malum! miserum! mirabile! nefas! nefandum! in-
fandum! indignum! immane! Et Verba quædam, ut:
Dic! amabo! queso obsecro! age! cedo! precor!

Hæc de ETYMOLOGIA.

DE

DE SYNTAXI.

Quid est SYNTAXIS?

Est recta Partium Orationis inter se Compositio,
& distinctio.

Quot duplex est Syntaxis?

Duplex: PRIMA & ORTA.

Quid est Prima Syntaxis?

Quæ Partes Orationis Componere, & Distin-
guere docet.

Quot duplex est Prima Syntaxis?

Duplex: Componens & Distinguens.

Quid est Syntaxis Componens?

Quæ octo Partes Orationis, ad faciendam Ora-
tionem, rectè connectere docet.

Quot duplex est Syntaxis Componens?

Duplex: { LEGITIMA, seu Analoga; &
FIGURATA, seu Anomala.

Quid est Legitima Syntaxis?

Quæ in Constructione Communem loquendi
Modum servat, ut: Turba clamat: Pars occisa.

Quot duplex est Legitima Syntaxis?

{ CONCORDANTIÆ, seu Convenientiæ:
Triplex { REGIMINIS, seu Rectionis:
PARTIUM INDECLINATARUM.

DE CONSTRUCTIONE CONCORDANTIÆ.

Quid est Constructio Concordantiæ?

Quando Voces Partium Declinabilium conve-
niunt

G 4

niunt

Regi nyontatwchjok, Martin
(304.19.11)

niunt inter se certis Accidentibus, puta: *Genere, Numero, Casu, & Persona.*

Quotuplex est Constructio Concordantia?

Quadru-plex: { Adjectivi cum Substantivo.
Nominativi cum Verbo.
Relativi cum Antecedente.
Interrogativi cum suo Reddito.

ADJECTIVI CUM SUBSTANTIVO.

REGULA.

Adjectiva Nominalia, Pronominalia, & Participalia conveniunt cum suis Substantivis tribus Accidentibus, Genere, Numero, & Casu, ut: *Altissima* quæque flumina nimio sono labuntur. Nullus ad amissum ibit amicus opes. *Ipsa* dies quandoque Parens, quandoque Noverca est. *Hoc* opus, *hic* labor est. Parva sæpè scintilla contempta magnum excitat incendium. *Tela* prævisa minus nocent. Mendaci homini nè vera quidem dicenti credimus.

[Praxis & Deductio talis potest fieri Exemplorum per totam Syntaxim Ex: gr: *Altissima Flumina*, est bona Constructio; quia hic Adjectivum Nominale, nempe *Altissima* convenit cum suo Substantivo, *Flumina*, Genere, Numero, & Casu]

Observatio.

1. Quando duo Adjectiva concurrunt, alterum induit naturam Nominis Substantivi, quod strictius significat, ut: *Omne præclarum arduum*. Nullum simulatum potest esse diuturnum. (Hic *præclarum* & *simulatum* fiunt Substantiva.)

2. Etiam quando duo Substantiva concurrunt, alterum induit naturam Nominis Adjectivi, quod latior-

latiorem habet Significationem; vel quod præcipue ex Nomine in Verbum, & inde in Participium transmutari potest, ut: Vidimus hominem strenuè militem: (*Miles, milito, militans*) Regina pecunia: hinc Populum latè Regem, belloque superbum.

3. Adjectivum Participiale, interpositum duobus Nominibus Substantivis diversi generis, cum præcedente Substantivo convenit, ut: *Ejures* appellata jugum intolerabile. *Catalina* nominatus Pectus Patriæ.

4. Adjectivum Participiale, utriusque Nominibus Substantivis diversi Generis postpositum, quæ cum præcedente, quæ cum sequente potest convenire, ut: Non omnis error stultitia dicenda, vel dicendus. *Paupertas* onus visum, vel visa.

5. Adjectivum Nominale, & Pronominale, interpositum duobus Nominibus Substantivis diversi Generis, convenit cum sequente Substantivo, ut: *Liberi* sunt mea gloria. *Nata* mea vires.

6. Si Substantivorum diversi Generis, alterum fuerit Nomen Proprium, cum illo convenit ipsum Adjectivum, ut: *Buda* quondam Caput Hungariæ appellata, *Virgilius* Poëtarum delictum dictus.

7. Ipsum Adjectivum aliquando respicit aliud Nomen Substantivum subintellectum, quocum convenit Genere, ut: *Fama* malum. id est, negotium. *Triste* lupus stabulis, id est, animal. *Varium*, & mutabile semper *Famina*. &c.

8. Quædam etiam per Ellipsin & Pleonasmum proferuntur.

Quid est Ellipsis?

Cum aliqua Vox omittitur ab integræ Sententia

tia perfectione, ut: *Nobilis equus* umbrâ quoque virgæ regitur; *ignavus* (scilicet *equus*) nè calcari quidem concitari potest. Pluris est *testis oculatus* unus, quàm *auriti* (scilicet *testes*) decem.

Quid est Pleonasmus?

Cùm ad Perfectionem Sententiæ aliquid non necessarium superadditur, ut: Accipe hoc *parvum opusculum*. *Aperto ore loquebantur*. *Parvi pisculi* minus sunt sapidi. *Simul concurrunt*.

Nota: De Anallage, & Variatione Adjectivi à Substantivo Genere, & Numero, in Constructione Figurata dicetur.

NOMINATIVI CUM VERBO.

REGULA I.

Nominativus præcedit Verbum Personale Finiti Modi simili Numero & Personâ, ut: *Felicitas multos habet amicos*. *Gloria comitatur virtutem*. *Necessitas omnia experiri cogit*. *Amor omnia vincit*.

Appendix.

I. Aliquando Verbis Primæ & Secundæ Personæ utimur, Casu Nominativò non expressè positò; sed tantum subintellectò, ut: *Dum spiro, spero*, (scilicet *ego*. (*Nosce teipsum: Feras, non culpes*, quod mutari non potest, (scilicet *tu*.)

II. Etiam Verbis Tertiæ Personæ utimur, nullò Casu Nominativò expressè positò, sed tantum subintellectò, duobus modis: (1) *lis*, quæ per *Ellipsis* ponuntur, ut: *Imperant*, (scilicet *Domini, Patresfamilias, Imperatores, Potentes, Officarii* &c. Sic: *Ajunt, dicunt*, (scilicet *homines*.)

2. *lis*, quæ secundum intellectum ponuntur, id est, quorum Nominativus in ipsius Verbi Significa-

ficatione statim intelligitur, & tanquam proprium habent Casum Nominativum, ut: *Lucescit*, (*lux*, vel *dies*.) *Grandinat*, (*grando*.) Talia sunt: *Rorat, pluit, ningit, fulminat*, &c.

Nota: Verba secundum intellectum dicta, improprie adduntur aliis Casibus, ut: Lapidés depluit. Verba tonat. Pluit lacte, melle.

III. Nonnunquam unus Infinitivus, aut tota Oratio Infiniti, locò Nominativi Casus, Græcâ consuetudine antepositur Verbo Personali Finiti Modi, ut: *Legere*, & non *intelligere, est negligere*, pro *Lectio, intellectio, neglectio*. *Sapere est non nimium sapere*. Adde, quod ingenuas didicisse fideliter artes: *emollit mores*: nec sic it esse feros, pro *doctrina emollit*. *Virtus est Vitium fugere*: & *sapientia prima est stultitiâ caruisse*. *Beneficium accipere, est libertatem vendere*.

Nota: I. Oratio Infinita debet constare: (1) Ex Verbo Infiniti Modi. (2) Ex Accusativo vel Ablativo Casu. (3) Ex Verbo Personali Finiti Modi, ut: Est virtus placitis abstinuisse bonis.

2. Locò Nominativi Casus ponuntur etiam Adverbia, & Vocabula materialiter sumpta, ut: *Summo mane fenestras petii*. *Anno est Verbum*.

REGULA II.

Vocativi Casus Secundæ Personæ aut præponuntur Verbis Secundæ personæ, aut ornatùs, & affectùs causâ Orationi inferuntur, ut: *Arripe nate fugam!* *Spectatum admisi risum teneatis amici*. *O Melibæe!* *Deus nobis hæc otia fecit*. *O amici! diem perdidisti*.

REGULA III.

Verba substantiva: *Sum, forem, fio, & existo*, præcedunt, & sequuntur Nominativi, ejusdem Numeri,

Regi nyomatatvnyok, Martii (304.19.11)

meri, & Personæ, ut: *Senes bis pueri sunt. Pax est tranquilla libertas. Carolus est Rex Hungariæ.*

Observatio.

1. Verbum Substantivum interpositum duobus Nominativis Casibus diversi Numeri, convenit cum præcedente Nominativo, Numero & Personâ, ut: *Sermones tui sunt meditatio mea. Sapientes sunt ornamentum Patriæ. Homines sunt Pulvis.*

2. Si Verbum Substantivum postponatur duobus Nominativis Casibus Numero diversis, cum propiore convenit; *Seu: Qui est fundamentum Orationis, ut: Vestes, quas geritis, sordida lana fuit. Lachryma sanguis erant.*

3. Interdum Verbum Substantivum per Ellipsin omittitur, ut: *Rari boni. Odium, & metus pessimi ad diuturnitatem custodes, (scilicet) sunt.*

REGULA IV.

Etiā Nuncupandi Verba, & quæ similem vim habent, utrinque Nominativum adsciscunt, ut: *Virtus clara æternâque appellatur. Cicero nominatus est Pater Patriæ. Jesus intitulatus est Rex Judæorum.*

Verba Nuncupandi, & similem Vim habentia sunt: *Nuncupor, appello, nominor, dicor, salutor, reputor, nuncior, inscribor, indigitor, habeor, perhibeor, judicor, creor, videor, audior, intitutor, invenior, appareo, &c.*

Observatio.

1. Verba Nuncupandi, posita inter duos Nominativos diversi Numeri, conveniunt cum antecedente, ut: *Adolescentes benè morati dicuntur ornamentum Reipublicæ. Apostoli nominati sunt sal terræ.*

2. Si utrisque postponantur, cum illo conveniunt,

unt, qui est fundamentum Orationis, ut: *Amanitium ira amoris redintegratio nominatur.*

3. Tres potissimum nominandi Formulas usurpant Latini, ut:

Est mihi Nomen	{	<i>Cicero,</i>	Nominativus.
		<i>Ciceronis,</i>	Genitivus.
		<i>Ciceroni,</i>	Dativus.

Hocque ultimo frequentius utuntur Eruditi.

REGULA V.

Verbum Personale Finiti Modi sequitur aliquando Nominativus, qui statum, gestum, & aliquam rei circumstantiam significat, ut: *Dormit securus. Arbitrium victoris taciturnus operior.*

Nota: Nominativus in hac Regula exponi debet:

1. Per Adverbium Qualitatis, ut: *Dormit securus, id est, securè. Res magni momenti puer tractat, id est, pueriliter. Jacet supinus. Pugnat alacris.*
2. Mutatō Nominativō in Ablativum, & additō etiā aliō Nomine Substantivō, ut: *Boni moriuntur lati, id est, latō animō. Incedit tristis, id est, tristi vultu.*
3. Per Gerundium in *do*, ut: *Scribens, profecit, id est, scribendo. Tensens vindicā frivola, id est, tacendo.*
4. Per Verbum Subjuncti Modi, cum Particulis *ut, quod*, ut: *Venit visurus exteras Provincias, id est, ut vident.*
5. Per Participium *Existens*, ut: *Pessimè de moribus loquitur malus, id est, malus existens. Altum sapit malus.*
6. Per Particulas, *Cum, dum, postquam*, ut: *Hæc olim puer audiui, id est, dum essem puer.*
7. Per Vocativum, more antiquo, ut: *Venisti bodiernus, id est, bodierne.*
8. Per Gracismum, cum Nomina pro Adverbiis sumuntur, ut: *Aneas se matutinus agebat, id est, manè. Lupus nocturnus obambulat greges, id est, noctu.*

RE-

Regi nyomatatvnyok, Martii (304.15.11)

meri, & Personæ, ut: *Senes bis pueri sunt. Pax est tranquilla libertas. Carolus est Rex Hungariæ.*

Observatio.

1. Verbum Substantivum interpositum duobus Nominativis Casibus diversi Numeri, convenit cum præcedente Nominativo. Numerò & Personâ, ut: *Sermones tui sunt meditatio mea. Sapientes sunt ornamentum Patriæ. Homines sunt Pulvis.*

2. Si Verbum Substantivum postponatur duobus Nominativis Casibus Numerò diversis, cum propiore convenit; *Seu: Qui est fundamentum Orationis, ut: Vestes, quas geritis, sordida lana fuit. Lachrymæ sanguis erant.*

3. Interdum Verbum Substantivum per Ellipsin omittitur, ut: *Rari boni. Odium, & metus pessimi ad diuturnitatem custodes, (scilicet) sunt.*

REGULA IV.

Etiam Nuncupandi Verba, & quæ similem vim habent, utrinque Nominativum adsciscunt, ut: *Virtus clara æternæque appellatur. Cicero nominatus est Pater Patriæ. Jesus intitulatus est Rex Judæorum.*

Verba Nuncupandi, & similem Vim habentia sunt: *Nuncupor, appello, nominor, dicor, salutor, reputor, nuncior, inscribor, indigitor, habeor, perhibeor, judicor, creor, videor, audior, intitutor, invenior, appareo, &c.*

Observatio.

1. Verba Nuncupandi, posita inter duos Nominativos diversi Numeri, conveniunt cum antecedente, ut: *Adolescentes benè morati dicuntur ornamentum Reipublicæ. Apostoli nominati sunt sal terræ.*

2. Si utrisque postponantur, cum illo conveniunt,

unt, qui est fundamentum Orationis, ut: *Amanitium ira amoris redintegratio nominatur.*

3. Tres potissimum nominandi Formulas usurpant Latini, ut:

Est mihi Nomen	{	<i>Cicero,</i>	Nominativus.
		<i>Ciceronis,</i>	Genitivus.
		<i>Ciceroni,</i>	Dativus.

Hocque ultimo frequentius utuntur Eruditi.

REGULA V.

Verbum Personale Finiti Modi sequitur aliquando Nominativus, qui statum, gestum, & aliquam rei circumstantiam significat, ut: *Dormit securus. Arbitrium victoris taciturnus operior.*

Nota: Nominativus in hac Regula exponi debet:

1. Per Adverbium Qualitatis, ut: *Dormit securus, id est, securè. Res magni momenti puer tractat, id est, pueriliter. Jacet supinus. Pugnat alacris.*
2. Mutatò Nominativò in Ablativum, & additò etiam aliò Nomine Substantivò, ut: *Boni moriuntur lati, id est, latò animò. Incedit tristis, id est, tristi vultu.*
3. Per Gerundium in do, ut: *Scribens, profecit, id est, scribendo. Tensens vincta frivola, id est, tacendo.*
4. Per Verbum Subjuncti Modi, cum Particulis ut, quòd, ut: *Venit visurus exteras Provincias, id est, ut vident.*
5. Per Participium Existens, ut: *Pessimè de moribus loquitur malus, id est, malus existens. Altum sapit malus.*
6. Per Particulas, Cum, dum, postquam, ut: *Hæc olim puer audivi, id est, dum essem puer.*
7. Per Vocativum, more antiquo, ut: *Venisti bodiernus, id est, bodierne.*
8. Per Gracismum, cum Nomina pro Adverbiis sumuntur, ut: *Aneas se matutinus agebat, id est, manè. Lupus nocturnus obambulabat greges, id est, noctu.*

RE-

Regi nuntiata velingor, Martin.

RELATIVUM CUM ANTECEDENTE
SUBSTANTIVO.

REGULA.

Relativum cum Antecedente Substantivo necesse debet Genere, & Numero consentire; Casu non semper: nam Casus cum frequenti Verbo construitur, ut: *Lectio, quam non reperimus, citò dilabitur.* Nulla fides, pietasque *viris, qui castra sequuntur.*

Observatio.

1. Relativa Substantivæ: *Qui, quæ, quod*, posita inter duo Nomina Substantiva diversi Generis tam antecedenti, quam sequenti, rectè respondent Genere, & Numero, ut: *Novimus hominem, qui (vel quod) est animal plenum consilii. Rosa, qui, (vel quæ) flos pulcherrimus vere fragrat.*

2. Si tamen posterius Substantivum fuerit Nomen Proprium, frequentius cum eo convenit Relativum, ut: *Est Locus in carcere, quod Tullianum appellatur. Flumen in Hungaria maximum, quem Danubium dicimus.*

Appendix.

1. Cum vel ad unicum Verbum, vel ad totam Orationem præcedentem Relativum refertur, Neutro Genere plerumque ponitur, ut: *Dolet, illudque, quia repulsam passus est. In tempore ad eam veni, quod rerum omnium est primum.*

2. Relativa, quæ Accidentis vocant Grammatici, Genus, Numerum, & Casum mutuuntur à Substantivis, quibus proximè coherent, per Regulam, Adjectiva Nominalia, &c. ut: *Talis est Civitas, quales sunt Principum mores. Tanta cuiusque sunt bona vel mala, quantus animus. Quot capita, tot sensus.*

De

De Reciprocis.

1. Pronomine Reciproco, *sui, sibi, se*, utimur, cum aliquid dicitur, quod ad tertiam Personam reflectitur, ut: *Cæsar recordatur sui. Loquitur secum. Dissplicet sibi.* Vel, cum fuerint duo Verba: & actio Verbi posterioris transit in Personam Verbi prioris, ut: *Cæsar rogat, ut ad se veniam.* Hæc à te Cicero contendit, ut ignoscas sibi.

2. Cum in aliqua Sententia Rectus, & Obliquus Casus ponitur, Si Pronomen respiciat Rectum Casum, Reciproco utimur, ut: *Amicus sedet in adibus suis, (non ipsius.) Deus miseretur nostri propter bonitatem suam.*

3. Cum in Sententia Rectus & Obliquus ponitur, si Pronomen respiciat Obliquum, cum Verbis Primæ aut Secundæ Personæ conjunctum, sæpius etiam Reciproco utimur, ut: *Conveni amicum ante domum suam. Cepi Columbā cum pullis suis in nido suo.*

Nota: Si tamen Verbum Tertiæ Personæ antecedit. vitandæ ambiguitatis causâ, aut etiam ornatûs gratiâ, Relativò Genitivi Casus *ipsius*, vel *ejus*, utimur, ut: *Petrus amat Deum propter bonitatem ipsius, id est, Dei. Cepit Columbā cum pullis ejus, (non suis)*

4. Cum inter Obliquos Conjunctio intercedit, Relativò utimur, ut: *Vidit ursam, & catulos ejus.*

5. Si Præpositionem *Inter* præcedat Nominativus, vel Accusativus, utendum est Reciproco, ut: *Omnes inter se pares quòdam vinculo consentiunt. Joannes & Petrus inter se rixantur.*

6. Si Præpositionem *Inter*, Genitivus, Dativus, vel Ablativus

Abla-

Regi nyomatatvnyok, Martin
(304.15.11)

Ablativus antecedit, licet uti, quā Relativō, quā Reciproco, ut: Latissimè patens *hominibus inter se* (vel *ipsos*) securitas hæc est. *Amicorū inter se* dissensio est.

INTERROGATIVI CUM SUO REDDITIVO REGULA.

Interrogativum cum suo Redditivo Casu convenire debet, juxta Versum:

Quo te quisque rogat Casu, Responsio detur.

Ut: *Quis scripsit? Cicero. Cujus est Sententia? Ciceronis. Quid agitur? Statur. Cui Arti studes? Grammatica. Quem quæritis? Christum, non est hic.*

Exceptio: Casu non semper conveniunt:

1. Cum per talem Vocem quæritur, quæ alios etiam potest admittere Casus, quā qui est in Interrogatione, ut: *Quanti emptus est liber? duabus drachmis. Quò crimine accusatus est? negligentia. Qua re est plenus? divitiarum.*

2. Cum per Pronomen *Cujus* quæritur, & respondetur per Pronomina Possessiva, eo Casu, quem requirit ipsum Verbum, ad quod respondetur, ut: *Cujus est hæc Oratio? Mea, tua, sua, nostra, vestra. Cujus puerum vidisti? Meum, tuum, suum, nostrum, vestrum.*

3. Cum ad Interrogationem, *Quotennis, quantus, qualis*, respondetur, ut: *Quotennis est Pater? Triginta annorum. Quantus erat Goliath? Sex alnarum. Qualis fuit Cicero? magna eloquentia.*

Nota: Aliquando ad interrogationem etiam indirectè respondetur, ut: *Quis sequitur Ciceronem? Nescio: Tu scis: Nullum video Quomodo valet? agrotat. Estne amicus? Sic, ita, maxime, jam, dudum, &c.*

DE

DE CONSTRUCTIONE REGIMINIS.

Quid est Constructio Regiminis?

Quando Voces Partium Declinabilium regunt Obliquos Casus, puta: *Gen. Dat. Accus. Ablat.*

Quotuplex est Constructio Regiminis?

Duplex: Nominis, & Verbi.

Nominis est Quadruplex?

I GENITIVI CUM NOMINE.

REGULA I.

Substantivum cum Substantivo rei diversæ, Genitivo Casu jungitur, ut: *Consuetudo sine veritate est vetustas erroris. Injuria medicina est oblivio. Historia testis temporis. lux veritatis. vitæ memoria, magistra vitæ, nuncia vetustatis.*

Observatio.

1. Etiam Adjectiva Substantivè posita imitantur hanc constructionē, ut: *Voluptas escam malorū. Arma illius. Amici mores noveris, non oderis. Mater hujus.*

2. Hæc Indeclinabilia: *Nihil, nauci, frugi, ejusmodi, cujusmodi*, in Genitivo Casu construuntur cum Nominibus Substantivis, ut: *Homo nihili. Res nauci. Servus frugi. Ejusmodi &c.*

3. Prius Substantivum aliquando per Ellipsin omititur, ut: *Deiphobe Glauci, id est, filia. Joannes Textoris, id est, filius. Hectoris Andromache, id est, uxor. Non est Sapientis dicere: Non putāam, id est, vox.*

Nota 1. Nomina Substantiva Affectuum, ut: *Amor, odium, desiderium, memoria, studium, timor*, &c. cum Pronominibus, *Mei, Tui, Nostri, Vestri* Passivè significant; at in Nominativo ponantur, Activè, ut:

Amor mei, id est, quò ego ab alio amor.

Amor meus, id est, quò ego alium amo.

H

Ti

Regi nymtatevnyok, Martin
(304.15.7)

Timor mei, id est, quò aliquis me timet.

Timor meus, id est, quò ego aliquem timeo.

Sic: *Victus amore tui*, id est, quò te amo, *Amore tuo*, id est, quò tu amas. Nè *studio nostri* pecces.

2. Pronomina Possessiva interdum admittunt Genitivum Nominum Numeralium, Pronominum, & Participiorum, ut: *Noster duorum* eventus ostendet *Vestra omnium* voluntati paruit. Conjecturam de tuo ipsius studio capiam. Hæc mea timentis sententia.

Appendix.

I. Figura *Appositio* est, cum duo Nomina Substantiva eodem Casu, absque Coniunctione, unum declarantia, conjunguntur, ut: *Philosophia Mater Artium*. *Regina pecunia* quælibet donat.

Observatio: 1. Etiam in diversis Numeris fit *Appositio*, cum altera Vox caret alterò Numero, vel Collectivum est, ut: *Bucephalus Alexandri delicia*, *Convivium nuptiæ*. *Natio Romani*. *Urbs Venetiæ*.

2. Nominibus Substantivis, Communis, vel Neutrius Generis, sapius Masculini Generis Substantivum additur, ut: *Aquila Rex avium*. *Tempus Magister*, & *discipulus rerum*. *Vinum Absinthites*.

II. *Anticisimus* est, cum Adjectiva Neutro Genere, pro Substantivis usurpata, Substantivorum more, Genitivos adsciscunt, ut: Non videmus *id mantica*, quod in tergo est. *Quantum* quisque suâ *nummorum* possidet arcâ, *tantum* habet & *fidei*. *Dimidium facti* qui bene cœpit, habet.

Huc referuntur: 1. Adjectiva Quantitatis, ut: *Multum*, *parvum*, *modicum*, *nimum*, *plus*, *plurimum*, *dimidium* &c.

2. Indefinita, ut: *Aliquid*, *id idem*, ex: gr: *Id atatis*: *Id genus alia*, pro ejus generis. 3. Negativa, ut: *Nihil*, *nullum*.

4. Interrogativa, ut: *Quid*, *quod*, e. g. *Quid causa*.

RE-

REGULA II.

Superlativi adsciscunt Genitivos Plurales, vel Nominis *Collectivi* Singulares, ut: *Doctissimus Poëtarum* fuit Virgilius. *Hector fortissimus* suæ *Gentis*. *Optimus plebis*. *Plato sapientissimus Græciæ*.

Nomina *Collectiva* sunt, quæ in Singulari multitudinem significant, ut:

Gens: *populus*, *plebs*, *pars*, *exercitus*, atque *Senatus*.

Turba, *cohort*, *legio*, *concio*, *quisque*, *manus*.

Huc pertinent omnia Nomina Propria, Regionum, & Civitatum. Item: *Juventus*, *senectus*, *schola*, *Collegium*, *classis*, *familia*, *cætus*, *concilium*, *societas*, *republica*, &c.

Nota: Exempla huius Regulæ exponuntur per Particulas: *è*, *ex*, *inter*, *ante*, *pro*, *de*, ut Cicero *eloquentissimus Oratorum*, id est, *inter Oratores*, *ex Oratoribus*.

Observatio.

1. Ut Comparatio fiat inter plura, non inter duo tantum, ut: *Digitorum longissimus* medius. *Inchyssimus Poëtarum* Ovidius.

2. Si præpositum fuerit Substantivum, de quo Adjectivum illud dicetur, cum eo convenit Genere, Numero, & Casu, ut: *Rosa pulcherrima* *florum*. Ab urso villosissimo animalium parum differt *Valachus*.

3. Si abfuerit tale Substantivum, cum illa voce convenit Genere, quod est in Genitivo casu, ut: *Fugacissimus* *animalium*. *Rapacissima* *avium*.

4. Genitivo rerum etiam diversi Generis Superlativus additur, ut: *Adesdum dulcissime* *rerum*.

5. Adduntur Superlativo etiam Particulæ: *Multò*, *tantò*, *quantò*, *longè*, *quàm*, *tam*, *quisque*, ut: *Conspectus vester multò jucundissimus*. Dum incautus subeunt *promptissimus* quisque cadit.

REGULA III.

Nomina *Collectionem* aut *Partitionem* significantia adsciscunt Genitivos Plurales, ut: *Nemo hominum*. *Pars Civium*. *Alter horum*. *Neuter Syntaxistarum*.

H 2

Nomi-

Regi nyontatwinyok, Martin

Nomina *Partitiva* sunt, quæ nulla singillatim significant, ut: *Nullus, aliquis, quisque, quilibet, uter, alter, neuter, quisque, quivis, quispiam, solus, ullus, plerique, nemo, adus, multi, pauci, &c.*

Item Numeralia: *Ordinalia, Cardinalia, Comparativa*; inter duo ejusdem Generis Pronomina; & quædam Adjectiva Positivi Gradus, ut:

1. *Primus septem Sapientum Græciæ Solon.*
2. *Octoginta Macedonum interfecerunt.*
3. *Manuum agilior est dextra.*
4. *Animalium hæc binis, illa quaternis incedunt pedibus.*
5. *Nigræ lanarum nullum imbibunt colorem. Canum degeneres caudam sub alvum reflectunt.*

REGULA IV.

Adjectiva Nominalia, quæ *Curam, Desiderium, Notitiam, Memoriam, & contrà* significant: similiter Verbalia pleraque, & Participia, cum in Nomina degenerant, Genitivum postulant.

I. Nominalia Adjectiva:

1. *Cura, & Incuria*, ut: *Diligentissimus officii. Non quilibet anxius gloriæ alterius. Incuriosus fama.*
2. *Desiderii, & fastidii*, ut: *Natura hominum novitatis avida Fastidiosus Latinarum literarum.*
3. *Notitia, & Ignorantia*, ut: *Conscia mens recti, sati, sortisque futuræ. Non ignara mali, miseris succurrere disco.*
4. *Memoria, & Oblivionis*, ut: *Vive memor lethi. Immemor antiquæ felicitatis.*

II. Verbalia Adjectiva, ut: *Tempus edax rerum. Tenax, quæ dictorum, quæ nummorum.*III. Participia Adjectiva, ut: *Patiens inedia, Amans Patriæ.*

Ob.

Observatio: Quædam ex his Adjectivis variam admittunt Constructionem, ut: *Doctus humanitatis: doctus humanitatem: doctus ad humanitatem: doctus humanitate: doctus in humanitate.*

REGULA V.

Quæ *Copiam, & contrà* significant, modò Genitivum, modò Ablativum recipiunt, ut: *Dives agris, Ægyptus frugum fertilissima, orbus Parente, & sui votinops. Macie animi. Macie virtute. Avarus pecuniæ.*

Huc referuntur: Adjectiva *Criminis, & Innocentia*, ut: *Reus voti insons cedis. Integer vitæ, scelerisque purus. Noxius conjurationis. Innoxius furti.*

Nota: Quædam tamen ex his etiam cum Ablativo construuntur, additâ Præpositione, ut: *Reus de ambitu. Vacuus à curis. Liber ab omni molestia.*

II. DATIVI CUM NOMINE.

REGULA.

Dativos adsciscunt Adjectiva, quæ *Commodum, Facilitatem, Similitudinem, Amicitiam, Affinitatem* aliquam; aut *contrà* significant, ut: *Viro egeno verecundia inutilis est. Quæ laboriosa sunt juventuti studia, ea sunt jucunda senectuti otia: Aurora Musis amica.*

Appendix.

1. Omittuntur aliquando ipsa Adjectiva, manente Dativò, ut: *Non est ferendo huic oneri, scilicet habilis: Nunquam erit solvendo, scilicet par.*

2. Huc pertinent Verbalia in *bilis, & Participia in dus* Passivè accepta, ut: *Mors nulli exorabilis. Semel omnibus est calcanda via lethi. Nec visu facilis, dictuque affabilis ulli.*

H 3

3. Huc

Regi nyentatwinyok, Martin
(304.15.11)

3. Huc referuntur etiam, quæ ex Nomine *Via* componuntur, ut: *Invia virtuti* nulla est via *Obvius Principibus*.

4. Pleraque etiam Substantiva *Affectionem*, *commodum*, *incommodum*, & *Relationem* significantia, junguntur Dativo, ut: *Non hominibus*, sed *virtutibus hostis*. *Homo homini lupus*. *Præceptor mihi*.

Exceptio: Construuntur ex superioribus quædam.

1. Cum Genitivo, ut: *Domini similis es*. *Amicus veritatis*. *Regina fidissima tui*. Talia sunt:

Æqualis, *proprius*, *similis*, *par*, *similimodæque*.

Commune, *affinis*, *germanus*, itemque *propinquus*.

Vicinus, *Socius*, *fidus*, *cognatus*, *amicus*,

Et Derivata, & quæ componuntur ab illis.

Cum Accusativo, additâ Præpositione, ut: *Idoneus illi rei*: & *Idoneus ad illam rem*: *Natus Patriæ servitio*: & *Natus ad Patriæ servitium*.

Natus, idem ut, atque *accomodatus*, *aptus*, *ineptus*.

Utiles, ac *habiles*, quæque his contraria cernis.

3. Cum Ablativo, additâ Præpositione, ut: *Homo non alienus à literis*. *Commune cum cæteris*. *Idem cum hoc*.

III. ACCUSATIVI CUM NOMINE.

REGULA I.

Adjectiva Græcâ consuetudine Accusativû, partem Substantivi Totius significantem, adsciscunt per *Synecdochen*, ut: *Et glacialis hyems canos hirsuta capillos*. *Æthiops albus dentes*. *Arbor insignis flaturam*.

[SYNEGDOCHE est, quando Pars pro Toto; aut Totum pro Parte ponitur.]

Nota: 1. Hic exponuntur Exempla per Particulas: *Secundum*, *juxta*, *quoad*, *quantum ad*.

2. Adjectivum debet convenire cum Substantivo Totius, de quo dicitur, ut: *Puer famineus naturâ*.

RE-

REGULA II

Adjectiva *Quantitatem* significantia, adsciscunt Nomina Substantiva *Mensura*, *Spatii*, & *Temporis*, in Accus. vel Ablat. Casu ut: *Caulis palmum altus*. *Caminus passum latus*. *Mensis triginta dies longus*.

Observatio: Utuntur quidam etiam Genitivô Casu, ut: *Tribs pedum viginti duorum longa*.

Adjectiva *Quantitatem* significantia sunt: *Longus*, *latus*, *altus*, *crassus*, *profundus*, *brevis*, *tenuis*.

Substantiva *Mensura* sunt: *Digitus*, *pes*, *palmus*, *ulna*, *cubitus*, *spitama*, *libra*, *uncia*, *semuncia*, *semisses pondo*, *dupondium*, *dodrans*, &c.

Spatii sunt: *Passus*, *stadium*, *milliare*, *jugerum*, *iter*, *lapis*, &c.

Temporis sunt: *Mensis*, *dies*, *hora*, *momentum*, *annus*, *seculum*, *ætas*, *lustrum*, *septimana*. &c.

IV. ABLATIVI CUM NOMINE.

REGULA I:

Comparativi adsciscunt Ablativos, ut: *Homine imperitô nihil quicquam injustius*. *Aurô quid melius*? *Jaspis*: *Quid Jaspide*? *Virtus*: *Quid Virtute*? *Deus*: *Quid Deitate*? *Nihil*.

Nota: 1. Comparativi exemplum exponitur per Particulas: *Ac*, atque: *quàm*, *præ*, *magis*, *ante*, *minus*, ut: *Vilius argentum*, *quàm aurum*. *Mihi videtur tristior*, ac *vellem*.

2. Nonnunquam geminatur hic Comparativus, ut: *Pestilentia minacior*, *quàm perniciosior*.

3. Adduntur Comparativis intendendi, vel explicandi gratiâ Particulæ: *Eò*, *quò*, *quantò*, *longè*, *multò*, &c. ut: *Quò quis indoctior*, *eò impudentior*. *Quantò superiores sumus*, *tantò nos submissus geramus*.

4. Solummodo Comparativè accepti Comparativi recipiunt Ablativum: Partitivè enim accepti Genitivô Casu gaudent, ut supra videre est.

H 4

RE-

Regi nyomatatvchjok, Martin
(304.15.1)

REGULA II.

Nomina Substantiva *Instrumenti*, *Causæ*, *Materiae*, & *Modi* alicujus, subjiciuntur certis Adjectivis, in Ablativo Casu, ut: Vir *gloriâ clarus*: *authoritate gravis*: *lassus curâ*: *fessus cursu*: *insignis genere*.

Observatio: 1. Etiam Nominibus Substantivis subjiciuntur Ablativi *Causæ*, *Materiae*, *Instrumenti*, & *Modi*, ut: *Nomine quidem mater*, sed *officiô no-verca*. *Imperator DEI gratiâ*.

2. Interdum admittunt Ablativi etiam Præpositionem, ut: *Fessus de via*: *clarus ex doctrina*.

Huc referuntur: 1. Citationes Authorum, ut: *Virgilius Aeneidos secundô*. *Horatius Odâ Tertiâ*.

2. Hæ Formulæ: *Hungarus Natione*. *Patriâ Lesbios*, *Nomine Petrus*.

REGULA III.

Adjectiva *Ordinem*, & *Diversitatem* significantia Ablativum adsciscunt cum Præpositione *à* vel *ab*, ut: *Secundus à Rege*. *Quantum mutatus ab illo*. *Diversus ab hoc*.

Adjectiva *Diversitatem* significantia sunt: *Diversus*, *sejunctus*, *separatus*, *mutatus*, *alienus*, *alter*, *dispar*, &c.

Quid notus de Adjectivis Numeralibus?

I. Adjectiva Numeralia: *Cardinalia*, *Ordinalia*, & *Distributiva* duobus modis construuntur:

1. Conveniunt cum suis Substantivis Genere, Numero, & Casu, ut: *Una hirundo non facit ver*. *Primus Rex Romanorum fuit Romulus*. *Singuli homines*.

2. Construuntur cum Genitivo Plurali more *Partitivorum*, ut: *Una solum hirundinum non facit ver*. *Primus Regum Romanorum fuit Romulus*. *Singuli Sapientum probe eruditi*.

II. Nu-

II. Numeralia Adjectiva *Ordinalia* habent Ablativum Casum duobus modis:

1. Simpliciter, ut: *Primus dignitate*.

2. Cum Præpositione, ut: *Secundus ab Imperatore*.

III. Utimur Nominibus *Distributivis*, cum facta distributione, certæ cuique Parti, certum & determinatum suum Numerum assignamus, ut: *deni aurei militibus dati*.

Hoc est discrimen inter *Denos*, & *decem*.

1. Cum dico: *Deni aurei militibus dati sunt*; significato, quemlibet militem in toto exercitu *decem aureos* accepisse.

2. Cum dico: *decem aurei militibus dati*; significato, totum exercitum *decem tantum aureos* accepisse.

IV. Numeralia Adjectiva *Distributiva* addi solent Nominibus, quæ Pluraliter tantum declinantur, ut: *Binas Literas à te accepi*.

Nomina Adjectiva *Distributiva* tribus modis collocantur cum Substantivis:

1. Referuntur ad Totum, ut: *Singuli milites acceperunt decem ducatos*.

2. Referuntur ad Partes, ut: *Milites acceperunt Singulos aureos*.

3. Ad utraque simul, ut: *Singuli milites singulos acceperunt ducatos*.

Nota: Etiam *unum* jungitur Nominibus Pluraliter tantum declinatis, ut: *Ex unis Nuptiis geminas mihi conficies*.

REGULA IV.

Dignus, & *indignus* simpliciter Ablativos adsciscunt, ut: *Dignus laude Virum*, *Musa vetat mori*. *Hominis præstantiâ indigna est voluptas*.

Observatio: Admittunt Poetæ quandoque etiam Genitivum Casum, ut: *Curia consilii*, quæ nunc *dignissimâ* tanti. *Digna cogitatio tuæ virtutis*. *Magnorum indignus Avorum*.

H 5

2. His

Regi nyomatatvnyok, Martin

His annumerantur Vocabula, quasi Participia, ut: *Fretus, præditus, confectus, cinctus, armatus, satius, cretus, editus, ortus*. ut: *Fretus clementiâ Regis. Confectus senio. Ortus Patre Sclavo.*

REGULA V.

Varia est Constructio Vocis *opus*. Ablativum tamen sæpius adsciscit, ut: *Nunc animis opus, Aenea, nunc pectore firmo*. Vino vendibili non *opus* est *hederâ*.

Varia dicitur: Quia 1. aliquando habet ante se Casum Nominativum, ut: *Dux, & Auctor nobis opus* est.

2. Constructur cum Genitivo Casu, ut: *Casus inest illic, hic erit artis opus*.

3. Interdum pro Ablativo Infinitivus ponitur, ut: *Hoc fieri & oportet, & opus* est.

4. Pro Infinitivo interdum Participium usurpatur, ut: *Maturato opus* est, pro *maturare*.

5. Constructur cum Accusativo Casu, modò Ellipticè, modò cum Præpositione, ut: *Nihil nisi divitias opus*, id est, habere. Dices nummos mihi *opus* esse ad *apparatum* triumphi.

REGULA VI.

Adjectivum Participiale, & Substantivum Nominale ponuntur in Ablativo Casu, quando in aliqua Sententiâ Imperfecta, consequentia designatur, ut: *Nube solet pulsâ clarior esse dies*. Nihil statuas *parte altera inaudita*.

Imperfecta dicitur: Quia nisi Ablativi per Particulas: *cum, dum, postquam*, exponantur, Significatio non est clara, ut: *Munere sublato tollitur omnis amor*, id est, *cum, dum, postquam* munus tollitur.

Quatuor modis ponuntur Ablativi Casus in Sententiâ Imperfecta:

1. Uterque Ablativus est Nominis Partis: tuncque exponitur per Particulam, *existente*: ut: *Alexandrô Rege gloria-batur Macedonia*. Nil desperandum *Christô Duce*.

2. Alius

2. Alius Nominis est; alius verò Pronominis, ut: *Inscit me facit. Se Judice nemo nocens absolvitur*.

3. Alter Pronominis est: alter Participii, ut: *Ipsô quoque audiente pejerat. Te vidente nihil audet*.

4. Omissis al is aliquando solus Ablativus Participii ponitur in Genere Neutro, ut: *Audit, id est, cō*.

REGULA VII.

Nomina Substantiva variis modis habent post se alia Nomina Substantiva cum Adjectivo *Laudis, vituperii*, vel *Descriptionis*: & aliquando Adjectivum, & Substantivum posterius ponitur in Genitivo, vel Ablat. Casu; Substantivum verò prius in quolibet, ut: *Homo antiquæ virtutis. Homo antiquâ virtute*.

Nota: Aliquando Adjectivum, & prius Substantivum in quolibet Casu; Substantivum verò posterius vel in Ablativo, vel in Accusativo ponitur, per *Gracismum*, ut: *Homo antiquus virtute. Homo antiquus virtutem*.

DE REGIMINE VERBI.

Quotuplex est Regimen Verbi.

Duplex: Verbi Personalis, & Impersonalis?

Quotuplex est Verbi Personalis?

Duplex: Finiti, & Infiniti Modi.

Finiti Modi Quadruplex.

I. GENITIVI CUM VERBO.

REGULA I.

Genitivum postulant, quæ possessionem, aut Proprietatem significant, ut: *Adolescentis est majores natu revereri. Vestis fuerat Patris*.

REGULA II.

Verba *Memoria, & Oblivionis* modò Genitivum, modò Accusativum adsciscunt, ut: *Novos parans ami-*

Regi nyontatwinyok, Martin
(304.19.1)

amicos, ne obliviscere veterum, & veteres. Vivorum quidē meminī; sed nec mortuorum possum oblivisci.

Memoriam, & *Oblivionem* significantia Verba sunt: *Memini*, *recordor*, *rememiscor*, *succurrit*, *admoneo*, *commoneo*, *commonefacio*, *venit mihi in mentem*, *obliviscor*, &c.

Observatio.

1. Interdum Verba *Memoriam*, & *Oblivionem* significantia, admittunt Ablativum Casum cum Præpositione, ut: *Recordor de novissimis meis*.

2. Interdum Infinitivum, ut: *Venit mihi in mentem studere*. *Oblitus sum repetere*.

REGULA III.

Accusandi Verba *Damnandi*, & *Absolvendi* Genitivum Casum *Speciem criminis* significantem adsciscunt; Ablativum verò *Genus criminis* significantem, ut: *Miles impexum habens equum, negligentia notabatur*. *Qui alterum incusat probrò*, seipsum prius intueri oportet.

Verba *Accusandi*, & *Damnandi* sunt: *Accuso*, *arcesso*, *crimino*, *incuso*, *damno*, *condemno*, *arguo*, *aligo*, *adstringo*, *increpo*, *postulo*, *insimulo*, *defero*, *noto*, *culpo*, *convincio*, *teneo*, &c.

Absolvendi Verba sunt: *Solvo*, *absolvo*, *libero*, *exsolvo*, *excaso*, &c.

Speciem Criminis significantia Nomina sunt: *Ira*, *invidia*, *intemperantia*, *avaritia*, *ambitio*, *negligentia*, *ebrietas*, *superbia*, *adulterium*, *furtum*, *veneficium*, *inhumanitas*, *perjurium*, *luxus*, *fastus*, *repetunda*, &c.

Genus Criminis significantia sunt: *Culpa*, *vitium*, *probrum*, *opprobrium*, *crimen*, *flagitium*, *scelus*, *noxia*, *peccatum*, *facinus*, *convitium*, *maleficium*, &c.

Observatio. 1. Quædam ex his admittunt Præpositionem cum Ablativo Casu, ut: *Accusavit de veneficio*. *Postulatur de repetundis*.

2. Quæ-

2. Quædam Accusativum habent; sed ferè inverso ordine, ut: *inertiam accusas adolescentum*: pro *Adolescentes inertie accusas*.

REGULA IV.

Æstimandi Verba Genitivum, vel Ablativum pleræque; sed Genitivum frequentius adsciscunt, ut: *Tu fortasse, quid de me fiat, parvi pendis*. *Virtus pecuniâ æstimari Nequit*. *Æqui, bonique consulo*.

Verba *Æstimandi* sunt: *Æstimo*, *facio*, *duco*, *fit*, *sum* (pro *æstimor*), *pendo*, *puto*, *habeo*, *taxo*, *valeo*, *mercor*, *addico*, *reputo*, *censeo*, *comparo*, &c.

Nomina Substantiva *Valoris* sunt: *Asses*, *flocci*, *pili*, *teruncii*, *oboli*, *grossi*, *nauci*, *fragi*, *nubili*, &c.

Nomina Adjectiva sunt: *Magni*, *majori*, *maximi*, *plurimi*, *parvi*, *minoris*, *minimi*, *tanti*, *quantum*, *tantidem*, *aqui*, *boni*, &c.

Observatio: Ablativo Casu addi potest interdum etiam Præpositio, ut: *Data pro magno ducis*; *accepta pro parvo*. *Quaslibet divitias pro nihilo habet*, præ virtute.

REGULA V.

Quæ Copiam, & *Inopiam* significant, modò Genitivum, modò Ablativum recipiunt, ut: *Eget aris Capadocum Rex*. *Non eget mauri jaculis, nec arcu*. *Implentur veteris Bacchi*. *Cererisque coloni*.

Verba *Copie* sunt: *Abundo*, *compleo*, *impleo*, *repleo*, *affluo*, *diffluo*, *scateo*, *fluo*, *circumfluo*, *ingurgito*, *saturo*, &c.

Verba *Inopie* sunt: *Egeo*, *indigeo*, *careo*, *vaco*, *nudo*, *orbo*, *exaurio*, *solio*, *viduo*, *multo*, *emungo*, *privo*, &c.

Observatio: Intervēnit quandoque etiam Præpositio, ut: *Vacare à culpa* magnum est solatium.

REGULA VI.

Quæ Curam, aut aliquam *Animi perturbationem* significant, Genitivum, vel Ablativum regunt, ut:

ut: *Discrutior animi, & discrutior animò. Alacerat se ingenii, & ingenio. Erubesco peccati, & peccatò.*

Verba Curia, & Perturbationis sunt: *Discrutio, mactero, augeo, erubesco, pendeo, satago, misereor, desipio, miror, &c.*

Observat. 0: 1. *Satago, misereor, miseres o,* soli Genitivo junguntur, ut: *Nullus mei vult misereri. Satagit rerum amici. Arcadii miserescite Regis.*

2. *Gracissimum* sequitur hic loquendi modus, ut: *Lator laborum. Miror iustitiam.*

3. In Genitivo Casu *Ellipsis* est, ut: *Pendere animi,* id est, cogitatione.

REGULA VII.

Verba Substantiva habent post se Nomen Substantivum, & Adjectivum, in Genitivo vel Ablativo Casu, cum alicujus rei forma, aut qualitas describitur, ut: *Cicero erat tenuissima valetudinis, & tenuissima valetudine. Sum animò hilari. Democles fuit majoris animi, quàm consilii.*

Observatio.

Accidit interdum etiam Præpositio, ut: *Fuit tecum in eadem sententia.*

REGULA VIII.

Propria Nomina *Urbium,* aut *Civitatum,* Primæ, vel Secundæ Declinationis, in Genitivo Casu subjiciuntur Verbis, quum *in loco* esse significamus, ut: *Roma vixit Cicero. Paulus docuit Corinthi. Mulsæ resident Colonia.*

Observatio.

1. Historicis placet, ut quandoque addatur Præpositio, ut: *Navis & in Cajeta, & Brundusii est parata:* id est, *Cajeta.*

2. Ad

2. Ad formam Nominum Propriorum contriunguntur etiam hæc Appellativa: *Humus, rus, militia, domus,* tantum cum his Adjectivis: *Mea, tua, sua, nostra, vestra, aliena,* cum *in loco* significamus, ut: *Humi nascuntur fraga. Rurise abdidit. Malo esse domi mea, quàm domi aliena.*

Nota: *Rus* in Dativo ponitur loco Genitivi: quæritur hic per Particulam *Ubi.*

DATIVI CUM VERBO.

REGULA I.

Quodlibet Verbum admittit Dativum Casum Personæ, aut rei, cui qualicunque modò aliquid tribuitur, vel adimitur, ut: *Ovem lupo commisisti. Dat veniam corvis, vexat censura columba.*

Observatio:

1. Quædam verba *Tribuendi* &c. promiscuè Dativum, vel Accusativum tam Personæ, quàm Rei, in eadem, vel diversa Significatione, admittunt, ut: *Studeo huic rei, & studeo hanc rem. Moderor iram, & moderor iram. Vaco huic rei, & vaco in hanc rem.*

2. Unum idemque Verbum sæpè alios, atque alios recipit Casus, modò eadem, modò mutatâ Significatione, ut: *Induo tibi vestem: Induo te vestem: Induo te veste. Consulo tibi,* id est, *Provideo de te: consulo in te,* id est, *delibero: consulo boni,* i. e. *Bonum judico.*

3. Verba Composita, præcipuè cum his Præpositionibus, scilicet: *Ante, sub, in, post, præ, super, inter, ad, ob, con,* Dativo junguntur, ut: *Adsum amicis Multis præstat eloquentia. Interest consiliis magnis.*

Nota: Quædam ex iis admittunt etiâ Accusativum ut: *Eloquentiâ ceteros antecellit. Ver præit astatem.*

RE-

Regi nyentatwinyok, Martin
(304.15.11)

REGULA II.

Verbum *Sum* in Significatione Verbi *Habeo* acceptum cum Dativo construitur, ut: An nescis longas *Regibus esse manus*. *Hirco* quidem barba est, at non mens sapiens. *Est mihi* namque domi Pater, est in iusta Noverca.

REGULA III.

Quibusdam Verbis gemini Dativi adduntur: quorum alter Personam, alter commodum, vel incommodum significat, ut: *Sunt exitio Reipublicæ internæ dissensiones*. *Datur tibi laudi, emolumento, ornamento*. Quod aliis vitio vertis, id tibi nè laudi duxeris.

Talia Verba sunt: *Duco, verto, do, infero, consulo, tribuo, sum, concedo, habeo, committo, &c.*

Nota: Aliquando locò Dativi posterioris ponitur Accusativus, ut: *Do tibi consilium*. *Committo pastori gregem*. *Concedo tibi honorem*.

REGULA IV.

Sunt & quibus Figuratè Dativus Casus, locò Accusativi, vel Ablativi adjicitur, ut: *It clamor cælo*, id est, *ad cælum*. *Arcebis gravidus pecori*: id est, *à pecore*. Solet componere magna parvis.

III. ACCUSATIVI CUM VERBO.

REGULA I.

Activa Verba omnia, & Activam Significationem habentia, Accusativos adsciscunt, ut: *Iracundiam qui vincit, hostem superat maximum*. Bonus filius *Patrem non moratur, sed consolatur*.

Nota: *Benedico, maledico, nubo, insidior*, cum Dativo construuntur, ut: *Maledixit mortuo*. *Nupsit Christiano*. *Insidiatur lupo, &c.*

RE-

REGULA II.

Adsciscunt & Neutra quædam Accusativos, sed vel suæ Originis, vel cognatæ Significationis, ut: *Avari miseram vivunt vitam*. *Redolet antiquitatem*. *Aro terram*. *Navigat aquor*.

Verbalis Originis Accusativus est, qui ex ipsomet Verbo deducitur, ut: *Ludo lusum*. *Curro cursum*. *Morior mortuum, &c.*

Cognatæ Significationis Accusativus est, qui convenienter adungi potest Verbo, ut: *Ludo pilam*. *Curro stadium*.

Observatio: Aliquando Neutra vertunt Accusativum in Ablativum, ut: *Morte obiit repentinâ*. *Vivere vita felici*. *Rectâ ire viâ*.

REGULA III.

Pauca quædam Activa Transitive Significationem habentia, duos Accusativos, alterum Personæ, alterum Rei adsciscunt, ut: *Otium multa mala docet adolescentes*. *Illud te oro, & hortor*. *Doceat ipsos literas*.

Talia Verba sunt:

Flagito, posco, peto, moneo, rogo, postulo, & oro.

Exoro, admoneoque, interrogo, vestio, cingo.

Induo, cum doceo, cumque exuo, calceo, celo.

Observatio: I. Aliquando pro altero Accusativo Ablativus ponitur cum Præpositione, ut: *Interrogo te hanc rem, & de hac re*. *Veniam oramus ab ipso*.

2. Passiva Verba quoque retinent posteriorem Accusativum, ut: *Studentes docentur Grammaticam*. *Militiam edoctæ sunt legiones*. *Pauca eris mihi admonendus*. *Senatores rogentur sententiam*.

REGULA IV.

Construuntur cum Accusativo etiam Composita quædam, vi istius Præpositionis, cum qua compo-

I

nun-

Regi nymtatawngok, Martin
(304.15.1)

nuntur, ut *Villam pratero* sciens. Qui semel ver-
cundia *fines transiit*; Is postea fit impudentior.

Nota: Interdum quibusdam iteratur Præposi-
tio, ut: *incidit in Scillam*, qui vult vitare
Charybdin. *Accedit ad ignem*.

REGULA V.

Nomina Substantiva *Spatii*, & *Mensura* in Accu-
sativo, vel Ablativo Casu junguntur Verbis, *Spatium*.
& *Distantiam* significantibus, ut: *Cum abessem* ab
Amano *iter* unius diei. Tres *pateat* cœli spatium,
non amplius *ulnas*. Nec longis inter se *passibus ab-*
sunt. Quingentos *passus* ab hoste *posuerunt* castra.

Nota: Eleganter additur nonnunquam Præposi-
tio, ut: *Accepi* tuas literas *ad* quintum *millia-*
re. *Abest* ab Oceano dierum *itinere* decem.

REGULA VI.

Verba Passiva, & Absoluta, Græcâ consuetudine
adsciscunt Accusativum partem Substantivi Totius
significantem, ut: Pluribus ille notis *variata* *tingi-*
gitur alvum. *Expleri mentem* nequit: ardescitque tu-
endo. *Mulier pallet vultum*. *Doleo caput*. *Puer rubet*
capillos.

REGULA VII.

Nomina Substantiva, *Temporis continuationem*, seu
Durationem significantia, in Accus. Casu subji-
ciuntur Verbis, dum quæritur per quæstionem *Quamdiu*,
vel *Quamdudum*, ut: *Noctes*, atque *dies* *paset* atri ja-
nuæ ditis. Bellum Trojanum *duravit* decem annos.
Quinque *horas* noctis satis est *dormire* Studenti.

Nota: 1. Adduntur Nominibus *Temporis* etiam
Præpositiones, ut: *Tenuit* Provinciam *per* de-
cem annos. *Vivit* *in* diem.

2. Par.

2. Particula *abhinc*, dum significat Tempus Præ-
teritum, quæ Accusativò, quæ Ablativò jungitur, ut:
Offendit eum abhinc quindecim *dies*, vel quindecim
diebus. Demosthenes *fuit abhinc* annos trecentos.

3. Huc pertinet etiam illud *Ellipticum*, ut: *Ve-*
nit tertio Calendas, id est, tertio die ante Calen-
das. *Venit tertio Calendarum* id est, tertio die ante
diem Calendarum. *Venit ad tertium Calendas*, id
est, ad tertium diem ante Calendas.

4. Cum ad *Quamdiu* respondemus per Ablati-
vum, tempus interruptum significamus, ut *Izraël-*
itæ tentarunt Deum quadraginta *annis*, id est,
quandoque in illis annis.

REGULA VIII.

Propria Nomina *Urbium*, aut *Civitatum*, cujus-
cunque sint Declinationis. & Numeri, in Accusa-
tivo Casu subji-
ciuntur Verbis, dum *motum ad lo-*
cum significamus, ut: Noctuas *Athenas* *portas*. Pri-
mum *Nandor-Albam*, demum *Constantinopolim* *pro-*
fectus est.

Observatio.

1. Interdum hic quoque additur Præpositio, ut:
Transiit ad Messanam. Magnum iter *ad doctas* *pro-*
fisci cogor *Athenas*.

2. Etiam Nomina Appellativa, *Domus*, *rus*, *hu-*
mus, *militia*, cum significant *motum ad locum*, eodem
modò construuntur, ut: Totum gaudium *rus* *avo-*
lavit. Ille rectè *domum meam* *venit*.

3. Quæstio in hac Regula fit per Particulam *Quò*,
vel *Quorsum*?

I 2

IV. AB.

Regi nymtatawngok, Martin

IV. ABLATIVI CUM VERBO

REGULA I.

Passiva Verba omnia, & Passivam Significationem habentia, recipiunt Ablativum Casum cum Præpositione à, ab, vel abs, ut: Ad suaves studiorum delicias *urgemur ab occasione*. *Laudatur ab illis*. Spoliari malo, quam *ab hoste venire*. *Vapulat* ignavus discipulus *a Magistro*.

Exceptio:

Dativus etiam pro Ablativo figuratè ponitur, ut: Non *cernitur ulli*, pro *ab ullo*. Neque *Senatui*, neque *populo*, neque cuiquam *bono probatur*.

REGULA II.

Ablativò Casu efferuntur, quæ *Causam*, *Instrumentum*, aut *Modum Actionis* significant, ut: *Concordiâ* res parvæ *crescunt* *discordiâ* maximæ *dilabuntur*. *Tempore* tempora *tempera*.

Observatio:

1. Nominibus Substantivis *Instrumenti* non debet addi Præpositio, ut: Milites *certant ense*, (non *cum ense*.) Si tamen *Comitem* significant, possunt, ut: *Venit cum gladio*.

2. Nominibus Substantivis *Causa*. & *Materia* eleganter additur Præpositio, ut: Amicus amicum videns *flebat præ gaudio*. *Legi* tuas literas magno *cum gaudio*. *Laborat* *expedibus*.

REGULA III.

Mercandi quoque Verba adsciscunt Nomina Substantiva *Pretii*, in Ablativo Casu, ut: *Vendit* hic *aurò Patriam*. Pauperiem nullus *mercaretur argentò*. *Spem* *precibus* non *emo*.

Mer-

Mercandi Verba sunt: *Emo*, *vendo*, *mercor*, *conduco*, *licitor*, *astimo*, *oppignoro*, *indico*, *constat*, *licitor*, *coemo*, *redimo*, *taceo*, *prostat*, &c.

Observatio:

1. Hæc Nomina: *Magnum*, *majus*, *maximum*, *parvum*, *minus*, *minimum*, *multum*, *plus*, *plurimum*, *floc-ci*, *lucrum*, *pilus*, *as*, *tantum*, *quantum*, &c. sinè Substantivo subjiciuntur Verbis *Mercatum* significantibus, in Genitivo, vel Ablativo Casu, ut: Non *vendo pluri*, quam alii, fortasse etiam *minoris*. *Parvò constat* fames; *magnò fastidium*.

2. Quando accedit Substantivum, tunc ista Adjectiva transeunt in Ablativum, ut: *Quantò pretiò emisti?* *Tantâ mercede docuit*, *quantâ*, hætenus nemo.

3. *Valeo*, præter Ablativum admittit etiam Accusativum, ut: *Valeat* decem *asses*.

REGULA IV.

Prohibendi Significationem habentia, item *Auferendi*, *Abstinenti*, aut *Distandi*, Ablativos adsciscunt; sed aliàs cum Præpositione, aliàs sinè Præpositione, ut: Adolescentia *à libidinibus arceri* debet, *Pristinò supersedet* *Proposito*. *Arcet* hostem *Urbe*.

Prohibendi Verba sunt: *Arceo*, *moveo*, *amoveo*, *averto*, *prohibeo*, *propulso*, *interdico*, *inhibeo*, &c.

Auferendi Verba: *Aufero*, *abstrabo*, *abalieno*, *separo*, *sejungo*, *eripio*, *furor*, &c.

Abstinenti Verba sunt: *Abstineo*, *contineo*, *abhorreo*, *cedo*, *recedo*, *supersedeo*, *tempero*, &c.

Distandi Verba sunt: *Absum*, *disto*, *dissono*, *discedo*, *dissentio*, *deficio*, *exulo*, &c.

Nota: Quibusdam ex his additur etiam Accusativus, ut: *Abdicat dignitatem*.

Regi nyontatwengok, Martin
(304.15.11)

REGULA V.

Ablativos adsciscunt & hæc Deponentia: *Utor, fruor, fungor, potior, & vescor*, ut: *Deliciis fruimur*; sed transit gloria mundi. *Lupi in fame terræ vescuntur. Utor vinô. Fruor studiis. Fungor munere. Potior victoria. Vescor ambrosiâ.*

Observatio.

1. Quandoque etiam Accusativum admittunt, ut: *Vincamus mortem, pacem potiamur inertem. Ea vescuntur aves quædam, quæ pedibus rapiunt.*

2. *Potior*, pro *vincere*, etiam Genitivô gaudet, ut: *Si ejus oppidi potietur. Volebat rerum potiri.*

3. Ejusdem Constructionis sunt: *Abutor, nitor, dignor, dedignor, vivo, victito*, ut: *Sarmatæ lætè victitant. Neque me tali dignor honore.*

REGULA VI.

Præpositio aliquando omissa, vel per Compositionem addita, facit, ut Verbis Ablativus rectè addatur, ut: *Mediô tutissimus ibis*, pro *in medio. Exeo domo*, pro *ex domo. Tibiscus miscetur danubiô.*

Nota: Quædam iterant Præpositionem, ut: *Exeat ex aula*, qui velit esse pius. *Excidunt ex dignitate.*

REGULA VII.

Nomina Substantiva Partē *Temporis* magis, quàm *Durationem* significantia, in Ablat: Casu subiiciuntur Verbis, dum Quæstio fit per Particulam *Quando*; ut: *Æstate laborant formicæ, otiantur cicadæ. Punctô temporis maximarum rerum momenta vertuntur.*

Nota: Accedit huc etiam Præpositio, ut: *Accidit in paucis diebus. Ut jugulent homines, surgunt de nocte latrones.*

Tem-

Temporis Nomina sunt: *Seculum, ætas, annus, mensis, septimana, dies, hora, momentum, punctum, nox, ver, ætas, hyems, lux, plenilunium, &c.*

REGULA VIII.

Propria Nomina *Urbium*, aut *Civitatum*, si fuerint Tertiæ Declinationis, vel pluraliter tantum declinantur, in Ablativo subiiciuntur Verbis, dum *in loco esse* significamus, ut: *Lacedamone in summo honore fuit Senectus. Vivis excessit Alexander Babylonē. Delphis Apollo oracula reddebat. Herculis columnas vidit Alexander Gadibus.*

Nota:

1. Præpositio potest addi, si addantur Appellativa, vel Adjectiva, vel Urbis Nomen est indeclinabile, ut: *Sum in Urbe Vienna. In Illustri Alba Julia. in Tokaj.*

2. Quædam etiam Dativô gaudent, ut: *Quondam Carthagini natus erat.*

REGULA IX.

Etiam: *de loco, & per locum* significantes, Ablativô utimur, cujuscunque Numeri, aut Declinationis fuerint ipsa Nomina, ut: *Carthagine rediit Scipio. Legibus cavit, nè Sapientes discedant Thebis. Gadibus movit exercitum.*

Observatio:

1. Additur Præpositio etiam hic, ut: *Profectus est ab Alexandria. Legati à Roma venere questum.*

2. Etiam Nomina Appellativa: *Domus, rus, humus, militia*, eodem modô subiiciuntur Verbis, ut: *Reddeo rure. Profectus est domo suâ.*

I 4

DE

Regi nymtatawngok, Martin
(304.15.11)

DE CONSTRUCTIONE VERBI

INFINITIVI.

Quotuplex est Constructio Verbi Infinitivi?

Quadruplex. Ipsorum Infinitivorum, Gerundiorum, Supinorum, & Participiorum.

I. INFINITIVORUM.

REGULA I.

Infinitivi regunt Casus suorum Verborum, ut: Non potest *induci rationibus*, ut sententiam mutet. *Excusare* miserum *maleficiō*, Deo gratum. *Scribere*, quæ vellem, *calamō* permisit *agresti*.

REGULA II.

Accusativus proprius Casus est Infinitivorum, præcedens Infinitivum, prout Nominativus Verborum Finitorum, ut: *Te rediisse* ad Musas, non poenitebit. *Ajo te* *Æjacula*, Romanos *vincere posse*.

Notā: Exponitur hæc Constructio, si Accusativus mutetur in Nominativum, & Infinitivus in Verbum Finiti Modi cum Particulis, ut, quod, ut: *Video te sapere*, id est, quod *sapias*. *Volo, te rescribere*, id est, ut *rescribas*. *Audi* Romanos victum Consulem *deslevisse* (aliàs vocatur Constructio ambigua, ut: *Exiguum leporem vidi jugulasse molossum*.)

REGULA III.

Infinitivi adduntur Verbis, significantibus qualemcunque *Voluntatem*, *Sensum*, aut *Facultatem*, ut: *Cupio te videre*. *Salvum te advenire gaudeo*. *Felix, qui potuit rerum cognoscere causas. Præstat tacere*, quàm malè loqui. *Volo Christum audire*.

Voluntatis Verba sunt: *Cupio, malo, discupio, opto, desidero, conor, pecto, molior, suspicio*, &c.

Sensus Verba sunt: *Audio, video, gusto, tango, scio, sentio, dico*, &c.

Facul-

Facultatis Verba sunt: *Possūm, licet, expedit, queo, nequeo, libet, liquet, præstat, competit, refert, vacat*, &c.

Observatio: 1. Infinitivus Verbi, *Voluntatem*, & *Facultatem* significantibus additus, exponi potest per Particulam ut: *Sensum* verò significantibus per Particulam quod, ut: *Docco te scribere*, id est, ut scribas. *Gaudeo te adesse*, id est, quod adsis.

2. Infinitivus Futuri Passivi *iri*, cum Supino *inūm*, eleganter pro re futura ponitur, ut: affirmat se prius *occisum iri*, quàm *violatum iri*. Brutum, ut scribis, à me *visum iri* puto.

REGULA IV.

Verbum Infinitivi Modi *Esse*, & quæ similis Constructionis sunt, ejusmodi præcedit Casus, cujusmodi sequitur, ut: *Cato esse*, quàm *videri bonus*, malebat. *Solus optat nuncupari optimus*.

Observatio: Cum Infinitivum *Esse* præcedit Dativus, rectè potest sequi quæ Dativus, quæ Accusativus; Cum verò Accusativus præcedit, tantum Accusativus sequitur, ut:

Expedi, { *nobis esse impigris.*
                  nobis esse impigros.
                  nos esse impigrōs; (non impigris)

REGULA V.

Gracissimus est, cum Infinitivus locò Gerundiorū additur Nominibus *Facultatem* significantibus, ut: *Nunc est tempus dicere*, quæ sentias. Et *cantare pares*, & *respondere parati*. Non dat *potestatem partiri*.

II. GERUNDIORUM.

REGULA I.

Gerundia Casus suorum Verborum regunt, ut:

I 5

Esse.

Regi nyontatvelnyok, Martin
(304.15.1)

Efferor studiò *videndi* vestram Patriam. Hos accu-
sando, illos occidendo, labefactasti Civitatem. Obli-
viscendum est injuriarum, vel injurias.

REGULA II.

Gerundia in *di* desinentia subjiciuntur Nomi-
bus *Facultatem*, aut *Voluntatem* significantibus, ut:
Stylus est optimus *dicendi* Magister. *Occasio emer-*
gendi. *Studiosus videndi*. *Cupidus discendi*.

Nomina *Facultatem*; & *Voluntatem* significantia sunt:
Arts, locus, causa, occasio, pretextus, copia, gratia, studium, volun-
tas, cupido, facultas, otium, potestas, tempus, &c.

Nota: Gerundia in Participalia Nomina trans-
mutata, usitatoria sunt Ciceroni, quàm ipsa Gerun-
dia, ut: Gerundia: Participalia Nomina.

Cau- sâ	{	audiendi te.	{	Cau- sâ	{	audiendi tui.
		videndi matrem.				videnda matris.
		salutandi parentes.				salutandorū paren- (tum.

REGULA III

Gerundia in *do* desinentia subjiciuntur Verbis,
vel cum Præpositione, vel sinè Præpositione, ut:
Ex defendendo, quàm *accusando*, clarior comparatur
gloria. Omnia *conando* docilis solertia vincit. *In*
judicando criminosa est celeritas.

Nota: 1. Gerundia in *do* interdum absolutè sinè
Regimine ponuntur, ut: Homines nihil *agendo*
malè agere discunt. *Scribendo* discis scribere.

2. Interdum accipitur *Ellipticè*, ut: Vix sunt Ci-
vitates *solvendo*. Tu *solvendo* non eras, id est, par.

REGULA IV.

Gerundia in *dum* *Necessitatem* significantia, mo-
re *Imperfonalium* ponuntur, & vel *Dativum* jux-
ta

ta se habent, vel *Casum* omninò nullum, ut: *Morien-*
dum est omnibus. *Parcendum* est teneris. *Vigilandum*
est ei, qui cupit vincere. *Discendum* est

REGULA V.

Gerundia in *dum* desinentia cum Præpositione
annectuntur Verbis, vel Adjectivis, ut: *Ante doman-*
dum ingentes tollunt animos. *Eloquentia circa mo-*
vendum valet. Ordo ad *docendum* est res efficacissima.

III. SUPINORUM.

REGULA I.

Supina Priora in *um* desinentia aliquando regunt
Casus suorum Verborum; aliquando verò subjici-
untur Verbis *notum ad locum* significantibus ut:
Admonitum venimus te, non *flagitatum*. *Venio salu-*
tatum amicos. Cur te abis *perditum*?

Nota 1. Sinè Casu quandoque ponuntur absolu-
tè, ut: *Spectatum* admissi, risum teneatis, amici.
Ventum est ad certamen.

2. Multifariam variatur Supinum in *um*, ut:

Venio	{	<i>visum</i> Patriam dilectam.
		<i>ad videndum</i> Patriam.
		<i>ad videndam</i> Patriam.
		<i>gratiâ videndi</i> Patriam.
		<i>gratiâ videnda</i> Patria.
		<i>videre</i> Patriam.
		<i>visurus</i> Patriam.
		<i>ut videam</i> Patriam.

REGULA II.

Posteriora Supina in *u* desinentia construuntur
vel cum Adjectivis *Facultatem*, aut *Modum* ali-
quem significantibus; vel cum Verbis significanti-
bu

Regi nyontatvelnyok, Martin
(304.9.9)

bus motum de loco, ut: *Nec visu facilis, nec d'ctu affabilis ulli. Paterfamilias postremus cubitum eat; primus cubitu surgat.*

Nota: Dicimus etiam Fas dictu: Nefas auditu.

IV. PARTICIPIORUM.

REGULA.

Participia regunt Casus suorum Verborum, ut: *Ignavus discipulus accusandus negligentia. Filius bonus obsequens Patri. Dil'ctus ab omnibus.*

DE IMPERSONALIBUS.

REGULA I.

Impersonalia Passivæ Vocis ante se nullum Casum habent, post se autem plerumque eos, quos recipit Verbum Passivum: quandoque etiam absolutè sinè Casu ponuntur, ut: *Mihi illic neque feritur, neque metitur. Vivitur ingenio; cætera mortis erunt. Benefit multis à Principibus. Quid agitur? Statur. Fortiter pugnatur. Itur Athenas. Luditur in feriis.*

REGULA II.

Tria hæc Verba Impersonalia Activæ Vocis, *Est, Interest, & Refert* habent ante se Genitivum Casum, Personam significantem; post se autem Infinitivum, vel Subjunctivum cum Particulis: *an, ut, ne,* & similibus, ut: *Boni pastoris est tondere pecus, non deglubere. Interest omnium rectè facere. Reipublica refert conservare literas: vel ut conserventur literæ.*

Appendix: I. Quando Pronomina Possessiva cum Verbis *Interest, & Refert* junguntur, in Genere Fœminino, Casu Ablativo ponuntur; quando verò cum Verbo *Est*, in Genere Neutro, Casu Nominativo, ut: *Tuâ quod nihil interest, percontari desine.*

fine. *Non vestrâ refert quælibet censere. Tuum est, si quid præter spem evenit, mihi ignoscere.*

2. *Interest, & Refert* admittunt Genitivos Casus, quâ Substantivi Nominis, quâ Adjectivi, ut: *Tuâ Adolescentis interest Senes venerari. Non meâ unus refert curare. Permagis nostrâ interest te Romæ esse. Utriusque nostrum parvi refert audire.*

3. Gaudent etiam Accusativum cum Præpositione hæc Impersonalia, ut: *Magni refert ad decus, & ad laudem hujus Urbis, ita fieri. Non multum interest ad rationem.*

4. Aliquando & Nominativus Casus his Verbis tanquam Personalibus anteponitur, ut: *Illud meâ magni interest, ut te videam. Non scripsi id, quod tuâ nihil referebat.*

5. Verbum *Refert* sæpè absolutè sinè Casu ponitur, ut: *Non refert, quàm multos habeas libros; sed quàm bonos. Nec numerò comprehendere refert.*

REGULA III.

Decet, delectat, juvat, oportet. Accusativum Personæ ante se habent; post se verò vel Infinitivum, vel Subjunctivum, cum suis Particulis, ut: *Oratorem irasci non decet, simulare non dedecet. Rusticos delectat nova ac nova subinde assequi. Non multos juvat adulari. Mendacem oportet esse memorem, vel, ut sit memor.*

Observatio:

2. Hæc Impersonalia nonnunquam in Tertia Persona, quâ Singularis, quâ Pluralis Numeri, tanquam Personalibus usurpantur, ut: *Neque secundas res decet superbia. Verecundia decet adolescentiam. Magis illa juvant, quæ pluris emuntur.*

Regi nyontatshyok, Martin
(304.19.1)

2. Eòdem modò construuntur: *Decet, latet, fallit, fugit, praterit*, cum Accusativo Casu, ut: *Non me fugit. Haud etiam te praterit.*

3. *Decet*, admittit etiam Dativum Casum, ut: *Si id deceat prudentia tua.*

REGULA IV.

Pathetica Impersonalia habent ante Casum Accusativum; post se autem Genitivum, vel Infinitivum, ut: *Sux quemque fortuna pœnitet. Nōne te miseret mei?* Sunt homines, quos infamia neque pudet, neque tædet, neque pœnitet.

Observatio.

1. Quibusdam ex his, more Personalium, antepōnitur Casus Nominativus, ut: *Neminis misereri certum est: quia nemo mei miseret.*

2. Quædam gaudent Accusativò, ut: *Pertædet ipsum levitatem Græcorum. Turtur viduatas pertædet talamos.*

Nota. *Pathetica* Verba sunt, quæ aliquem animi affectum significant, ut: *Pœnitet, piget, pudet, tædet, miseret, misertum est.*

REGULA V.

Cætera Activæ Vocis Impersonalia pleraq; ante se Dativum, qui Personam significat; post se autem Infinitivum habent, ut: *Non cuivis homini contingit adire Corinthum. Non vacat exiguis rebus adesse Jovi. Tolle moras, semper nocuit differre paratis.*

Talia Verba sunt: *Accidit, competit, convenit, conduit, constat, contingit, evenit, expedit, libet, licet, liquet, nocet, obest, prodest, placet, patet, prestat, restat, sufficit, valet, (pro licet) astringit.*

Nota: 1. Ex his non pauca inveniuntur absolute sine

sine Casu posita, ut: *More hominum evenit. Ultra Sauromatas fugere jam libet. Juvat ire per altum.*

2. *Constat & Convenit* admittunt Præpositionem, ut: *Constat inter omnes antiquos. Mihi cum illo bene convenit.*

REGULA VI.

Verba Personalia, Impersonalia habentur, quoties absolute sine Nominativo ponuntur: habentque Post se, ut plurimum, vel Verborum Patheticorum, vel Passivorum Infinitivum, ut: *Debet adolescentiam pœnitere peccati. Tædere solet avaros impendii. Non potest jucundè vivi, nisi cum virtute vivatur. Emori potius, quàm servire cum dedecore, prestat. Potest fieri. Ità solet dici.*

Talia Verba sunt: *Solet, apparet, debet, capit, incipit, deficit, potest, constat, stat, confert, accipit, &c.*

DE CONSTRUCTIONE PARTIUM.
INDECLINATARUM.

Quid est Constructio Partium Indeclinatarum?

Quando Voces Partium indeclinabilium, legitime adduntur Vocibus Partium Declinabilium.

Quotuplex est Constructio Partium Indeclinatarum?

Quadruplex: Adverbiorum, Conjunctionum, Præpositionum, & Interjectionum.

I. ADVERBIORUM.

REGULA I.

Adverbia subjiciuntur Verbis, eorumque Participiis, aut etiam ipsis Adverbiis, propter maiorem declarationem, ut: *Festina lente. Male parata, male dilabuntur. Quod citò fit, citò perit. Sat citò, & sat bene. Parum feliciter.*

Nota:

Regi nyomatatshyok, Martin

Nota: Nomina Adjectiva Neutrius Generis, Græcorum more sunt Adverbia, tum in Singulari, tum in Plurali Numero, ut: *Horrendum clamat. Indoctum canit. Infucta rudentem. Multa gemens.*

REGULA II.

Adjiciuntur & Nominibus Adjectivis, aut Substantivis Adjectivè usurpatis, Adverbia intendendi vel minuendi gratiâ, ut: *Quis unquam fuit tam insigniter impudens. Domi manere oportet belle fortunatum. Mulier admodum anus. Amicus valde puer.*

REGULA III.

Adverbia Derivata pleraque construuntur cum suorum Primitivorum Casibus, ut: *Obviam illi processimus. Convenienter nature vivere. Propinquius tibi habitat.*

Propè, propius, proximè, & Dativum, & Accusativum amant, ut: Proximè isti sedebam. Propius Urbem

REGULA IV.

Adverbia Comparativi, & Superlativi Gradûs construuntur cum Casibus Nominum Adjectivorum, Comparativi & Superlativi Gradûs, ut: *Lynce clarissimè omnium quadrupedum cernunt. Expeditius ceteris loquitur. Celerius opinione.*

REGULA V.

Genitivum ferè adsciscunt Adverbia, quæ *Copiam, Inopiam*, aut *Partitionem* significant, ut: *Sat habet fautorum semper, qui rectè facit. Terrorum, & fraudis abunde. Parùm sapientia. Sed eorum partim in Pompa, partim in acie steterunt.*

Copia Adverbia sunt: *affatim, abunde, largiter; sat, satis, multum, plus, plurimum, magis, affluenter, &c.*

Inopia Adverbia sunt: *Parùm, minus, aliquantum, modicum,*

dicum, paulum, aliquantulum. Partitionis est, Parùm.

Nota: 1. *Copia* Adverbiis additur quandoque etiam Casus Accusativus, ut: *Fortunam habui affatim.*

2. *Ergò*, pro Voce Causâ: & Particula *Inftar*, Genitivum amant, ut: *Virtutis Ergò Civitate sunt donati Inftar montis.*

REGULA VI.

Adverbiis *Locî, & Temporis*, familiariter Genitivi adduntur; quibusdam etiam Accusativi, ut: *Tu longè Gentium abes. Quid ageres? Ubi terrarum esses, nè suspicabar quidem. Tum, vel tunc temporis. Eò insolentia processit.*

Nota: *Pridie, & Postridie*, quâ Genitivo, quâ Accusativo junguntur, ut: *Pridie ejus diei. Postridie Ludos Apollinares. Pridie Calendas. Pridie Nonas.*

REGULA VII.

En, & Ecce aliàs Nominativum, aliàs Accusativum, aliàs Dativum adsciscunt, ut: *En dextra, fidesq; Ecce Lupum in fabula. Ecce tibi ejusmodi sortitio.*

III. CONJUNCTIONUM.

REGULA.

Conjunctio, aut similes Casus, aut similia Verba conjungit; aut novam Sententiam præcedenti annectit, ut: *Nox & amor, vinumque, nihil modera- bile suadent. Facilius est quædam vincere, quam tueri. Tempora labuntur, tacitisque senescimus an- nis: Et fugiunt, frænò non remorante, dies.*

Exceptio:

Tribus modis diversos Casus conjungit Conjunctio:

1. Cum ipsa Dictio Diversos Numeros, & Casus recipit, ut: *Fuit Julius Roma, & Gadibus, Emam ri- bus ducatis, imò & pluris. Plenus vini, & cerevisiâ.*

K

2. Quan-

Regi montatelnok, Martin (304.5.1)

2. Quando post unum Adjectivum ponitur aliud, etiam Adjectivum cum Substantivo Partis, ut: *Dux prudentissimus, & magna auctoritatis. Vir bonus, & veneranda canitie.*

3. Quando Pronomini Possessivo, conjuncto cum Nomine Substantivo, additur Genitivus Casus aliquis, ut: *Meo praesidio, atque hospitis. Manus mea, & amicorum.*

Nota: *Pleonasmus*, atque *Ellipsis* saepius occurrit in hac Constructione, ut: *Et genus & formam Regina pecunia donat. Veni, vidi, vici.*

Appendix: Ut Conjunctio Causalis, & quæ similem vim habent, Verbum Subjunctivi Modi adsciscunt, ut: *Tolluntur in altum, ut lapsu graviores ruant. Cura, ut valeas. Nimium absuit, quin actum fuerit de tuo corio.*

Similem vim habentia sunt: *Quippe, quod, quin, nè, uti, nenon, ut qui, utpote, quippe, qui, &c.*

Observatio:

1. Particula *Ut*, & quæ similem vim habent, non raro subintelliguntur, ut: *Cave parcas miseri hominis auribus. Velim mihi ignoscas, id est, ut ignoscas.*

2. Conjunctio *Et* à viginti ad centum, elegantius anteposit minorum numerum, ut: *Abhinc duos & viginti annos est mortuus. Jam quartum & quinquagesimum agit annum.*

III. PRÆPOSITIONUM.

REGULA I.

Duæ & triginta Præpositiones Casum Accusativum addunt Nominibus, & Verbis, ut: *Aptus ad studia. Non datur ad Musas currere lata via, Cœlum, vix animum mutant, qui trans mare currunt.*

Nota:

Nota: Patitur hæc Regula etiam *Ellipsin*, ut: *Non abit inficias, id est, ad. Usque meam ætatem. Pridie Nonas. Venit Tertiò Calendas, id est, ante.*

REGULA II.

Sedecim Præpositiones Casum Ablativum addunt Nominibus, & Verbis, ut: *Cui cum paupertate bene convenit, dives est.*

REGULA III.

Quatuor hæ Præpositiones: *In, Sub, Super, & Subter*, recipiunt Accusativum, cum motum ad locum significant; Ablativum verò, dum in loco quiescentem, ut: *In mare dum fluvii currunt. Penus in Italiam venit. Grammatici certant, & adhuc sub Iudice lis est. Jacere sub dio. Sedere super arbore. Collocare super arborem.*

Appendix. *Anastrophe* est, dum Præpositio vel Accusativo, vel Ablativo postponitur, ut: *Italiam contra armabatur Hannibal. Pallio tenus Philosophus. Romanam versus molitur.*

Observatio:

Tenus cum Genitivo Plurali construitur, ut: *Crurum tenus. Lumborum tenus.*

IV. INTERJECTIONUM.

REGULA I.

O, Exclamandi, *Proh, & hem*, modò Nominativum, modò Accusativum, modò Vocativum adsciscunt, ut: *ô vir fortis! ô tempora! ô mores! Proh varias rerum vices! Hem mealux, meum desiderium!*

REGULA II.

Hei, & Va, Dativum adsciscunt, ut: *Hei mihi qualis erat! Va tibi misero.*

K 2

RE.

Regi nyomtatványok, Martin (304.591)

REGULA III.

Heu Nominativum, & Accusativum adsciscit, ut: *Heu pietas! heu prisca fides? heu infortunium! heu stirpem invilam!*

Nota: Cæteræ Interjectiones pro affectuum varietate varios, ac varios recipiunt Casus, ut: *Ohe! Ehem! Eja! Eho! &c.*

DE FIGURATA
CONSTRUCTIONE.

Quid est Figurata Constructio?

Quæ in Constructione Communem loquendi Modum non servat; sed in elegantiores Formas transmutatur, ut: *Turba clamant. Pars occisi.*

Quid est Figura?

Est artificiosus Modus culta dicendi forma.

Quotuplex est Figura Syntactica?

Duplex: Generalis, & Specialis.

Quot sunt Figure Generales?

Quatuor: Ellipsis, Pleonasmus, Appositio, Græcismus; de quibus jam dictum est.

Quot sunt Figure Speciales?

Septem usitatissimæ: Zeugma, Syllepsis, Synthesis, Prolepsis, Antiptosis, Evocatio, Enalage.

I. *Quid est Zeugma?*

Est, cum duobus, vel pluribus Substantivis, Genere, aut Numero diversis, additur Verbum, vel Adjectivum, quod convenit cum priore Substantivo, ut: *Virtuti non datus est locus, non regio, non imperium. Non aurum foeminam exornat; sed mores boni.*

Quot

Quot modis fit Zeugma.

Tribus modis: 1. In *Genere*, cum Adjectivum cum priore Substantivo convenit Genere, ut: *Semper honos, nomenque tuum*, laudésque manebunt. *Utinam Julius*, aut ejus *Soror placata* fuisset.

2. In *Numero*, cum Verbum, vel Adjectivum cum priore Substantivo convenit Numero, ut: *Caper tibi salvus, & hadi. Sociis, & Rege recepto.* Hic *majestas*, hic *divitia fuerunt.* *Semper honos, nomenque tuum*, laudésque manebunt.

3. In *Persona*, cum ipsum Verbum cum propiore Substantivo convenit Personâ, ut: *Penè ille timore, ego risu corruui. Juvit me & Deus, & tu.*

Quot duplex est Zeugma?

Triplex: *Protozeugma*, seu ab Initio: *Mesozeugma*, seu, in Medio: *Hypozeugma*, seu, in Fine.

1. *Protozeugma* est, cum Verbum, vel Adjectivum in Sententiæ Principio ponitur, ut: *Silet omnis ager, pecudes, pictæque volucres. Iratus est Rex, & Regina.*

2. *Mesozeugma* est, cum Verbum, vel Adjectivum in Sententiæ Medio ponitur, ut *omnis ager silet. pecudes, pictæque volucres. Rex iratus est, & Regina.*

3. *Hypozeugma* est, cum Verbum, vel Adjectivum in Sententiæ Fine ponitur, ut: *Pecudes, pictæ volucres, & omnis ager silet. Regina, & Rex iratus.*

Nota: In *Zeugmate* Verbum, vel Adjectivum non cum priore, sed cum remotiore Substantivo convenit duobus modis.

1. Cum Adverbio *Similitudinis*, vel Comparandi utimur in Sententiâ, ut: *Ego sicut fenum arui. Montes tanquam cera liquefuerunt. Anima nostra velut passer ex laqueo liberata est.*

K 3

2. Cum

Regi nymtatawngok, Martin
(304.15.1)

IV. ABLATIVI CUM VERBO

REGULA I.

Passiva Verba omnia, & Passivam Significationem habentia, recipiunt Ablativum Casum cum Præpositione à, ab, vel abs, ut: Ad suaves studiorum delicias *urgemur ab occasione*. *Laudatur ab illis*. Spoliari malo, quàm *ab hoste venire*. *Vapulat ignavus discipulus à Magistro*.

Exceptio:

Dativus etiam pro Ablativo figuratè ponitur, ut: *Non cernitur ulli*, pro *ab ullo*. Neque *Senatui*, neque *populo*, neque cuiquam bono probatur.

REGULA II.

Ablativò Casu efferuntur, quæ *Causam*, *Instrumentum*, aut *Modum Actionis* significant, ut: *Concordiâ res parvæ crescunt discordiâ maximæ dilabuntur*. *Tempore tempora tempera*.

Observatio:

1. Nominibus Substantivis *Instrumenti* non debet addi Præpositio, ut: *Milites certant ense*, (non *cum ense*.) Si tamen *Comitem* significant, possunt, ut: *Venit cum gladio*.

2. Nominibus Substantivis *Causa*. & *Materiae* eleganter additur Præpositio, ut: *Amicus amicum videns flebat præ gaudio*. *Legi tuas literas magno cum gaudio*. *Laborat expeditibus*.

REGULA III.

Mercandi quoque Verba adsciscunt Nomina Substantiva *Pretii*, in Ablativo Casu, ut: *Vendit hic aurò Patriam*. *Pauperiem nullus mercaretur argentò*. *Spem precibus non emo*.

Mer-

Mercandi Verba sunt *Emo*, *vendo*, *mercor*, *conduco*, *liceor*, *astimo*, *oppignoro*, *indico*, *constat*, *licitor*, *coemo*, *redimo*, *taceo*, *prostat*, &c.

Observatio:

1. Hæc Nomina: *Magnum*, *majus*, *maximum*, *parvum*, *minus*, *minimum*, *multum*, *plus*, *plurimum*, *floc-ci*, *lucrum*, *pilus*, *as*, *tantum*, *quantum*, &c. sine Substantivo subjiciuntur Verbis *Mercatum* significantibus, in Genitivo, vel Ablativo Casu, ut: *Non vendo pluris*, quàm alii; fortasse etiam *minoris*. *Parvò constat fames*; *magnò fastidium*.

2. Quando accedit Substantivum, tunc ista Adjectiva transeunt in Ablativum, ut: *Quantò pretiò emisti?* *Tantâ mercede docuit*, *quantâ*, hætenus nemo.

3. *Valeo*, præter Ablativum admittit etiam Accusativum, ut: *Valei decem asses*.

REGULA IV.

Prohibendi Significationem habentia, item *Auferendi*, *Abstinenti*, aut *Distanti*, Ablativos adsciscunt; sed aliàs cum Præpositione, aliàs sine Præpositione, ut: *Adolescentia à libidinibus arceri debet*, *Prius super sedet Propositio*. *Arceat hostem Urbe*.

Prohibendi Verba sunt: *Arceo*, *moveo*, *amoveo*, *averto*, *prohibeo*, *propulso*, *interdico*, *inhibeo*, &c.

Auferendi Verba: *Aufero*, *abstrabo*, *abalieno*, *separo*, *sejungo*, *eripio*, *furor*, &c.

Abstinenti Verba sunt: *Abstineo*, *contineo*, *abhorreo*, *cedo*, *recedo*, *super sedeo*, *tempero*, &c.

Distanti Verba sunt: *Absum*, *disto*, *dissono*, *discedo*, *dissentio*, *deficio*, *exulo*, &c.

Nota: Quibusdam ex his additur etiam Accusativus, ut: *Abdicat dignitatem*.

Regi nymtatachjok, Martin
(304.15.1)

REGULA V.

Ablativos adsciscunt & hæc Deponentia: *Utor, fruor, fungor, potior, & vescor*, ut: *Deliciis fruimur*; sed transit gloria mundi. *Lupi in fame terræ vescuntur. Utor vinô. Fruor studiis. Fungor munere. Potior victoriâ. Vescor ambrosiâ.*

Observatio.

1. Quandoque etiam Accusativum admittunt, ut: *Vincamus mortem, pacem potiamur inertem. Ea vescuntur aves quædam, quæ pedibus rapiunt.*

2. *Potior*, pro *vincere*, etiam Genitivô gaudet, ut: *Si ejus oppidi potietur. Volebat rerum potiri.*

3. Eiusdem Constructionis sunt: *Abutor, nitor, dignor, dedignor, vivo, victito*, ut: *Sarmatæ lacte victitant. Neque me tali dignor honore.*

REGULA VI.

Præpositio aliquando omiſſa. vel per Compositionem addita, facit, ut Verbis Ablativus rectè addatur, ut: *Mediô tutissimus ibis*, pro *in medio*. *Exeo domo*, pro *eo ex domo*. *Tibiscus miscetur danubiô*.

Nota: Quædam iterant Præpositionem, ut: *Exeat ex aula*, qui velit esse pius. *Excidunt ex dignitate*.

REGULA VII.

Nomina Substantiva Partē Temporis magis, quam Durationem significantia, in Ablat: Casu subiiciuntur Verbis, dum Quæstio sit per Particulam *Quando*; ut: *Æstate laborant formicæ, otiantur cicadæ. Punctô temporis maximarum rerum momenta vertuntur.*

Nota: Accedit huc etiam Præpositio, ut: *Accidit in paucis diebus. Ut jugulent homines, surgunt de nocte latrones.*

Tem-

Temporis Nomina sunt: *Sæculum, ætas, annus, mensis, septimana, dies, hora, momentum, punctum, nox, ver, æstas, hyems, lux, plenilunium, &c.*

REGULA VIII.

Propria Nomina *Urbium*, aut *Civitatum*, si fuerint Tertiæ Declinationis, vel pluraliter tantum declinantur, in Ablativo subiiciuntur Verbis, dum *in loco esse* significamus, ut: *Lacedæmone in summo honore fuit Senectus. Vivis excessit Alexander Babylonē. Delphis Apollo oracula reddebat. Herculis columnas vidit Alexander Gadibus.*

Nota:

1. Præpositio potest addi, si addantur Appellativa, vel Adjectiva, vel Urbis Nomen est indeclinabile, ut: *Sum in Urbe Vienna. In illustre Alba Julia. in Tokaj.*

2. Quædam etiam Dativô gaudent, ut: *Quondam Carthagini natus erat.*

REGULA IX.

Etiam *de loco*, & *per locum* significantes, Ablativô utimur, cujuscunque Numeri, aut Declinationis fuerint ipsa Nomina, ut: *Carthagine rediit Scipio. Legibus cavit, nè Sapientes discedant Thebis. Gadibus movit exercitum.*

Observatio:

1. Additur Præpositio etiam hic, ut: *Profectus est ab Alexandria. Legati à Roma venere questum.*

2. Etiam Nomina Appellativa: *Domus, rus, humus, militia*, eodem modô subiiciuntur Verbis, ut: *Reddeo rure. Profectus est domo suâ.*

I 4

DE

Regi nyematawinyok, Martin (304-1691)

DE CONSTRUCTIONE VERBI

INFINITIVI.

Quotuplex est Constructio Verbi Infinitivi?

Quadruplex. Ipsorum Infinitivorum, Gerundiorum, Supinorum, & Participiorum.

I. INFINITIVORUM.

REGULA I.

Infinitivi regunt Casus suorum Verborum, ut: Non potest *induci rationibus*, ut sententiam mutet. *Excusare* miserum *maleficiō*, Deo gratum. *Scribere*, quæ vellem, *calamō* permisit *agresti*.

REGULA II.

Accusativus proprius Casus est Infinitivorum, præcedens Infinitivum, prout Nominativus Verborum Finitorum, ut: *Terredisse* ad Musas, non poenitebit. *Ajo te* *Æjácida*, Romanos *vincere posse*.

Notá: Exponitur hæc Constructio, si Accusativus mutetur in Nominativum, & Infinitivus in Verbum Finiti Modi cum Particulis, ut, quod, ut: *Video te sapere*, id est, quod sapias. *Volo, te rescribere*, id est, ut rescribas. *Audivi Romanos* victum Consulem *deflevisse* (aliàs vocatur Constructio ambigua, ut: *Exiguum leporem* vidi *jugulasse molossum*.)

REGULA III.

Infinitivi adduntur Verbis, significantibus qualemunque *Voluntatem*, *Sensum*, aut *Facultatem*, ut: *Cupio te videre*. *Salvum te advenire gaudeo*. *Felix, qui potuit rerum cognoscere causas. Præstat tacere*, quàm male loqui. *Volo Christum audire*.

Voluntatis Verba sunt: *Cupio, malo, discupio, opto, desidero, conor, pascō, molior, suspicio*, &c.

Sensus Verba sunt: *Audio, video, gusto, tango, scio, sentio, dico*, &c.

Facul-

Facultatis Verba sunt: *Possūm, licet, expedit, queo, nequeo, libet, liquet, præstat, competit, referi, vacat*, &c.

Observatio: I. Infinitivus Verbis *Voluntatem*, & *Facultatem* significantibus additus, exponi potest per Particulam *ut*: *Sensum* verò significantibus per Particulam *quod*, ut: *Docco te scribere*, id est, ut scribas. *Gaudeo te adesse*, id est, quod adsis.

2. Infinitivus Futuri Passivi *iri*, cum Supino in *um*, eleganter pro re futura ponitur, ut: affirmat se prius *occisum iri*, quàm *violatum iri*. Brutum, ut scribis, à me *visum iri* puto.

REGULA IV.

Verbum Infinitivi Modi *Esse*, & quæ similis Constructionis sunt, ejusmodi præcedit Casus, cujusmodi sequitur, ut: *Cato esse*, quàm *videri bonus*, malebat. *Solus optat nuncupari optimus*.

Observatio: Cum Infinitivum *Esse* præcedit Dativus, rectè potest sequi quæ Dativus, quæ Accusativus; Cum verò Accusativus præcedit, tantum Accusativus sequitur, ut:

Expedit, { *nobis esse impigris.*
                  { *nobis esse impigros.*
                  { *nos esse impigrōs; (non impigris)*

REGULA V.

Gracissimus est, cum Infinitivus locò Gerundiorū additur Nominibus *Facultatem* significantibus, ut: *Nunc est tempus dicere*, quæ sentias. Et *cantare pares*, & *respondere parati*. Non dat *potestatem partiri*.

II. GERUNDIORUM.

REGULA I.

Gerundia Casus suorum Verborum regunt, ut:

I 5

Esse.

Regi nyomatavehnyok, Martin
(304.15.1)

Efferor studiô *videndi* vestram Patriam. Hos accu-
sando, illos occidendo, labefactasti Civitatem. Obliviscendum est injuriarum, vel injurias.

REGULA II.

Gerundia in *di* desinentia subjiciuntur Nominibus *Facultatem*, aut *Voluntatem* significantibus, ut: Stylus est optimus *dicendi* Magister. *Occasio emergendi*. Studiosus *videndi*. Cupidus *discendi*.

Nomina *Facultatem*; & *Voluntatem* significantia sunt: *Art.*, *locus*, *causa*, *occasio*, *prætextus*, *copia*, *gratia*, *studium*, *voluntas*, *cupido*, *facultas*, *otium*, *potestas*, *tempus*, &c.

Nota: Gerundia in Participialia Nomina transmutata, usitatiores sunt Ciceroni, quam ipsa Gerundia, ut: Gerundia: Participialia Nomina.

Cau- sâ	{	audiendi te.	{	Cau- sâ	{	audiendi tui.
		videndi matrem.				videnda matris.
		salutandi parentes.				salutandorum paren- (tum.

REGULA III

Gerundia in *do* desinentia subjiciuntur Verbis, vel cum Præpositione, vel sinè Præpositione, ut: *Ex defendendo*, quam accusando, clarior comparatur gloria. Omnia conando docilis solertia vincit. In judicando criminosa est celeritas.

Nota: 1. Gerundia in *do* interdum absolutè sinè Regimine ponuntur, ut: Homines nihil agendo male agere discunt. Scribendo discis scribere.

2. Interdum accipitur Ellipticè, ut: Vix sunt Civitates solvendo. Tu solvendo non eras, id est, par.

REGULA IV.

Gerundia in *dum* *Necessitatem* significantia, more Imperpersonalium ponuntur, & vel Dativum juxta

ta se habent, vel Casum omninò nullum, ut: *Moriendum est omnibus*. *Parcendum est teneris*. *Vigilandum est ei*, qui cupit vincere. *Discendum est*

REGULA V.

Gerundia in *dum* desinentia cum Præpositione annectuntur Verbis, vel Adjectivis, ut: *Ante domandum* ingentes tollunt animos. *Eloquentia circa movendum* valet. Ordo ad docendum est res efficacissima.

III. SUPINORUM.

REGULA I.

Supina Priora in *um* desinentia aliquando regunt Casus suorum Verborum; aliquando verò subjiciuntur Verbis *motum ad locum* significantibus ut: *Admonitum* venimus te, non *flagitatum*. *Venio salutatum* amicos. Cur te abis *perditum*?

Nota 1. Sinè Casu quandoque ponuntur absolutè, ut: *Spectatum* admissi, risum teneatis, amici. *Ventum est* ad certamen.

2. Multifariam variatur Supinum in *um*, ut:

Venio	{	<i>visum</i> Patriam dilectam.
		<i>ad videndum</i> Patriam.
		<i>ad videndam</i> Patriam.
		<i>gratiâ videndi</i> Patriam.
		<i>gratiâ videnda</i> Patria.
		<i>videre</i> Patriam.
		<i>visurus</i> Patriam.
		<i>ut videam</i> Patriam.

REGULA II.

Posteriora Supina in *u* desinentia construuntur vel cum Adjectivis *Facultatem*, aut *Modum* aliquem significantibus; vel cum Verbis significantibus

Regi nyomatetvnyok, Martin (304.15.1)

bus *motum de loco*, ut: *Nec visu facilis, nec d'au affabilis ulli*. Paterfamilias postremus cubitum eat; primus cubitu surgat.

Nota: Dicimus etiam *Fas dictu: Nefas auditu*.

IV. PARTICIPIORUM.

REGULA.

Participia regunt Casus suorum Verborum, ut: *Ignavus discipulus accusandus negligentia*. Filius bonus obsequens Patri. *Dilectus ab omnibus*.

DE IMPERSONALIBUS.

REGULA I.

Impersonalia Passivæ Vocis ante se nullum Casum habent, post se autem plerosque eos, quos recipit Verbum Passivum: quandoque etiam absolute sine Casu ponuntur, ut: *Mihi illic neque feritur, neque metitur*. Vivitur ingenio; cætera mortis erunt. *Benefit multis à principibus*. Quid agitur? *Statutur*. Fortiter pugnatur. *Itur Athenas*. *Luditur in feriis*.

REGULA II.

Tria hæc Verba Impersonalia Activæ Vocis, *Est*, *Interest*, & *Refert* habent ante se Genitivum Casum, Personam significantem; post se autem Infinitivum, vel Subjunctivum cum Particulis: *an, ut, ne*, & similibus, ut: *Boni pastoris est tondere pecus, non deglubere*. *Interest omnium rectè facere*. *Reipublica refert conservare literas*: vel *ut conserventur literæ*.

Appendix: I. Quando Pronomina Possessiva cum Verbis *Interest*, & *Refert* junguntur, in Genere Feminino, Casu Ablativo ponuntur; quando verò cum Verbo *Est*, in Genere Neutro, Casu Nominativo, ut: *Tuâ quod nihil interest*, percontari desine.

sine. Non *vestrâ refert* quælibet *censere*. *Tuum est*, si quid præter spem evenit, mihi *ignoscere*.

2. *Interest*, & *Refert* admittunt Genitivos Casus, quæ Substantivi Nominis, quæ Adjectivi, ut: *Tuâ Adolescentis interest* Senes *venerari*. Non *meâ unus refert curare*. *Permagni nostrâ interest* te *Romæ esse*. Utriusque nostrum *parvi refert audire*.

3. Gaudent etiam Accusativum cum Præpositione hæc Impersonalia, ut: *Magni refert ad decus, & ad laudem* hujus Urbis, ita fieri. Non multum *interest ad rationem*.

4. Aliquando & Nominativus Casus his Verbis tanquam Personalibus antepositur, ut: *Illud meâ magni interest*, ut te videam. Non scripsi id, quod tuâ nihil *referebat*.

5. Verbum *Refert* sæpè absolute sine Casu ponitur, ut: *Non refert*, quàm multos habeas libros; sed quàm bonos. Nec numero comprehendere *refert*.

REGULA III.

Decet, delectat, juvat, oportet, Accusativum Personæ ante se habent; post se verò vel Infinitivum, vel Subjunctivum, cum suis Particulis, ut: *Oratorem irasci non decet, simulare non dedecet*. *Rusticos delectat nova ac nova subinde assequi*. Non multos *juvat adulari*. *Mendacem oportet esse memorem*, vel, *ut sit memor*.

Observatio:

2. Hæc Impersonalia nonnunquam in Tertia Persona, quæ Singularis, quæ Pluralis Numeri, tanquam Personalibus usurpantur, ut: *Neque secundas res decet superbia*. *Verecundia decet adolescentiam*. *Magis illa juvant*, quæ pluris emuntur.

2. Eôdem modô cônstruuntur: *Decet, latet, falsit, fugit, praterit*, cum Accusativo Casu, ut: *Non me fugit. Haud etiam te praterit.*

3. *Decet*, admittit etiam Dativum Casum, ut: Si id *deceat* prudentia tua.

REGULA IV.

Pathetica Impersonalia habent ante Casum Accusativum; post se autem Genitivum, vel Infinitivum, ut: *Sux quemque fortunæ panitet. Nōne te miseret mei? Sunt homines, quos infamia neque pudet, neque tædet, neque panitet.*

Observatio.

1. Quibusdam ex his, more Personalium, antepōnitur Casus Nominativus, ut: Nemini misereri certum est: quia *nemo mei miseret.*

2. Quædam gaudent Accusativô, ut: *Pertadet ipsum levitatem Græcorum. Turtur viduas per-
tasus thamos.*

Nota. Pathetica Verba sunt, quæ aliquem animi affectum significant, ut: *Permisit, piget, pudeat, tædet, miser et, miserrimum est.*

REGULA V.

Cætera Activæ Vocis Impersonalia pleraq; ante se Dativum, qui Personam significat; post se autem Infinitivum habent, ut: Non cuivis homini contingit adire Corinthum. Non vacat exiguis rebus adesse Jovi. Tolle moras, semper nocuis differre paratis.

Talia Verba sunt: *Accidit, competit, convenit, conducit, constat, contingit, evenit, expedit, libet, licet, liquet, nocet, obest, prodest, placet, paret, prestat, restat, sufficit, valet, (pro licet) ajuvent.*

Nota: 1. Ex his non pauca inveniuntur absolute finè

finè Casu posita, ut: More hominum *evenit*. Ultra
Sauromatas fugere jam *libet*. *Juvat* ire per altum.

2. *Constat & Convenit* admittunt Præpositionem, ut: *Constat inter omnes antiquos. Mihi cum illo bene convenit.*

REGULA VI.

Verba Personalia, Impersonalia habentur, quoties absolute sine Nominativo ponuntur: habentque Post se, ut plurimum, vel Verborum Patheticorum, vel Passivorum Infinitivum, ut: *Debet adolescentiam pœnitere peccati. Tadere solet avaros impendii. Non potest jucundè vivi, nisi cum virtute vivatur. Emori potius, quàm servire cum dedecore, præstat. Potest fieri. Ità solet dici.*

Talia Verba sunt: Solet, apparet, debet, capit, incipit, desinit, potest, constat, stat, confert, accipit, &c.

DE CONSTRUCTIONE PARTIUM.
INDECLINATARUM.

Quid est Constructio Partium Indeclinatarum?

Quando Voces Partium indeclinabilium, legitime adduntur Vocibus Partium Declinabilium.

Quotuplex est Constructio Partium Indeclinatarum?

Quadruplex: Adverbiorum, Conjunctionum, Præpositionum, & Interjectionum.

I. ADVERBIORUM.

REGULA I.

Adverbia subjiciuntur Verbis, eorūque Parti-
cipiis, aut etiam ipsis Adverbiis, propter majorem
declarationem, ut: *Festina lentè. Malè parat, ma-
lè dilabuntur. Quod citò fit, citò perit. Sat citò,
¶ sat bene. Parum feliciter.*

Notes

Regi nyontatwehlok, Martin
(304.15.1)

Nota: Nomina Adjectiva Neutrius Generis, Græcorum more sunt Adverbia, tum in Singulari, tum in Plurali Numero, ut: *Horrendum clamat. In-doctum canit. Injuncta rudentem. Multa gemens.*

REGULA II.

Adjiciuntur & Nominibus Adjectivis, aut Substantivis Adjectivè usurpatis, Adverbia intendendi, vel minuendi gratiâ, ut: *Quis unquam fuit tam insigniter impudens. Domi manere oportet belle fortunatum. Mulier admodum anus. Amicus valde puer.*

REGULA III.

Adverbia Derivata pleraque construuntur cum suorum Primitivorum Casibus, ut: *Obviam illi processimus. Convenienter nature vivere. Propinquius tibi habitat.*

Propè, propius, proximè, & Dativum, & Accusativum amant, ut: Proximè isti sedebam. Propius Urbem.

REGULA IV.

Adverbia Comparativi, & Superlativi Gradûs construuntur cum Casibus Nominum Adjectivorum, Comparativi & Superlativi Gradûs, ut: *Lynce clarissimè omnium quadrupedum cernunt. Expeditius ceteris loquitur. Celerius opinione.*

REGULA V.

Genitivum ferè adsciscunt Adverbia, quæ *Copiam, Inopiam*, aut *Partitionem* significant, ut: *Sat habet fautorum semper, qui rectè facit. Terrorum, & fraudis abunde. Parùm sapientia. Sed eorum partim in Pompa, partim in acie steterunt.*

Copia Adverbia sunt: *assatim, abunde, largiter; sat, satis, multum, plus, plurimum, magis, affluenter, &c.*

Inopia Adverbia sunt: *Parùm, minus, aliquantum, modicum,*

dicum, paulum, aliquantulum. Partitionis est, Parùm.

Nota: 1. *Copia* Adverbiis additur quandoque etiam Casus Accusativus, ut: *Fortunam habui assatim.*

2. *Ergò*, pro Voce *Causa*: & Particula *Instar*, Genitivum amant, ut: *Virtutis Ergò Civitate sunt donati Instar montis.*

REGULA VI.

Adverbiis *Locû, & Temporis*, familiariter Genitivi adduntur; quibusdam etiam Accusativi, ut: *Tu longè Gentium abes. Quid ageres? Ubi terrarum esses, nè suspicabar quidem. Tum, vel tunc temporis. Eò insolentia processit.*

Nota: *Pridie, & Postridie*, quæ Genitivo, quæ Accusativo junguntur, ut: *Pridie ejus diei. Postridie Ludos Apollinares. Pridie Calendas. Pridie Nonas.*

REGULA VII.

En, & Ecce aliàs Nominativum, aliàs Accusativum, aliàs Dativum adsciscunt, ut: *En dextra, fidesq; Ecce Lupum in fabula. Ecce tibi ejusmodi sortitio.*

III. CONJUNCTIONUM.

REGULA.

Conjunctio, aut similes Casus, aut similia Verba conjungit; aut novam Sententiam præcedenti annectit, ut: *Nox & amor, vinumque, nihil modèrabile suadent. Facilius est quædam vincere, quàm tueri. Tempora labuntur, tacitisque senescimus annis: Et fugiunt, frandò non remorante, dies.*

Exceptio:

Tribus modis diversos Casus conjungit Conjunctio:

1. Cum ipsa Dictio Diversos Numeros, & Casus recipit, ut: *Fuit Julius Roma, & Gadibus. Emam tribus ducatis, imò & pluris. Plenus vini, & cerevisiæ.*

K

2. Quan-

Regi montatelnjok, Martin
(304.16.1)

2. Quando post unum Adjectivum ponitur aliud, etiam Adjectivum cum Substantivo Partis, ut: *Dux prudentissimus, & magna auctoritatis. Vir bonus, & veneranda canitie.*

3. Quando Pronomini Possessivo, conjuncto cum Nomine Substantivo, additur Genitivus Casus aliquis, ut: *Meo presidio, atque hospitio. Manus mea, & amicorum.*

Nota: Pleonasmus, atque Ellipsis sæpius occurrit in hac Constructione, ut: *Et genus & formam Regina pecunia donat. Veni, vidi, vici.*

Appendix: Ut Conjunctio Causalis, & quæ similem vim habent, Verbum Subjunctivi Modi adsciscunt, ut: *Tolluntur in altum, ut lapsu graviore ruant. Cura, ut valeas. Nimium abfuit, quin actum fuerit de tuo corio.*

Similem vim habentia sunt: *Quippe, quod, quin, nè, uti, non, ut qui, utpote, quippe, qui, &c.*

Observatio:

1. Particula *Ut*, & quæ similem vim habent, non raro subintelliguntur, ut: *Cave parcas miseri hominis auribus. Velim mihi ignoscas, id est, ut ignoscas.*

2. Conjunctio *Et* à viginti ad centum, elegantius anteponit minorem numerum, ut: *Abhinc duos & viginti annos est mortuus. Jam quartum & quinquagesimum agit annum.*

III. PRÆPOSITIONUM.

REGULA I.

Duæ & triginta Præpositiones Casum Accusativum addunt Nominibus, & Verbis, ut: *Aptus ad studia. Non datur ad Musas currere lata via, Cœlum, vix animum mutant, qui trans mare currunt.*

Nota:

Nota: Patitur hæc Regula etiam Ellipsin, ut: *Non abit inficias, id est, ad. Usque meam ætatem. Pridie Nonas. Venit Tertiò Calendas, id est, ante.*

REGULA II.

Sedecim Præpositiones Casum Ablativum addunt Nominibus, & Verbis, ut: *Cui cum paupertate bene convenit, dives est.*

REGULA III.

Quatuor hæ Præpositiones: *In, Sub, Super, & Subter*, recipiunt Accusativum, cum motum ad locum significant; Ablativum verò, dum in loco quiescentem, ut: *In mare dum fluvii currunt. Penus in Italiam venit. Grammatici certant, & adhuc sub Iudice lis est. Jacere sub dio. Sedere super arbore. Collocare super arborem.*

Appendix. Anastrophe est, dum Præpositio vel Accusativo, vel Ablativo postponitur, ut: *Italiam contra armabatur Hannibal. Pallio tenus Philosophus. Romam versus molitur.*

Observatio:

Tenus cum Genitivo Plurali construitur, ut: *Crurum tenus. Lumborum tenus.*

IV. INTERJECTIONUM.

REGULA I.

O, Exclamandi, *Proh, & hem*, modò Nominativum, modò Accusativum, modò Vocativum adsciscunt, ut: *ô vir fortis! ô tempora! ô mores! Proh varias rerum vices! Hem mealux, meum desiderium!*

REGULA II.

Hei, & Va, Dativum adsciscunt, ut: *Hei mihi qualis erat! Va tibi misero.*

REGULA III.

Heu Nominativum, & Accusativum adsciscit, ut: *Heu pietas! heu prisca fides? heu infortunium! heu stirpem invilam!*

Nota: Cæteræ Interjectiones pro affectuum varietate varios, ac varios recipiunt Casus, ut: *Ohe! Ehem! Eja! Eho! &c.*

DE FIGURATA
CONSTRUCTIONE.

Quid est Figurata Constructio?

Quæ in Constructione Communem loquendi Modum non servat; sed in elegantiores Formas transmutatur, ut: *Turba clamant. Pars occisi.*

Quid est Figura?

Est artificiosus Modus culta dicendi forma,

Quotuplex est Figura Syntactica?

Duplex: Generalis, & Specialis.

Quot sunt Figura Generales?

Quatuor: Ellipsis, Pleonasmus, Appositio, Gracismus; de quibus jam dictum est.

Quot sunt Figura Speciales?

Septem usitatissima: Zeugma, Syllepsis, Synthesis, Prolepsis, Antiptosis, Evocatio, Enalage.

I. *Quid est Zeugma?*

Est, cum duobus, vel pluribus Substantivis, Genere, aut Numero diversis, additur Verbum, vel Adjectivum, quod convenit cum priore Substantivo, ut: *Virtuti non datus est locus, non regio, non imperium. Non aurum foeminam exornat; sed mores boni.*

Quot

Quot modis fit Zeugma.

Tribus modis: 1. In Genere, cum Adjectivum cum priore Substantivo convenit Genere, ut: *Semper honos, nomenque tuum, laudesque manebunt. Utinam Julius, aut ejus Soror placata fuisset.*

2. In Numero, cum Verbum, vel Adjectivum cum priore Substantivo convenit Numero, ut: *Caper tibi salvus, & hadi. Sociis, & Rege recepto. Hic majestas, hic divitiæ fuerunt. Semper honos, nomenque tuum, laudesque manebunt.*

3. In Persona, cum ipsum Verbum cum proprio Substantivo convenit Personæ, ut: *Penè ille timore, ego risu corruui. Juvit me & Deus, & tu.*

Quotuplex est Zeugma?

Triplex: Protozeugma, seu ab Initio: Mesozeugma, seu, in Medio: Hypozeugma, seu, in Fine.

1. Protozeugma est, cum Verbum, vel Adjectivum in Sententiæ Principio ponitur, ut: *Silet omnis ager, pecudes, pictæque volucres. Iratus est Rex, & Regina.*

2. Mesozeugma est, cum Verbum, vel Adjectivum in Sententiæ Medio ponitur, ut *omnis ager silet. pecudes, pictæque volucres. Rex iratus est, & Regina.*

3. Hypozeugma est, cum Verbum, vel Adjectivum in Sententiæ Fine ponitur, ut: *Pecudes, pictæ volucres, & omnis ager silet. Regina, & Rex iratus.*

Nota: In Zeugmate Verbum, vel Adjectivum non cum priore, sed cum remotiore Substantivo convenit duobus modis.

1. Cum Adverbio Similitudinis, vel Comparandi utimur in Sententia, ut: *Ego sicut fenum arui. Montes tanquam cera liquefunt. Anima nostra velut passer ex iaqueo liberata est.*

2. Cum in Sententia utimur Particula *Nisi*, ut: *Talem virtutem nullus, nisi tu edis.*

[Differt *Zeugma* à *Syllepsi*, 1. In *Zeugmate* Verbum, vel Adjectivum cum priore Substantivo convenit; in *Syllepsi* cum præstantiore, & digniore, ut:

Zeugma: *Imperator audax, & milites.*

Syllepsis: *Milites, & Imperator audaces.*

2. In *Zeugmate* Verbum, vel Adjectivum nunc Singularis, nunc Pluralis Numeri potest esse: in *Syllepsi* tantum Pluralis, ut:

Zeugma: *Gloria, & Divitia transeunt.*

Syllepsis: *Divitia, & gloria transeunt.*

II. Quid est Syllepsis.

Est, cum duobus, vel pluribus Substantivis, Genere, aut Numero diversis additur Verbum, vel Adjectivum semper Pluralis Numeri, quod convenit cum præstantiori, & digniori Substantivo. Præstat autem Numerus Pluralis Singulari; Masculinum Genus Fœmineo; Prima Persona Secundæ; Secunda Tertiæ, ut: *Milites, & Imperator pugnant. Milites, & Imperator audaces. Mulciberis capti, Marsque Venúsque dolis. Si tu, & Tullia valetis; ego, & Julius valemus. Ego cum filio sumus incolumes.*

Quot duplex est Syllepsis? Quadruplex.

Generum, Numerorum, Casuum, & Personarum.

1. *Syllepsis Generum* est duplex: *Explicita, & Implicita.*

§. *Syllepsis Generum Explicita* est duplex: *Rerum Animatarum, & rerum Inanimatarum.*

Syllepsis Generum Rerum Animatarum est, cum duobus, vel pluribus Substantivis *rerum Animatarum*, etiam Genere diversarum, additur Adjectivum Pluralis Numeri, conveniens cum præstantioris

ris Generis Substantivo, ut: *Pater, & Mater sunt colendi, quos debemus honorare. Servus, & Ancilla fidelissimi. Ulysses, & Uxor Penelope castissimi.*

Syllepsis rerum Inanimatarum est, cum duobus, vel pluribus Substantivis *rerum inanimatarum* etiam Genere diversarum, additur Adjectivum Pluralis Numeri, in Neutro Genere positum, ut: *Genus, atque eloquentia, propè paria fuerunt. Operam studium, consilium, rem, fidem meam, tibi ad omnes res parata esse putes. Divitia, decus, & gloria in oculis sunt sita.*

Observatio.

1. Si Nomina Substantiva *rerum Inanimatarum* Genere diversa sumantur quasi pro *rebus animatis*, Masculinum Ecceminò, & Neutrò dignius est, ut: *Mors & Infernus in stagnum ignis missi. Concilia & Cætus hominum jure sociati.*

2. Si Nominum Substantivorum alterum fuerit *rei animata*, alterum *inanimata*, Adjectivum convenit cum Substantivo *rei animata*, ut: *Jane fac æternos pacem, pacisq; ministros. Nauta & navis sunt submersi.*

3. Quando Substantiva *rerum inanimatarum* sunt ejusdem Generis, Adjectivum Plur: potest cum iisdem convenire Genere, ut: *Calamus & cultellus sunt necessarii. Misericordia & perfidia pari jure dilecta.*

§. *Syllepsis Generum Implicita* est, cum Substantiva diversi Generis, implicitè posita, per Adjectivum expressè positum intelliguntur; ita tamen, ut Adjectivum illud conveniat cum digniori Substantivo subintellecto, ut: *Erat uterque nudus, id est, Adam & Eva. Parentes sunt mortui, id est, Pater, & Mater. Bisque die numerant ambo pecus, alter & hædos.*

Quinque modis fit *Syllepsis Implicita*. 1. Per Nomen Distributivum, ut: *Uterque* est probus. *Nullus* horum Romanus.

2. Per Partitivum, ut: *Alter* horum loquitur.

3. Per Interrogativum, ut: *Uter* horum victor? *Quis* ipsorum recusator?

4. Per Demonstrativum, ut: *Hi* sunt Christiani. *Isti* sunt conjuges.

5. Per Substantivum, ut: *Latona* peperit gemellos, id est, *Apollinem*. & *Dianam*.

Nota: Ad *Syllepsin* referunt quidam, quando Nomini Substantivo, Pluraliter posito, additur Nomen Adjectivum Cardinale Numero, Plurali positum, conveniens cum eo, Genere, Numero, & Casu: cui rursus additur alius Numerus Singularis, Numeri Unum, quod ab utroque discordat, ut: *Habet annos viginti unum*. Commisit errores quinquaginta unum.

II. *Syllepsis Numerorum* est, cum duobus, vel pluribus Nominibus, diversi Numeri, additur Verbum, vel Adjectivum Pluralis Numeri, conveniens cum digniori Nominativo, ut: *Milites*, & *Imperator* pugnant. Dum fata, Deusque sinebant. *Milites*, & *Imperator* pugnaces.

Nota: Etiam *Syllepsis Numerorum* est, cum duobus, vel pluribus Substantivis Singularis Numeri additur Verbum, vel Adjectivum Plurale, ut: *Furor*, iraque mentem precipiant. *Præceptor*, & *discipulus docti*.

Cautio: Numerus Pluralis in Sententiæ Principio ponatur: alioqui foret Exemplum juxta *Zeugma*, ut: *Divitiæ*, & *honor* sollicitant. Non sic: *Honor*, & *divitiæ* sollicitant.

III. *Syllepsis Casuum* est, cum Nominativo, & Ablativo, Particulâ Præpositionis *Cum* inter se coherrentibus, additur Verbum, vel Adjectivum Plurale, ut: *Remo cum fratre Quirinus jura dabant*, id est, *Romulus* & *Remus jura dabant*. *Virgilius cum* *vidio tersissimi*. *Ilia cum Lauso de Numitore sati*.

Nota:

Nota: Quando Singularis Numeri Verbum additur Substantivis, discordia notatur: quando Plur: Numeri, concordia, ut: *Hungarus cum Turca pugnât*, id est, *inter se*. Cum dico: *pugnant* contra alterum, id est *una*.

IV. *Syllepsis Personarum* est, cum diversarum Personarum Nominativis Casibus additur Verbum Plur: Numeri conveniens cum dignioris Personæ Nominativo, ut: *Ego*, & suavissimus *Julius valemus*. Si *Tu*, & *Tullia nostra valetis*. Hæc, si neque *Ego*, neque *Tu fecimus*, *luemus*. *Tu* & *vicinus concertavistis*.

1. *Personarum Syllepsis* Duplex est: *Directa*, & *Indirecta*.

Directa est, quæ fit sine Particula *Cum*, ut: *Tu*, & *amicus abitis*.

Indirecta est, quæ fit per Particulam *Cum*, ut: *Tu cum fratre disceditis*.

2. Iterum est Duplex: *Explicita*, vel *Implicita*.

Explicita est, in qua Substantiva expresse ponuntur, ut:

Si tu & *frater bene valetis*, nos valemus.

Implicita est, in qua Substantiva tantum subintelliguntur,

ut: *Uterque sumus defessi*, id est, *Ego*, & *Tu*.

III. *Quid est SYNTHESIS?*

Est, cum Singularis Numeri Substantivo, Multitudinem significanti, (id est, *Collectivo*, vel *Distributivo*) respondet Verbum, vel Adjectivum Pluralis Numeri: aut etiam, cum Substantivo qualicunque additur Adjectivum diversi Generis. Nam non ad Vocis convenientiam; sed ad intellectum, significationemque refertur Constructio, ut: *Turba clamant*. *Uterque deluduntur dolis*. *Uterque formosi*. *Centaurus magna*, id est, *navis*.

Quot Modis fit Synthesis?

Tribus: 1. *Genere*, cum ipsum Substantivum & Adjectivum sunt diversi Generis, ut: *Tras*

K 5

Regi nyontatweinyok, Martin
(304.15.1)

tulit in *Eunuchum suam* id est, *fabulam*. *Centaurô* invehitur *magnâ*, id est, *navi*.

2. *Numerô*, cum Voces sunt diversi Numeri, ut: *Concio* victoriæ gratulantur. *Pars* volucres factæ. *Aperite* aliquis actuum ostium. *Turba* ruunt.

3. *Genere* & *Numerô* simul cum ipsæ Voces sunt diversi Generis & Numeri, ut: *Maxima pars* militum vulnerati, *Gens* armati.

In *Adjectivo*, & *Substantivo* quinque modis fit *Synthesis*:

1. *Ratione* discernendi *maris*, & *feminae*, ut: *Anser* fata, *Elephantus* gravis, id est, *femina*.

2. *Gratiâ Subauditionis*, cum *Adjectivum* in *Sententia* expressè positum, convenit *Genere* cum *Substantivo* intellecto, ut: *Transiit* in *suam Eunuchum*. *Cæsar* oppugnavit *Ariminum*, *qua pulchra*, id est, *Urbs*. *Centaurô* invehitur *magna*, id est, *navi*.

3. *Per Nomina Collectiva*, ut: *Pars* hominum *validi*, *turres*, ac *tecta* domorum scandunt. *Manus* ob *Patriam* vulnera *passa*.

4. *Per Nomina Distributiva*, ut: In *magnis* *lasi* rebus *utroque* sumus.

5. *Per Nomen Substantivum*, pro *Adjectivo* positum, ut: *Ut illum* *Dii*, *Deæque* perdant *Senium*, id est, *Senem*. *Scelus*, *qui me* ludificatus est, id est, *Scelestus*.

Duobus modis fit *Synthesis* in *Nomine*, & *Verbo*.

1. *Per Nomina Collectiva*, ut: *Pars* *Armeniam* petunt. *Romana* *Juventus* *nôrunt*.

2. *Per Nomina Distributiva*, vel *Partitiva*, ut: *uterque* *deluduntur* *dolis*. Pro se *quisque* *alacres* *capite* *decus* *illud*. *Vestras* *quisque* *redito* *domos*.

IV. Quid est PROLEPSIS;

Est, cum *Generi*, seu *Toti* alicui. subjiciuntur *Partes* in *diversis Numeris*, & *Personis*, non repetitô *Verbô* in *Partibus*; sed tantum *subintellectô*, ut: *Aquila* *volant*, *hæc* ab *Oriente*, *illa* ab *Occidente*

dente. *Curemus* æquam *uterque* *partem*. *Omnes* *student*, *hic* *militiæ*, *iste* *Rhetoricæ*, *ille* *Veneri*.

Totum *Triplex* est: 1. Aliquando *Pluralis Numeri*, ut: *Aquila omnes*.

2. Aliquando *Nomen Collectivum*, ut: *Pars* *vacant* *studiis*, *hæc* *Græcis*, *illa* *Latinis*.

3. Aliquando ex multis *Singularibus* copulatum, ut: *Petrus* & *Paulus* *discunt*, *hic* *Grammaticam*, *iste* *Muscam*.

Partes *sunt*: Vel (1.) *Pronomine* e. g. *Hic*, *iste*, *ille*, ut: *Milites* *redeunt*, *hic* ex *Hispania*, *ille* ex *Gallia*.

Vel (2.) *Nomina Distributiva* e. g. *Alter*, *alius*, ut: *Pueri* *sunt* *exculi*, *alter* in *Musica*, *alter* in *Rhetorica*.

Vel (3.) *Adverbia*, ut: *Discipuli* *erant* *modò* in *loquendo*, *modò* in *scribendo*.

Vel (4.) *Nomina Singularia*, ut: *Consules* *certant*, *Cassius* in *Italia*, *Manlius* in *Gallia*.

Prolepsis est *Duplex*. *Explicita*, & *Implicita*.

Explicita est, in qua & *Totum*, & *Partes* expressè ponuntur, ut: *Consules* *pugnant*, *alius* contra *hostem*, *alius* contra *Patriam*.

Implicita est, in qua vel *Totum*, vel *Partes*: Vel *Totum*, & *Partes* simul subaudiuntur.

1. *Totum*, ut: *Discimus*, ego *Grammaticam*, tu *Muscam*, i. e. *Nos*.

2. *Partes*, ut: *Discimus* *uterque* *Muscam*, id est, *Ego*, & *tu*.

3. *Totum*, & *Partes* simul, ut: *Curemus* æquam *uterque* *partem*, id est, *ego meam*, *tu tuam* *partem*. *Quisque* *suâ* *pati-*
tur *incommoda*.

V. Quid est ANTYPOTOSIS?

Est, cum *Casus* pro *Casu* ponitur, fitque peculiariter.

1. Quando *Nomen Substantivum* imitatur *Casum Pronominis Relativi*, ut: *Urbem* *quam* *statuo* *vestra* est; *subducite* *naves*; *Quem* *queritis*? *Christum*; non est *hic*.

2. Cû

Регісментальнік, Мартин
(304.15.1)

2. Cum *Nominativus* pro *Accusativo* ponitur, ut: *Sensit medios delapsus in hostes*, i.e. *se delapsum esse*.

3. *Genitivus* pro *Ablativo*, more Græcorum, ut: *Lata laborum*, id est, *laboribus*.

4. *Dativus* pro *Nominativo*, ut: Cui cognomen dicitur *Julio*, id est, *Julius*. (Etiam pro *Ablativo*, ut: *Arcebis gravido pecori*, id est, *à pecore*.)

5. *Accusativus* pro *Genitivo*, ut: Non sum id *nescius*, id est, *eius rei*.

6. *Vocativus* pro *Nominativo*, ut: *Macte virtute esto*, i.e. *mactus*. *Expectate advenis*, i.e. *expectatus*.

7. *Ablativus* pro *Dativo*, ut: Mens agitat molem, & magnò se corpore miscet, id est, *corpori*.

[De his fusiùs REYNER, & FINCKIUS.]

VI. Quid est Evocatio?

Est, cum Verbo Primæ, aut Secundæ Personæ, antepositur *Nominativus Casus* Tertiæ Personæ, ut: *Homines nostra bona serò intelligimus*. Nos *poma natamus*. *Virgilius scribo Carmina*.

Evocatio est duplex: *Perfecta*, & *Imperfecta*.

Perfecta, seu *Explicita* est, in qua Pronomen, & Verbum expressè ponuntur, ut: *Nos miseri plectimur*. *Ego Palladius delector*.

Imperfecta, seu *Implicita* est, in qua Pronomen non expressè ponitur, ut: *Nulla salus bello, pacem te poscimus omnes*, id est, *nos*.

Quatuor modis *Persona Evocans* & *Evocata* possunt fieri diversi Numeri.

1. Cum *Evocans*, *Persona* deficit Singulari Numero, ut: *Tu mee delicia me visites*.

2. Cum est Nomen Collectivum, ut: *Populus imitatur bonos mores*.

3. In

3. In Nomine *Distributivo*, ut: *Alter alterius commoda invidemus*.

4. Cum quis de se loquitur in Plurali, ut: *Nos Leopoldus damus pro memoria*.

Quid est Enallage?

In Genere est, quando Partes Orationis pro Partibus Orationis, earumque Accidentia pro Accidentibus ponuntur.

[Fusè de hac REYNER, & FINCKIUS.]

Quid est in Specie Enallage?

Est, cum in narrando Verbum Infiniti Modi ponitur pro Præterito Imperfecto Indicativi Modi, ut: *Omnes mihi invidere*, clanculum *mordere*: ego tamen *floci pendere*, id est, *invidebant, mordebant; flocci pandebam*. *Fruere miles, ac circumspicere*.

DE DISTINCTIONIS SYNTAXI.

Quid est Syntaxis Distinguens?

Quæ Voces Partium Orationis, inter se conjunctas, distinguere docet.

Modi, seu *Nota Distinctionis* sunt Quatuor.

I. COMMA est Nota Distinctionis, habens unicam Sententiam, nondum perfectè absolutam: Ejus Signum est *Semicirculus*, ad imam finalis Literæ partem positus, sic (,) ut: *Qui tacet, nescit, loqui haud scit*.

[Aliàs vocatur *Virgula Distinctio* Cicero appellat *Incisum*.]

Nota: Certa Syllabarum Mensura non est tam stricte in Commatibus observanda, ut Sententia modò pauciores, modò plures non possit admittere Syllabas, ut: *Abiit, excessit, evasit*. Nunquam enim omnium honestam mortem fugiendam, sapè etiam appetendam putari.

II.C

Regi nymetatevnyok, Martin (304.15.1)

II. COLON est Nota Distinctionis, posita post Sententiam dimidiatam, & nonnunquam velut completam: Ejus signum notatur duobus Punctis; quorum alterum alteri superimponitur, ad imam finalis Literæ partem, (:) ut: *Prout enim Magistratibus Leges; ita populo præsent Magistrate Verèque dici potest: Magistratum Legem esse loquentem; Legem autem mutum Magistratum.*

[Dicitur aliàs *Membrum*. Duo Puncta]

Nota 3. Tunc ponitur Colon in Sententia, dum Verborum perfecta quidem est Constructio; Sententia tamen adhuc ita pendet, ut à sequenti sententia modò redditio, modò applicatio expectari possit, ut: *Suspirium voluntariè emissum cælos penetrat: necessitate expressum nè tacta quidam transit.*

2. Tunc etiam ponitur Colon in Sententia, dum sequentes Sententiæ cum superiori ejusdem sunt connexionis, & una Sententia ex alia quasi fluere videtur, ut: *Gubernator Republicæ, qui totam Gubernationem Senioribus committit, parvi æstimandus: qui junioribus credit, levis: qui eam per se regit, temerarius: qui per se, & per prudentiores alios, Princeps cordatus est.*

3. Post Colon non ponitur magna Litera; nisi aliquod Dictum, vel Sententia alicujus Sapientis citetur: ut: Rectè olim dixit Plato: *Qui privatim malus, publicè nunquam bonus.*

III. SEMICOLON est Nota Distinctionis, Comate majus, Colon minus denotans; Ejus signum est Punctum cum Comate, ad imam finalis Literæ partem positum, sic (;) ut: *Nimia, & intemperata vini potatio juniores ebrios; senes verò & ebrios, & stultos facit.*

[Aliàs vocatur *Media Nota*, Virgula cum Puncto.]

Nota: 1. Tunc ponitur Semicolon, quando aut partes Sententiæ ita variantur, ut nimium videretur, si pone-

poneretur Colon: parum verò si Coma, ut: *Tu, quid divitiis valeant, libenter contueris; quid autem virtutes, non item a. Ante has potissimum Particulas ponitur Semicolon: At, est, sed, verò, verum, idè; tamen, nam, quia, enim, quippe, quandoquidem, eò, quòd, neque, p. aterquam, &c. ut: Hoc facio incitus; affectus enim in te hoc exigit. Si Dii sunt: divinatio quoque est.*

IV. PUNCTUM. est Nota Distinctionis. posita post Sententiam perfectè integram: Ejus Signum est unicum Punctum, ad imam finalis Literæ partem positum, sic (.) ut: *Si per laborem honesti quidpiam feceris; labor abit, honestas manet. Si per voluptatem tuam quid feceris; voluptas abit, turpitudine manet.*

[Vocatur aliàs *Ambitus*, *periodus*.]

Hinc Periodus alia est *Monocolor*, id est, unius Coli, seu Membri; alia *Dicolor*; alia *Tetracolor*, &c. De quibus in Rhetorica fufius.

Sunt & alia Nota Distinctionum:

I. *Nota Interrogationis*, quæ post Interrogationem ponitur, & pingitur ad imam finalis Literæ partem, sic (?) ut: *Quid divitiis gaudes, quid earundem augendarum cupiditate, & amittendarum metu, continuò te ipsum maceras?*

II. *Nota Exclamationis*, quæ post Exclamationem, vel Admirationem ponitur, & pingitur sic: (!) ut: *ô tempora! ô mores! Heu prisca fides!*

III. *Nota Parenthesis*, quæ in Sententiæ alicujus medio aliquod Verbum, vel Sententiam, ad istius Sententiæ Perfectionem non planè necessariam ponit, & pingitur sic: ( ) ut: *Cur tuum, mi amice (ignosce quarella) officium non facis?*

IV. No

Regi nymontatvchjok, Martin
(304-16-11)

IV. *Nota Diareseos*, quæ ponitur supra duas Voca-
cales, nè in Diphtongum cohæreant, ut: *Pœta*,
Suavis, *Michaël*, *Aërius*, &c.

V. *Nota Divisionis*, seu *Subunionis*, quæ vel in
medio Dictionis Compositæ ponitur, vel superma-
nentem Dictionem in fine alicujus Versûs, conjun-
git cum Principio sequentis: & pingitur sic (-) ut:
O socii! neque enim ignari sumus *ante-malorum*.

VI. *Nota Apostrophæ*, quæ Literam à fine Dictio-
nis rejicit: & pingitur sic (') ut: *Ain' tu*, *Viden'*
id est, *Aisne*, *videsne*.

DE ORTA SYNTAXI.

Quid est Orta Syntaxis?

Quæ Partes Orationis eleganter, & variè com-
ponere docet.

Quotuplex est Orta Syntaxis?

Duplex: *Elegantia*, & *Variationis*.

Quid est Syntaxis Elegantia?

Est, quæ fit in *Consociatione*, *Ordinatione*, &
Collocatione.

I. *Consociationis* Regulæ hæ sunt:

1. Quæ Vocabula Significatione convenire vi-
dentur, in eadem Sententia eleganter ponuntur,
ut: Nihil est, mihi crede, virtute *formosius*, nil
pulchrius, nil *amabilius*.

2. Oppositæ Significationis Vocabula propè se
collocantur, ut: Qui *stultis* *eruditi* videri volunt,
eruditus *stultus* videntur.

3. Vocabulum *Aliud* eleganter geminatur, ut:
Aliud aliis annis magis convenit.

4. Ve-

4. *Venusta* est Oratio, quæ per Gradus Com-
parationis gradatim procedit, ut: *Malum* Patrem-
familias, quisquis noctu faceret, quod interdiu
posset, nisi in cœli tempestate: *pejorem*, qui pro
festis diebus ageret, quod feriatis deberet: *pesti-
mum*, qui sereno die, sub tecto potius operaretur,
quàm in agro, *dicerem*.

5. Vox *Immane* eleganter ponitur pro *Valdè*,
ut: *Immane*: quantum ille exacebatus est.

II. *Ordinationis* Regulæ hæ sunt:

1. Pronomen inter Adjectivum & Substantivum
suaviter collocatur, ut: *Mira* *quædam* in cogno-
scendo *suavitas* videtur.

2. Inter Pronomen, & Substantivum aliud quid-
piam concinnè interponitur, ut. Omnem ipem ha-
beo in *tua* *erga me* *benevolentia*.

3. Inter duo Vocabula, cum primis Copulativâ
Conjunctione junctâ, eleganter ponitur Vocabu-
lum tale, quod utrisque convenit, ut: *Magnum*
omnino opus, & *arduum* conamur.

III. *Collocationis* Regulæ hæ sunt:

1. Adjectiva Substantivis anteponuntur, & ele-
ganter per quasdam Voces interpositas separantur,
ut: *Affidua* multis odium reperere *querela*.

2. Venustiùs Sententia Verbis, quàm aliis Parti-
bus Orationis clauditur, ut: Esto me sopiti, igna-
vissimique homines *eludant*.

3. Præpositio Substantivo, & Adjectivo additâ,
in medio collocatur, ut: *Multas* *ob causas*. *Nullo*
in negotio recedit.

L

4. Eti-

Regi nymtatelnyok, Martin
(304.16.11)

4. Etiam à suo Casu eleganter separatur Præpositio, aliquâ Dictione, ut: *Ex animi indicis* colligere licet.

5. Eleganter fit, dum Superlativo, ejusdem Nominis Comparativus postponitur, ut: Mihi quidem *eruditissimus* es; esses nihilominus *eruditior*, si temporis injurias ferres.

6. Vocabula *Ullus* & *unquam* eleganter postponuntur Negationibus, ut: *Neque ulla* res me magis delectat. *Nec unquam* finit dolorem.

7. Vocabula, *Tantum abest*, si ponantur, ferè bis sequitur Verbum Subjunctivi Modi, cum Particula *ut*; additis etiam aliis, quæ sunt: *Contra, maxime, minime, potius, valde, ne, quin, etiam*, ut: *Tantum abest, ut tui obliviscar; ut potius quotidie sim memor.*

8. Particula *Et* rarissime antepositur Monosyllabis Vocibus; sed iis Conjunctio *Que* postponitur, ut: De fidelitate, *dæque* familiaritate tua nullus dubitat.

9. Particulam *Si* eleganter sequitur *Sin*, ut: *Si* venias, habebis; *sin* minus, carebis.

10. Particulæ: *Qui, qua, quod, cum, dum, ne, cur*, in Sententiæ medio suaviter collocantur, ut: *Tuum* amorem, *dum* vivam, æqui, bonique consulo. Otium diligentiae *qui* præponit, laude indignus habetur.

[Fusiùs de his JOANNES BUCHLERIUS.]

Quid est Syntaxis Variationis?

Quâ aliquam Sententiam variis modis efferimus.

Variationis Modi præcipuè sunt Quatuor.

I. SYNONYMIA, quâ Vox una idem significans, ponitur

ponitur pro altera, ut: *Ensis, arma, gladius, pugio, aqua, unda, lympba.*

II. ENALLAGE, eaque Duplex.

Primò *Enallage Partis*, cum Pars una ponitur pro altera sic:

1. *Nomen* pro *Verbo*, ut: *Mendicitas* misera est, pro *Mendicare* miserum est. Non est mihi *dubium*, pro non *dubito*.

2. *Nomen* pro *Adverbio*, ut: *Frequens* est apud amicos, pro *Frequenter* est apud amicos.

3. *Nomen* pro *Participio*, ut: *Disputatores* pueri, pro *Disputantes*.

4. *Participium* pro *Gerundiis*, & *Supinis*, ut: *Venit visurus Patriam*. *Venit visum*. *Venit videndi* ergò. (ut in *Supinis* suprà.)

Secundò: *Enallage Accidentis*, cum unum Accidens ponitur pro altero. Fit hoc variis modis.

1. *Nomen Substantivum* ponitur pro *Adjectivo*, ut: Juxtà Sententiam *Ciceronis*, pro; juxtà Sententiam *Ciceronianam*.

2. *Nomen Proprium* pro *Appellativo*, ut: Non deerunt *Marones*, pro *Boni Poeta*.

3. *Nomen Appellativum* pro *Nomine Proprio*, ut: Sic dicit *Poeta*, pro *Ovidius*.

4. *Casus* unus ponitur pro altero, ut:

<i>Virtus</i>	laudatur.
<i>Virtutis</i>	laus frequens est.
<i>Virtuti</i>	tribuitur laus.
<i>Virtutem</i>	laus manet.
<i>Virtute</i>	nihil laudabilius.

III. PERIPHRAISIS, cum Vocem, vel Sententiam aliquam, pluribus, circumscriptivè enunciamus, ut: DIVES: *Magnâ pecuniâ summâ polens.* DOCTUS: *In omni sapientia versatissimus, cultissimus.*

IV. ÆQUILOQUENTIA, seu Æquipollentia, quando Sententiam aliquam, aliâ Sententiâ idem significante, exprimimus, ut: *Non est mihi amicus: Non habeo te pro amico. Natus es ex Caute: Cautes te genuit.*

[De his D. ALSTEDIUS, & GOMENIUS fusiùs.]

DE ORDINE CONSTRUCTIONIS.

I. *Vocativus* Casus incipit Constructionem; aut si is deest, *Nominativus* cum suo *Verbo*, vel, quod *Nominativi* locò ponitur. *Ipsò* etiam deficiente, *Verbum* primæ, vel secundæ Personæ; in quo quidem semper subintelligendus est *Nominativus*, si apertè non sit positus. Item *Verba Impersonalia*, sinè *Nominativo*; ut & *Adverbia vocandi*, *Optandi*, *Demonstrandi*, *Hortandi*, *Interrogandi*.

2. *Nominativum* sequitur *Verbum Finitum*.

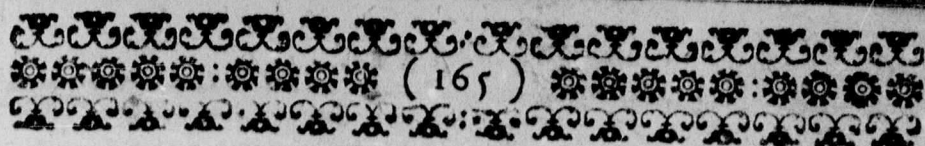
3. *Verbum* sequuntur *Casus Obliqui*, in suo ordine; vel aliquando etiam *Membrum Orationis*, aut aliud aliquid, *Obliqui Casus* locò positum. Item, *Infinitivus*, *Adverbia*, *Præpositiones*, *Conjunctiones*.

4. *Nova Periodus* novam optat Constructionem.

5. Si quid ex his defuerit; *Vocibus subintellectis* supplendum.

Non datur ad Musas currere lata via.

DE

DE POËSI.

Quid est POESIS?

Est Ars tradens Modum faciendi Orationem Ligatam.

Quid est Oratio Ligata?

Quæ certis *Temporibus* (*Qualitatibus*,) & *Numeris* (scilicet *Syllabarum*,) ligatur.

Quot sunt in Poësi consideranda?

Quatuor: SYLLABA, PES, VERSUS, & CARMEN.

DE SYLLABA.

Quid est Syllaba?

Dictum est suprâ.

Quid notas de Syllaba?

1. Debet esse vel Pars certæ alicujus Vocis, vel Integra Vox; secus *Quantitas* non potest determinari, ut: *ho*, in Voce *hora*, vel *homo: mus*.

2. Etiam Vox debet ab ambiguitate liberari, ut: *Populus*, (arbor,) prima longa; *Populus* (homines,) prima brevis.

Quot sunt in Syllaba consideranda?

Duo: *Divisiones*, & *Affectiones*.

Quot modis dividitur Syllaba?

Duobus: *Ratione Sitûs*, & *Ratione Quantitatis*.

Quotuplex est Ratione Sitûs?

Triplex: { *Prima*, } ut: { *Ho-*
               { *Media*, }   { *mi-*
               { *Ultima*, }   { *nes*,

L 3

Nota:

Regi nyontatvelnyok, Martin
(304.15.11)

Nota: 1. Una est prima Syllaba: una etiam ultima; reliquæ pro mediis habentur, ut: *No-bilita-tes*.

2. Etiam Monosyllabicae Voces ad ultimas numerantur, ut: *Mus*.

Quotuplex est ratio Quantitatis?

Triplex: { *Longa,* } { *Producta.*
          { *Brevis,* } { *Corrupta, Rapta, Curta.*
          { *Anceps,* } { *Communis, Indifferens.*

Quid est Syllaba Longa?

Quæ Mensuram habet Longam, ob quam in Versu producit, ut: *Hector*.

Quid est Syllaba Brevis?

Quæ Mensuram habet brevem, ut: *Pius*.

Quid est Anceps?

Quæ modò Longam, modò Brevem habet, ut: *Tenebra*.

Quot modis cognoscuntur Quantitates Syllabarum?

Decem modis: *Vocali ante Vocalem, Diphthongò Positione, Regulâ Præteritorum, Regulâ Supinorum, Derivatione, Compositione, Incrementò, Finali, Terminatione, & Exemplò.*

I. DE VOCALI ANTE VOCALEM.

Vocalem rapiunt, aliâ subeunte, Latini.

Vocalis ante Vocalem in Latinis Dictionibus brevis est, ut: *Pius, Puer*.

Exceptio.

1. Fio, sed *I* produc, si non hanc *R* comitatur.

In verbo *Fio* Vocalis *I*, ante aliam Vocalem est longa, ut: *Fiam, fies*. Si tamen posteriorem Vocalem sequatur *R*, brevis est, ut: *Fierem, fieri*.

2. In

2. Inter Vocales, J, binas, protrahe primam.

Corripitur *bijugus, trijugus*, sic *quadrijugusque*.

Consona *J*, inter duas Vocales posita, facit syllabam præcedentem longam, ut: *Troja, major, tuus*.

Excipe hinc tria: *Bijugus, trijugus, quadrijugus*, in quibus Vocalis *I*, ante *J*, brevis est.

3. Tertius E longat Quintæ, Patriusque sequente *I*.

Ast *E* corripies, *fideique, speique, rei*que.

In Genitivo, & Dativo Casu Quintæ Declinationis Vocalis *E*, ante *I*, producit, ut: *Faciei, diei, speciei*. Exci-piuntur. *Fidei, spei, rei*.

4. Ius Vates commune tenet: sit *solius* index.

Corripit *alterius*, semper producit *alius*.

Genitivi Nominum, & Pronominum in *Ius* desinentes, Vocalem ante aliam Vocalem habent communem, ut: *Unus, solius, illius, istius*.

Excipiuntur: *Alterius* brevem habet; *Alius* longam ad Nominativi Casus differentiam.

5. Eheu producit primam: variabit at *Ohe*.

Particula *Eheu*, Vocalem ante Vocalem habet longam; *Ohe* verò communem.

6. Cai, Pompèi, Vultèi, protrahe Quintos.

Hi Vocativi Casus, *Cai, Pompei, Vultei*, Vocalem ante Vocalem habent longam.

7. Protrahe, vel brevia: Cytherea, chorea, platea.

Dariùsque simul, dum Carmen postulat, aut Res.

Voces *Cytherea*, &c. Vocalem ante aliam Vocalem habent communem.

Appendix.

Græcula Vocalem longant: breviántque Latini.

Græca Vocabula Vocalem ante aliam Vocalem habent longam; Latina verò brevem, ut: *Pierides, Chio, Aër, Dius, Philosophia, Symphonia, Andreas, Orion*.

DE DIPHTHONGIS.

Diphthongum produc, seu Græcam, sive Latinam.

Diphthongus omnis, tam Græca, quàm Latina, longa est, ut: *Aurum, Eurus, Cælum, Aeneas, aule, mensa.*

Exceptio.

Ante aliam longam Vocale[m] corripitur *Præ*.

Præpositio Præ, duobus in locis brevis est.

1. Cum eam sequitur Vocalis longa, ut: *Præsse, præire, præstus.* 2. In Voce *Præcutus*.

DE POSITIONE.

Vocalem produc, sequitur dum Consona bina;

Littera vel duplex, ceu: *Gaza, lapillus, Araxes.*

Quando aliquam Vocale[m] sequuntur duæ Consonæ, vel Littera duplex, tunc ea est positione longa, ut: *Arma, terra, bellus: gaza, axis.*

Appendix.

Præcedens quoties concludit Consona Verbum, Aiteta Principium alterius, dices Posituram.

Dum aliquam Dictionem claudit Consona, alteram verò incipit: tum illa Vocalis in prioris Dictionis fine erit positione longa, ut: -- *Deus nobis hæc otia fecit.*

Exceptio.

Consona, si Vocis Vocale[m], dupla, sequentis, Principium est, eadem vix longatur Positurâ.

Si Vocale[m] brevem in fine Dictionis positam, sequuntur duæ Consonantes, aut Littera duplex in Principio sequentis dictionis; tum illa non erit positione longa, ut:

Phœbæ GRaves Trojæ semper miserate labores.

Tales, fama canit tumidum super æquora Xerxem,

Construxisse vias. Frondæ PRemit crines ---

Si Mutam, Liquidamq; simul, brevis una præibit, Contrahet Orator; variabit Carmine Vates.

Si Vocale[m] naturâ brevem sequantur Muta, & Liquida, in eadem Dictione conjuncta; tum ea communis erit, ut: *Cedrus, agri, patris, volucris, nigri.*

Nota.

Nota: Ut Vocalis naturâ brevis, communis fiat, propter Mutam, & Liquidam, Tria observanda sunt.

1. Ut post Vocale[m] statim Muta fiat, deinde Liquida, ut: *Patris, Atlas. Non Partis, Altas.*

2. Muta, & Liquida ad unam, eandemque Syllabam pertineant, ut: *Tenebra, Peplum.* Nam non valet: *Albus, obruo, obliviscor, sublevo.*

Ut Vocalis naturâ brevis fiat, quæ præcedit Mutam, & Liquidam, ut: *Patris, nigri, agri, à Pater, niger, ager.* Nam non valet: *Matris, fratris, ebrius, à Mater, frater, &c.*

DE PRÆTERITIS DISSYLLABIS.

Præteritiva tenent primam Dissyllaba longam:

Sto, do, scindo, fero, rapiunt, *bibo, findo* priores.

Compositum tamen, *abscidi*, communis habetur.

Verba Præteriti Perfecti duarum syllabarum priorem syllabam habent longam, ut: *Legi, feci, veni, vidi, vici.*

Excipiuntur sex ista: *Sto, do, &c.* quæ priorem syllabam brevem habent. Compositum *Abscindo* in Perfecto mediam habet communem.

DE PRÆTERITIS GEMINANTIBUS

PRIMAM SYLLABAM.

Corripiunt primas geminantis, ceu *Ceciderunt.*

Cado cecidit habet longam: sic *Pedo pepedi.*

Præterita Perfecta primam syllabam geminantis, utrasque duplicationes habent breves, ut: *Pepigi, tutudi, peperit, pepuli.*

Excipiuntur duo: *Cecidi à Cado, & Pepedi,* quorum posterior duplicatio longa est.

V. DE SUPINIS DISSYLLABIS.

Cuncta Supina tenent primam Dissyllaba longam.

At *reor, atque fero, do* jungit *ciere, linôque,*

Ire, ruôque, queo, sivi, rapuere priores.

Supina dissyllaba priorem syllabam habent longam, ut: *visum, motum, fustum, lustum.*

L 5

Ex.

Regi montatwngok, Martin
(304.15.1)

Excipiuntur hæc novem: *Ratum, fatum, rutum, &c.* quæ priorem syllabam brevem habent.

Observatio.

1. Esto *citum* à *cico*. Sed Quartæ vult *cio citum*.

Citum Secundæ Conjugationis à *Cico* brevem habet priorem. Quartæ verò Conjug: à *Cio* longam.

2. Fert *ruitum ruo* nunc; priscisq; *ratum* tulit aptè.

Ruo Supinum *ratum*, habet priorem brevem, cum suis Compositis.

3. Nunc *statum* atq; *statum* poteris formare supinum.

Statum priorem syllabam habet communem.

DE SUPINIS POLYSYLLABIS.

Producunt in *Tum* Polysyllaba cuncta Supina.

Supina trium, vel plurium syllabarum in *Tum* desinentia, penultimam syllabam habent longam, ut: *Amatum, confectum, argutum, solutum.*

De *Vi* Præteriti, semper producitur *itum*.

Corripe *cognovi* simul *agnovique* Supinis.

Præteritum per *Ui* dat *Itum* breve ritè Supinis.

Supina in *Itum* desinentia, quæ veniunt à Præterito in *Vi*, penultimam habent longam, ut: *Cupitum, auditum, quasi-tum, petitum.*

Excipiuntur duo: *Cognitum, agnitum*, quæ brevem habent. Item venientia à Præterito in *Ui* desinente, ut: *Momitum, cubitum, notitum*. Item: *Bibitum*.

DE DERIVATIS.

Derivata Patrum naturam Verba sequuntur.

Voces Derivatæ habent Quantitatem suorum Primitivorum, ut: *Legam, lege*, à *lego*. *Amicus, amator, amabilis*, ab *Amo*, prima brevis. *Oratio, orator, oraculum*, ab *Oro*. *Legifere, legere, legeram*, à *Legi*, prima longa.

Exceptio.

1. *Mobilis*, ac *fomes, laterna*, ac *regula sedes*:

Orta licèt brevibus; producunt ac benè primam.

Lon-

Longa est in his eadem syllaba, quæ in Primitivis fuit brevis, ut: *Mobilis* à *Moveo*, &c.

2. Corripiuntur: *Arista, vadum, sopor*, atque *lucerna*: Nata licèt longis; usus te plura docebit.

Brevis est in his: *Arista, vadum*, &c. Quamvis veniant à Primitivis longis: *Apeo, vado*, &c.

VII. DE COMPOSITIS.

Simplicium Leges retinent Composita suorum:

Diphthongus quamvis, vel Vocalis varietur.

Innuba, pronuba, dejero, pejero corripiuntur.

Sic: *nihilum*, velut *ambitus*, & sic *semisopitus*:

Contrahe, quæ *fundus, fugio, neptisque, neposque*,

Voces Compositæ habent Quantitatem suorum Simplicium; etiam si Diphthongus, aut Vocalis in aliquam Vocale mutetur, ut: *Impurus, praeclarus, ignobilis, admiror*, à Primis longis. *Osculer, concupio, improbus, invoco*, à Primis brevibus. *Inquiro, nido, occido, senecido*, à *quero, ludo, cado*, Diphthongi mutatione. *Incido, colligo, conficio*, à *Cado, lego, facio*, Vocalis mutatione.

Excipiuntur *Innubo*, &c. quæ non servant quantitatem à *Nubo, juro*. [*Conrubium* mediam communem habet.]

Nihilum prima brevis, ex *Ni* & *bilum*. *Ambitus* Nomen mediam habet brevem; Participium verò *Ambitus* eandem longam habet. In Voce *Semisopitus*, syllaba *so* brevis est, à *Sopio*. Composita etiam ex *Dico* syllabam *di* brevem habent, ut: *Causidicus, veridicus, fatidicus, maledicus*.

DE PRÆPOSITIONUM COMPOSITIONE.

Fatidicus quoque, cum Sociis à *dico* creatis.

Aproduc, E, De, Di, Se, Pra, Próque Latinum.

Corripiat aut *dirimo* primam, sociusque *disertus*:

Et *fari, fessus, fateor, fanumque* creantur:

Hue

Regi nymontatvchjok, Martin
(304.15.11)

Huc *profugus* spectat; cui junge *profano*, *protervus*:
Huc *proficiscor* ades: *properare*, *procella*, *profecto*:
Tūque *propago* genus; vitis *propago* recede.
Corripe *Pro* Græcum; testatur ut ipse *Propola*.

Hæ Præpositiones: *A*, *E*, &c. sunt longæ, ut: *Amitto*,
amoveo: *Educo*, *erumpo*: *Defero*, *deludo*: *Diduco*, *diripio*:
Sepono, *separo*: *Prælego*, *præficio*: *Produco*, *provebo*.

1. *Di*, in Vocibus *diripio*, & *disertus*, brevis est.

2. Etiam *Pro* in Vocibus *profundus*, *profugio*, *proneptis*, &c.
brevis est.

3. Græcæ Dictiones Præpositionem *Pro* semper habens
brevem, ut: *Propola*, *Prometheus*, *Propheta*, *Propontis*.

4. *Propago*, cum significat Vitæ, longam habet; cum
Genus, seu *Prosapiam*, brevem, ut patet ex hoc:

Dat *propago* merum: surgit de Patre *propago*.

Appendix.

Propino variare potest, *procuro*, *profundo*.

In Vocibus *Propino* &c. communis est *Pro*.

Circum corripies, *ad*, *ab*, *in*, *re*, *per*, *ob*, *super*, & *sub*.

Hæ Præpositiones *Circum*, *ab*, *ad*, &c. breves sunt ut:
Circumseo, *circumago*: *abeo*, *adeo*, *adoro*: *ineo*, *inuro*: *redeo*,
repeto: *pereo*, *perago*: *obeo*: *superaddo*: *subeo*.

Observatio.

Ritè *Re* dico brevem; Refert à *Res*, dabo longis.

Præpositio *Re*, in Verbo Personali Refert brevis est; in
Impersonalis, veniens à Nomine *Res*, longa.

DE A, IN COMPOSITIONE.

A produc positum Compōsti parte priori.

Si prior Compositionis pars in *A* definit, ea longa est, ut:
Traduco, *trano*, *quare*, *contradico*.

E, IN COMPOSITIONE.

Si prior *E* retinet Compōsti pars, brevis esto.

Cum

Cum Sociis *nequis*, *nequam* producitur aptè.

Ex *Facio* variant, Verbis Compōsta Secundæ.

Vocalis *E*, priorem partem Compositionis claudens, bre-
vis est, ut: *Nefandus*, *nefastus*, *nefarius*, *hujusmodi*, *nefas*,
nequeo, *benedico*, *valédico*, *propemodum*.

Excipiuntur:

1. *Nequis*, *nequitia*, *nequam*, *nequaquam*, *nequidquam*,
nequando, *nequod*, in quibus longa est.

Item: *Veneficus*, *trevir*, *videlicet*.

2. Compōsta ex Verbo *Facio*, cum Verbis Secundæ Con-
jugationis, habent communem, ut: *Liquesecio*, *tepefacio*,
calefacio, *patefacio*. Si tamen cum aliis Verbis componantur,
habebunt brevem, ut: *Transfacio*, *labefacio*.

I, vel Y, IN COMPOSITIONE.

Si prior *I*, vel *Y*, pars Compōsti fert, breviatur.

Cum reliquis longis retinent *I*, ritè *quadriga*.

Quæque *dies* gignit, tamen hæc quoq; longa viden-
I, si non maneat fixum, longare memento. [tur.

Vocalis *I*, vel *Y*, priorem partem Compositionis claudens
brevis est, ut: *Omnipotens*, *sacrificus*, *multiplico*, *agricola*, *cau-
sidicus*, *manifestus*, *notifico*, *terrigena*, *semisepultus*, *Polydorus*,
Polypus, *Polycarpus*, *Palinurus*.

Excipiuntur:

1. Scilicet, *illicet*, *ibidem*, *biga*, *triga*, *quadriga*, *tibicen*,
limus, *ubizis*, *ubique*, *figuis*, *figuod*, *vipera*, *utrobique*, *five*, &c.
longam habent.

2. Etiam quæ ex Nomine *Dies* componuntur, ut: *Bidu-
um*, *triduum*, *pridie*, *pridianus*, *postridie*, *meridies*, *meridia-
nus*, *meridior*.

3. Si *I*, per Casus variatur, & Casum non retineat, etiam
longa est, ut: *Quivis*, *quilibet*, *tantidem*, *quidam*, *reipubli-
ca*, *utrique*, *plerique*, &c.

Nota.

Idem Masculeum produc. Sed corripe Neutrum.

O, IN

Regi nyontatvnyok, Martin
(304.15.11)

O, IN COMPOSITIONE.

1. Omicron in Græcis medium brevare memento.
2. O medium Græcis *magnum* brevare caveto.
3. O partim longum, partim breve fit Latiale.

1. Vocalis O parva, quæ Omicron dicitur in Græcis, claudens priorem partem Compositionis, brevis est, ut: *OEnomus, carpophorus, Philosophus, Astronomus, cibirotheca, Philomela, Argonauta, holocaustum.*

2. Vocalis O magna longa est, ut: *Geometra, Minitharus, Lagopus.*

3. In Latinis Dictionibus O Vocalis, claudens priorem partem Dictionis, in quibusdam longa est, in quibusdam brevis.

Longa est in his: *Quandoque, quandoque, nolo, introduco, retroversus, primogenitus, &c.*

Brevis est in his: *Hodie, quandoquidem, bardocaulus, quoq.*

U, IN COMPOSITIONE.

U, rapiunt positum Compōsti parte priori.

Vocalis U, claudens priorem partem Compositionis brevis est, ut: *Cornupeta, decumans, diuturnus, Grajugona, mæmisto, quadrupes, usuvenit, dacenti, dupondium, &c.*

VIII. DE INCREMENTO.

Quid est Incrementum?

Est, quando Nominativus Casus, vel Præsens Indicativi unâ, aut pluribus syllabis augetur.

Quotuplex est Incrementum?

Duplex: *Nominis, & Verbi.*

Quotuplex est Nominis Incrementum?

Duplex: *Singularis, & Pluralis Numeri.*

Qua est Norma, seu Regula Incrementorum?

In Nomine Casus Nominativus; in Verbo, sive Activum, sive Passivum, sive Deponens illud sit. Se-

CUR-

cunda Persona, Præsentis Indicativi, Activæ Vocis, ut: *Amabam, ab Amas: Legeram, a Legis: Sequebar, à ficto Activo Sequo, sequis.*

Quotuplex est Incrementum Singulare Nominis?

Triplex: *Prima, Secunda, & Tertia Declinationis.*

DE INCREMENTO SINGULARI NOMINIS.

A, Incrementum I. Declinationis.

A crescens rarum, Primæ producitur aptè.

A, Incrementum Primæ Declinationis, quamvis raro fiat, longum est, ut: *Aulæ, pictæ, auræ* id est, *Aula, picta, aura.*

E, I, U, Incrementa II. Declinationis.

Vult E breve esse: & I dum crescunt: & U ritè Secundæ. [tur.

Longat Iber mediam, crescens; quod Nata sequuntur.

E, I, U, Incrementa, Secundæ Declinationis, in singulari Numero brevia sunt, ut: MisEri, tenEri, olri, duumEri: satUri.

Excipiuntur: *Iber, cum Composito Celtiber, longum habent Incrementum.*

A, Incrementum III. Declinationis.

Nomen in *A* crescens, quod Tertia protrahe, flectit.

Si finis Ternæ *Al*, vel *Ar* est, breviato Marina:

Sic *Par*, cum *Natis*, *hepar* cum *nectare*, *bacchar*, Cum *vade*, *mas*, & *amas*, quibus addito *lârq;* *jubarq;* Poscit *A* Græca, vel *As* breve, crescens Dictio quæquoque finitum, si Consona ponitur ante: [vis:

Sic *dropax*, *anthrax*, *atrax*, cum *smilace*, *climax*: His *athacem*, *penacem*, *colacem*, *stiracem*que *facem*que Atq; *abacem*, *coracem*, *phylacem*: Compōstq; *nectes*.

A, Incrementum Tertiæ Declinationis in singulari Numero longum est, ut: *Animæ, calæ, ætigæ, bonæ, Titæ, pæ, pietæ.*

Exci-

Регі нгонтателнгок, Мартін
(304-15-11)

Excipiuntur, quorum breve est:

1. Nomina in *Al*, vel *Ar* desinentia Generis Masculini, ut: *Anibalis*, *Asdrubalis*, *Casaris*, *Amilcaris*.
2. Hoc Nomen *Par* cum suis Compositis, ut: *Imparis*, *disparis*. Item: *Hepatis*, *nectaris*, *bacharis*, *radis*, *maris*, *anadis*, *laris*, *jubaris*.
3. Nomina Græca Tertiæ Declinationis in *A*, vel *As*, desinentia, ut: *Poëmatis*, *stemmatis*, *dogmatis*, *Palladis*, *Arcadis*, *Dorcadis*, *lampadis*.
4. Quæ Consonam aliquam habent ante *S* finalem, ut: *Trabis*, *Arabis*, *Lelapis*.
5. Nomina hæc: *Dropax*, &c. & *Phylax*, cum suis Compositis *Arctophylax*, &c.

E, Incrementum III. Declinationis.

Poscit *E*, si crescit. Numerò breve Tertia primò: *Degener*, atq; *teres*, *pulvis*, cum *funere*, *nex*, *grex*, *Enis* protrahitur Patrius; ceu *renis* habet *ren*, *Ver*, & *Iber*, *locuples*, *hares*, *mercésque*, *quiesque*. *Lex*, *vervex*, *halec*, *seps*, *plebs*, *Rex*, insuper *halex*. *El* longum Peregrina tenent, ut: *Er*, *Es*, quoq; Græca.

E, Incrementum Tertiæ Declinationis, in Singulari Numero est breve, ut: *Degeneris*, *pulveris*, *gregis*.

Excipiuntur, quæ longam habent.

1. Nomina Genitivum Casum in *Enis* formantia, ut: *Lienis*, *renis*, *Sirenis*, *splenis*, *lichenis*: præter *senis*, *hymenis*.
2. Hæc Nomina: *Ver*, *Iber*, *locuples*, &c.
3. Propria Nomina in *El* desinentia, ut: *Michælis*, *Joëlis*, *Danielis*, *Gabrielis*.
4. Græca Nomina in *Er*, & *Es* desinentia, ut: *Crateris*, *ebaysteris*, *Rbramnetis*, *tapetis*, *magnetis*.

Excipe: *Ætheris*, *æris*.

I, vel Y, Incrementum III. Declinationis.

Curtat *I* Crementum Numerò, vel *Y*, Tertiâ primò: *Ordo*, *pugil*, *carmen*, *cespes*, cum *sanguine Princeps*.

Et

Et *clamys*, atque *chalybs*, *pollex*, non plura requiro.

Inis sed Patrius Græcus longabit, & *Ynis*;

Ceu: *Delphyn*, *Phorcyn*, *nesis*, *vibex*, *Salamisque*, *Elis*, *gliris*, *Dis*, *lis*, *Samnis*, *gryps*, adde *Quiritem*.

I, vel *Y*, Incrementum Tertiæ Declinationis, in Singulari Numero, breve est, ut: *Ordo*, *Pugil*.

Excipiuntur: quæ longam habent.

1. Nomina Græca, quæ Genitivum Casum in *Inis*, vel *Ynis* formant, ut: *Delphinis*, *Salaminis*: *Phorcynis*.
2. Hæc voces: *Nesidis*, *eibidis*, *Disis*, &c.

IX, vel YX, Finientia.

Quæ fines dant *IX*, aut *YX*, Patriò dato longum.

I Patriò breve dant, *histris*, cum *ornice*, *varix*, *Coxendixque*, *cilix*, *chænix*, *natrixque*, *calixque*, Atque *calyx*, Danaum neptes *ericemque*, *nivemque*, *Sardonichi*, *appendix*, & *onyx*, *pix*, junge *philixque*, Et *salices*, *silices*, *larices*. Sit *bebrycis* anceps. Sed brevibus junges, in *Gis* cum Patrius exit.

Coccyx, *coccygis*; *mastyx*, *mastygis* amabit.

Nomina *Ix*, vel *Yx* desinentia Incrementum *I*, vel *Y*, in Singulari Numero, habent longum, ut: *Felcis*, *nutricis*, *perdicis*, *cornicis*: *bombycis*.

Excipiuntur, quæ breve habent.

1. Hæc Nomina: *Histris*, *ornix*, *varix*, &c.
2. Quæ Genitivum in *Gis* formant, ut: *Phryx*, *Styx*, *Japix*, [Duo tamen: *Coccyx*, & *mastyx* longum habent.]
3. Quod commune habet, ut: *Bebryx*.

O, Incrementum III. Declinationis.

O crescens Numerò, producit. Tertia, primò:

Unio, ceu *Telamon*; *sol*, *candor*, *vóxque sacerdos*.

O parvum Græcis breviter; producito *magnum*.

Corripitur Genitivus *Oris*, quem Neutra dedere.

M

No

Pēgi nyomtatványok, Martin (304.19.11)

Nomina. Sed produc *os oris*. Sic brevis *arbo*s :
Et *lepus* à *pus* Compōstū: *bos*, *compos*, & *impos* :
Cappadocem rapias velut *Allobrogem*, *Dolopēmque*.
Ethiopem. Produc *Cercops*, *hydrōpsque*, *cyclopsque*.

O Incrementum Tertiæ Declinationis longum est, ut: *Unio-
nis*, *solis*, *leioris*, &c.

Excipiuntur, quæ brevem habent.

1. Vocabula Græca, quæ in Genitivo Casu parvō O ha-
bent Incrementum, ut: *Amazonis*, *Hecloris*, *Castoris*, *Canonis*,
Rhetoris. Quæ autem magnō O habent, longum habent, ut:
Damonis, *Corydonis*, *sydonis*, *Solomis*.

2. Vocabula Generis Neutrius, quæ Genitivum Casum
in Oris formant, ut: *Temporis*, *littoris*, *marmoris*, *eboris*, *de-
decoris*, &c. Producitur in Voce *os*, *oris*, Vocalis O; & in
Comparativis, ut: *Majoris*, &c.

3. Hæc Nomina: *Arbos*, *bos*, *compos*, *impos*, *Cappadox*, *præcox*.

4. Quæ ex Græco *Pus* componuntur, ut: *Lepus*, *leporis*,
Polypodis, *dipodis*, *tripodis*, *melampodis*.

5. Quæ Consonam habent ante S finalem Literam, ut:
Scrops, *inops*, *merops*, *Dolops*, *Ethiops*. Sed *Cercops*, *hydrōps*, *Cy-
clops*, longum habent.

U, Incrementum II. Declinationis.

U finem quæ dant, sic *Ur* Patriō breviabis
Incrementum, ut: *Consul*, *turtur*. Producito sed *fur*.

Nomina in U, vel *Ur* desinentia U Incrementum Tertiæ
Declinationis, in Singulari Numero, habent breve, ut: *Pre-
sulis*, *exulis*, *murmuris*, *culturis*, *gutturis*.

Us longa. Brevia *ligus*, *intercus*, *pecus*, *anceps*.

In Us desinentia U Incrementum longum habent, ut: *Jus*,
mus, *thus*, *virtus*, *juventus*, *senectus*, *tellus*, *crus*.

Breve habent: *Liguris*, *intercutis*, *pecudis*, *aucupis*.

Corripias *Ux*. Sed *lux*, & *frux*, excipe *pollux*.

In Ux desinentia breve habent, ut: *Dux*, *conjux*, præter
lux, *frux* antiquum, & *Pollux*, quæ longum habent Incre-
mentum U.

DE

DE PLURALI NOMINIS INCREMENTO.

Quotuplex est Incrementum Pluralis Numeri?

Quinduplex: juxta quinque Declinationes:

A Numerō, velut E, velut O, longato Secundō.

Excipiens *bubus*: breviabis U, sicut I, crescens.

A, E, O, Incrementa Plur: Numeri sunt longa, ut: *Musa-
rum*: *dierum*, *rerum*; *dominorum*, *horum*.

I, & U Incrementa Pluralia sunt breviora, ut: *Montibus*, *qui-
bus*, *tribus*: *queribus*, *lacubus*, *arcubus*, *artibus*: præter *bubus*:
bubus: quod longum habet.

DE VERBORUM INCREMENTO.

A, Incrementum Verbi.

A crescens Verbō longatur: ceu *properabam*.

Excipias primum, si crescit A. quod pariet Do.

A Incrementum Verbi longum est, ut: *Stamus*, *amamus*,
docebamus, *audiebamus*, &c.

Excipe: In Verbo Do prius Incrementum Vocalis A,
cum suis Compositis breve est, ut: *Damus*, *dabamus*,
circumdamus, *venundare*, &c.

E, Incrementum Verbi.

E pariter produc, crescens, ceu *flebo*, *docebo*.

E breve dant ante R, Ternæ duo Tempora Prima.

In *reris*, vel *rere*, datur tunc E tibi longum.

Est E brevis, quando *ram*, *rim*, *ro*, juncta sequuntur.

Corripias *beris*, & *bere*; ceu *celebraberis* optat.

Corripit interdum *dederunt*, *steteruntque* Poëta.

E Incrementum Verbi longum est, ut: *Fiebam*, *rebar*, *do-
cerem*, *audiemus*, &c.

Excipiuntur, in quibus breve est.

1. Verba Tertiæ Conjugationis, in quovis Tempore Præ-
senti & Imperfecto, E ante Consonam R breve habent, ut:
Legeris, vel *legere*, *discere*, *scriberem*, *facerem*, *facere*, &c.

Nota: Verba tamen Passiva, & Deponentia, cu-

M 2

jus.

Regi nyontatvelnyok, Martin
(304.15.11)

uscunque Conjugationis, in Subjunctivo Præsenti & Imperfecto Numeri Singularis, Personæ Secundæ, in Terminationibus *reris*, & *rere*. *E* ante *R* longum habent, ut: *Solareis*, *solare*; *loquereris*, *loquerere*; *legereris*, *legerere*.

2. Ante Terminationes *ram*, *rim*, *ro*, cum omnibus Personis, ut: *Amaveram*, *legerim*, *docuero*, &c.

3. In Terminationibus *beris* & *bere*, ut: *Amaberis*, *mordeberis*, *erberaberis*, *docaberis*, vel *docebere*.

4. Communem habent Poëtæ Vocale *E* in Tertia Persona Præteriti Perfecti, Modi Indicativi ante Syllabam *rum*, ut: *Steterunt*, *legerunt*, *dixerunt*.

I, Incrementum Verbi.

Corripe *I* Crementum Verbi, ceu *linguimus* optat. Præteritō, quæ dant *ivi*, dant *I* quoque longum, Et primum Quartæ Crementum, ceu dabit *Ibam*. Insuper *I* longant *nolimus*, *simus*, & indè Nata. Sed ex *Imus* insuper *I* breve Præteritō sunt. Rē Subjunctivum possunt variare Poëtæ.

1. Incrementum Verbi breve est, ut: *Amabimus*, *scribimus*, *facitis*, *dicitis*, &c.

Excipiuntur, in quibus longum est.

1. In Terminatione Præteriti Perfecti, *Ivi*, ut: *Petivi*, *cupivi*, *audivi*, *ivi*, *præivi*, &c.

2. In primo Incremento Quartæ Conjugationis, ut: *Ibam*, *ibo*, *ito*, *venimus*, *audimus*, *comperimus*. (Præsentis Temporis) *Sentimus*, *sentitis*, &c.

3. In Verbis Anomalis, *Nolo*, *uolo*, *sum*, ut: *Nolimus*, *noletis*, *velimus*, *simus*, *sitis*: unā cum Compositis, ut: *Possimus*, *adsumus*, *prosumus*, *desimus*, *obsumus*.

Nota: Prima Persona Pluralis Numeri, in præterito Perfecto Indicativi Modi, Vocale *I* in Terminatione *imus* habet brevem, ut: *Amavimus*, *legimus*, *dicimus*, *venimus*, *comperimus*, *sensimus*.

4. In Terminationibus *rimus* & *ritis*, Subjunctivi Modi, commune volunt Poëtæ, ut: *Amaverimus*, *audiverimus*, *legeritis*, &c.

O, &

O, & U, Incrementa Verbi.

O crescens Verbo produc. Sed *U* corripitur.

O Incrementum Verbi longum est; *U* breve, ut: *Amatore*, *dicatore*: *Possumus*, *adsumus*, *nolumus*, *volumus*, *sumus*, &c.

IX. DE FINALI TERMINATIONE.

A, Finale.

A longis finale dabis, ceu postulat *altra*.

At brevibus jungas *itā*, *postea*. Carmina pandens, *Eja*, *quia*, & *Calis* omnes. Sed protrahe Sextum. Productis etiam Græcos adjungito Quintos.

In *ginta* variare potes; sed corripe *gentā*.

Finalis Terminatio *A* longa est, ut: *Contra*, *memoria*, *da*, *ultra*, *ama*, *obsta*.

Excipiuntur, quæ brevem habent.

1. Hæ Voces: *Itā*, *postea*, *eja*, *quia*.

2. Omnes Casus Primæ, Secundæ, Tertiæ, & Quartæ Declinationis in *A* desinentes, ut: *Musa*, *fama*, *scamna*, *tecta*, *corpora*, *littora*, *cornua*, *genua*.

Observatio.

1. Ablativi Casus Primæ Declinationis finalem Terminationem *A* habent longam, ut: *Musā*, *Poëtā*, *famā*.

2. Etiam Vocativi Casus Græcarum Dictionum, ut: *δ* *Αντα*, *Ιβονα*, *Ατλα*, *Καλβα*, *Ραββα*.

3. Voces in *ginta* desinentes, finalem Terminationem *A* habent communem, ut: *Triginta*, *sexaginta*, *octoginta*. In *gentā* verò brevem, ut: *Septingenta*, *octingenta*, *nongenta*.

E, Finale.

Esto brevis finalis *E*, ceu *fuge*, *natēque* monstrat. *E* Primæ, Quintæque, tenent Vocabula longum: Atque *fame*, *cete*, *tempe*, *fermēque*, *ferēque*: Protrahit & Mandans Modus *E* bene classe Secundā;

M 3

Sic

Régiment de la Marine (304-1911)

Sic *me, te, se*. Sed *nè, vè*, cum *que, ce*, vel *pte, te*, currunt.

Tu quoque produces Adverbia cuncta Secundæ. Corripitur *bene, ritè, malè*. At producitur *obe*.

Tertia quæ generavit, habent Adverbia curtum *E*.

Finalis Terminatio *E* brevis est, ut: *Mare, subile, lege, scribe, ipse*.

Excipiuntur, quæ longam habent,

1. Voces Primæ, & Quartæ Declinationis, ut: *Musice, Caliope, Anchise, Lethe, specie, ve, quare, hodie, pridie*.

2. Hæc Vocabula indeclinabilia: *Cete, Tèpe*. Item *fame, fermè, & ferè*.

3. Verba Imperativi Modi, Secundæ Conjugationis, ut: *Doce, sede, babe, move, mane*.

Nota: Hæc Tria: *Vale, vide, cave*, apud Poëtas communis sunt.

4. Pronomina: *Me, te, se*. Sed Encliticæ, & Syllabicæ Adjectiones: *nè, vè, &c.* breves sunt, ut: *Puerósæ, itane, rîque, sicce, rûe, tuopte*.

5. Adverbia in *E*, à Nominibus Secundæ Declinationis orta, ut: *Docte, certè, pulchrè, valdè*.

Hinc ex ipe (e) *Bene, rito, male, peno, sape*, quæ breviantur.

6. Adverbia à Nominibus Tertiæ Declinationis orta, ut: *Facile, suavè, dukè, tristè, sublimè, &c.*

I, Finale.

*I*produc. Brevia *nisi*, cum *quasi*, Græcæque cuncta. *Jure mihi* variare, *tibi*que, *sibi*que solemus.

Corripies *ibi*, sic *ubi*, sic Dissyllabon & *cui*.

Finalis Terminatio *I* longa est, ut: *Domini, morti, ipsi, dixi, legi*.

Excipiuntur:

1. Vocabula *nisi, quasi*, & Græcarum Dictionum Dativi, & Vocativi brevem habent, ut: *Palladi, Patri, Amargh, Idiomati, Alexi, Phylli, Moly*.

2. *Mibi, tibi, sibi* communem habent.

3. *Ibi, ubi*, & duarum Syllabarum *Cui* brevem habent.

O, F.

Quid est Technopægnion Grammaticum?

Ubi ex Literis, vel Syllabis oritur Artificium.

Quot modis fit?

Quatuor modis.

I. *Ordinatione*, unde oriuntur.

1. *Alphabetum Poëticum*, ubi Alphabeti ordinem Versuum initia sequuntur; *Sen*: Ubi in uno Versu omnes complectuntur Literæ, ut:

Dux Zephyrus surgens permiscet flatibus aquor.

2. *Acrosticum*, ubi initia, vel fines Versuum, vel utraque simul habent tales Literas, quæ vocem aliquam, aut Sententiam complectuntur, ut:

*Inter cuncta micans I gniti si dera cœli
Expellit tenebras E toto Phœbus ut orbē:
sic cæcas renovat JE S US caliginis umbras;
Vivificansque simul V crō præcordia motV,
Solem Justitiæ S e se probat esse beatis.*

II. *Transpositione*, unde oriuntur:

1. *Logogryphus* cum Syllabis, ac Literis, variè dispositis, additis, vel omissis, Vox aliqua eruitur, ut:

Mus

Musca.

Si caput est, currit: *ventrem* conjunge, volabit:

Muscatum.

Mussum.

Adde pedes, comedes: & sinè *ventre* bibes.

[Significat Muscatum.]

2. *Anagramma*, ubi Literæ unius Vocis, vel Sententiæ ita transponuntur, ut nè unâ quidem relicta Vox, aut Sententia alia inde formetur, ut: *Sáros patak, Rosás kápta. Leopoldus, Pello duos.*

Huc etiam refertur *Metabestis* Literarum, cum ex una Voce alia nascitur, ut:

Mare, eram, ream, emar, mera, arem, &c.

N 4

III 2.

Régis montatelnok, Martin (304.15.11)

III. *Rekursus*, unde oritur *Metamorphosis* (ceu *Palindromon*, *Versus Cancrī*,) qui inverso ordine legi possunt. Idque fit:

1. Cum Literæ releguntur, ut:

Signa te signa temere me tangis & angis.
Roma tibi subito motibus ibit amor.

2. Quando Voces recurrunt, aut in idem Metri Genus, aut in diversum, ut:

Musa mihi causas memora, quo Numine laeso:
Laeso Numine quo, memora causas mihi musa.
Mollior est culpam pœna secuta meam (Pent.)
Meam secuta pœna culpam est mollior. (Jam.)

IV. *Significatione* Literarum unde oritur *Chronostichon*, seu *Eteostichon*, quando Literæ Numerales complectuntur *Annum*, ut:

AVr Ibr's hāc Vt Chrl's De V's preCor aCClps Vota:
paX IVbeat VIVat, fē DVs In Iso preCe.
[Complectuntur *Annum* M.DC.LXII.]

Quid est Technopagnion Rhetoricum?

Ubi ex Tropis, vel Figuris oritur *Artificium*.

Qua oritur ex Tropis?

1. *Mnemonicæ*, quæ ad memoriam juvandam inventa sunt, ut:

Populeam virgam mater Regina tenebat.
Rex Pa;hi cum gente bona dat signa serena. Sic:
Barbara, Celarent, primæ, Darii, Feriôque, &c.

2. *Ænigma*, Carmen obscurum, ut:

Viva fui, vivos pascens, excedere vitâ
Contigit, ut vivos supero, vivosque reporto.
[Intelligitur *Navis*.]

Qua

Qua oriuntur ex Figuris?

1. *Acromonosyllabicum*, ubi in fine præcedentis, & initio sequentis Versûs eadem Vox iteratur.

2. *Echo*, ubi finis Vocis duplicatur, ut:

Dic si dives ero, si Carmina scripsero? Serò!

3. *Serpentinum*, ubi Versus in idem desinit, à quo initium habet, ut:

Multa super Priamo rogans, super Hectore multa.

4. *Philomelisma*, ubi Voces aliquæ, in Versibus præcedentibus positiæ ultimo Versu repetuntur, ut:

Religio decorat nos, purò purior autò:

Virtus hinc sequitur, lampas, honósque viri.

Musica sacra decet sacros, quò Jôva canatur,

Jura docent homines vivere, ceu homines.

Sic Deus alius a est. Ergo hoc age, te simul ornent:

Religio, Virtus, Musica, Jura, Deus.

5. *Intercalaris Versus*, qui subinde in Poëmæte repetitur, ut:

Ducite ab urbe domum mea Carmina, ducite Daphnim.

6. *Paromenon*, ubi omnes Voces ab eadem Litera initium habent, vel in singulis Versibus, vel in Carmine toto, ut:

Vive Vigil, Valeas Venturam Visere Vitam.

7. *Symphonia*, ubi Voces Versûs unius coincidunt cum Vocibus alterius Versûs, ut:

Qua { *ira Dei* } { *propter pec* } { *per* }
          { *fr* } { *atris* } { *cata* } { *emit.* }
M { } { *facies plu* } { *red* }

8. *Parallelus Versus*, cum Dictionibus unius Versûs Dictiones alterius correspondent, ut:

Hæc domus odit, amat, punit, conservat, honorat.
Nequitiam, pacem, crimina, jura, bonos.

N 5

Quid

Regi nymetatevnyok, Martin
(304.15.11)

Quid est Technopagnion Mathematicum?

Est, quando ab externa imitatione cujuscunque Rei Artificialis Carmen nominatur. Hinc oritur:

1. *Pyramis, Crux, Cubus, Columna, Poculum, Turris, & infinita alia.*

Quid est Pyramis?

2. Est Carmen à summa parte acuminata, in expansum variis Metri Generibus concinnatum, descendens tali (sed magna) Forma: Δ

Quid est Crux?

Est Carmen, in cujus medio per ternas Literas manet integer Versus; ita etiam transversum manet alter Versus, cujuscunque Generis, ut:

Thura Sabæa cremans su CCO saturatur am æno
 Virgineum tu Bacc HEC caput redimire parast
 Ambrosiâ calathis & fer RSO p o b a l s a m a, fersqu E
 Cynama, fer Casias, IUN gis mihi Gymbia lauru S
 Rerantes cyathos, bi SBI nâque pocula plaus U
 Urgebo, cum Pasca Turagra visque retarde T
 Xantes non na tis me, EUGe! en pa ca ta s o r o r I
 Mandemus, so r s A t m e a ritè! corusca bonoru M
 1. Enceladi fauce ar UMG emitusque barathr I
 ridentes premat, & poen AI R ritet agmina, nec so L
 Lucem det terris CL A ris mea sidera volv I
 Felis conspicio, & non ir RIT a fœdera plaudun T
 Xantho curre caput n U T A t Cythereide myrth O:

2. Hic in descensu legitur hic Versus Epithalamicus:
Christe tua Cruce sub, cum milito, conjuge grata.
 Transversum sic:

Pascat cura gravis me, euge! en pars stat mea ritè.
 Objer-

O, Finals.

O datur ambiguis, ceu *sermo, volo, dabo, quando.*
 O magnum producitur, & Monosyllaba quæque:
 Ergò pro causâ: Ternus, Sextusque Secundæ:
 Atque adeq, atq; ideò, atq; Adverbia Nomine Nata.
 Corripitur modò, sic scio, nescio, vel citò, & imò.
 Sic duo. Sed varium serò, veròque notabis.

Finalis Terminatio O communis est, ut: *Sermo, lego, disco, ordo*, & Gerundia *amando, legendo.*

Escipiuntur.

1. Vocabula Græca, quæ Omega, seu O magnum habent in fine, longa sunt, ut: *Dido, Argo, Echo, Clio, Aleto, Androgeo, Sappho.*

2. Etiam Monosyllabice Dictiones sunt longæ, ut: *Do, flo, jo, ô, &c.*

3. Vox Ergò, si pro voce causâ sumatur.

4. Longam habent Dativi, & Ablativi Singulares, Secundæ Declinationis, ut: *Domino, puero, ipso.*

5. Longantur: *Adeò, ideò.*

6. Adverbia à Nominibus Secundæ Declinationis orta, ut: *Tantò, falsò, meritò, subitò, multò.*

7. Corripiuntur, *Modò*, & Composita, *dummodo, quomodo: duo, citò, imò*, cum Verbis *scio, nescio.*

8. Communia sunt: *Serò, verò.*

U, B, D, T, M, Finalia.

U semper produc. B, D, T; M, corripe semper.

Finalis Terminatio U longa est, ut: *Cornu, manu, Panthu, fructu, amatu, diu.*

Finale Terminationes B, D, T, M, breves sunt, ut: *Ab, ob, apud, illud, istud: caput, amat, discit: circum, scammum*, (in fine Carminis)

C, Finale.

C longum. Varium hic, fac. Donec, nec, brevis esto.

Finalis Terminatio C longa est, ut: *Ac, lac, dic, duo, sic, illuc, balec: Hic Adverbium.*

Excipiuntur.

1. Hic Pronomen, & Fac Verbum, communis est.
2. Donec, nec brevem habent.

L, Finale.

Corripe L. At produc Sal, nil, sol, cum Peregrinis.
Finalis Terminatio L brevis est, ut: *Annibal, pugil, exul, vigil, consul, mel.*

Excipiuntur.

Vocabula: Sal, nil, sol, pol, cum Nominibus Peregrinis, seu Propriis, ut: *Misbael, Daniel, Uriel, Nabal, Saul, Ismael.*

N, Finale.

N semper produc: & ab As, Es, E, quoq; Quartum.
Corripies in, an, ut: *forfan*, cui *forfitan* addes,
Attamen, atq; *tamen*, *viden'*, & conformia quævis:
Syllaba si crescens sit *Inis*, tu corripe Rectum:
On Græcum breve dic; Latius in classe Secunda:
Huic jungas Quartum, cujus Rectus breviatur.

Finalis Terminatio N longa est, ut: *Siren, Salamin, Aclson, Titan, non, Pan, Delphin, Hymen, Pæon.*

Etiam à Terminatione Nominativi As, Es, E, Accusativus, ut: *Anean, Anchisen, Calliopen.*

Excipiuntur, in quibus brevis est.

1. In Vocibus: *In, An, forfan, tamen, attamen*, &c. & quæ per Apostrophem ponuntur, ut: *Viden', noſtra', audien', noſtra'.*

2. Quæ desinunt in *En*, & Casum Genitivum formant in *Inis*, ut: *Carmen, nomen, numen, flumen, lumen.*

3. In Græcis in On desinentibus, quæ apud Latinos sunt Secundæ Declinationis, ut: *Illion, pelion, Colon, Idolon.*

4. In Accusativis, quorum etiam Nominativus ultimam brevem habet, ut: *Orpheon, Daphnin, Alexin, Ilyn, Majan, Poësin, Thotin, Aginon, Erimyn.*

R, Fi-

R, Finale.

Vocali quâvis comitatum R corripiatur.

Cur, par, Natis, Ver, lar, nar, far, fur, dato longis:
Græcæque, quæ Patrium nōrunt formare per *eris*:
Huc fer *Iber*. Potius breve *cor*. *Vir, celtiber* anceps.

Finalis Terminatio R brevis est, ut: *Calcar, career, bonor, murmur, imber, leſir, fulgur*, &c.

Excipiuntur, quæ longam habent.

1. Hæ Voces: *Cur, ver, nar, lar, far, fur*. Item *Par*, cum suis Compositis, ut: *Hepar, impar, compar, dispar.*

2. Græca in *Er*, quæ Genitivum *Casum* in *Eris* formant, ut: *Crater, character, aer, ather, flater, Iber. Cor* brevem habet, *Vir, celtiber* ancipitem.

AS, Finale.

As produc. Rapiet Græcorum Tertia Quartum:
Cum primo, per *Adis* quem format *Adosq;* Secundus.

Finalis Terminatio As longa est, ut: *Mafas, bonitas, amas, Aneas, fas, nefas, Pallas, Pallantis*, &c.

Excipiuntur, in quibus brevis est.

1. Accusativus Pluralis Græcus, Tertiæ Declinationis, ut: *Hæſtoras, canonas, Dæmonas, Rhetoras, Heroas, Lampadas.*

2. Nominativi Græci, quorum Genitivus in *adis*, vel *adas* desinit, ut: *Pallas, lampas, Plejas, Ilias, areas, Olympias, vas.*

ES, Finale.

Es longatur ut *As*. Breviabit Tertia Rectum,
Dum Patrii brevis est crescens penultima. Sed *Pes*
Produc, sic *paries, aries, abiesque, ceresque.*
Es Verbum rapitur, *penes*, & pluralia Græca.

Finalis Terminatio *Es*, longa est, ut: *Mafices, frandor, imbres, doces, leges, dies, vestes.*

Excipiuntur, quæ brevem habent.

1. Nomina Tertiæ Declinationis, quæ crescunt in Obliquis, & incrementum brevem habent, ut: *Dives, miles, seges, bospor, gurgēs.*

gurses. Sed producantur: *Paries, aries, abies, Ceres, & Pes*, cum Compositis, *Bipes, tripes, quadrupes, loripes, sonipes, compes*: Excepto: *Præpes*.

2. Verbum *Es* Secundæ Personæ, à *Sum* cum suis Compositis, ut: *Potes, abes, ades, obes, prodes*, & Præpositione *Penes*.

3. Neutra Singularia: item Plurales Nominativi Nominum in *Es* Græcorum, ut: *Cacoetas, Hypomanes, nepenthes, Arcades, Heroes, Troes, Naiades, Cyclopes*.

IS, vel YS Finale.

Corripias *IS*, & *YS*, *Typhys*, velut *anguis*: & *aspis*.

Casus *Is* cunctos Plurales dicit longos:

Glis, sis, vis, Verbum, ac Nomen: *nolisque, velisque, Audis* cum Sociis, & quæis Genitivus in *Inis*,

Aut *Entis* datur, aut *Itis*, producta memento.

Finalis Terminatio *IS*, vel *YS*, brevis est, ut: *Anguis, ignis, ducis, patris, legis, bis, erynnis, Tethys, ebelys*.
Excipiuntur, quæ longam habent.

1. Dativi & Ablativi Plurales in *Is* desinentes, ut: *Musis, mensis, dominis, regnis, ipsis*.

2. Hæc Vocabula: *Glis, nolis, velis, sis*. Item: *Vis*, sive Nomen sit, sive Verbum, Secundæ Personæ, Modi Indicativi, cum Compositis, ut: *Quamvis, quovis, possis, adsis, prosis, desis, intersis*. Quibus adduntur Adverbia: *Foris, gratis*.

3. Verba Quartæ Conjugationis in Secunda Persona Singularis Numeri, Modi Indicativi, ut: *Audis, nescis, dormis, sentis, venis, is, redis*.

4. Quorum Genitivus in *Inis, Entis*, vel *Itis* desinit, ut: *Salamis, Pirois, Simois, Dis, lis, Samnis*.

OS, Finale.

Os vult produci. Breviatur *compos, & impos*.

Os sic *offis* habet: Græcorum Neutræque cuncta:

Cum Græcis Latii simul *Os* dant, quæque Secundæ.

Finalis Terminatio *Os* longa est, ut: *Honos, flos, Dominos, ros, os, oris*.

Ex-

Excipiuntur, quæ brevem habent.

1. Hæc Nomina: *Compos, impos, os, offis*.

2. Voces Græcæ Generis Neutrius, ut: *Chads, melos, argos, Epos*.

3. Genitivi Casus Tertie Declinationis, Græcorum Nominum, ut: *Pallados, lampados, Iliados, arcados, agamippidos, Tethyos*.

4. Græca per *O* parvum, quæ apud Latinos *Os* in *Us* mutata sunt Secundæ Declinationis, ut: *Synodos, Dalos, Tenedos, papyros*. Quæ tamen *O* magnum habent, producantur, ut: *Apollo, Minos, heros, &c.*

US, Finale.

US breve ponatur. Producat Monosyllaba quæque: Quæ Patriis crescunt longis: sic Nomina Quartæ, Exceptis Rectis: Quæ dant Patriumque per *Untis*: Sic à *Pus* conflata volunt: Contractaque Græca: In Recto Casu sanctum quoque Nomen *JESUS*.

Finalis Terminatio *Us*, brevis est, ut: *Dominus, pius, amatus, tempus, Venus*.

Excipiuntur, quæ longam habent.

1. Dictiones Monosyllabæ, ut: *Gras, jus, nus, rus, plus, tbus, crus*.

2. Quæ Incrementum in Genitivo Casu habent longum, ut: *Salus, virtus, palus, tellus, juventus, senectus*.

3. Nomina Quartæ Declinationis, in Genitivo Singulari: Nominativô, Vocativô, Accusativô Plurali, ut: *Vitis, fructus*, (Præter Nominativum, & Vocativum Singularem.)

4. Quæ Genitivum Casum formant in *Untis*, ut: *Opus, amatus, Trapezus*.

5. Vocabula ex *Pus* composita, ut: *Polypus, Oedipus, melampus, lagopus*. (Polypus, & Oedipus, cum Secundæ Declinationis sunt, ultimam corripiunt.)

6. Verba Græca contracta, ut: *Sapphus, Panthus, Clis*, &c. pro *Sapphus, Panthous, Mantous*, vel *Mantho*, & *Clis*, vel *Clis*.

7. Et

Regi nymtatevnyok, Martin (304.15.11)

7. Etiam Domini Salvatoris nostri Nomen *JESUS*, finalem Terminationem *US* longam habet.

CLAUSULA.

Ultima Communis cujusque est Syllaba Versûs.

X. D E E X E M P L O.

Quid est Exemplum?

Est optimorum Poëtarum probata *Authoritas.*

Tales autem sunt: Virgilius, Ovidius, Horatius, Seneca, Janus Pannonius, & Statius, &c. ut; *duras*, prior longa, quia *Ovidius* dixit.

Quid magis est *durum* saxo? Quid mollius unda?

Dura tamen molli *saxa* cavantur *aquâ*.

[Sed hanc copiam Index Henrici SMETHII abunde supple-
ditabit].

[Hæc de Divisionibus Syllabarum]

DE ACCENTIBUS SYLLABARUM.

Quot sunt Accentus Syllabarum?

Tres: { Accutus, } scribitur sic: { }
 { Gravis, }
 { Circumflexus, }

Nota: I. Una Vox tantum unum habet Accentum, eumque in illa Syllaba, quæ attolli debet, pronunciando.

Ubi debet attolli?

1. Vox Monosyllabica attollitur, ut: *Rós, mós.*
2. Vox Disyllabica priorem elevat, ut: *Dives.*
3. Vox trium, aut plurium Syllabarum, si penultimam longam habuerit, eam attollit, ut: *Amicus, caractères.*

4. Vocum trium, aut plurium Syllabarum, si penultima sit brevis, antepenultima siue sit longa, siue brevis, attollitur, ut: *Fortissimus, Dominus.*

Nota:

Nota: II. Accentus non scribitur, nisi tantum Distinctionis gratiâ:

Primò: *Acutus* ponitur: (1) In Conjunctione En-
clytica, ut: *Hominésque, Deósque.*

(2) Quæ distinguere volumus, ut: *Lepores, lepôres.*

(3) Ubi Figura est, ut: *Peculi, Tiguri.*

Secundò: *Gravis* est *Nota* *Partium* *Indeclinata-*
rum, ut ea discernantur à *Partibus* *Declinabili-*
bus, ut: *Modò, verùm, secretò, doctè.*

Tertiò: *Circumflexus* ponitur: (1) Ad differentiam potissimum quorundam Casuum, ut: *Mensâ, fructûs, Echûs, Didûs*.

(2) In Contractionibus, & Syncopis, ut: *Cui,*
huic, amaram, virum, doctum.

(3) In Adverbio, ut: *Hic, quí, pro quomodo.*

DE P E D E.

Quid est Pes?

Est Pars Versûs, convenienti Numerò Syllabarum constituta.

Quotuplex est Pes?

Duplex: *Simplex*, & *Compositus*.

Quid est Res Simplex?

Qui non potest in alios resolvi, ut sunt: *Dissyllabici*, & *Trissyllabici*.

Quot sunt Dissyllabici?

1. Spondæus :	I	I	<i>Omnes.</i>
2. Pyrrichius :	C	C	<i>Furor.</i>
3. Trochæus :	C	C	<i>Urget.</i>
4. Jambus :	C	I	<i>Viros.</i>

Fedes

Pedes hi Dissyllabici Versibus comprehensi.

SPONDEUS longat: breuiat PYRRHICIUS ambas.
 Posterior brevis est; prior est producta TROCHÆI.
 Principium JAMBI rapitur, longatur at Imum.

Quot sunt Trissyllabici?

Octo:

1. Molossus:	— — —	<i>Inconstans.</i>
2. Tribrachys:	— — —	<i>Dominus.</i>
3. Dactylus, seu <i>Delius</i> :	— — —	<i>Carmina.</i>
4. Anapæstus:	— — —	<i>Fluvios.</i>
5. Bacchius:	— — —	<i>Egestas.</i>
6. Antibacchius:	— — —	<i>Armatus.</i>
7. Amphibrachys:	— — —	<i>Pœma.</i>
8. Creticus, seu <i>Amphimacer</i> :	— — —	<i>Insolens.</i>

Pedes hi Trissyllabici Versibus comprehensi.

Fit tribus è brevibus TRIBRACHYS: longisque MOLOSSUS.
 Finales brevia; producto DACTYLE primam.
 Correptis primis, ANAPÆSTUS protrahit unam.
 BACCHIUS è celeri constat, longisque duabus.
 Producens primas, rapit ANTIBACCHIUS unam.
 AMPHIBRACHYS median longat, reliquas breviando.
 AMPHIMACER reliquas longat, median breviando.

Quid est Pes Compositus?

Qui ex duobus componitur, ut sunt quatuor,
 aut quinque Syllabarum: quorum plurimi minus
 usitati.

DE VERSU.

Quid est Versus?

Est certa Pedum constitutio?

[Aliàs vocatur Metrum.]

Quot sunt in Versu considerata?

Tria: Partes, Divisiones, & affectiones.

Quot

Quot sunt Partes Versus?

Duæ: { Regio, seu *unus Pes*.
 { Comprehensio, (Græcè *syzygia*.) seu
 ubi duo Pedes collocantur.

Quot sunt Affectiones Versus?

Tres: SCANSIO, FIGURA, CÆSURA.

Quid est Scansio?

Est Versus per Pedes Intersectio?

Quot modis fit Scansio?

Duobus: 1. Per MONOPODIAM, ut:

Bea|tus il|le, qui|procul|nego|tiis.

2. Per DIPODIAM, ut:

Beatus il|le, qui procul|negotiis.

Quid est Figura?

Est Affectio Versus, quæ eum aliquando turbat.

Quot sunt Figura:

Quindecim: Sex PROSODICÆ; Novem ORTHO-
 GRAPHICÆ.

Syllaba de gemina facta una, *Synaresis* esto:

Iquoque, sicut & U, fiunt quandoque sonantes.

Fit *Synaresis*: Cum una duarum Vocalium eliminatur,
 ut: *Alvãria*, pro *Alvearia*; *Dĩ*, pro *Dii*.

Dicitur in binas separare *Diaeresis* unam.

Ut: *Perfolvenda*, *suavis*, id est, *perfolvenda*, *suavis*.

Eclipsis necat M: Ceu Vocalem *Synalæphe*.

Ut: O curas hominUM, & quantUM est in rebus inane!

Non facile est æquã commoda mente pati,

Nota: Etiam in diversis Versibus locum habent; unde pri-
 or vocabitur *Hypermetrum*, ut:

Jámque inter emensi, turres ac tecta Latinorum,

Ardua cernebant ----

Et spumas miscant argenti, vivâque sulphura,

Idæasque pices ---

Systo-

Регіоналізм, Martin (304-191)

Systole productam docuit brevare Poëtas.

Ut: Vade, vale, cave, nè titubes, mandatâque frangas.

Ectasis aut curtam longat, vel duplat eandem.

Ut: Cum muliere marem sociali fœdere jungens.

Religione Patrum, multos servata per annos.

Prothesis apponit capiti: quod *Aphæresis* aufert:

Exemplum prioris, ut: Tetan pro tuū. Gnatus, pro na-

tus. Posterior, ut: Temere, linquere, id est, contem-
nere, relinquere.

Syncope de medio tollit: sed *Epenthesis* addit.

Exemplum prioris, ut: Dīcti, amārum, sēclum: pro Di-
cisti, &c. Posterioris, ut:

Alitum, navita, MaVors, InDuperator.

Aufert *Apocope* finem, quem dat *Paragoge*.

Exemplum prioris, ut: Carra', aīn' id est, currui, aīme?

Posterioris, ut: Mittier, stier, id est, mitti, uti

Est *Meta*-quoque-*Thesis*, si transponas Elementum.

Ut: Tymbre, Evandre, pro Tymber, Evander.

Inseritur Verbum Verbo, tu dicito *Tmesin*.

Ut: Et multo nebulæ circum-DEA fudit amictu.

Quid est Casura?

Est concinna Vocis in Versu, per Pedes, inter-
sectio, ut:

Ille la|tus nīe|um mol|li ful|tus hya|cintho.

Infan|dum Re|gina ju|bes reno|vare do|lorem.

Nota: Veteres per *Casuram* breves Syllabas
producebant, ut:

Omaia|vincit a|MOR, &|nos ce|damus a|mori.

Define|plura pu|ER, &|quod nunc|infat, a|gamus.

DE DIVISIONIBUS VERSUUM.

Quot modis dividuntur Versus?

Quinque modis,

I. A.

I. A Pede predominante.

Quomodo hinc dividitur?

Alii sunt *Jambici*, *Trochaici*, *Dactilici*, &c.

Quid est *Jambicus Versus*?

Ubi *Jambus* Pes frequentius reperitur.

[Et sic etiam aliæ Species.]

Nota: 1. Versus ita denominati, in locis pari-
bus eisdem ferè admittunt Pedes, à quibus de-
nominantur; in imparibus etiam alios admittere
possunt. 2. Hi omnes innumeras habent Species.

II. A Numero Syllabarum?

Hinc Versus est alius *Pentasyllabus*, seu *Adonicus*
habens quinque syllabas; Alius *Hendecasyllabus*,
habens undecim syllabas, ut *Sopphicus*, & *Ibaleu-*
cus.

III. A Dispositione Syllaba.

1. *Acatalectus*, cui nihil deest ad constitutionem
Pedis, à quo denominatur, ut:

Pensans|bonum|Deus|bonus.

2. *Catalectus*, cui una Syllaba deest, ut:

Amat|bonum|jubet|que--|

3. *Brachycatalectus*, cui integer Pes deest, ut:

Malum|que vin|dicat|~|

4. *Hypercatalectus*, cui in fine una Syllaba su-
perabundat, ut:

En nīl|potest|cum|late|re.

IV. A Numero Pedum:

Hinc Versus est: *Monometer*, *Dimeter*, *Tri-*
meter, *Tetrameter*, per *Dipodiam*: *Pentameter*,
Hexameter, per *Monopodiam*.

N

Quid:

Regi nyomatetnyok, Martin
(304.15.1)

Quid est Monometer?

Est Versus habens unam Pedum comprehensio-
nem, id est, duos pedes, sic:

I I C C	I C I I	I	C C	I I	C
I C C	I C I	C	C C	I I	C
Deus			potens		
Mandam			regit.		

Sic consequenter: *Dimeter*, ex duobus *Monometris*: *Trimeter* ex tribus: *Tetrameter* ex qua-
tuor constituuntur.

Nota: *Tetrametrum Jambicum*, cum quinto Pede
recipit *Jambum*, sexto *Spondaum* *SCAZON* vo-
catur, Ex: gr.

Extemporaneus factus est meus Rhetor,
Quid est Pentameter?

Est Versus quinque habens pedes, sic:

I I C C	I I C C	I	I C C	I C C	I
Vulgus a	mi ei ti	as	n ti li	tate pro	bas.

Nota: I. *Casura* non à Principio, aut à Medio
Vocis est secunda; sed à fine. Non valet tale:

Hec quoque	nostra	sen	centia	mentis e	rat.
Troja	zi	rum	et	tu	tum omnis a
					cerba si
					nis.

2. Veteres hunc modum scandebant:

Impo | *nent* | *super* | *Altare tu* | *um vitulos.*

Quid est Hexameter?

Est Versus sex Pedes habens.

Omnes quidem *Senarii Hexametri* vocantur; sed
hic

hic *Hexameter Daclilicus*, alias *Heroicus* describi-
tur. Qui constituitur hunc Modum:

I I C C	I I C C	I I C C	I I C C	I I C C	I I C C
Blanda pa	trum se	gnes facit	in dul	gentia	natos.

Observatio.

Etiam quinto loco recipit nonnunquam *Spon-
daum*, unde *Spondaicus* vocatur: idque fit ad rem
magnam, vel tristem exprimendam, ut:

Constitit, atque oculis Phrygia agmina circum-
spexit.

V. *Ab Authoribus.*

Hinc vocatur Versus variis Nominibus:

I. *Adonicus* duobus Pedibus constans, hunc mo-
do:

I I C C	I I
Dicite	Vates.

II. *Glyconicus* tribus pedibus constans, ut:

I I C C	I I C C	I I C C
Florent	li li a	suavia.

III. *Aristophanicus* habens tres pedes, ut:

I I C C	I I C C	I I C C
Lydia	dic per	omnes.

IV. *Pherecraticus* tribus constitutus pedibus, ut:

I I C C	I I C C	I I C C
Grato	Pyrrha sub	antro.

V. *Sapphicus* quinque gradiens pedibus, ut:

I I C C	I I C C	I I C C	I I C C	I I C C
Inte	ger vi	ta sce	le	risque
				purus.

VI. *Phalencius* quinis Pedibus, sic:

— — — — —
Vitam | *que faciunt be* | *a ti* | *orem.*

VII. *Asclepiadeus* quator pedibus, & unâ *Cesurâ* in medio constans, ut:

— — — — —
Mecæ | *nas ata* | *vis* | *e di te* | *Regibus.*

Nota: Hic Versus, si per *Dipodiam* scandatur erit *Coriambicus*; quia duos habet *Coriambos*, sic:

— — — — —
Mecæ | *nas atavis* | *e di te* | *Re* | *gibus.*

VIII. *Alcmanicus*, seu *Pindaricus*, quatuor pedes hacens, ut:

— — — — —
Flumina | *consti te* | *runt a* | *cuto.*
Aut Ephe | *sum bima* | *risve Co* | *rinthi.*

IX. *Archilochicus* septem pedes recipiens, hoc ordine:

— — — — —
Solvitur | *acris by* | *ems gra* | *tâ vi se* | *veris* | *et fa* | *coni.*

Additur huic *Archilochicum Jambicum*, quinque Syllabis, & unâ *Cesurâ* in medio constans: sic:

— — — — —
Trahunt | *que sic* | *cas* | *machi* | *na ca* | *rinas*

XI. *Alcaicus*, quatuor pedes, & *Cesuram* intermediam requirens, sic:

— — — — —
Vides | *ut al* | *tâ stet* | *nive* | *candidum.*

Nota: Sunt etiam alii Versus ab Authoribus denominati; sed hi sunt usitatiores. De quorum junctura vide HORATIUM.

DE

DE CARMINE.

Quid est Carmen?

Est Versuum Congeries.

Nota: *Carmen* multa significat: vulgò autem usurpatur pro *Versu*; verum hic accipiendum est pro *Poëmate*.

Unde sumuntur Denominationes *Casminis*?

I. A MATERIA.

Quomodo hinc vocatur?

Epicum, unò Metri Genere scriptum.

Lyricum, diversis Metri Generibus scriptum.

Quae sunt Carmina Epica, & Lyrica?

1. *Heroicum*, constans præcipue *Hexametris* Versibus: ita dictum, quod res *Heroum* iis potissimum describantur.

2. *Elegiacum* constans *Hexametris*, & *Pentametris* alternatim, in Funere decantatum.

Alias: *Epicedium*, *Epitaphium*, *Tumulus*, *Lessus*, *Urna*, *Nenia*, *Monodia*, &c.

4. *Hymnus*, Laus DEI. Alias *Eucharisticum*.

4. *Panegyricum*, seu *Encomiasticum*, Laus Conventus.

5. *Genethliacum*, in Nativitatem alicujus scriptum.

6. *Epithalamium*, in Nuptias factum.

7. *Propempticum*, iter alicujus describens.

8. *Bucolica*, seu *Georgica*, de rebus Agrestibus,

9. *Pathopoëja* Affectum alicujus exprimens.

II. A Varietate Generis Metri.

1. *Monocolon*, quod unum Metri Genus habet:

N 3

2. Di-

Pégi nyomtatványok, Martin (304.19.1)

2. *Dicolon*, quod duo complectitur.
3. *Tricolon*, quod tria Metri Genera habet, nec ascenditur ultra in Odis.

III. A Numero Versûs.

Idque fit duobus Modis: (1) Connumeratione Versuum in toto Carmine. Unde vocantur:

1. <i>Monostica</i> , quæ unum	} Versum.
2. <i>Distica</i> , quæ duos	
3. <i>Tristica</i> , quæ tres	
4. <i>Tetrapastica</i> , quæ 4.	
- (2) Connumeratione Versuum in Strophâ: Hinc
1. *Distrophon*, ubi duo sunt Versus in una Strophâ.
  2. *Tristrophon*, ubi sunt tres, &c.
  3. *Tetrapstrophon*, ubi quatuor, &c.

I. A Tractationis modo.

Vocantur autem hinc:

1. *Exegematica*, ubi solius Poëtæ Persona est loquens. Qualia sunt: *Didactica*, *Historica*, *Moralia*, *Epistola*, *Epigramma*, *Emblema*.
2. *Dramatica*, ubi aliæ Personæ loquentes introducuntur. Ut sunt: *Comædia*, *Tragædia*, *Ecloga*, *Satyra*.

V. Ab Artificio in Carmine Latente.

Unde & *Technopagnion* unâ voce vocatur.

Quotuplex est Technopagnion?

Triplex.

Grammaticum, *Rhetoricum*, & *Mathematicum*.

Quid

Observatio.

1. Compositurus hoc Carmen, primùm scribat Versus Crucem constituentes: tum literas ternas impleat aliis, ad constituendam Vocalem talem, quæ in Versum ingrediatur.

2. Forma hujus non unica est, aliquando enim habet geminas Cruces; aliquando ab uno angulo tendit ad oppositum.

Quid est Cubus?

Est Carmen multis modis Versum constituens.

Est autem præcipuè *Triplex*.

1. Quando Metrum descriptum, quaquaversum, sursum, antrorsum, &c. exit. Cujus Artificium est in ipsa Descriptione.

2. Quando singuli Versus à singulis Vocibus primi Versûs initium habent: vocaturque *Quinque partitus*, ut:

*Tempore remigiis sulcando navita tutus,
Remigiis rapidas Neptuni scindit arenas.
Sulcando Neptuni subter ovantia rupes,
Navita scindit ovantia rupes exsuperando,
Tutus arenas rupes exsuperando carinis.*

3. Quando Pars dimidia Vocis Versui præponitur; Pars verò postponitur, ut:

*URaniæ cœlo nequeat diffundere nubem,
HEROI nequeat tanto se ostendere duram,* &c.

[Cætera quam Formam sequuntur ejus etiam Rei nomen habent.]

MAN.

Regi montatvchok, Martin
(304.19.1)

MANTISSA
DE CHRIS.

Quid est Chria?

Chria est commemoratio alicujus *Dicti*, vel *Facti*, vel *utriusque* simul, in laudem, vel vituperium ejus, qui dixit, vel fecit.

Quotuplex est Chria?

Triplex: 1. *Verbalis*, & est, in qua laudatur, vel vituperatur alicujus *Dictum*:

2. *Activa*, *Factiva*, seu *Realis* & est, in qua laudatur, vituperatur alicujus *Factum*.

3. *Mixta*, & est, in qua laudatur, vel vituperatur *Dictum* & *Factum* simul.

Quot sunt Partes Chriae?

Octo: *Exordium*, *Expositio*, seu *Periphrasis*: *Causa*, seu *Ratio Dicti*, vel *Facti*, sive *Thematis*: *Contrarium*: *Simile*: *Exemplum*: *Testimonium*: *Epilogus*, seu *Conclusio*.

Quid facimus in Exordio?

Illam Personam, quæ assumptum Thema dixit, vel fecit, laudamus, vel vituperamus: cui laudi, vel vituperio-immediatè subjicimus Thema *Authoris*, *h. e.* *Dictum*, vel *Factum*.

Quid facimus in Expositione?

Sensum *Thematis*: *h. e.* *Dicti*, vel *Facti*, valde breviter exponimus, seu dicimus breviter, quid *Author Dicti*, vel *Facti*, illò suò *Dictò*, vel *Factò* significare voluerit; quam Expositionem per Figuram Exclamationis exaggeramus, hòc modò: *O Dictum; vel Factum, adamantinis certò Colossis inscul-*

scul-

sculpendum! &c. Vel: *O Factum! bellum magis, quam homine dignum!* &c.

Quid facimus in Causa?

1. Multas Rationes, & Causas damus, cu. *Author* hoc dixerit, vel fecerit; seu quæ *Causæ* noverint, & impulerint *Authorem*, ad illud dicendum, vel faciendum.

2. Rationes datas amplificamus *Exemplis*, *Similitudinibus*, *Testimoniis*, &c. v. gr. *Mathias Corv. decrevit pro Hungaria*. In Causam do *Rationem*, cur decertavit pro Hungaria.

Quid facimus in Contrario?

Quod *Themati* contrariatur, illud assumimus, & si Thema laudo, *Contrarium* vitupero: si verò Thema vitupero, *Contrarium* laudo: si Thema suadeo, *Contrarium* dissuadeo. v. g. Si in *Themate* pacem laudarem; in *Contrario* bellum vituperarem: si in *Themate* bellum esse fugiendum demonstrarem, in *Contrario* pacem esse sectandam suaderem, & *Amplificationibus* exornarem.

Quid facimus in Simili?

Quia *Similitudo* habet duas Partes, scilicet *Protasin*, & *Apodosin*; hinc in *Protasi* ipsum simile, quomodo contigerit, diu narro; & in *Apodosi* Thema applico. v. gr. In *Themate* habeo: quòd *Mathias Corv.* multum certaverit pro Hungaria: in *Protasi* prius narro. Leo quomodo decertat cum *Venatoribus* pro suis catulis: cui in *apodosi* subnecterem; quòd *Mathias Corv.* quoque sic decertavit pro Hungaria.

Quid facimus in Exemplo?

Qui Exemplum quoque habet duas Partes, scilicet *Protasi*, & *Apodosi*; hinc in *Protasi* aliquam Historiam, seu Rem gestam alicujus, quæ similis est meo Themati, recito; & in *Apodosi* meum Thema applico. v. gr. In *Protasi* narrarem, Hector quantum decertavit pro Troja; & in *Apodosi* subnecterem: quod Domus Austriaca quoque tantum decertavit pro Hungaria.

Quid facimus in Testimonio?

In Testimonio introducimus loquentem, DEUM, vel hominem, Solem, Stellas, Lapides, Vulnera, Ignem, Maria, & quidlibet promiscuè, quod de meo themate Testimonium perhibere potest; & fingimus hæc loquentia, hoc, vel simili modò: Certè si vulnera Austriacis inflicta loqui possent; si Sol publicus mundi oculus linguam haberet. non dubito, quin in hæc verba erumperent: *Vidimus praelia Austriaca pro Patria gesta.*

Quid facimus in Epilogo?

1. Breviter repetimus illa argumenta, quæ in *Causa*, *Contrario*, *Simili*, *Exemplo*; & *Testimonio* deposuimus.

2. Admonitionem facimus ad Authores, ut his auditis, Thema pertractatum ament, vel contemnant: laudent, vel vituperent; sequantur, vel fugiant; laudes ejus agnoscant. v. gr. Si in Themate Pacem esse amplectendam suaderem; sic

sic concluderem: Quæ cum omnia ita habet: Ratio ipsa confirmat, & evincit: (1) Belli cudo demonstrat: (2) Similitudo Leonis demonstrat: (3) Exemplum Hectoris illustrat: (4) Testimonium Solis &c. comprobat &c. Quæ inde restat? *Ans.* quæ n. ut Pacem ambabus quasi ulnis amplectamur.

FINIS.

*Crux
Aust*

Regi nyontatwinyok, Martin
(304.15.11)

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12

C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
W
X
Y
Z

Joseph ...
...

...

Ego Michael ...
...
...
...
1775 Die 7 Martii

...

Regi nyomtatványok, Martin
(304.5.11)